

RI JEREMI'AS

Junjun tzij puwi' ri uwuj ri Jeremias q'axal utzij ri Dyos

Ri Jeremias, ri are' jun chuchqajaw leb'ita ajanatot (Jeremi'as 1,1). Ri utzij pa ri taq uq'ij ri ajawinel Josias (Chaka'yej 2E'ajawinelab' 22-23 e ri De'uteronomi'o) e ri e'ajawinel Joiaqim e Sedeci'as uk'ojol ri Josias xas k'ate' ri utzaqik ri Jerusalem pa ri junab' 587. Xoquje' chiwila' Jer 39-41 Jeremias pa ri Jerusalem, y Jer 42-45 Jeremias pa ri Egipto.

Ri uj Qeta'm che keb' uwuj ri Jeremi'as, ri Jeremi'as rech ri Massore (Heb're'o) e ri Jeremi'as rech ri Septuaginta (Griego)ruk' jujun tzij pa Heb're'o pa ri Qumran. Ri Septuaginta kuk'ut jun ojer wuj chuwach ri Massore. Pa ri Septuginta ri utzij ri Jeremias pakiwi' ri esiwantinimit 46-51 k'o pa 25,13ss. Pa riuwuj ri Massore xoquje' k'onik'aj taq utz'aqat.

K'o oxib' uche'al pa ri uwuj ri Jeremi'as. Par i Jeremi'as 7-35, k'o ri taq k'ax taq tzij puwi' ri Nim rachoch ri Dyos (Jeremi'as 7). Tek'uri' pa ri uk'isb'alil 35,17: "Rumal k'uwa' weri', jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Dyos Sab'a'ot, ri Udyos ri Israel. Je' nak'ut, ri in nuk'amom uloq puwi' ri Juda e pakiwi' konojel ri siwanutinimit Jerusalem, ronojel ri itzel che xinya' ub'ixik pakiwi' ri e'are': rumal rech che xe'inch'ab'ej e man k'o ta xinkitatab'ej, xe'insik'ij e man xkitzalej ta uwach ri nutzij"

Pa ri Jeremias 7-45, k'o jun uchak ri B'aruk (Jeremi'as 45). Ri itzel kpe pakiwi' konojel winaq e konojel siwantinimit, k'atek'ut ri B'aruk kak'oltaj ri uk'aslemal. Jeremi'as 45,5: "K'atek'uri', ri at tajin katzukuj nimalaj taq jastaq! Matzukuj chik, rumal rech che ri in wuk'am uloq ri Itzel puwi' ronojel b'aqilal – utzij ri Yahweh -. K'atek'ut, ri at, kinya' na chawech ri ak'aslemal jeri' jacha ach'akoj e weri' pa ronojel ri jetaq k'olb'al jawije' katb'e na wi ri at". Pa Jeremi'as 42-45 ri e'ajisrael ke'uk'am ub'i ri Jeremi'as pa ri Egipto.

Pa Jeremi'as 1-51 (Jr 52 = 2 R 24,18-25,30 chaka'yej Jr 39,1-10), k'o ri k'ax kpe puwi' ri Bab'ilonia, chawila' ri Jeremias 51,60-64: "60 Ri Jeremi'as xutz'ib'aj pa jun wuj ronojel ri k'ax petinaq uloq puwi' ri B'ab'ilonia. 61 Ri Jeremi'as kub'ij chrech ri Seraias: 'Aretaq chi' ri at katopan pa ri B'ab'ilonia, ko kasik'ij uwach ronojel we taq tzij ri.'. 62 K'atek'uri', kab'ij ri': 'Yahweh, at ri xatb'in puwi' we jun k'olb'al ri' che kk'is na tzij puwi'.'. Arech man kkanaj ta kan jun winaq chupam, on jun chikop, xane pa junalik kk'is tzij wa' puwi'.'. 63 Aretaq chi' kak'is usik'ixik we wuj ri', kaxim jun ab'aj chrech e kak'yaq ub'i pa ri unik'yajal ri E'ufrates 64 e kab'ij na ri': jewa' uqajik ub'ik e usachik ub'i rib' ri B'ab'iloni'a e man kwa'lij ta chi jumul ri' pa ri k'ax che kink'am na uloq in puwi' ri are'.'. Waral kk'is wi' ri jetaq utzij ri Jeremi'as." Man k'o ta jun k'ak' wuj puwi' ri B'ab'ilonia, k'atek'ut k'o jun k'ak' wuj pakiwi' ri Israel e ri Juda, chawila' Jeremi'as 30-31, k'atek'uri' 31,33: "Xane are wa' ri chapb'alqab' che kinb'an na ri in kuk' ri rachoch ri isra'el, aretaq chi' kpe we taq q'ij ri' – utzij ri

Yahweh - : Kinkoj na ri' ri Nuchapb'alq'ab' pa kik'u'x e kintz'ib'aj na ri' cho taq ri kanima', k'atek'uri', in ri' Inkidyos e ri e'are' enusiwan nutinimit ri'."

Ri "k'ax utojb'alil" chrech ri B'ab'ilonia (Jr 50,15) ri uk'ulel ri Jerusalem junam kuk' ri e'uk'ulel ri q'axal utzij ri Dyos, chaka'yej Jeremi'as 20,12: "Yahweh Sab'a'ot, q'ataltzij che kril ri suk'alaj winaq, che kril ri qak'u'x e kril ri qanima', chab'ana' b'a' arech ri in kinwil na ri k'ax kab'an chkech ri e'are', rumal rech che chawach at nukojom ri nutzij."

RI JEREMI'AS

Ri utzij ri Jeremi'as

¹Utzij ri Jeremi'as; uk'ojol ri Jilkiyyahu, jun chuchqajawib' chkixo'l ri Anatot pa ri utinimit ri B'enjamin. ²Pa taq uq'ij ri Josi'as rajawinel ri Juda, uk'ojol ri Amon, pa ri oxlajuj junab' rech ri rajawib'al, ri Yahweh xub'ij utzij chrech ri Jeremi'as; ³k'atek'uri' pa ri taq uq'ij ri Joyakim, uk'ojol ri Josi'as, rajawinel ri Juda, qas k'ate' na xtz'aqat ri ju'laluj junab' rech ri ajawinel Sedesi'as, uk'ojol ri Josi'as, rajawinel ri Juda, qas k'ate' na xk'am ub'i ri Jerusalem, pa ri uro' ik'.

Ri Jeremi'as

⁴Ri utzij ri Yahweh xpe wuk' pa taq we q'ij ri':

⁵Aretaq chi' ri in maja' katinb'ano

pa ri uchuch upam ri anan,
ri in weta'm chi awach;
aretaq chi' maja' kata'laxik,
ri in xatintyoxrisaj;
ri in xatinkojo at q'axel utzij
ri Dyos chkech ri etinimit.

⁶K'atek'uri' ri in kinb'ij:

«iJe' nak'ut! iAjawxel Yahweh,
qastzij nak'ut, ri in man weta'm taj
kinch'awik, rumal rech che ri in,
in jun ak'al!».

⁷K'atek'ut ri Yahweh xub'ij:

Mab'ij: «iRi in, in jun ak'al!»,
rumal rech che ri at katb'e na ri'
qas konojel kuk' ri katintaq na ub'i in,
e ronojel jastaq che ri in katintaq na
chech, ri at kaya na ub'ixik ri' chkech.

⁸Maxib'ij awib' chkiwach ri e'are',

rumal rech che ri in, in k'o awuk'
arech katinkolo –utzij ri Yahweh–.

⁹K'atek'uri' ri Yahweh xulik' ri uq'ab'

e kuchap ukoq ri nuchi';
k'atek'uri' ri Yahweh xub'ij chwech:
Kamik ri', ri in xinkoj taq
ri nutzij pa ri achi'.

¹⁰iChawila'mpe'! Qas we jun q'ij ub'ik ri', ri in kinya aweqlem pakiwi'

ri jetaq amaq' e pakiwi' ri e'ajawinel,
arech ke'ab'oqo e ke'aqasaj,

arech kak'is tzij pakiwi'
e ke'achupsaj kiwach,
arech ke'ayako e ke'atiko.

¹¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk' pa we taq q'ij ri', jewa' kub'ij chwech: «¿Jas tajin kawilo Jeremi'as?» Ri in xinb'ij: «Ri in tajin kinwil jun uq'ab' che' che 'chajinel'». ¹²K'atek'uri' ri Yahweh kub'ij chwech: «Utz rilik xab'ano weri', rumal rech che in jeri' ri in, in chajinel chrech ri nutzij arech qas kinb'ano».

¹³Pa ukamul chik, ri utzij ri Yahweh xpe chi wuk' pa we taq q'ij ri': «¿Jas tajin kawilo?». Ri in xinb'ij: «Ri in tajin kinwil jun xa'r kpoq'owik: ri uchi' jela' kka'y chrech ri jastaq k'o pa ri rikyaq'ab' relb'alq'ij». ¹⁴K'atek'uri' ri Yahweh xub'ij chwech: Qas pa ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij kmajtaj na wi ri k'ax pakiwi' konojel ri esiwan taq tinimit.

¹⁵Rumal rech che ri in chanim ke'insik'ij konojel ri ekachalal ri e'ajawib'al ek'o pa ri rikyaq'ab' ri elb'alq'ij –utzij ri Yahweh–.
Kepe na ri' e konojel ri' kkijeqab'a' ri kitem pa taq ri rokb'al ri Jerusalem, chuwach ri taq utapya, pa ronojel taq uk'olb'al e chuwach ronojel taq utinimit ri Juda.

¹⁶Kinb'ij na ri' ri nuq'atb'altzij pakiwi',
rumal ronojel ri ketzalal,
rumal rech che xinkiya' kan ri in,
arech kkichi'j ri k'ok' q'ol
chkech nik'aj taq dyos chik,
e arech kexuki' chuwach
ri uchak taq kiq'ab'.

¹⁷K'atek'uri' ri at ko kaxim na ri'
ri ximb'al apam,
katwa'lajik, kattak'i'k e kab'ij na ri'
chkech ronojel ri tzij
che katintaq na che ub'ixik.
Maxe'j awib' chkiwach ri e'are',
e ri in man kinb'an ta ri' che ri at
kaxib'ij awib' chkiwach ri e'are'.

¹⁸Je' nak'ut, ri in, pa we jun q'ij ri' katinkoj ri at, at jun kowlaj tinimit,
at jun chi'ch' raqan ja
e at jun tapya b'anon ruk' saq ch'ich',
chuwach ronojel we jun ulew ri',
kne'b'a' e'are ri e'ajawinel
rech ri Juda e ri enim taq uwinaq,
ri e'uchuch taq qajawib' on
ri siwantinimit rech ri uwachulew.

¹⁹Kech'o'jin na ri' awuk',
k'atek'ut man kekowin ta ri'
kkib'an jun jas uwach chawech,
rumal rech che ri in k'o awuk'
–utzij ri Yahweh–,
arech ri in katinkol na ri at.

Ri retzelal ri Isra'el chuwach ri Yahweh

²Ri utzij ri Yahweh xpe wuk'

e xinuch'ab'ej ruk' we taq tzij ri':

²Jat e ja'raqaqej achi'

chuxikin ri Jerusalem.

Jewa' kub'ij ri Yahweh:

Ri in kna'taj chwech ri awutzilal,

ri kawaj nuwach aretaq chi' at ak'al,

ri loq'oq'eb'al ak'ux

aretaq chi' at q'apoj ali,

aretaq chi' ri at xatteri'

ub'i chwij pa ri tz'inalik ulew,

pa ri jun ulew che man tikom ta uwach.

³Ri Isra'el, ri ub'anom kanoq jun tyoxlaj tinimit rech ri Yahweh,

are nab'e taq uwach ri tiko'n;

jachintaq ri ketijowik k'o kimak ri',

k'o k'ax ri' kqaj pakiwi'

-utzij ri Yahweh-.

⁴Chitatab'ej ri utzij ri Yahweh ix

che ix rachoch ri Jakob',

e konojel ri e'achalaxik

pa ri rachoch ri Isra'el.

⁵Jewa' kub'ij ri Yahweh:

¿Jas ri man suk' taj

xkiriq ri itat chwech in,

che naj xeb'e wi chwech,

arech xkiterne'b'ej ri man utz taj

e ruk' weri' xejalk'atik pa ri man utz taj?

⁶K'atek'uri' man xkib'ij taj:

«Jawi' ri k'o wi ri Yahweh

che xujupaqb'a' uloq

chi ri Egipto uloq,

e xujub'insaj pa ri tz'inalik ulew,

pa jun chaqi'j ulew, pa jun tol ulew,

pa jun ulew jawi' man k'o

ta ja' e q'equ'malaj ulew,

jun ulew jawi' man k'o

ta jun winaq kq'axik

e jawi' man k'o ta jun

winaq kjeqi' chila'?».

⁷K'atek'uri' xixink'am chi uloq

pa ri tinimit rech ri utzalaj Karmelo,

arech ri ix kitij ri taq uwach

e ri taq rutzilal; ri ix xixopanik

e xetz'ilob'isaj ri nutinimit,

e xiwetzelay uwach ri wechb'al.

⁸Ri echuchqajawib' man xkib'ij taj;

«¿jawi' k'o wi ri Yahweh?».

Ri e'ajk'olol rech ri pixab',

man kkich'ob' ta chi nuwach,

- ri e'ajyuq'ab' xewa'lajik uloq
 chrech ch'o'j chwij in,
 ri eq'axal utzij ri Dyos are
 xkiq'axej ri utzij ri B'a'al,
 are xkiterne'b'ej
 ri man k'o ta kikowinem.
- ⁹Rumal k'uwa' weri',
 ri in xas kinb'an na q'atoj tzij piwi'
 –utzij ri Yahweh–
 e kinb'an na ri' q'atojtzij
 pakiwi' ri kik'ojol ri e'ik'ojol.
- ¹⁰¡Jix pa ri ch'aqap taq ulew k'o
 pa ri polow rech ri Kittim e je'wila',
 che'itaqa' ub'ik ejujun chik pa ri Kedar
 e utz unik'oxik chkib'ana' ri jastaq,
 utz uchomaxik e rilik chib'ana'
 we xk'ulmatajik we jastaq ri'!
- ¹¹¿La kuk'ex jun amaq' ri e'udyos?
 –kne'b'a' man edyos taj–.
 ¡K'atek'uri', ri nutinimit xuk'ex ri Uq'ijil chuwach ri Man K'o ta Kikowinem!
- ¹²¡Ri kaj, chsachb'a' ik'u'x
 chrech we k'ax ri',
 chixib'ij b'a' iwib' e chixb'irb'itoq
 –utzij ri Yahweh!–.
- ¹³¡Kamul ketzalal kib'anom ri enuwinaq!
 ri in xinkiya' kanoq,
 ri in che inb'ulb'ux rech utzalaj taq ja',
 k'atek'uri' kwor jujun taq uk'olb'al ja',
 tel taq uk'olb'al ja'
 che jawi' man kkanaj ta kan ri joron!
- ¹⁴¿La jun ajpatininel ri Isra'el
 on xa'laxik mokom arech ri are'
 xaq jun ch'akoj chkech nik'aj chik?
- ¹⁵Ri ekoj xkiraqaqej kichi' puwi' ri are'
 xwa'lisaxik ri ch'ab'al puwi' ri are'.
 jun tolonik ulew xb'an kan
 chrech ri rulew,
 ri taq utinimit xeporoxik e man
 k'o ta jun winaq xkanaj chupam.
- ¹⁶Xoquje' ri e'uwinaq ri Nof e ri Tajpanjes, xkisokaj ri ujolom.
- ¹⁷¿La man xak'ulmaj ta weri'
 rumal rech che ri at xaya'
 kan ri Yahweh ri Adyos,
 aretaq chi' ri are' xuk'am ab'e?
- ¹⁸K'atek'uri', kamik ri' ¿jas kach'ak
 ruk' che katb'e ub'ik pa ri Egipto,
 che uqumuxik ri ujonon ri Nilo?
 On ¿jas kach'ako che katb'e ub'ik

- pa ri Asiri'a che uqumuxik ri Nima'ja?
- ¹⁹Chana'a' b'a' ri k'ax rech ri awetzalal
e chuk'ajisaj b'a' awach ri itzel ab'e.
Chak'ama' uq'ab' e chawila'
ri itzel e ri kopan wi aretaq chi'
jun winaq kuya' kan ri Yahweh ri Adyos
e aretaq chi' man kb'irb'it
ta chik chnuwach
-utzij ri Ajawxel Yahweh Sab'a'ot-.
- ²⁰Je' nak'ut, qas sib'alaj q'ij
uloq ri at xat'ub'aj ri atujat'im,
e xaramij ub'i ri taq k'am atuximom,
ri at xab'ij:
«Man kinpatanij ta ri nupatan».
K'atek'ut, puwi' ronojel juyub'
e chuxe' ronojel raxalaj che'
ri at xatkotz'i'k, at jeri' jacha
jun ixoq kech nim ch'uti'n.
- ²¹K'atek'ut, ri in xatintiko at jeri' jacha
jun utzalaj uche'al ri uva,
ri at, ronojel at uche'al jun utzalaj ija'.
¿Jas ujalk'atik awib' xab'ano
pa jun itzelalaj che'
che at rech jun kaxlan uche'al uva?
- ²²Kne'b'a' ri at kach'ajch'ob'ej awib'
kaqeb'qa' awib' ruk' saniyab'
e ruk' sib'alaj ch'ipaq,
ri awitzelal q'alaj chnuwach in
-utzij ri Ajawxel Yahweh-.
- ²³¿Jasche ri at kawaj kab'ij:
«¿Ri in man intz'ajinaq taj,
ri in man xinkoj ta anim
chkij ri Eb'a'al!»
¿Chawila' ri retal awaqan
pa ri lya'nik ulew!,
chakama' uq'ab' ri achak ab'anom.
Ri at, at jun ati't kameyo
che man k'o ta atzantzq'or,
kakoj anim pa ronojel k'olb'al;
- ²⁴ati't ch'u'j b'urix che kut'itz' rib'
pa ri tz'inalik ulew
Che pa ri uq'aq'al kraj ama',
ksiqsitik pa ri kyaqiq';
ri rachixom k'olik ¿jachin kuq'atej ri'?
Jachin kutzukuj man k'ax taj kub'an che utzukuxik,
kuriq ri are' pa ri rik'lal.
- ²⁵¿Chab'ana' ku'enta ri awaqan arech
man ktzaq ta kan ri axajab'

- e chab'ana' ku'enta ri upaqul
 chuwach ri chaqi'jchi'.
 K'atek'ut ri at kab'ij:
 «jJayi'! Man utz taj weri'!
 ri in ke'inloq'oj ri ekaxlan taq winaq
 e ri in kinwaj kinkoj anim
 kinteri' chkij e'are'».
- ²⁶Jeri' jacha kk'ixik jun elaq'om
 aretaq chi' kriqitaj tajin kelaq'anik
 jeri' ri kik'ixb'al ri e'uwinac
 ri rachoch ri Isra'el:
 ri e'are', ri e'ajawinel, ri enim taq winaq
 ri echuchqajawib'
 e ri eq'axal utzij ri Dyos,
- ²⁷che ri e'are' kkib'ij chrech ri jun che': «At ri at nutat», e kkib'ij chrech ri ab'aj
 «jawuk' at xinalax wi'!».
 Are xkiya' ri ub'ojal kij chwech
 e man kkik'ut ta ri kipalaj;
 aretaq chi' uq'ijil ri kik'ax
 kkiraqagej kichi':
 «jChatwa'lijoq e chujakolo' ri uj!».
- ²⁸Jawi' k'ut ek'o wi ri taq adyos
 che xab'an at?
 jchewa'laj b'a' ri e'are' e chqila'
 k'ut la kekowinik katkikolo
 pa ri uq'ijil ri k'ax at k'o wi!
 Xane ejoropa' taq ri atinimit
 xoquje' ejeri' ri taq adyos, ri at Juda!
- ²⁹Jasche kiwaj kib'an
 q'atb'altzij panuwi' in,
 aretaq chi' ix iwonojel
 man xixkanaj ta kan pa ri nub'e,
 xane xisalkapij iwib' chwij?
 –Utzij ri Yahweh–.
- ³⁰Man k'o ta upatan che
 xe'inch'i'y ri e'ik'ojol,
 ri e'are' man k'o ta xkisik'
 kina'oj chuwach ri tzij,
 ri ich'ich' rech ch'oj xe'ub'iq' ub'i
 ri eq'axel utzij ri Dyos jeri' jacha
 jun koj uchapom ri awaj xuriqo.
- ³¹Malaya ri jun mayilq'ijsaq ri iwech ix!, chikojo' retal ri utzij ri Yahweh:
 jLa in jun tz'inalik ulew
 in chrech ri Isra'el on in jun
 ulew innojinaq chrech q'equ'mal.
 jJas k'u che kub'ij ri nutinimit:
 «Jo', ri uj kujb'in pa ronojel k'olb'al,
 ri uj man kujpe ta chi awuk'?».

- ³²¿La kusach jun q'apoj ali
ri wiqib'al taq rech,
e jun tz'onom ali chik, ri ximb'al upam?
ri enuwinaq qastzij insachinaq chkech
man ejalam ta ri q'ij.
- ³³¡Tzij ri', chawach at xab'an
jun utzalaj ab'e
che utzukuxik ri loq'oq'eb'al k'u'x!
Qastzij nak'ut, chi ruk' ne itzel
ri at xab'ano e xaweta'maj ri jetaq ab'e.
- ³⁴Qas chrij taq ri awatz'yaq
xkanaj kan ri kik' kech ri emeb'a'ib',
ri man k'o ta kimak,
ri esuk' taq winaq, man xe'ariqa
taj tajin kkijoj' pij jun uchi' ja.
K'atek'uri', ruk' ronojel weri'
- ³⁵ri at kab'ij na: «Ri in,
in jun suk'alaj winaq,
¡Man kwaj ta chik kkanaj
panuwi' ri uq'aq'al royowal!».
Je' nak'ut, ri in xinpe awuk'
ri' arech kinb'an q'atojtzij pawí',
rumal rech che ri at kab'ij:
«Ri in man k'o ta numak».
- ³⁶¡Sib'alaj katkwinik xaq
apachinchike b'e katb'e wi!
Xoquje' katk'ix na ri' chrech ri Egipto
jacha ri xatk'ix chrech ri Asiri'a.
- ³⁷Xoquje pa we jun k'olb'al ri',
rajawaxik wa' che ri at katel ub'ik
ruk' ri aq'ab' puwi' ri ajolom,
rumal rech che ri Yahweh
xe'uk'yaq ub'ik ri akub'am ak'u'x chkij,
ri at man utz ta awach ri'
katel uloj kuk' ri e'are'.

Ri Isra'el jun ixoq kech nim ch'uti'n

- ³¹We k'o jun achi kresaj ub'i ri rixojil,
ri ixoq kb'e ub'ik,
e jun chik achi kub'an rech chrech.
¿La k'o jun pixab' kub'ij che loq'
ktzalej chi jumul ri achi' ruk' ri are'?
- ¿La man jeri' ta ri' jacha jun ulew
che tz'ilob'inaq ronojel?
Ri at, at jun ixoq kech nim ch'uti'n
che sib'alaj ek'i atmakuninaq kuk',
k'atek'uri', ¿la loq' k'uri'

che kawaj kattzalij wuk'?

–Utzij ri Yahweh–.

²Chawa'lisaj ri awoq'och puwi' ri tz'inalik
taq juyub' e chawilampe'.

¿Jawi' ne' che ri at man xaya' ta awib'?

Ri at waral ri', chuchi' taq ri b'e

kat'uyib'a' awib' chkiwach ri e'are',

jeri' jacha ri jun ajarab'e

pa ri tz'inalik ulew,

e xab'an itzel chrech ronojel ri tinimit

ruk' che at ixoq kech nim ch'uti'n

e ruk' ri awetzalal;

³rumal k'uwa' weri' man xpe ta ri jab'

e man xpe ta chi ri k'isb'al taq jab'.

K'atek'ut ri at xatkanaj kanoq

at ixoq kech nim ch'uti'n

man xawaj taj xak'am uq'ab' ri ak'ixb'al.

⁴K'atek'uri', chi arechi',

¿la man karaqaqej ta achi' chwech?:

«¿Nutat; at ri qas atwachi'l

kanoq aretaq chi' ri in inak'al!

⁵¿La chi pa junalik ri' kak'ol

ri awoyowal chwech?,

¿la chi pa junalik kab'an ch'o'j wuk'?».

At xatb'in we tzij ri' puwi' ri awetzalal.

Xak'is ub'anik ronojel uwach ri awetzalal.

Jun k'amb'altzij chrech ri Isra'el

⁶Ri Yahweh xub'ij chwech pa taq ri junab' rech ri ajawinel Josi'as. ¿La xawil at ri uchak xub'an ri Isra'el, ri are' che man jun nimanal taj? Ri are' xb'ek, xpaqi' puwi' ronojel nima'q taq juyub', xb'e chuxe' ronojel rax taq che', xmakunik jeri' jacha jun ixoq kech nim ch'uti'n.

⁷Rumal ri ub'anom, ri in xinb'ij chb'il wib': «Aretaq chi xb'antaj ronojel weri' rumal, ktzalij na wa' wuk' in»; k'atek'uri' ri are' man xtzalij taj. Ri Juda che jun itzelalaj rachalal, xril weri'. ⁸Xoquje' xriilo che ri in xinjach ub'ik ri jun che man kkniman taj, ri Isra'el, rumal rech che xmakunik kuk' enim ch'uti'n e xinya' ub'ik chrech ri wuj jawi' tz'ib'atal wi che xqajach qib'. K'atek'uri' ri itzelalaj Juda, ri rachalal, man xuxib'ij ta rib'; xoquje' ri are' xb'ek e xmakunik jeri' jacha jun ixoq rech nim ch'uti'n. ⁹K'atek'uri' ruk' ri nimalaj retzelal, xretzelaj uwach ronojel ri tinimit; e xoquje' xmakun ruk' ri ab'aj e ri che'. ¹⁰K'atek'uri' ri Juda ri itzelalaj rachalal man xtzalij ta wuk' ruk' ronojel ranima', xane xtzalejik ruk' keb' ranima' –utzij ri Yahweh–.

¹¹K'atek'uri' ri Yahweh xub'ij chwech: Ri Isra'el, ri man kniman taj, ri are' are suk' chuwach ri Juda che jun itzel.

¹²Jat e ja'raqaqej achi' chub'ixik we taq tzij ri' pa ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, kab'ij na ri':

Chattzalij uluq ri at che man

katniman taj, Isra'el –utzij ri Yahweh–.

Ri in man k'a'n taj ub'anom

ri nupalaj iwuk', rumal rech che

in kinsach na ri imak –utzij ri Yahweh–
 ri in man pa junalik taj
 kink'ol ri uq'aq'al ri woyowal.
¹³Xuwi' chak'ama' uq'ab' ri amak,
 ri at xasalkapij awib'
 chuwach ri Yahweh ri Adyos,
 kakoj anim xatb'e kuk'
 ekaxlan taq winaq
 chuxe' ronojel rax che'
 pa ronojel taq k'olb'al,
 e ri ix man xita' ta ri nuch'ab'al
 –utzij ri Yahweh–.

Ri uwinaq ri Si'on

¹⁴Chixtzalij b'a' uloq ri ixrak'uwa'l ri jun che man nimanel taj –utzij ri Yahweh– rumal rech che in ri iniwajawxel. Ri in, chijujunal ri' kixink'am na uloq pa taq ri tinimit, juk'ulaj winaq chkixo'l ri e'achalaxik e kixink'am na uloq ri' pa ri Si'on. ¹⁵Ri in kinya' na ri' chiwech nik'aj ajyuq'ab' jeri' jacha kraj ri wanima', e ri e'are' kixkiyuq'uj na ri' ruk' ri kino'jib'al e ri keta'mab'al. ¹⁶K'atek'uri' aretaq chi' sib'alaj ixk'i chik e kpoq' iwach pa we tinimit ri'; pa we taq q'ij ri' –utzij ri Yahweh– man k'o ta chi utzijol ri' ri «jun arka rech uchapb'al q'ab' ri Yahweh», man kchomax ta chik, man kna'tax ta chik, man ktzukux ta chik, man kb'an ta jun chik. ¹⁷K'atek'uri', pa taq we q'ij ri', kb'ix ri chrech ri Jerusalem «Utem ri Yahweh»; konojel ri etinimit kepe na ri' pa ri Jerusalem ruk' ri ub'i' ri Yahweh e man kkiterneb'ej ta chi jumul ri itzelalaj kanima'.

¹⁸Pa taq we q'ij ri', ri rachoch ri Juda kb'e na ri' ruk' ri rachoch ri Isra'el; junam ri' kepe uloq pa ri amaq' k'o pa ri rikyaq'ab' relb'alq'ij, e ke'opanik chi pa ri tinimit che xinya in pa echb'al chkech ri itat.

Jun k'amb'altzij chik puwi' ri Isra'el

¹⁹Je' nak'ut, ri in xinb'ij chb'il wib':
 ¿La katinkoj k'u in ri' at
 junam kuk' ri enuk'ojol?
 Ri in kinya' na ri' chawech
 jun utzalaj ulew,
 jun awechb'al che are sib'alaj utz
 na chkiwach ri nik'aj taq tinimit chik.
 E xintz'aqatisaj ub'ixik chb'il wib':
 ri ix kib'ij na ri' chwech in «At nutat»,
 e ri ix man kiniya' ta chi kanoq.

²⁰K'atek'uri', jeri' jacha kub'an
 jun ixoq chutzukuxik chi
 jun achi chuwach ri rachajil
 jeri' xib'an ix chwech in,
 ix rachoch ri Isra'el –utzij ri Yahweh–.

²¹Puwi' ri tol taq juyub',
 ktataj raqoj taq chi'aj:

oq'ej e k'isb'al taq k'ux kech
 ri eralk'uwa'l ri Isra'el,
 rumal rech che xesach pa ri kib'e,
 man xkina'tisaj ta chik
 ri Yahweh ri Kidyos.

²²Chixtzalij uluq, ix nuk'ojol
 che man kixniman taj,
 ri in kwaj kinkunaj ri taq iwetzelal!
 -Je', ri uj, kujtzalij awuk' ri at,
 rumal rech che at ri at Yahweh,
 at ri at Qadyos.

²³Chitzij jeri',
 che man tzij taj ri nima'q taq juyub', man tzij taj ri jetaq nimaq'ij
 pa ri taq juyub'.
 Qastzij nak'ut, xuwi ri Yahweh ri Qadyos
 are ukolonel ri Isra'el.

²⁴Ri qak'ixb'al (B'a'al)
 xub'iq' ub'i ri kichak ri eqatat,
 chi pa ri qaq'apojil qak'ojolil,
 xub'iq' ub'i ri e'alaj taq kichikop,
 ri enim taq kichikop, xoquje'
 ri ekik'ojol e ri ekimi'al.

²⁵Chujkotz'ol b'a' pa ri qak'ixb'al,
 chujuch'uqu b'a' ri qetzelal!
 Rumal rech che ri uj xujmakun
 chuwach ri Yahweh ri Qadyos,
 ri uj e ri eqatat, chi pa qaq'apojil
 e pa ri qak'ojolil chi k'ate' we q'ij ri'
 e man xqata' ta ri uch'ab'al
 ri Yahweh ri Qadyos.

⁴Weta kattzalij uluq at Isra'el
 -utzij ri Yahweh-,
 weta kattzalij uluq wuk' in,
 weta ri at kawesaj ub'i
 chnuwach ri jetaq ak'ixb'al,
 weta ri at man katb'e ta chi
 jumul pa taq ri b'e che man utz taj,

²weta ri at kajikib'a' ub'ixik ri nim tzij
 puwi' ri uk'aslemal ri Yahweh;
 ruk' ri qastzij, ri suk'il e ri utzalaj tzij,
 rumal k'u wa' weri', at jun tewchib'al
 ri' chkech ri jetaq tinimit,
 pa ri Are' k'o kiq'ijil.

³Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh
 chkech ri e'uwinaq
 ri Juda e ri Jerusalem:
 Chiwesaj ri q'ayes k'o pa ri tikonb'al,

mixtokonijik pa taq k'ix.
⁴Chipusu' uwi' ri ikowil
 chuwach ri Yahweh;
 chik'ama' uloq ri utz'umal ri iwanima',
 ix uwinaq ri Juda e ri Jerusalem,
 wema jeri' kib'ano,
 wene' ri uq'aq'al ri woyowal
 jeri' jacha jun nimalaj q'aq',
 kupororej ronojel
 e man k'o ta jun winaq ri'
 kkowin chuchupik
 rumal ri retzelal ri ichak.

**Ri petb'al chi pa ri rikyaq'ab'
 ri relb'alq'ij uloq**

- ⁵Chiya'a' ub'ixik pa ri Juda
 chtatajoq ub'ixik pa ri Jerusalem,
 chiya'a' ub'ixik:
 Chich'awisaj ri ruk'a' wakax pa ri tinimit,
 ruk' chuq'ab' chiraqaqej ichi':
 ;Chimulij iwi'b!
 Jo' pa ri kowlaj taq tinimit!
- ⁶;Chiwa'lisaj jun k'utb'al pa ri Si'on!
 ;Chixanimajoq, mixtak'i' kanoq!
 Rumal rech che
 ri in nuk'amom uloq jun k'ax
 chi pa ri rikyaq'ab' relb'al q'ij uloq,
 e jun nimalaj k'ax.
- ⁷Ri koj xwa'laj uloq cho ri jun uche',
 ri ajtijnel chkech ri taq tinimit
 xumajij ri ub'e, xel ub'ik pa ri rachoch
 arech kub'an jun tz'inalik ulew
 chrech ri atinimit;
 ri taq atinimit kchup kan kiwach ri'
 e man k'o ta jun winaq ri'
 kkanaj kan chila'.
- ⁸Rumal k'uwa' weri' chikojo' ri ikoxtar,
 chixoq'oq, chiraqaqej ichi':
 man xujuya ta kan ri nimalaj
 uq'aq'al royowal ri Yahweh.
- ⁹Pa we jun q'ij ri' -utzij ri Yahweh- man
 kuchap ta ukowil ranima' ri' ri ajawinel,
 xoquje' jeri' ri winaq nim kib'antajik;
 ri echuchqajawib' ksach kichomab'al ri'
 e ri eq'axal utzij ri Dyos keb'irb'itik ri'.
- ¹⁰K'atek'uri' kinb'ij in ri':
 «Je' nak'ut, Ajawaxel Yahweh,

- ri at xe'asub'u we winaq ri'
 e ri Jerusalem aretaq chi' ri at xab'ij:
 "Ri ix kk'oji' na ri' ri nimalaj utzil iwuk", k'atek'uri' are xok ri ch'ich'
 rech ch'o'j e xujukamisaj ri uj!».
- ¹¹Pa we taq q'ij ri' kb'ix na ri' chkech
 we winaq ri' e chrech ri Jerusalem:
 jun miq'in kyaqiq', petinaq uloq
 pa ri tz'inalik ulew qas ruk'
 ri umi'al ri nutinimit.
 Man k'o ta upatan we kyaqiq' ri',
 man kuxut'uj ta ub'i ri mes pa ri triko,
 man k'o ta kujosq'ij.
- ¹²Jun nimalaj kyaqiq' xas naj petinaq wi.
 ;Kamik ri', in ri kinb'ij na
 ri q'atb'altzij pakiwi' ri e'are'!
- ¹³Je' nak'ut, ri are' kwa'lajik e kb'e
 ub'ik jeri' jacha ri taq sutz'
 ri taq uch'ich' rech ch'oj jeri' jacha
 jun nimalaj kyaqiq'
 ri kej are sib'alaj kkikoj anim
 chkiwach taq ri xik.
 –;Itzel qech uj! ;Qas uj wi xqak'is qib'!
- ¹⁴Chajosq'ij ri awanima' Jerusalem,
 arech ri at katkoltajik.
 ;Tza jampa kk'oji' awuk'
 ri itzel taq achomab'al?
- ¹⁵Jun ch'ab'al kuya ub'ixik
 qas pa ri Dan uloq,
 Kuya uloq ub'ixik ri k'ax chi pa ri juyub' uloq rech ri Efra'im.
- ¹⁶Chib'ij weri' chkech ri siwan taq tinimit,
 chib'ij weri' chrech ri Jerusalem:
 «ri ek'ulel epetinaq uloq xas
 pa jun naj tinimit
 e kkiraqajej kichi' pakiwi'
 ri e'utinimit ri Juda»;
- ¹⁷ri e'are' kkisutij rij ri Jerusalem
 ejacha winaq che kkichajij jun ulew,
 rumal rech che xkisutij kij chwech
 –utzij ri Yahweh–.
- ¹⁸Ronojel weri' are rumal
 ri taq ab'e xak'am ub'ik
 e rumal ri achak xab'ano:
 ;We k'ax kak'ulmaj ri',
 sib'alaj k'achaqi'jchi'
 che kopan chi pa ri awanima'!
 rumal rech xasalkapij awib' chnuwach.
- ¹⁹;Ri uchuch nupam!
 ;Ri uchuch nupam sib'alaj q'oxom k'olik!

- ;q'oxom k'olik ri utz'umal wanima!
 ;Kach'oplin ri wanima' cho ri nuk'u'x!
 ri in man kinkowin
 taj kinmemerisaj wib'
 rumal rech che ri in xinta'
 ri roq'b'al ri ruk'a' wakax,
 ri raq'oj chi'aj rech ch'o'j.
- ²⁰Kya ub'ixik k'ax puwi' nik'aj k'ax chik,
 ronojel ri tinimit kk'is tzij puwi',
 junam uk'isik tzij kb'anik pakiwi'
 ri tz'um taq wachoch
 e chi aninaq kk'is tzij pakiwi'
 taq ri nupanib'al.
- ²¹Tza jampa k'u na ri' kinwil na ri'
 ri taq k'utb'al
 e kinta na ri' ri roq'b'al
 taq ri ruk'a' wakax?
- ²²Xa ne rumal che ri enuwinaq
 man k'o ta kino'jb'al,
 man keta'm ta nuwach in,
 ri e'are' e'ak'alab' che
 man k'o ta kichomab'al,
 man k'o ta keta'mb'al,
 ri e'are' xuwi k'o kino'j
 che ub'anik ri itzel
 k'atek'ut man k'o ta keta'mb'al
 chuwach ri utzil.
- ²³Ri in xinwil uwach ri ulew: ;Jun k'ax k'olik!
 Xinwil ri kaj: man k'o ta chi jun usaqil.
- ²⁴Ri in xinwil ri taq juyub': ri are' kb'irb'itik,
 pa ronojel taq juyub' tajin kab'raqan.
- ²⁵Ri in xinwilo: e man jun chi winaq k'olik;
 konojel ri echikop ajuwokaj
 xe'animajik ub'ik.
- ²⁶Ri in xinwilo:
 e ri utzalaj taq ulew,
 tz'inalikalaj taq ulew chik,
 ronojel taq ri tinimit k'isinaq tzij pakiwi',
 chuwach ri Yahweh,
 chuwach ri nimalaj uq'aq'al ri royowal.
- ²⁷Jewa' kub'ij ri Yahweh:
 Ronojel ri taq tinimit
 k'isinaq kan tzij pakiwi',
 k'atek'ut, man kink'is ta tzij ri'
 puwi' ronojel ri uwachulew.
- ²⁸Rumal k'uwa',
 ri uwachulew kuk'is uk'u'x ri' e ajsik,
 ri kaj kkanaj ri' pa q'equ'mal,

- rumal rech che ri in nujikib'am
 ri nuchomab'al
 man kink'ex ta wa' weri'
 e man kintzalej ta pawaqan.
- ²⁹Chuwach ri raqoj chi'aj kkib'an
 ri achijab' che kikejb'em
 ri taq kej e ri e'ajch'ab',
 konojel ri winaq
 pa ri tinimit ke'animaj ub'ik.
 Kib'e ub'i xe taq che'
 e kerakakik ke'aqan puwi' taq ri ab'aj.
 Ronojel ri tinimit
 tolonik kkanaj kanoq,
 man k'o ta chi jun
 winaq kkanaj kanoq.
- ³⁰E ri at che xk'is kan tzij paw'i
 ¿jas kab'an na ri'?
 Kne'b'a' kakoj je'lik taq
 kyaq awatz'yaq
 on kawiq awib' ruk' q'an pwaq
 on kab'an nima'q chrech
 ri awoq'och ruk' taq tz'ajb'al
 man k'o ta kun'ab'ej che
 ri at kab'an je'lik chrech awib'.
 Ri jachintaq xkaj awach,
 e'are' katkik'yaq ub'i ri at,
 jare kkaj kkesaj ri ak'aslemal!
- ³¹K'atek'uri', ri in xinta' raqoj chi'aj jeri'
 jacha kwin jun yawab' ixoq che kutzirik,
 raqoj chi'aj rech jun ixoq
 che kutzir ruk' nab'e ral;
 are uchawib'al ri umi'al
 ri Si'on che man k'o ta chi ruxlab'al
 e kulik'la' ri uq'ab':
 «Itzel wech in, che kinkam wa'
 rumal ri ch'ayinik kkib'an
 ri ekamisanel chwech».

Ri upetib'al ri k'ax

- ⁵¹Chixb'in b'a' xo'l taq b'e
 pa ri Jerusalem,
 qas chixka'yoq e chitatab'ej,
 chitzukuj pa taq ri k'ayib'al,
 wene' ri ix kiriq na jun winaq
 jun che kuk'aslemaj na ri suk'il
 che kutzukuj ri saqalajtzi,
 k'atek'uri', ri in kinsach na ri'

- ri umak we tinimit ri'.
- ²We ri e'are' kkib'ij: «K'aslik ri Yahweh»,
xane rumal jun tzij che
man tzij taj tajin kkib'ij we tzij ri'.
- ³Yahweh!, ¿la man are ta ri saqalajtzij
kraj kril ri awoq'och?
Ri at xe'asoko e ri e'are'
man k'o ta xkina'o.
Ri at xe'akamisaj e ri e'are' xkik'yaq
apanoq ri kutb'al xaya chkech.
Ri e'are' are sib'alaj xkikowirisaj
chi na ri kupalaj chuwach ri ab'aj,
man xkaj taj xkik'ex ri kik'aslemal.
- ⁴Ri in xinb'ij chb'il wib':
«Ri e'are' xaq ewinaq emeb'a'
e'are ri' ech'u'j kkib'ano rumal rech
che man keta'm taj ri ub'e ri Yahweh
xoquje' man keta'm taj
ri usuk'il ri Kidyos.
- ⁵Ri in kinb'e na wa' kuk'
ri enim taq winaq
e kinch'aw na ri' kuk' ri e'are',
rumal rech che ri e'are' keta'm ri'
ri ub'e ri Yahweh e ri usuk'il ri Kidyos!».
K'atek'uri', ri e'are' konojel junam
uq'ipik xkib'an ri che' che k'o pakiwi'
e xkit'ub'aj ri taq k'am.
- ⁶Rumal k'u weri', ri koj pa k'ache'laj
keroqataj ri e'are'
ri yo'k pa ri tz'inalik ulew
ke'uqaxij kan ri' e'are',
ri b'alam ke'rilauchij ri'
chuwach ukoq ri jetaq kitinamit;
konojel ri ke'el uloq
pa ri tinimit kech'aqapix ri';
rumal rech che k'i taq ri kimak,
k'i mul xkiwa'lisaj kib' chuwach ri Dyos.
- ⁷¿Jask'uche ri' che kinkuy na ri amak?
Ri e'ak'ojol xinkiya' kan ri in,
xkijikab'a ri nimalaj taq tzij chkiwach
ejujun e'esal taq uwach dyos.
Aretaq chi' ri in xinya' sib'alaj kiwa,
ri e'are' xemakunik ekech nim
ch'uti'n ruk' nik'aj dyos chik;
ri e'are' junam xeb'e jawi' k'o wi'
ri kachoch ri ekech nim ch'uti'n.
- ⁸Ri e'are' echom taq kej,
kq'ilq'atik kij e ewa'katel,

- konojel keweji che ri rixoqil ri kik'ulja.
⁹K'atek'uri', ðla man kink'ajisaj ta kiwach
 ri' ri in rumal we kichak ri'?
 –Utzij ri Yahweh–,
 puwi' jun amaq' che jewa' ub'antajik,
 ðla man kuya ta utojb'alil uk'axel wa'
 weri' ri uq'aq'al woyowal?
- ¹⁰¡Chixaq'anoq puwi' taq
 ri utapyil ri kachoch!
 ¡Chixaq'alb'ej e chipitz'ej kanoq!
 ¡K'atek'ut mik'is kan tzij puwi'!
 Chib'oqo' kanoq ri uche'al taq uva,
 rumal rech che man rech ta ri Yahweh.
- ¹¹Je' nak'ut, ri e'are' qastzij ne'
 xena'w chech ub'anik ri itzel chwech,
 ri rachoch ri Isra'el e ri rachoch ri Juda
 –utzij ri Yahweh–.
- ¹²Xkik'yaq b'i ri Yahweh,
 xkib'ij: «¡Ri Are' man k'o taj!
 ¡Man k'o ta k'ax ri' kpe paqawi'
 ri uj man k'o ta ch'ich' rech ch'oj kqil
 na uwach, xoquje' man k'o ta wi'jal ri'!
- ¹³Ri eq'axel utzij ri Dyos, ri e'are' xa ekyaqiq'
 ri tzij man k'o ta kuk' e'are';
 ronojel ri k'ax kopanik,
 kqaj ri' pakiwi' e'are'».
- ¹⁴Rumal weri', jewa' kub'ij ri Yahweh,
 ri Dyos Sab'a'ot:
 Rumal rech che ri ix jewa' xib'ij,
 ri in kinkoj na pachi' ri nutzij
 jeri' jacha jun q'aq',
 e we siwantinimit ri' e'are che' ri'
 che ke'upororej na ri jun q'aq' ri'.
- ¹⁵Ri in kink'am na uloq piwi'
 chi jun najlaj amaq' uloq,
 piwi' ix rachoch ri Isra'el
 –utzij ri Yahweh–.
 Jun amaq' che kkanaj kanoq,
 jun ojerlaj amaq',
 jun amaq' che ri at
 man aweta'm ta ri uch'ab'al,
 e man kach'ob' taj ri kub'ij.
- ¹⁶Ri k'olb'al taq uch'ab' jacha
 jun ujul kaminaq che jaqalik,
 jun amaq' erech achijab'
 che e'utz taq ajch'ojab'.
- ¹⁷Ri amaq' ri' kutij na ri' uwach
 atiko'n e ri akaxlanwa,

ke'utij ub'i ri' ri e'awal,
 chi e'alab'om e chi alitomab',
 ke'utij ub'i ri' ri achij e ri awakax,
 kutij ub'i ri' ri uche'al uva e ri awikox;
 ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j kuk'is tzij ri'
 puwi' ri kowlaj taq tinimit
 che ri at ajikib'am ak'u'x chkij.

Ri k'utb'al kuya ri k'ajisab'al wach

¹⁸K'atek'uri', xoquje' pa taq we q'ij ri' –utzij ri Yahweh– ri in man tz'aqatalaj ta uk'isik tzij ri' kinb'an piwi'.

¹⁹K'atek'uri' aretaq chi' ri ix kib'ij ri':

«¿Jasche ri Yahweh Qadyos, xub'an chqech ronojel weri'?, ri at kab'ij na ri' chkech: «Jeri' jacha ri ix xiniya' kan in arech ke'ipatanij ejujun kaxlan taq dyos pa ri itinimit, xoquje' ri ix ke'ipatanij na ri' ejujun kaxlan taq winaq pa jun chik tinimit che man are ta ri itinimit».

Ri winaq man kril ta ri uchak ri Dyos

²⁰Chib'ij we tzij ri' pa ri rachoch ri Jakob', chib'ana' arech ktatajik pa ri Juda:

²¹Chita'ampe' weri',

jix winaq che man k'o ta ino'jb'al
 e man k'o ta ijolom!
 K'o iwoq'och e man kixka'y taj,
 k'o ixikin e man kita' taj.

²²¿La man kixib'ij ta iwib' ix chnuwach

–utzij ri Yahweh–,
 ri in che xinkoj ri sanyeb' chuchi'
 ri polow che pa junalik retal,
 jawije' man kq'ax ta uloq;
 ri taq uja' nimalaj kurepej uloq rib' ri',
 k'atek'ut man kkowin ta ri' kq'ax uloq,
 kwa'laj uloq ri' ri taq uq'e't,
 k'atek'ut man kq'ax ta uloqo ri'.

²³¿K'atek'ut, we siwantinimit ri' k'o

jun ranima' che kusalkapij rib'
 e man nimanel taj,
 xkisalkapij kib' e xe'opan chi
 pa ri uk'isb'alil, xeb'e pa ri itzel b'e!

²⁴Man xkina'taj ta ub'ixik pa ri kanima':

«Chqaxib'ij b'a' qib' chuwach
 ri Yahweh Qadyos,
 ri are' che kutaq uloq ri nab'e
 e ri k'isb'al taq jab',
 ri are' che kuya chqech ri taq xmano
 e ri uq'ijil ri jach', ri uyakik uwach tiko'n».

²⁵Ronojel weri', ri taq imak xub'an

k'ax chech weri', e ri iwetzelal xixuq'il chech una'ik ri utzil kuya we jastaq ri'.

Ucholajil chi jumul we tzij ri'

- ²⁶Je' neri', ek'o ejujun itzel taq
winaq chkixo'l ri siwantinimit,
ri e'are' kkikoj jujun taq k'amb'al
jeri' jacha ukojik ri k'amb'al
chkech ri chikop ajuwokaj
k'atek'uri', xane winaq ri kekik'amij.
- ²⁷Jeri' jacha jun ko'k nojinaq
che chikop ajuwokaj,
ri kachoch e'are nojinaq chech elaq',
jewa' ri xkib'ano ri e'are'
arech kenimarik e keq'inomarik,
- ²⁸ri e'are' xechomarik,
kq'ilq'atik kij rumal ri xepo,
ri e'are' xq'ax uwi' ri kib'inem pa ri itzel.
Man kkib'an ta ri suk'il,
;man kkib'an ta ri suk'il chkech ri emenor,
k'atek'uri' ronojel utz kel chkiwach!
Man kkib'an ta q'atb'altzij rech utoq'ob'isaxik kiwach ri emeb'a'ib',
- ²⁹k'atek'uri' ri in, ¿la man kink'ajisaj ta na kiwach ri' rumal we kichak ri'?
–Utzij ri Yahweh–.
On, ¿la man kink'ajisaj ta na kiwach jun
amaq' che jewa' kib'antajik jacha weri'?
¿La man kikitoj ta na uk'axel ri'
ruk' ri uq'aq'al woyowal?
- ³⁰K'ax e itzel taq jastaq kb'anik
pa we jun amaq' ri':
- ³¹Ri eq'axel utzij ri Dyos
xkiya ub'ixik ri man tzij taj,
ri echuchqajawib' xnoj kiq'ab'
che ri kich'akoj.
;K'atek'uri' ri esiwan
nutinimit kloq'oq'ej weri'!
K'atek'ut ¿jas kib'an ri'
ri ix aretaq chi' kopan ri uk'isb'alil?

Ucholajik chi jumul ri k'ax petinaq (invasión)

- ⁶¹;Chixanimajoq ix uwinaq
ri B'enjamin,
ix che ix k'o pa ri uk'u'x ri Jerusalem!
;Pa ri Teko'a chiwoq'esaj
ri ruk'a' wakax!
;Puwi' ri B'et-ha-Kerem

- chilika' uloq jun k'utb'al!
 Rumal rech che chi pa ri rikyaq'ab'
 relb'alq'ij petinaq uloq jun k'ax
 e jun nimalaj oq'ej.
- ²Ri je'likalaj ali, ri t'onlaj ali,
 ri in kink'is na uwach ri are',
 ri are' che are ral ri Si'on!
- ³Pa ri are' kepe jujun taq ajyuq'ab'
 kuk'am uloq ri jupuq taq kichij!
 Pa ronojel taq b'e kikojom
 ri tz'um taq kachoch,
 e chkijujunal pa jun ch'aqap
 ulew kkitzuq ri kichij.
- ⁴Chiq'alajisaj ub'ixik puwi' ri tyoxlaj ch'o'j!
 ;Chqamulij qib', chujpaqal
 che ub'anik ri ch'o'j pa ri tak'alq'ij!
 ;Itzel qech uj, tajin kqaj ri q'ij,
 Sib'alaj knajtanik ri taq
 umuj ri b'enaq'ij!
- ⁵Chujwa'lijoq e chujpaqal ub'ik
 e je'qab'ana' ri ch'o'j chaq'ab'
 e kqak'is tzij ri' pakiwi'
 ri nimalaj taq kachoch.
- ⁶Rumal rech che jewa' kub'ij
 ri Yahweh Sab'a'ot:
 Chijikaj ri jetaq che'
 e chiyaka' jun tapya
 chuwach ri Jerusalem,
 are wa' ri tinimit rech ri nupetb'al,
 e pa ri are' xaq xuwi ri k'ax k'olik.
- ⁷Jeri' jacha kb'ulb'atik
 uloq ri ja' pa jun k'uwa'
 jeri' kb'u'utik ri itzel pa ri are'.
 Xuwi k'ax e ch'o'j ktatajik pa ri are';
 chnuwach in, chi amaq'el
 ri taq yab'il e ri soktajinaq.
- ⁸Chak'exa' awib', Jerusalem,
 we man kak'ex awib',
 ri wuxlab'al katuya' kan ri',
 wene' kinb'an chawech jun tz'inalik ulew,
 e jun tolonik amaq'.
- ⁹Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot:
 Chitzukuj, chikamulij utzuluxik
 jeri' jacha pa jun utz ulew,
 chitzukuj ri poch'ol jeri' jacha
 utzukuxik ri uva pa jun uche'al uva,
 ri keto'taj kan pa ri Isra'el;
 chaq'axex chi jumul ri aq'ab' puwi'

- ri taq che' jeri' jacha kub'an ri ajchak!
- ¹⁰¿Jachin chkech rajawaxik kinb'ij
weri' arech kinkitatab'ej?
K'atek'uri', ri kixikin man jaqalik taj,
ri e'are' man kekowin taj kkita' jun tzij.
Je' nak'ut, ri utzij ri Yahweh,
tze'b'al chkiwach man kkaj taj chik kkito.
- ¹¹¡Ri in, in nojinaq chrech ri uq'aq'al
royowal ri Yahweh,
man kinq'i ta chik che nuk'olom!
–Chatixej ub'ik puwi' ri ak'al k'o xo'lb'e,
e xoquje' chatixej ub'ik pakiwi'
ri alab'om e ri alitomab'
che kimulim kib'.
Xoquje' kechap ub'i ri'
ri achajilal e ri ixoqilal,
ri tata' e ri chichu' che nim winaq chik.
- ¹²Ri taq kachoch kq'axej ri'
chkech enik'aj chik,
e junam kkib'an chrech
ri kulew e chkech ri kixoqilal.
Je' nak'ut, ri in kinlik' na ri' ri nuq'ab'
pakiwi' ri siwantinimt rech we amaq' ri'
–utzij ri Yahweh–.
- ¹³Rumal rech che kmajtaj ub'i ruk' chi ri ch'uti'n e kopan ruk' ri nim winaq,
xas konojel kkaj ri elaq';
ri q'axel utzij ri Dyos e ri chuchqajaw,
konojel kkib'an ri man tzij taj.
- ¹⁴Xaq pa aninaqil kkikunaj ri k'ax kkina'
ri enusiwantinimit,
ruk' che kkib'ij:
«¡Nimalaj utzil! ¡Nimalaj utzil!»,
aretaq chi' man k'o ta utzil.
- ¹⁵Ek'o pa ri k'ixb'al rumal
ri itzel kichak xkib'ano,
k'atek'uri', ri e'are man k'o ta chi kek'ixik,
ri e'are' man kekyaqar taj chik ri kupalaj.
Xa jek'uri', ri e'are' ketzaq na ri'
kuk' jachintaq ri ketzaqik,
ri e'are' kkipachq'ij na ri' ri kaqan
aretaq chi' ke'inriqa' na in ri e'are'
–utzij ri Yahweh–.
- ¹⁶Jewa' kub'ij ri Yahweh:
Chixtak'al pa taq ri b'e e chiwila' weri',
chik'oto' chi'aj puwi' ri ojer taq b'e;
jachinchike ri utz b'e e chixb'in pa ri are'
e kuxlan ri' ri iwuxlab'al.
K'atek'ut, ri e'are' xkib'ij:

«¡Ri uj man kujb'e ta pa we b'e ri'!»

¹⁷Ri in xe'inkoj chiwech
 ejujun taq chajinel:
 «¡Chitatab'ej ri roq'eb'al ri ruk'a' wakax!».
 K'atek'ut xkib'ij:

«¡Ri uj man k'o ta kqata' weri'!»

¹⁸Rumal k'uwa' weri', ri ix,
 ix jetaq amaq' chitatab'ej weri',
 ¡ix che imulim iwib' chich'ob'o' b'a'
 ri jastaq kpe pakiwi' ri e'are'!

¹⁹¡Uwachulew, chitatab'ej!
 Tzij neri', ri in wuk'am uloq
 jun k'ax pakiwi' we siwantinimit ri':
 we k'ax ri', are ri' ri uwach
 ri kichomab'al,
 rumal rech che man xkita' taj
 ri taq nutzij k'atek'uri',
 xketzelaj uwach ri nupixab'.

²⁰¿Jas upatan che kik'am uloq
 chwech ri k'ok' q'ol rech Sheb'a,
 e k'ok' utzalaj aj che petinaq
 chi pa jun naj tinimit uloq?
 Ri jetaq holokosto kiya chwech,
 man kqaj ta chnuwach,
 ri itab'al taq toq'ob'
 man k'o ta utz kinwilo.

²¹Rumal k'uwa' weri',
 jewa' kub'ij ri Yahweh:
 Chiwilampe', ri in kinkoj na nik'aj
 taq ab'aj chkiwach we siwantinimit ri',
 e junam kkipachq'ij kaqan ri' chrij,
 chi etatxel e ri ek'ojolab',
 ri k'ulja e ri ajiltz'aqat, kekam na ri'.

²²Jewa' kub'ij ri Yahweh:
 Chiwilampe', jun inimit petinaq
 uloq chi pa rikyaq'ab' ri relb'alq'ij
 jun nimalaj amaq' xk'astaj uloq chi
 pa ri uk'isb'alil uxkut ulew.

²³Ri ch'ab' e ri jetaq ikyaq',
 utz kkib'an che usilob'isaxik,
 ri e'are' eb'anal taq k'ax
 e man k'o ta toq'ob' kuk';
 ri kich'ab'al jeri' jacha ri polow
 ri e'are' kikejb'em jetaq kej
 ri e'are' junam etaqom chrech ri ch'o'j,
 pawí' ri at, at che at ral ri Si'on.

²⁴Ri uj xqata utzijol weri'
 e ri qaq'ab' tza'y xub'ano,

- kujyatzlajik rumal ri xib'irib',
 k'ax uj k'olik jeri' jacha jun yawab' ixoq
 che ku'tzir ruk' ri ral.
- ²⁵ Mixel ub'ik pa ri iwulew,
 mixb'in pa taq ri b'e,
 rumal rech che ri k'ulel
 ruk'am uch'ich' rech ch'o'j:
 k'o ri k'ax pa ronojel taq k'olb'al!
- ²⁶ At umi'al nuwinaq, chakojo' ri akoxtar,
 chab'alkatij awib' pa ri chaj;
 chatoq'oq jeri' jacha kawoq'ej
 jun chi alk'uwa'lxel,
 rumal rech che chi chanim wa'
 kpe paqawi' ri k'achajijchi',
 rumal rech che xaqte' kpe uloq
 paqawi' ri uj ri kuk'is tzij paqawi'.
- ²⁷ Ri in xatinkojo chkixo'l
 ri esiwan nutinimit arech
 kink'ajisaj kiwach cho ri q'aq',
 arech ri at kaweta'maj
 e kak'ajisaj uwach ri kib'antajik.
- ²⁸ Konojel ri e'are' man keniman taj,
 e tajin kkitik ri k'axalaj taq tzij,
 eb'anal taq tzij ri kanima'
 jeri' jacha saq ch'ich' e ch'ich' ri e'are'
 konojel kb'an k'ax chrech ronojel.
- ²⁹ Ri xut'b'al q'aq' sib'alaj tajin
 kuxut'uj ri q'aq'
 arech ri q'aq' kuporoj ub'ik
 ronojel ri ploma.
 Man k'o ta upatan ri uchak
 xub'ano ri aja'risanel ch'ich',
 ri tz'il man xtzaq ta ub'ik.
- ³⁰ Ri kib'i' are «Saq pwaq rech mes»!
 Je' nak'ut, ri Yahweh xe'usetej
 ub'ik pa ri mes.

Ri qastzij q'ijlanik

pa ri Nim Rachoch ri Dyos

⁷¹ Ri taq utzij ri Yahweh che xopan che ub'ixik chech ri Jeremi'as.

² Chatkanaj kan chuwach ri rokb'al ri Nim Rachoch ri Yahweh e chaya' ub'ixik we tzij ri': Chitatab'ej ri utzij ri Yahweh, iwonojel ri ix ajjuda che kixok ub'ik pa taq we uchi' taq ja ri' che uq'ijilaxik ri Yahweh. ³ Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: Utz chib'ana' chrech ri ib'e e ri ichak e ri in kinb'an na ri' arech kixkanaj kan pa we k'olb'al ri'. ⁴ Mikub'a ik'u'x chrij ri jetaq tzij che ma tzij taj: «iAre wa' ri tyoxlaj uk'olb'al ri Yahweh, are wa' ri tyoxlaj uk'olb'al ri Yahweh, are wa' ri tyoxlaj uk'olb'al ri Yahweh!».

⁵K'atek'ut, we qastzij che ri ix kib'an utz chrech ri ib'e ik'amom ub'ik e utz kib'an chrech ri ib'antajik, we qastzij ri ix kichomaj ri suk'il kuk' konojel ri ik'ulja, ⁶we ri ix qastzij man kib'an ta k'ax chrech ri jun winaq che man iwinaq taj, chrech ri minor, e chrech ri malka'n ixoq, e pa we jun k'olb'al ri' ri ix man kiqu'eje ta ri kik'el che man k'o ta umak, xoquje' we man kixb'e ta chkij nik'aj dyos chik che xaq rech k'ax chiwech, ⁷ri in kinjeqi' kan wa' iwuk' pa we k'olb'al ri', we k'olb'al che xinya' chkech ri inan itat qas ojer tzij e qas pa junalik.

⁸K'atek'ut, ri ix kikub'a' ik'ux chrij ri je'taq tzij che man tzij taj e che man k'o ta upatan. ⁹Je' nak'ut! Elaq', kamisanik, makunik ruk' achi ixoq, kib'ij tzij chuwach ri Dyos che man tzij taj, kiya' ri k'ok q'ol chwach ri B'a'al, kiterne'b'ej ejujun kaxlan taq dyos chik che man iweta'm ta kiwach, ¹⁰k'atek'uri', ri kixpe chi uloq chnuwach pa we Nim Ja ri' che kojom ri Nub'i chrech e kib'ij: «Ri uj are wa' ri qas qak'olb'al!», jarech kqaterne'b'ej na ub'anik ronojel we qetzalal ri'! ¹¹Chiwach ri ix, ¿la jun k'olb'al kech elaq'omab' we k'olb'al ri' che Nim Ja kojom ri Nub'i' chrech?

K'atek'ut, ri in utz uka'yexik nub'anom weri' –utzij ri Yahweh!–.

¹²Kamik ri', jix b'a' pa ri nuk'olb'al pa ri Silo, jawi' xinb'an wi ojer arech kkanaj kan ri nub'i' chila'; e je'iwila' ri xinb'an chrech rumal ri ketzalal ri enuwinaq Isra'el. ¹³K'atek'uri', kamik ri', rumal rech ronojel ri chak xib'an ri ix –utzij ri Yahweh– kne'b'a', ri in amaq'el xixinch'ab'ej, ri ix man xita' taj, xixinsik'ij e man xitzalej ta uwach ri taq nutzij, ¹⁴ri in kinb'an na ri' chrech we Nim Ja che kojom ri Nub'i' chrech, che chrij ikub'am ik'u'x, we jun k'olb'al ri' che xinya' chiwech e chkech ri inan itat, jeri' wa' kinb'an chrech jacha xinb'an chrech ri Silo. ¹⁵Kixinwesaj na ub'i chnuwach jeri' jacha kesaxik xinb'an ub'i chkech ri iwachalal, chkech konojel ri erija'alil ri Efra'im.

Ri ekaxlan taq dyos

¹⁶K'atek'uri', ri at match'aw wuk' arech kintoq'ob'isaj kiwach we winaq ri', mak'omij jun tzij pakiwi', match'aw pakiwi', mab'ij jun tzij chwech rumal rech che ri in man kinwaj taj kinta we atzij ri'. ¹⁷¿La xa man kawil ta ri at ri kichak kkib'an pa ri taq utinimit ri Juda e pa ri taq k'ayb'al rech ri Jerusalem? ¹⁸Ri ek'ojolxel kkimol ri si', ri etatxel kkikoj ri q'aq', k'atek'uri' ri ixoqib' kkiyob'o ri k'aj arech kkib'an jun utzalaj kaxlanwa chrech ri Nanxel Chikaj, k'atek'uri' ktixej ri kija' chkech nik'aj taq kaxlan dyos chik arech kinkisok ri in. ¹⁹¿La kinkisok ri in e'are'? –utzij ri Yahweh–. ¿La man e'are ta ri e'are' kkisok kib' pa ri kik'ixb'al? ²⁰Rumal k'uwa' jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Je' nak'ut, ri uq'aq'a'l woyowal, ri nimalaj k'ax chwech kq'eje na ri' pakiwi' ri ewinaq ri' e pakiwi' ri echikop, puwi' ri taq che' e ri uwach tiko'n chuwachulew, kk'at ri' e man k'o ta uchupik ri'.

Ri q'ijlanik jawi' ri man k'o ta wi ri saqalajtzij

²¹Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: ¡Chikojo' ri jetaq holokosto ruk' ri tab'al taq toq'ob' kib'ano e chitija' ri ti'j! ²²Rumal rech che ri in ma k'o ta xinb'ij e man k'o ta xe'intaq ri inan itat chrech puwi' weri' aretaq chi' xe'inwesaj uloq qas pa ri tinimit rech Egipto, man k'o ta xinb'ij puwi' ri taq holokosto e ri taq tab'al toq'ob'. ²³K'atek'ut, ri xintaqan chkech are weri': chitatab'ej ri nuch'ab'al, k'atek'uri' in ri' Inidyos e ix Ixnuwinaq ri'. Jix pa ronojel taq ri b'e jawi' kixintaq ub'ik in arech kk'o'ji' ri utzil iwuk'. ²⁴K'atek'ut, ri e'are' man xkitatab'ej ta weri', man kkitak'ab'a ta ri kixikin; ri e'are' xane xeb'ek jeri' jacha xub'ij ri kichomab'al chkech, xeb'in pa ri ukowil e pa ri retzelal kanima', xkisutij ri ub'ojal kij chwech e man are ta xkiya' ri kiwach. ²⁵Qas ri jun q'ij uloq che ri inan itat xe'el uloq qas

pa ri tinimit rech Egipto qas pa we jun q'ij kamik ri', ri in xe'intaq ub'i chiwech konojel ri enupataninel, ri eq'axel taq nutzij; ronojel taq q'ij xe'intaq ub'ik e'are', man k'o ta jumul che mata xe'intaq b'ik. ²⁶K'atek'ut ri e'are' man xkita taj ri nutzij, man xkitak'ab'a' ta ri kixikin; xkitz'apij e xkikowirisaj ri kijolom, e ri e'are' are sib'alaj e'itzel chi na xkib'an chkiwach ri ekinan kitat. ²⁷Ri at kab'ij na wa' chkech ronojel we tzij ri'; ri e'are' man kkitatab'ej ta wa'. Ke'asik'ij na ri' ri e'are' e man kkitz'alij ta uwach ri' ri atzij. ²⁸Kab'ij na ri' weri' chkech: Are wa' we tinimit ri' che man kutatab'ej ta ri uch'ab'al ri Yahweh ri Udyos e man kraj taj kreta'maj ri tajin kk'ut chuwach. Man k'o ta chik ri qastzij, man k'o ta chik weri' pa ri kichi'.

Ri itzel taq q'ijlanik e ri k'ax

²⁹Chaqupuj ri nima'q taq awi' ri at
e chak'yaqa' ub'ik.
Chab'ixoj puwi' ri tz'inalik
taq juyub' jun k'isb'al k'u'x.

Rumal rech che ri Dyos xretzelaj kiwach ri jun mayilq'ijsaq che kuqasaj ri uq'aq'al royowal pakiwi'.

³⁰Je' nak'ut, ri e'uk'ojol ri Juda xkib'an ri jastaq che man utz taj kinwil ri in -utzij ri Yahweh-. Xkikoj ri taq Kimes (ri e'esal uwach dyos) pa ri Nim Ja che kikojom ri nub'i' chrech, arech kketzelaj upam; ³¹xkiyak ri nimalaj taq uk'olb'al ri Tofet (jawi' kekamisax ak'alab' chrech ri Molek) -pa ri lya'nik rech B'en-Hinnom- arech kekiporoj pa ri q'aq' chila', ri ekik'ojol e ri ekimi'al, jun jas uwach che man xe'intaq ta in chrech, ri in man k'o ta jumul xinchomaj weri'. ³²Rumal k'uwa' weri' petinaq jujun taq q'ij -utzij ri Yahweh- man ktzijox ta chi wa' ri Tofet on ri lya'nik rech B'en-Hinnom, xane are ktzijox chi ri' ri Lya'nik rech Kamisanik. Kemuq winaq ri' pa ri Tofet rumal rech che man kub'ana' ta chik ri k'olb'al; ³³ri kib'aqil ri kaminaqib', are kiwa ri' ri taq chikop ajuwokaj e ri taq echikop ek'o chuwachulew, e man k'o ta jun ri' ke'uyo'o'j ub'ik.

³⁴Ri in kinb'an na ri' che pa taq ri utinimit ri Juda e xo'l taq b'e pa ri Jerusalem, man k'o ta chi jun raqoj chi'aj rech ki'kotemal e jun raqoj chi'aj rech utzil, man kta'taj ta chi ri' ri uch'ab'al jun ch'ab'ala e ri uch'ab'al jun ch'ab'ali, rumal rech che ronojel ri tinimit k'isinaq tzij ri' puwi' kkanaj kanoq.

8¹Pa we taq q'ij ri' -utzij ri Yahweh- kesax na ri' qas pa ri kimuqb'al ri e'ajawinel rech ri Juda ri taq b'aq, ri jetaq b'aq kech ri enim taq winaq, ri taq b'aq kech ri echuchqajawib', ri taq b'aq kech ri eq'a'xel utzij ri Dyos e ri taq b'aq kech ri e'ajjerusalem. ²Kkijub'uj na ri' chuwach ri q'ij, ri ik' e chkiwach konojel ri erajch'ojab' ri kaj, chkiwach ri e'are' che xkiloq'oq'ej e xekipatanij, xkiterneb'ej e xkita chkech ri jastaq e xe'makun kuk' ri e'are'. Man kkimulij ta chi jumul ri' ri b'aq e man kkimuq ta chi jumul ri' pa ri ulew, kkanaj kan ri' cho ri ulew jeri' jacha mes. ³K'atek'uri', xaq jawi' ke'ink'yaq ub'i in ri e'are', are utz, are' kajawaxik ri' ri kamikal chuwach ri k'aslemal chkiwach konojel ri kkanaj kanoq chkech we itzelalaj mayilq'ijsaq ri' -utzij ri Yahweh Sab'a'ot-.

K'ax tzij, k'isb'al taq k'u'x xya utzijol

⁴Ri at kab'ij na ri' chkech: jewa' kub'ij ri Yahweh. ¿La man kewa'laj ta ri winaq che ke'tzaqik? ¿La man ketz'alij ta chi na uloj ri winaq che ke'sachik?

⁵¿Jasche k'uwa', che we winaq ri' man keniman taj?, ¿jasche che ri Jerusalem qas pa junalik man kniman taj?

Utz kkina'o ke'kanaj kan chupam ri man tzij taj, man kkaj taj kkik'ex kib'.

⁶Ri in, utz utatb'exik nub'anom:

man k'o ta jun utz tzij kkib'ij.

Man k'o ta jun chkech koq'ik

rumal ri itzel kkib'ano,

xane kkib'ij: «¿Jas xinb'an in?».

Konojel kesach pa ri kib'e

aretaq chi' kkoj anim,

ejeri' jacha jun kej che k'o pa ri ch'o'j.

⁷Ri etorol taq q'alaj pa ri kaj

keta'm uwach ri taq ik'

ri saqko'r, ri b'uq e ri torol jab',

keta'm rilik ri q'ij che rajawaxik

kib'e ub'ik on ri q'ij kitzalej uloq.

K'atek'ut, ri enuwinaq man

keta'm taj ri upixab' ri Yahweh.

Ri pixab' che k'o pa kiq'ab'

ri echuchqajawib'

⁸¿Jasche che ri ix kikoch'o kib'ij:

«Ri uj k'o qano'jb'al

e k'o ri upixab' ri Yahweh quk'?»

we xujalk'atij ri utz'ib'ab'al ri ajtz'ib'

e xub'an man tzij taj chrech

⁹Ri nim taq keta'mab'al kek'ix na ri'

kesach ri' e keqaj ri' pa ri kik'am.

¿Ri e'are' xketzelaj uwach,

ri utzij ri Yahweh!

¿Jas upatan ri' ri kino'jib'al chkech?

Ukamul ub'ixik ri jun k'ax

¹⁰Rumal weri' ri in ke'inya'

na ri' ri kixoqilal chkech nik'aj chik,

ri kulew kinya na chkech

ejujun chik rajaw.

Rumal rech che qas ruk' ub'i ri ch'uti'n

e kopan ruk' ri nim winaq,

konojel are kkaj ri elaq',

qas ruk' ub'i ri q'axel utzij ri Dyos

e kopan ruk' ri chuchqajaw,

konojel are kkib'ano ri man tzij taj.

¹¹Xaq pa aninaqil kkikunaj

ri soktajnaq chrech ri kimi'al

ri enuwinaq,

e kkib'ij: «¡Utzil! ¡Utzil!»,
 k'atek'uri' man k'o ta ri utzil.
¹²¿La xek'ix rumal ri itzel xkib'ano?
 ¡che kek'ixik! man k'o ta kek'ixik
 ¡che kekyaqarik man
 keta'm ta wa' weri!
 Rumal k'uwa', xoquje' junam ri'
 ke'tzaqik kuk' ri ke'tzaq na,
 kkipachq'ij ri' ri kaqan
 aretaq chi' kinopan ri in kuk' ri e'are'
 –Kcha ri Yahweh–.

K'ax tzij puwi' ri uche'al uva rech ri Juda

¹³Ri in kwaj k'o kinch'up chkech ri e'are' –utzij ri Yahweh–,
 k'atek'uri' man k'o ta chi
 jun uwach uva pa ri uche'al,
 man k'o ta chi jun wikox
 chuwach ri uche'al wikox,
 e ri uxaq mu'ch'uyarinaq chik,
 ri in xe'inya' chkech enik'aj chik winaq
 arech ke'kitak'alb'ej ub'i ri e'are'.
¹⁴¿Jasche ja'maril kujkanaj kan uj?
 ¡Chimulij iwib'!
 ¡Jo' b'a', chujok pa ri kowlaj qatinimit
 arech ri uj kujmemerik kan chila',
 rumal rech che ri Dyos
 kujumemerisaj ruk' ri kamikal
 e kuya' jun ja' chqech che
 k'o itzel kunab'al ruk' xane
 rumal che ujmakuninaq chuwach.
¹⁵Ri uj qeye'm ri nimalaj utzil:
 ¡Ma k'o ta jun utzil!
 qeye'm ri uq'ijil ri kunanik:
 ¡Are kpe ri k'ax!
¹⁶Qas pa ri Dan uloq kta'tajik
 kewijijik ri kej;
 ruk' ri kuxlab'al pa kitza'm ri kej
 ronojel ri uwachulew kb'irb'itik;
 kepe ri' che utijik we amaq'
 e ri taq umeb'il,
 ri tinimit e ri e'uwinaq.
¹⁷–Je' nak'ut, ri in kintaq ub'i piwi'
 ejujun taq kumatz ruk' itzel kiki'al,
 e man k'o ta jun jas uwach ri'
 kkowin chrech ri itzel kiki'al,
 k'atek'uri' kixkiti' na ri' ri ix
 –utzij ri Yahweh–.

K'isb'al uk'u'x ri q'a'xel utzij

ri Dyos rumal ri wi'jal

- ¹⁸Ri k'ax kuchap ri wuxlab'al,
 ri wanima' man qas ta ksilob' chik,
¹⁹are wa' ri uch'ab'al ri kimi'al ri enuwinaq
 che ruk' k'ax kuraqajej uchi'
 qas pa ronojel uxkut ri nimalaj amaq'.
 «¿La man kkanaj ta kan
 ri Yahweh pa ri Si'on?
 ¿La man jeqel ta chik
 ri Ajawinel pa ri Si'on?
 ¿Jasche xkib'an ri k'ax chwech ruk'
 ri e'esal taq uwach dyos,
 ruk' taq ri man utz taj che k'amom
 uloq qas pa jun kaxlan ulew chik?
²⁰Ri makoj triko xk'isik, ri säq'ij xk'isik,
 e ri uj man k'o ta qakolotajem».

²¹K'ax chwech ri in ri k'ax kuna' ri kimi'al
 ri enuwinaq rumal che soktajinaq,
 ri in k'ax ink'olik, itzel wa' chwech ri in.
²²¿La qas man k'o ta chi
 jun kunab'al pa ri Gala'ad?
 ¿La qas man ek'o ta
 chi ajkunanelab' chila'?
 ¿Jasche k'ut che man ku'tzir taj
 ri kimi'al ri enuwinaq?
²³¿Jachin tane' kuk'ex ri nujolom pa jun
 b'ulb'u'ch e ri nuwoq'och
 pa jun nimja' rech uwa'l nuwach,
 arech ke'inwoq'ej chi paq'ij chi chaq'ab'
 ri e'ukaminaqib' ri umi'al ri enuwinaq?

Ri etzelal pa ri Juda

- ⁹¿Jachin kya'ow na ri' chwech
 ri in pa ri tz'inalik ulew
 jun panib'al rech jun ajb'e,
 arech ri in kinkowinik kinya'
 kan chila' ri enuwinaq
 arech naj kinb'e ub'i chkech?
 Rumal rech che konojel e'are'
 erech nim ch'uti'n,
 kemakun kuk' jetaq dyos,
 ri e'are' ejuq'at winaq eb'anal taq tzij.
²Kkisuk'umaj, kkiyuqej ri kaq'
 jeri' jacha jun ch'ab';
 ri man tzij taj e man are ta ri qastzij

are ri' qas k'olik pa we tinimit ri'.
 Je' nak'ut, xa kenimatajik,
 kkib'an jun itzel e keb'e chik
 chrech jun itzel chik,
 k'atek'ut, ri e'are'
 man ke'tam ta nuwach in
 -utzij ri Yahweh-.

³Chijujunal chik'olo' iwib'
 chkiwach konojel ri iwajil itz'aqat,
 mikub'a ik'u'x chkij konojel ri iwachalal,
 rumal rech che konojel ri achalaxik
 are kkaj kech'akanik,
 e konojel ri ajiltz'aqat
 kkib'ij ri q'ab'amtzij!

⁴Konojel kkisub' chb'il taq kib',
 man kkib'ij ta ri qastzij
 ri kaq' k'amaninaq chrech che
 pa junalik are kub'ij ri man tzij taj,
 kekos ne' che ub'anik ri itzelal.

⁵Ekanajinaq kan pa ri jun
 jo'slaj chomab'al;
 rumal ri jo's kichomab'al
 man kkaj taj keta'maj nuwach
 -utzij ri Yahweh!-

⁶Rumal k'u weri',
 jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot:
 Je' nak'ut, ri in kinb'an na arech
 ri e'are' man etz'ilob'inaq taj
 e kinb'an na ri' k'ax chkech,
 ɿla man k'o ta k'ut jun chak chik
 kuya'o kinb'an puwi'
 ri kimi'al ri enuwinaq?

⁷Ri kaq' jun kamisanelalaj ch'ab',
 ri kitzij kel uloq pa kichi'
 keb' ub'antajik, rech itzel ri kitzij,
 ruk' ri kichi', kkib'ij ri utzil
 chkech ri kik'ulja
 k'atek'ut, ruk' ri kanima'
 kkisuk'ub'am jun k'a'mb'al.

⁸K'atek'uri', rumal we kib'antajik ri', ri in
 ɿla man kinb'an ta k'uri' k'ax chkech?
 -utzij ri Yahweh-.
 ɿJun tinimit che jewa' ub'antajik
 la man kintixej ta k'uri'
 ri uq'aq'al woyowal puwi'?

K'isb'al k'u'x pa ri Si'on

⁹Kintaq ub'i puwi' ri taq juyub'
 ri k'isb'al k'u'x e ri uwa'l nuwach,
 puwi' ri tz'inalik ulew b'enaq
 jun b'isob'al k'u'x.
 Rumal rech che xporoxik
 e man k'o ta chi jun winaq kq'ax chila',
 man kta'taj ta chik ri raqoj chi'aj
 kkib'an ri ejupuq taq awaj.
 Qas ri echikop ajuwokaj
 e ri chikop pa k'ache'laj,
 konojel xe'animaj ub'ik,
 konojel xek'is ub'ik.

¹⁰Ri in kinb'an na ri', arech ri Jerusalem, jumulaj ab'aj kkanaj kanoq,
 jun kik'olb'al ri eyo'k kkanaj kanoq,
 ri jetaq utinimit ri Juda,
 kinb'ano tz'inalik taq ulew kkanaj kanoq
 jawi' man k'o ta jun kkanaj kan chila'.

¹¹¿Jachin ri nim reta'mab'al?
 Kuch'ob' na k'uwa' we jastaq ri'.
 ¿Jachin xch'aw ri uchi' ri Dyos ruk'?
 chuya' b'a' ub'ixik we jastaq ri',
 ¿jasche ri tinimit k'isinaq tzij puwi',
 porotajinaq jeri' jacha ri tz'inalik ulew
 jawi' man k'o ta jun kq'a'x chila'?

¹²Ri Yahweh kub'ij: Ri e'are' xkiya' kan ri Nupixab' che xinya' in chkech, man xkita' ta ri
 nuch'ab'al, xoquje' man xkiteremb'ej taj; ¹³xane are xkiteremb'ej ri k'ax kraj ri kanima',
 xkiteremb'ej ri taq B'a'al che xkik'ut ri kinan kitat chkiwach. ¹⁴Rumal k'uri', jewa' kub'ij ri
 Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: Ri in kinya' na chkech we winaq ri' ri k'alaj q'ayes
 (ajenjo) rech kiwa e kinya na jun ja' chkech che k'o kamisanel kunab'al ruk' arech kkitijo.
¹⁵Ri in ke'injub'uj na ub'ik chkixo'l taq ri amaq' che ri e'are' e ri kinan kitat man keta'm ta
 kiwach, e kintaq na ub'i ri' chkij ri ch'ich' rech ch'o'j arech qas ke'inkamisaj in ri e'are'.

¹⁶Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot:
 ¡Che'isik'ij uloq ri e'ajoq'inelab'
 taq ixoqib' arech kepetik!
 ¡Chixtaqan chkik'amik
 uloq ri sib'alaj kekowin
 chrech ri oq'ej arech kepetik!

¹⁷¡Qas chanim che'oq'oq,
 chkik'isa' kik'u'x paqawi' uj!
 Chutzaqapij uwa'l taq uwach
 ri qawoq'och uj,
 ri uti'ojal qawoq'och chuq'eje
 uloq ri uwa'l qawach.

¹⁸Je' nak'uri', jun nimalaj oq'ej
 kta'tajik uloq pa ri Si'on:
 «Je' nak'ut, k'isinaq tzij paqawi' ri uj

e sib'alaj kujk'ixik rumal rech
che rajawaxik kqaya' kan ri qulew,
xwulixik ri jetaq qachoch».

¹⁹Ix, ix ixoqib' chitatab'ej ri utzij ri Yahweh;
chik'ulaj pa taq ri ixikin ri utzij ri are',
chik'utu' chkiwach ri alitomab'
taq iwal we jun k'isb'al k'u'x ri',
arech kkib'ij chi ri e'are' chkib'il
taq kib', we k'axalaj tzij ri':

²⁰«Ri kamikal xaq'an uloq e xok quk',
xok uloq pa nimalaj taq qachoch
xumes ub'i ri alaj ak'al xo'lb'e,
xe'umes ub'i ri alab'om
e ri alitomab' pa taq ri k'ayib'al.

²¹Chatch'awoq! Are wa' ri utzij ri Yahweh:
;Ri ekaminaqib' etutz'tuj kanoq,
ejacha mes kib'anom kanoq
cho ri ulew ejeri' jacha joyotaj triko
pa uq'ab' ri ajq'atal triko, e man
k'o ta jun winaq che ke'umulij ub'ik!»

Ri qastzij no'jib'al

²²Je' nak'ut, jewa' kub'ij ri Yahweh:
Muya' uq'ijil chb'il rib' ri jun che
nim retama'b'al rumal ri uno'jib'al,
muya' uq'ijil chb'il rib' ri jun che
k'o uchuq'ab' rumal ri uchuq'ab'alil,
muya' uq'ijil chb'il rib' ri q'inom
rumal taq ri uq'inomal.

²³Ri are' che kraj uq'ijilal,
churiqua' b'a' ri uq'ijilal pa weri':
Chk'oji' b'a' uchomab'al
e chreta'maj b'a' nuwach,
rumal rech che in ri Inyahweh
che kinb'an ri utzil,
ri suk'il e ri q'atb'altzij cho ri uwachulew.
Are wa' ri kinwaj in -utzij ri Yahweh-.

Ri winaq ejeqel pa ri tz'inalik ulew che sokam ri kiwi'

²⁴Kpe jujun taq q'ij ri' -utzij ri Yahweh- che ri in ke'insolij na ri' konojel winaq che
kiq'atom uwi' kikowil xaq xuwi pa kiti'ojal: ²⁵kinsolij ri Egipto, ri Juda, ri Edom, ri e'uk'ojol
ri Amon, ri Mo'ab e konojel ri achijab' che kisokam utzaltmal ri kijolom, ri e'are' che ejeqel
pa ri tz'inalik ulew. Rumal rech che konojel we siwan taq tinimit ri' kiq'atom uwi' ri
kikowil. K'atek'uri', xoquje' konojel ri e'ajuparachoch ri Isra'el k'o jun kanima' che man
kiq'atom ta uwi'.

Ri e'esal taq uwach dyos e ri qastzij Dyos

10¹;Chitatab'ej ri utzij ri Yahweh che kub'ij chiwech ix ixajuparachoch ri Isra'el!

²Jewa' kub'ij ri Yahweh:

Miweta'maj b'a' ri kib'e
ri jetaq amaq' chik,
mixib'ij b'a' iwib' chuwach
ri taq k'utb'al rech ri kaj,
kne'b'a' qas e'are' we siwan taq tinimit
chik ri' kkixib'ij kib' chuwach.

³Je' nak'ut, ri taq kipixab' ri esiwan
taq tinimit chik man utz taj;
xaq jun che' ketom uloq
pa jun k'ache'laj,
jun uchak ri ajanel, che ruk'
ri uchukb'al puq'ab' xuqupij,

⁴ruk' ri saq pwaq e ri q'an
pwaq kub'an je'lik chrech
ruk' taq klawux, ruk' ri q'osb'al
klawux kkib'ajij ri che'
arech man ksilob' taj.

⁵Ejeri' jacha junjun taq poy kojom pa jun
ulew rech ab'ix, man kech'aw taj;
rajawaxik ketelex ub'ik rumal rech
che man keb'in taj.
Mixib'ij b'a' iwib' chkech: Man k'o
ta kkib'ano, chi itzel on chi utzil.

⁶Man k'o ta jun jeri', at jacha ri at Yahweh,
ri at, nimalaj ab'antajik,
nimalaj ri Ab'i' rumal ri akowinem.

⁷Jachin man kuxib'ij ta rib' chawech ri at che at ajawinel chkech ri jetaq amaq'?
Je' nak'uri', rajawaxik ri' nim katil wi.
Rumal rech che chkixo'l konojel ri nim taq ketamb'al chkixo'l taq ri amaq'
e chkixo'l konojel ri kajawib'al,
man k'o ta jun jeri' jacha ri at.

⁸Konojel ri e'are',
echikop che man e'utz taj:
ri taq pixb'anik kkiya'o,
upixb'anik jun che' ri',

⁹ri saq pwaq pa perpa'q petinaq
uloq qas pa ri Tarsis,
e ri q'an pwaq petinaq uloq pa ri Ofir,
jun uchak ri ajch'iyal ch'ich';
kkikoj puwi' ri mrato
e kchupchatik kyaqtuntuj,
ronojel weri' kichak ri sib'alaj kina'wik.

¹⁰K'atek'uri', ri Yahweh
are are' ri qastzij Dyos,

are are' ri k'aslik Dyos e are ri junalik
 Ajawinel chub'eq'ij chub'esaq.
 Aretaq chi' ri are' kpe royowal,
 ri uwachulew kb'irb'itik,
 ri jetaq amaq' man kkiq'i' taj kekanaj
 kan chuwach ri uq'aq'al royowal.

¹¹Jewa' ri tzij kiya' ub'ixik pakiwi':
 «Ri taq dyos che man e'are
 taj xeb'anow ri kaj e ri uwachulew,
 kesach na ri' cho ri uwachulew
 e chuxe' ri kaj».

¹²Are ri Are' xb'anow
 ri uwachulew ruk' ri ukowinem,
 are Are' xuk'iysaj
 ri uwachulew ruk' ri reta'mb'al
 e ruk' ri uno'jib'al xulik'ej
 uwach ri jetaq kaj.

¹³Aretaq chi' kuraqaqej uchi',
 krepq'anik ri kuypa'
 e ri jetaq ja' pa ri kaj;
 kuyak uluq ri jetaq sutz' qas
 pa ri uk'isb'alil ri uxkut ulew,
 ruk' ri kaqulja kutzaq uluq ri jab'
 e kresaj uluq ri kyaqiq'
 pa taq ri uk'olb'al.

¹⁴K'atek'uri', ronojel winaq man k'o
 ta ujolom che uch'ob'ik we jastaq ri',
 ronojel ajch'ayil ch'ich' kk'ixik
 chuwach ri uchak ub'anom,
 rumal rech che ri tz'aq
 xub'ano man tzij taj;
 e man k'o ta ruxlab'al.

¹⁵Wa' weri', man jun utzlaj chak taj,
 jun tze'b'al chak;
 pa ri uq'ij ri k'ax, ksach kiwach ri'.

¹⁶Man je' ta ri' ri rechb'al ri Jakob',
 rumal rech che are ri Are'
 xb'anowik ri uwachulew,
 Isra'el jun juq'at che are rechb'al;
 ri ub'i' ri are' Yahweh Sab'a'ot.

Ri xib'rikil pa ri Amaq'

¹⁷Chayaka' ri aweqa'n cho ri ulew
 ri at che sutim awij kumal ri e'ak'ulel!

¹⁸Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh:
 Je' nak'ut, ri in naj ke'ink'yaq ub'i
 wi ri e'uwinaq we amaq' ri',

- iwe jumul ri' chi qastzij ri' i–
 e ke'inkoj na ri' ri e'are' pa ri k'ax
 arech kinkiriqua' na ri' ri e'are'.
- ¹⁹«iK'ax wech in! iNimalaj insoktajinaq!
 insokitajinaq e man k'o
 ta kunab'al chrech nukunaxik.
 K'atek'uri', ri in xinb'ij:
 iWa' weri' xaq jun k'achaijchi',
 kinkowin wa' kinch'ijo!
- ²⁰K'atek'uri',
 ri tz'um wachoch k'isom tzij puwi',
 ronojel taq ri uk'amal ramom kanoq.
 Ri enuk'ojol xinkiya' kanoq,
 ri e'are' man ek'o ta chik;
 man k'o ta chi jun winaq k'olik,
 arech kukoj chi jumul
 ri tz'um wachoch,
 xoquje' man k'o ta chi jun k'olik
 arech kuyak aq'anoq ri tz'um ja».
- ²¹–Xane rumal che ekonarinaq ri ajoyuq'ab',
 ri e'are' man kitzukum ta ri Yahweh;
 xaq k'u jeri' man utz taj ri kichak,
 e konojel ri jupuq taq
 awaj xkijub'uj ub'i kib'.
- ²²iKtatajik utzijol! Petinaq: Are ri are'!
 Jun nimalaj k'ax petinaq uloq qas pa
 ri amaq' rech ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij,
 arech kuk'is tzij pakiwi'
 ri jetaq utinimit ri Juda,
 jeri' jacha tz'inalik taq ulew
 e kik'olib'al ri eyo'k.
- ²³iRi in weta'm, Yahweh,
 che ri winaq man k'o
 ta kikowinem puwi' ri kib'e
 ri achi che kb'inik man kuch'ob' ta ri'
 jawi' kukoj wi ri raqan!
- ²⁴Chinayaja' b'a' ri in, Yahweh,
 k'atek'ut chinayaja' xuwi ri rajawaxik,
 manpe b'a' awoyowal chwech,
 arech man nim taj ri k'ax kqariqo.
- ²⁵Chatixej ri uq'aq'al awoyowal
 pakiwi' ri etinimit
 che man keta'm ta awach
 e pakiwi' ri ekija'alil che
 man keta'm ta ri Ab'i'.
 Rumal rech che xkitijej ub'i ri Jakob'
 xkitijej ub'ik e xkik'is ub'i ri are',
 xkitijo e xkitolb'a' kan

ri rulew ri tzuqb'al rech.

Ri Jeremi'as e ri taq tzij rech ri chapb'alq'ab'

11¹Ri utzij ri Yahweh che xopan ruk' ri Jeremi'as:

²Chitatab'ej ri jetaq tzij rech we jun chapb'alq'ab' ri'; chiya'a' ub'ixik chkech ri winaq rech ri Juda e chkech ri siwantinimit e'ajjerusalem. ³Kab'ij na ri' chkech: Jawa' kub'ij ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el. K'ax rech ri jun winaq che man kuta taj ri tzij rech we jun chapb'alq'ab' ri' ⁴ri xintaq in chkech ri inan itat pa ri jun q'ij che xe'inwesaj uloq pa ri tinimit rech ri Egipto, uk'olilb'al q'aq' ja'risab'al ch'ich'. Ri in xinb'ij chkech: Chitatab'ej ri nuch'ab'al e chib'ana' ronojel jeri' jacha kintaqan in chiwech; xaq k'u jeri', ix, ixnuwinaq e ri in Inidyos, ⁵arech, ri in kinb'ano ri nimalaj tzij che xinya' ub'ixik chkech ri inan itat, che kinya' na chkech jun ulew jawi' kchojoj uloq ri leche e ri uwa'lche', -weri' kb'antajik pa we jun q'ij ri' - K'atek'uri' ri in xinb'ij: ¡Qasjeri' Yahweh! ⁶K'atek'uri', ri Yahweh xub'ij chwech: Pa ri taq tinimit rech ri Juda e pa ri taq k'ayb'al rech ri Jerusalem chaya'a' ub'ixik ronojel weri': chitatab'ej ri taq tzij rech we jun chapb'alq'ab' ri' e qas chib'ana'. ⁷Rumal rech che ri in sib'alaj xinya ub'ixik chkech ri inan itat aretaq chi' ri in xe'inpaqab'a' uloq ri e'are' qas pa ri tinimit Egipto uloq, e qas pa we taq q'ij ri', ri in sib'alaj nub'im chkech: Chitatab'ej ri nuch'ab'al! ⁸K'atek'uri' man xkita taj e man xkitakab'a' taj ri kixikin chrech; konojel are xkiterne'b'ej ri k'ax rech ri itzel kanima'. Xajek'uri', ri in xinkoj pakiwi' ronojel ri taq utzij we chapb'alq'ab' ri', ri xintaqan chkech che kkib'ano e ri e'are' man xkib'an taj.

⁹Ri Yahweh xub'ij chwech: ¡Junam uchomaxik ri kichak kib'anom ri e'uwinag ri Juda e ri e'ajjerusalem! ¹⁰Eqajinaq pa ri kimak ri kinan kitat che man xkaj taj xkitatab'ej ri nutzij: ri e'are' xkiterne'b'ej enik'aj chik dyos arech ke'kipatanij. Ri rachoch ri Isra'el e ri rachoch ri Juda xkit'oqopij ri chapb'alq'ab' che xinb'an in kuk' ri kinan kitat. ¹¹Rumal weri', jewa' kub'ij ri Yahweh: Jeri' nak'ut, ri in kink'am na uloq pakiwi' jun k'ax e man kekowin ta ri' ke'animaj chuwach; kne'b'a' kkiraqaqej na kichi' chnuwach, ri in man kita ta ri' ri kitzij. ¹²Ri etinimit rech ri Juda e ri e'ajjerusalem chkiriqa' kichi' chkiwach ri taq dyos che kkikoj ri k'ok' q'ol chkiwach, k'atek'ut we jetaq dyos ri' man kekowin ta ri' che kito'ik pa ri uq'ij ri k'ax kkik'ulmaj na!

¹³¡Rumal rech che ejoropa'
ri atinimit Juda,
ejeri' taq ri e'adyos!
E joropa' ri uxol' taq b'e
rech ri Jerusalem jeri' ri rejalab'alil
ri taq tab'al toq'ob' kib'an chuwach
ri kik'ixb'al e jeri' chik ri rejalab'alil
ri taq tab'al toq'ob' che kkib'an
chuwach ri B'a'al*³¹.

¹⁴K'atek'uri', ri at match'aw wuk' rech tab'al toq'ob' pakiwi' we winaq ri', matoq' pakiwi' on match'aw pakiwi'. Rumal rech che ri in man kinkowin taj kintatab'ej aretaq chi' kkiraqaqej kichi' chnuwach, aretaq chi' ek'o pa ri kik'axk'olil che kkik'ulmaj na!

K'ax tzij pakiwi' ri keb' kupalaj kepe pa ri Nim Rachoch ri Dyos

¹⁵¡Jas kutzukuj pa ri Wachoch

ri nuloq'alaj nunoy?
 Ri are' xub'an ri itzel taq uchomanik.
 ¿La xa kusu' ri awetzelal, ri atzij
 e ri tyoxlaj taq ti'j arech ri at katki'kotik?

¹⁶«Raxrojaj olivo che k'o
 je'likalaj taq awach»,
 jeri' ri ab'i ukojom ri Yahweh.
 K'atek'uri', ruk' jun nimalaj xib'rikil
 xut'iq ub'i ri q'aq' chrech,
 e ri taq uq'ab' xek'atik.

¹⁷K'atek'uri', ri Yahweh Sab'a'ot, ri xattikow at, xub'ij paw' ri k'ax, rumal rech ri itzel
 xkib'an ri rachoch ri Isra'el e ri rachoch ri Juda, xkiyak ri uq'aq'al woyowal aretaq chi'
 xkikoj ri k'ok' q'ol chuwach ri B'a'al!

Ri Jeremi'as koqtaxik pa ri Anatot

¹⁸Ri Yahweh kuya' ub'ixik chwech e ri in kinweta'maj weri'. K'atek'uri' xinweta'maj
 weri' Yahweh; ri at xak'ut chnuwach ri taq kichak.

¹⁹K'atek'uri', ri in, in jeri' jacha jun alaj chij che kkik'am ub'ik pa ri kamikal, man weta'm
 taj che itzel taq chomanik kichomam panuwi': «Chqak'isa' tzij puwi' ri jun che' qas aretaq
 chi' je'lik ri uchuq'ab', chqab'oqo' ub'ik qas pa ri ulew chkix'ol ri ek'ask'oj, man na'tax ta
 chi b'a' ri ub'i'!».

²⁰Yahweh Sab'a'ot, ri at che kab'an
 ri q'atojtzij chrech ri suk'il,
 che kanik'oj ri jetaq k'u'x
 e ri jetaq anima',
 qas chinwila' b'a' na ri
 in ri uq'aq'al awoyowal pakiwi'!,
 rumal rech che chawach ri at,
 ri in xinya' ub'ixik ri nutzij.

²¹Rumal weri', jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, pakiwi' ri e'ajanatot che are kkaj ri
 nukamikal e kkib'ij chwech: «¿Maq'axej ri utzij ri Yahweh, we man kab'an weri', ri at
 katkam na ri' pa qaq'ab'!».

²²Rumal weri', jewa' kub'ij ri Yahweh: Ri in ke'insolij na ri' ri
 e'are'. Ri ek'ojolab' kekam na ri' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j, ri ekik'ojol e ri ekimi'al kekam ri'
 rumal wi'jal.

²³Man k'o ta jun ri' kkanaj kanoq aretaq chi' ri in kink'am na uloj ri k'ax
 pakiwi' ri e'uwinaq ri Anatot, pa ri jun junab' aretaq chi' kpe ri k'ax pakiwi'.

¿Jasche ri e'itzel taq winaq are utz kech?

¹²¹Ri at sib'alaj at suk' Yahweh, aretaq chi' ri in kinch'aw awuk' puwi' we jastaq ri'.
 Kne'b'a', ri in kinch'aw na awuk' puwi' ri Pixab':

¿Jasche ri e'itzel winaq,
 utz ke'kiriqa' pa ri kib'e?
 ¿Jasche ri kkisalkapij kib',
 utzil kriq pa ri kik'aslemal?

²Ri at ke'atik pa ri ulew e xas aninaq
 kb'e ri kirab' pa ri ulew,
 aninaq kkiriq utzil e k'o taq kiwach.

Ri At, naqaj at k'o wi chrech ri kichi'
 k'atek'ut, naj at k'o wi
 chrech ri kik'u'x.

³K'atek'ut, ri at Yahweh,
 aweta'm chi nuwach, inawilom chik,
 ri at ak'ajisam uwach ri wanima',
 ri are' k'o awuk' at.
 Che'ak'ama' ub'ik ri e'are' jeri'
 ejacha ri chij pa ri kamikal,
 che'atyoxxrisaj pa ri uq'ij ri kamikal.

⁴¿Jampa na, ri tinimit, b'is oq'ej kk'o'ji'k rumal ri kamikal e chaqi'j ub'anom ri q'ayes pa ronojel ri uwachulew? Rumal rech ri ketzalal ri ek'o chuwachulew, ekaminaq ri chikop erech uwach ulew e ri chikop ajuwokaj.

Rumal rech che kib'im:

Ri Are' man reta'm taj ri jetaq qab'e.

⁵We ri at xakoj anim kuk' ri winaq
 che keb'in chkaqan e xatq'itajik
 ¿jas kab'an ri' kuk' ri ek'o chrij kej?
 Pa jun tinimit che k'o pa nimalaj utzil,
 ri at kana'o che utzil at k'olik,
 ¿jas k'u kab'an na ri' ajsik,
 pa ri k'ache'laj rech ri Jordan,
 jawi' k'o wi ri jetaq k'ix?

⁶Rumal rech che ri e'awachalal e ri rachoch ri atat, xoquje' kkib'an na ri' itzel chawech. Xoquje' ri e'are' kkiraqaqej na ri' kichi' chawij. ¿Makub'a ak'u'x chkij ri e'are' aretaq chi' kkib'ij na ri' chawech utz taq tzij!

K'isb'al uk'u'x ri Yahweh puwi' ri rechb'al

⁷Ri in xinya' kan ri wachoch,
 xinya' kan ri wechb'al;
 ri jastaq che xinloq'oq'ej,
 ri in xinya kanoq
 pa kiq'ab' ri e'uk'ulel.

⁸Ri wechb'al xub'an chwech
 jeri' jacha jun koj pa ri k'ache'laj,
 k'ax kub'an chwech ruk' ri uch'ab'al
 rumal k'u weri', ri in xink'yaq ub'i ri are'.

⁹¿La jun xe'p rij chikop
 ajuwokaj ri wechb'al
 arech ri enik'aj chik chikop ajuwokaj
 kerapapik puwi' pa ronojel ri b'e?
 Chimulij iwib' iwonojel ri ix,
 ix chikop rech ri uwachulew, ¿jix b'a'!
 ¿chib'ana' arech kepe che utijowik ri are'!

¹⁰Ek'i ajyuq'ab' xkib'an k'ax
 chrech ri uche'al nutiko'n,
 xkitak'alb'ej ri wulew,

xkik'is tzij puwi' ri loq'alaj nutinimit
xkib'an kan jun chaqi'j ulew chrech.

¹¹Xkib'an jun b'isb'al
tz'inalik ulew chrech,
oq'ej k'olik e tolonik
xkanaj kanoq chnuwach,
ronojel ri amaq' tolonik xkanaj kanoq,
e man k'o ta jun kroq'ej weri' pa ranima'.

¹²Puwi' ronojel ri tolonik taq juyub'
rech ri tz'inalik ulew,
xepaqi'k ri ewinaq eb'anal taq k'ax,
rumal rech che ri Yahweh k'o
jun tijnel uch'ich',
qas pa jun chkech ri uk'isb'alil
ri tinimit k'a pa ri jun chik,
man k'o ta jun chi b'aqilal kuriq utzil.

¹³Xkitik ri triko e are kkich'up ri k'ix:
ri e'are' xekosik chrech weri'
e man k'o ta utzil xkiriq chrech.
Kek'ix chuwach ri xkiriqo
pa ri yakoq uwach tiko'n,
rumal ri nimalaj uq'aq'al
royowal ri Yahweh.

Ri q'atb'al tzij e kolotajem chkech ri ek'ulb'a't taq tinimit

¹⁴Rumal weri', jewa' kub'ij ri Yahweh: Pakiwi' konojel ri e'itzel taq tinimit che ek'ulja, ri e'are' che xkichap ri wechb'al che xinya' in chkech ri enuwinaq e'ajisra'el, ri in ke'inb'oq na ub'ik cho ri kulew. K'atek'ut, ri rachoch ri Juda, kinb'oq na ub'ik chkixo'l. ¹⁵Katek'uri', aretaq chi' xeb'oqtaj ub'ik, kintoq'ob'isaj chi na jumul kiwach ri e'are' e ri in kinb'an na ri' che konojel ketzalij chi na uloq cho ri kechb'al e pa ri kitinimit.

¹⁶K'atek'ut, we ri e'are' utz reta'maxik xkib'ano ri kib'e ri enuwinaq, ruk' che kkijikomaj ri kitzij puwi' ri nub'i': «Rumal ri k'aslik Yahweh», -jeri' jacha uk'utik xkib'ano ri e'are' chkech ri enuwinaq arech kkijikomaj ri kitzij chuwach ri B'a'al- rumal k'u wa' weri' ri e'are' kk'oji' chi na jumul ri' ri kik'olb'al chkixo'l ri enuwinaq. ¹⁷Ka'tek'ut, we ri e'are' man kkaj taj kkitatab'ej weri', ri in kinb'oq ub'i ri' we tinimit ri' e kinsach na uwach -utzij ri Yahweh-.

Ri jun ximb'al pam che man utz taj

¹³¹Jewa' xub'ij ri Yahweh chwech: «Jat e ja'loq'o' uloq jun ximb'al apam rech lino e chaxima' apam. K'atek'ut makoj ri are' pa ri ja'». ²Ri in xinloq' ri jun ximb'al nupam jeri' jacha ri utaqanik ri Yahweh e xinxim ri nupam. ³Pa ukamul chik, xpe chi wuk' ri utzij ri Yahweh: ⁴«Chak'ama' ub'i ri jun ximb'al apam che xaloq'o e che aximom apam chrech. Chatwa'lijok e jat ub'ik pa ri E'ufrates e chak'u' chila' pa jun jul cho ri ab'aj». ⁵Ri in xinb'ek e xink'u'u' ri ximb'al nupam chunaqaj ri E'ufrates jeri' jacha' xtaqan ri Yahweh chwech. ⁶Aretaq chi' q'axinaq chi k'i q'ij, ri Yahweh xub'ij chwech: «Chatwa'lijoq, jat ub'ik pa ri

E'ufrates e jak'ama' uloq ri ximb'al apam che xatintaqo kak'u' kan chila». ⁷Ri in xinb'e pa ri E'ufrates, xi'ntzujukuj e xink'am koq ri jun ximb'al nupam pa ri k'olb'al jawi' ri in xink'u' wi kanoq. K'atek'uri' man utz ta chik, man k'o ta chi upatan. ⁸K'atek'uri', jewa' ri utzij ri Yahweh xpe wuk': ⁹«Jewa' kub'ij ri Yahweh chwech: jewa' na ub'anik k'ax kinb'an na chrech ri nimal kuna' ri Juda e ri Jerusalem. ¹⁰We e'itzel taq winaq ri', che man kkaj taj kkitatab'ej ri taq nutzij, che are kkiterne'b'ej ri itzelalaj e k'ax kanima' e kkoj anim chkij enik'aj taq dyos chik arech ke'kipatanij e ke'kiq'ijilaj –we winaq ri' ejeri' nak'uri' jacha we jun ximb'al pam ri' che ma k'o ta chi upatan. ¹¹Rumal rech che, jeri' jacha uriqik rib' kub'an jun ximb'al pam pa uximb'al jun winaq, jeri' uriqik rib' wuk' xinb'an chkech konojel ri e'ajiparachoch ri Isra'el, konojel ri e'ajuparachoch ri Juda –utzij ri Yahweh– arech ri e'are' enuwinaq, enub'i', enuq'ijil e enuje'lal. K'atek'ut, ri e'are' man xkitatab'ej ta ri nutzij».

Ri paxinaq taq q'eb'al k'olb'al amaja'

¹²Xoquje' kab'ij na ri' chkech we tzij ri': Jewa' kub'ij ri Yahweh, Udyos ri Isra'el: «jRonojel q'eb'al kuya'o knojisax chrech amaja'!». K'atek'uri', ri e'are' kkib'ij na ri': «jLa man qeta'm ta ri uj che ronojel q'eb'al kuya'o knojisax chrech amaja'?». ¹³Ri at kab'ij na ri' chkech: «Jewa' kub'ij ri Yahweh. Je' nak'ut, ri in ke'innojisaj na chrech amaja' konojel ri winaq rech we tinimit ri' arech ri e'are' keq'ab'arik, ri e'ajawinel e'uxikin taq mam pa ri utem ri David, ri echuchqajawib' e ri eq'a'xel utzij ri Dyos e konojel ri e'ajjerusalem. ¹⁴K'atek'uri', ri in ke'inpuk'ij na ri' chkijujunal, jun, ruk' jun chik rachalal, ri etatxel e ri ek'ojolxel junam ke'inpuk'ij –utzij ri Yahweh–. Man kintoq'ob'isaj ta kiwach, man k'ax ta kinna' chkech, man k'o ta jun wutzilal kuk', ri in kink'is na tzij pakiwi' ri e'are'.

Ri b'enam pa jun kaxlan tinimit

¹⁵Chitatab'ej b'a' weri', chitak'ab'a' ri ixikin,
mib'an chi nimal, kch'aw ri Yahweh.

¹⁶Chiya'a' b'a' uq'ijil ri Yahweh Idyos,
chuxe' kanoq maja' kok ri q'equ'mal,
chuxe' kanoq che maja' kipachq'ij
ri iwaqan cho taq ri q'equ'm taq juyub'.
Ri ix kiwaj ri saqil,
k'atek'ut ri Are' kujalk'atij pa q'equ'mal,
kuk'ex na ri' pa nimalaj muj.

¹⁷We ri ix man kita' taj we tzij ri', ri in,
pa k'u'talik kinoq' na ri' puwi' ri nimal
kib'an ix; pa ri nuwoq'och' kq'ajej na ri'
uwa'l taq nuwach, kb'elel na ri'
uwa'l taq nuwach, rumal rech che
ri ujupuq ri Yahweh kb'e ub'i
pa jun kaxlan tinimit.

Ri k'ax puwi' ri Jo'akin

¹⁸Chaya' ub'ixik chrech ri ajawinel
e chrech ri unan ri ajawinel:
chixt'uyul pulew,

rumal rech che ktzaq uloq cho ri ijolom
ri je'likalaj uwiqib'al.

- ¹⁹ᵿRi jetaq utinimit ri Negueb' etz'apitalik,
man k'o ta jun kkowinik kokik!
Konojel ri Juda keb'e
pa jun kaxlan tinimit
Junam keb'e ub'ik
pa jun kaxlan tinimit.

**K'ax taq tzij chrech ri Jerusalem rumal
che man kuk'ex ta rib'**

- ²⁰Chawa'lisaj ri awoq'och Jerusalem
e che'awila'
ri epetinaq pa ri Relb'alq'ij uloq.
ᵿJawi' ek'o wi ri jupuq xya'taj chawech,
ri eje'likalaj taq achij?

- ²¹ᵿJas kab'ij ri' aretaq chi' kepe
che uk'ajisab'axik awach,
che at xatk'utu weri' chkiwach?
Enab'ejinaq uloq ri' kepe
chawij ri e'awachalal ri';
ᵿla man kana' ta k'uri' ri k'ax,
jeri' jacha kuna' jun yawab' ixoq
che kril uwach ri ral?

- ²²K'atek'uri', wene' ri at kab'ij
pa ri awanima':
ᵿJasche wa' che kink'ulmaj
we jetaq k'ax ri'?
Rumal ri nimalaj awetzelal
xch'elexik ri awuq
e xb'an k'ax chawech.

- ²³ᵿLa kuya'o, jun ajeti'opi'a
kuk'ex ri utz'umal,
e jun b'alam kuk'ex ri rismal?
K'atek'uri' ri ix
ᵿla kixkowinik, utz kib'ano,
che k'amaninaq chiwech kib'an ri itzel?

- ²⁴Rumal k'uri', jacha ix k'im,
ri in kixinjub'uj na' ub'ik
pa ri kyaqiq' rech ri tz'inalik ulew.

- ²⁵Are wa' ri awechb'al,
ri jastaq xya' chawech.
Wa' weri' petinaq uloq qas wuk' ri in
-utzij ri Yahweh-.
Rumal rech che ri at,
man xinna'taj ta chik chawech,
aretaq chi' xakub'a' ak'u'x

chrij ri man tzij taj.

²⁶Xoquje' ri in xinch'elej

ri taq awuq cho ri apalaj,
arech kilitajik ri taq ak'ixb'al.

²⁷Je' nak'ut! Ri xatmakunik kuk'

enim ch'uti'n taq dyos chik,
e ri xatwijijik rumal ri aki'kotemal, ri at,
at kech nim ch'uti'n ruk' ri ak'ixb'al!

Puwi' ri alaj taq juyub' e pa taq ri ulew,
ri in wilom ri jetaq ames ab'anom.

K'ax awech, ri at Jerusalem,
che attz'ajtajinaq,
¿qas joropa' q'ij na, at jeri' na wa'?

Ri nimalaj chaqi'j säq'ij

14¹Utzij ri Yahweh che xpe ruk' ri Jeremi'as qas rumal ri chaqi'j säq'ij.

²Ri Juda oq'ej k'olik rumal ri kamikal,

e ri jetaq utinimit ketzaq ub'ik:
ewiltajinaq chik chuwachulew,
e kpaqi' uloq ri b'is raqoj
chi'aj rech ri Jerusalem.

³Ri winaq che nim kib'antajik,

ketaqan chkech ri man nim ta
kib'antajik arech kekik'ama' ri ja',
kepe chuchi' ri k'wa'
e man kkiriq ta ub'ik ri ja',
jamal upam ri kiq'eb'al ketzalij ub'ik.
Kek'ixik e xaq ksach chi kik'u'x
e kkikoj jun payu' cho ri kijolom.

⁴Ri uwachulew man k'o

ta chi uwach kuya'o
rumal rech che xaq chaqi'j chik,
man k'o ta jab', ri e'ajchakib',
xaq kek'ix chik e kkikoj
jun payu' cho ri kijolom.

⁵Xoquje' ne', ri masat xuya' inlaj ral

e xuwonb'a' kanoq
rumal rech che man k'o ta chi ri q'ayes;

⁶ri eb'urix ketak'i uloq puwi' ri taq juyub'

kesiqin pa ri kyaqiq' ejacha yo'k,
b'enaq ub'i ri kiwoq'och rumal
rech che man k'o ta rax taq q'ayes.

⁷Kneb'a' ri qamak kuq'attziz paqawi',

¡Yahweh, chab'ana' b'a' ri achak
rumal ri uq'ijil ri ab'i'!
Tzij nak'ut, k'i ri k'ax xqab'ano,
xujmakun chawach.

⁸At eye'b'al rech ri Isra'el, Yahweh,
 at ukolonel pa uq'ijil ri k'ax,
 ¿jasche at jun kaxlan winaq
 kab'an pa we tinimit ri',
 on at jun b'innel kab'ano che katqaj
 che k'otz'olem arech kaq'axej ri aq'ab'?

⁹¿Jasche ri at, kab'ano at jacha jun achi
 che man kach'ob' ta chik ri kab'ano,
 at jacha jun ajch'o'j che man
 katkowin taj kujato'o?
 Ri at, at k'o chqaxo'l, Yahweh,
 e kb'ix ri qab'i' jacha ri ab'i' at.
 ¡Mujaya' kanoq ri uj!

¹⁰Jewa' kub'ij ri Yahweh pakiwi' we winaq ri':
 ¡Ri e'are' sib'alaj kkaj kkoj anim pa ronojel k'olb'al, man kkiq'il ta ri kaqan! K'atek'ut ri
 Yahweh man utz taj kril weri'; kamik ri' kinna'tisaj chkech ri ketzelal e kink'ajisaj na
 kiwach rumal ri kimak.

¹¹K'atek'uri', ri Yahweh kub'ij chwech:
 «Match'aw pakiwi' wuk' arech kintoq'ob'isaj kiwach we winaq ri'. ¹²Kne'b'a' ri e'are'
 kemewajik, ri in, man kintatab'ej ta ri kitzij; xoquje' we ri e'are' kkiya' jetaq holokosto e
 tab'al taq toq'ob' chwech, ri in man kqaj ta chnuwach weri', xane ruk' ri ch'ich' rech ch'oj,
 ruk' ri numik e ruk' ri xib'al taq k'ax, ri in kinwaj ke'inkamisaj ri e'are'».

¹³K'atek'uri', ri in xinb'ij: «¡Je' nak'ut Ajawxel Yahweh! Ri eq'a'xel taq atzij kkib'ij
 chkech: Ri ix man k'o ta ch'ich' rech ch'o'j ri' kiwilo, man k'o ta wi'jal; xane kinya' na jun
 nimalaj utzil chiwech rech k'i taq junab', pa we k'olb'al ri'».

¹⁴K'atek'uri' ri Yahweh kub'ij chwech:
 «Man tzij taj ri kkib'ij ri eq'axel taq utzij ri Dyos ri' pa ri nub'i'; ri in man k'o ta xe'intaqo
 ri e'are', man k'o ta inch'ab'em, man k'o ta jun tzij nub'im chkech. Ri kaq'alajin chkiwach
 man tzij taj, ri jetaq tzij kkib'ij man k'o ta upatan, xa uch'u'jal kanima'; q'axeb'al taq tzij
 kecha k'u chiwech. ¹⁵Rumal k'u weri', jewa' kub'ij ri Yahweh:

We eq'a'xel utzij ri Dyos ri' che kkiya' ub'ixik jun tzij pa ri nub'i', e ri in man e'intaqom
 taj che ub'ixik pa we tinimit ri', che kkib'ij: man k'o ta ch'ich' rech ch'o'j kpetik, man k'o ta
 wi'jal kpetik pa we amaq' ri'; ¡je' nak'uri'!, qas ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j e ruk' ri wi'jal
 kchup kiwach ri' we eq'a'xel taq utzij ri Dyos ri'. ¹⁶K'atek'uri', ri winaq che xya ub'ixik
 weri' chkech, etutz'tuj ri' kekanaj kan pa taq ri k'ayb'al rech ri Jerusalem, rumal ri wi'jal e
 ri ch'ich' rech ch'o'j; man k'o ta jun winaq kemuquwik, ri e'are', ri ekixoqilal, ri ekik'ojol e
 ri ekimi'al. Ri in kintzalijsaj na ri' pakiwi' ri ketzelal!»

¹⁷Kaya na ub'ixik chkech we tzij ri':
 Sib'alaj uwa'l taq nuwoq'och,
 chipaq'ij e chichaq'ab', man ktani' taj,
 rumal rech che nimalaj soktajinaq
 ri q'apoj ali, ri kimi'al ri enuwinaq,
 nimalaj ch'aykil uriqom.

¹⁸We ri in kinb'e ub'i pa taq ri ulew
 ke'inriqa' ekaminaqib' che xekam
 rumal ri ch'ich' rech ch'o'j,
 we kinok pa ri tinimit ke'inriqa'
 winaq che kekam rumal ri wi'jal,

ri q'a'xel utzij ri Dyos e ri chuchqajaw
 keb'inik pa ri rulew ri amaq'
 e man kekowin ta che uch'ob'ik weri'!

- ¹⁹¿La xak'yaq ub'i at ri Juda?
 ¿On la xk'istaj ak'u'x chrech ri Si'on?
 ¿Jasche ri at xujasoko k'atek'uri'
 man k'o ta qakunaxik?
 ¡Ri uj xqaj ri utzil e man k'o ta
 jun utzilal xujk'o'j'k!
 Xqaj ri jun q'ij kujkunaxik:
 k'atek'ut are xpe ri k'ax!
- ²⁰Ri uj kqak'am uq'ab', Yahweh,
 che man uj utz ta chawach,
 kqak'am uq'ab' ri ketzalal
 ri eqanan qatat;
 ri uj xujmakun chawach.
- ²¹Rumal ri uq'ijil ri ab'i', mujatz'i'laj chik.
 mawesaj uk'ixb'al ri utem ri aq'ijil.
 Chana'tisaj b'a' weri',
 mat'oqopij ri chapb'alq'ab'
 ab'anom quk' uj.
- ²²¿La k'o jun chkixo'l ri winaq
 che man k'o ta ri qakojonik kuk',
 che kkowinik kutzaq uluq ri jab'?
 On ri kaj ¿la kuya puch utukel ri jab'?
 ¿La man at ta k'ut, Yahweh?
 ¡Qadyos, ri qeyeb'al awuk' at k'o wi'
 rumal rech che at
 katb'anow ronojel weri'!

15¹Ri Yahweh xub'ij chwech: ¡Kne'b'a' are ri Mo'ises e are ri Samue'l kkitak'ab'a' kib' chinwach, man kintoq'ob'isaj ta kiwach wa' we winaq ri'! Che'awesaj ub'i chinwach e naj che'ak'yaqa' ub'i ri e'are', e'oj ub'ik! ²K'atek'uri', we ri e'are' kkib'ij chawech: ¿Jawi' kujb'e wi ri uj? Ri at kab'ij na ri' chkech weri': Jawa' kub'ij ri Yahweh.

¡Jachin rech ri kamikal,
 oj ub'i pa ri kamikal!
 ¡jachin rech ri ch'ich' rech ch'o'j,
 oj chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j!
 ¡jachin rech ri wi'jal, oj pa ri wi'jal!
 ¡jachin rech ktz'apisaxik pache',
 tz'apixoq pache'!

³Ri in kinkoj na pakiwi' kijeb' itzel rech kamikal –utzij ri Yahweh–: ri ch'ich' rech ch'oj arech ke'ukamisaj, ri etz'i' arech kekich'aqapij kanoq, ri echikop ajuwokaj e ri echikop rech ri ulew arech kekitij ub'ik e kekich'aqapij kanoq.

⁴Kinb'an na jun k'ajisab'al wach chkech chkiwach konojel ri e'ajawib'al rech ri uwachulew, rumal ri uchak xub'an ri Manasses uk'ojol ri Eseki'as e rajawinel ri Juda, rumal ronojel ri jastaq xub'an chrech ri Jerusalem.

Ri nimalaj k'ax kupetisaj ri ch'o'j

⁵¿Jachin kutoq'ob'isaj awach ri',
Jerusalem?

¿Jachin kroq'ej awach ri'?

¿Jachin kpe na ri' chuta'yik
atzijol la utz awach?

⁶Ri at xinak'yaq kanoq ri in
–utzij ri Yahweh–,
ri at xattzalij pa awaqan chnuwach.
¡K'atek'uri', ri in kinlik' na
nuq'ab' pawí' e kinchup na awach!
¡Ri in inkosinaq chik che
utoq'ob'isaxik awach!

⁷Ruk' jun chab'al kincha'
na iwach e kixink'yaq na ub'ik
pa ri rokib'al ri amaq'.
Xink'ajisaj kiwach
e xintalb'a kanoq ri nutinimit,
k'atek'uri' man kkita taj, man keb'e taj,
rumal rech che man ketzalij ta uloq
chrech taq ri kib'e kimajom ub'ik,
⁸ri emalka'n ixoqib' are sib'alaj ek'i chi na
chuwach ri sanyeb' chuchi' ri polow.
Puwi' ri kinan ri alab'on erech ri ch'oj
ri in wuk'am uloq ri
ajb'anal k'ax qas paq'ij,
ri in kinb'an na che kamik
kpe puwi' ri are',
ri xib'rikil e ri k'ax.

⁹Xkosik ri nan che ewuqub' ral ek'olik,
xel ri ranima'.
Xqaj uwach ri uq'ij aretaq chi'
maja' kqaj uwach ri q'ij,
ri are' kk'ixik e k'ax k'olik,
xaq xuwi chi e'are' eto'tajinaq
kanoq chkech ri e'are',
man kinto' ta kiwach ri'
chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j,
ke'inya ri' chkiwach ri ek'ik'ulel
–utzij ri Yahweh–.

Ri Jeremi'as, xuk'ak'arisaj uwach ri uchak upatan

¹⁰¡K'ax wech in Nunan, rumal rech
che ri at xawil nuwach choq'ijsaq
in jun achi che in rech taq ch'o'j

- e in rech k'ax taq tzij pa ronojel ri tinimit!
 Man k'o ta nuk'as kuk'
 e man k'o ta kik'as wuk',
 k'atek'uri' konojel winaq
 kkib'ij itzel taq tzij panuwi'.
- ¹¹Chab'ij b'a Yahweh, ¿la man utz
 ta apatanaxik xinb'an ri in?
 ¿La man xinch'aw ta ri in pakwi'
 ri enuk'ulel awuk' arech katoq'ob'isaj
 kiwach pa ri uq'ijil ri itzel
 kech e pa ri k'ax ik'olik?
- ¹²Je' nak'ut, ri ch'ich' kuq'ip ri ch'ich'
 rech ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij
 e kuq'ip ri' ri saq ch'ich'.
- ¹³Ri aq'inomal e ri utzalaj taq awech,
 ri in kinya' na ub'ik arech kilaq'ax ub'ik,
 rumal rech ronojel ri amak
 ab'anom pa ronojel ri uwachulew.
- ¹⁴Ri in katinkoj na at pataninel
 chkech ri e'ak'ulel,
 pa jun tinimit che ri at man aweta'm taj,
 rumal rech che
 ri woyowal xupetisaj jun q'aq',
 che kixuporoj na ri' ri ix.
- ¹⁵Ri at, aweta'm, Yahweh!
 chinna'taj b'a' chaweche, china'solij b'a',
 chatojo' b'a' uk'axel
 chkech ri kinkoqataj ri in.
 Nojimal kyakataj ri uq'aq'al awoyowal,
 minak'am b'a' ub'i pa ri are'.
 Chawila' b'a',
 che ri in nuk'amo muq'ab' che,
 in rech k'ixb'al rumal awech at.
- ¹⁶Aretaq chi' kuk'ut rib' ri atzij,
 ri in xinb'iq'ej ub'ik;
 chwech in, ri atzij jun ki'kotemal
 e ki'kotemal rech ri wanima'.
 Rumal rech che ri in
 kinsik'ixik pa ri ab'i',
 Yahweh Dyos Sab'a'ot.
- ¹⁷Man xint'uyi' ta pa jun
 mulin ib' che xaq rech tze',
 arech ri in kintze'nik.
 Chuxe' ri awaqan aq'ab',
 ri in xintuke'laj kanoq e xint'uyi'k,
 rumal rech che ri at xinanojisaj
 chrech uq'aq'al ri awoyowal.
- ¹⁸¿Jasche che ri at xatokik at

- jun junalikaj q'oxomal chwech,
 e ri insoktajinaq wi,
 itzel e man k'o ta ukunaxik?
 Ri at chwech ri in Ɂla xa at jun nimaja'
 che man tzij taj e man utz taj ri ujonon?
- ¹⁹Tek'uri' jewa' kub'ij ri Yahweh:
 We ri at kattzelejik,
 rumal rech che in ri katintzalejisaj,
 ri at, at tak'al ri' chnuwach.
 We ri at, chrech ri itzel kawesaj ri utzil,
 ri at katokik at nuchi'.
 Chitzalij b'a' ri e'are' awuk',
 man at taj kattzalej kuk' e'are'!
- ²⁰Ri in, katinkoj na ri' chkech we tinimit ri',
 at jun tapya rech
 kowlaj ch'ich' rech saq ch'ich'.
 Kech'ojin na ri' awuk',
 k'atek'uri' man kekowin ta ri' chawech,
 rumal rech che in k'o in ri' awuk'
 arech ri in katinto'o e katinkolo
 –utzij ri Yahweh–.
- ²¹Ri in kinwaj katinkol chuwach
 ri kiq'ab' ri e'itzel taq winaq
 e katinwesaj na ri' pa kiq'ab'
 ri eyab'tz'e' taq winaq.

Ri ub'ixkal ri uk'aslemal ri q'a'xel ri Dyos

16¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' kub'ij: ²Matk'uli' ruk' jun ixoq, mak'o'ji' jun ak'ojol jun ami'al pa jun we k'olb'al ri'! ³Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh pakiwi' ri ek'ojolxel e ri alitomab' che ke'alax na pa we k'olb'al ri', ri kub'ij pakiwi' ri enanxel che kekil na kiwach ri e'are' e ri etatxel che kekalk'uwa'laj ri e'are' pa we tinimit ri': ⁴Ri e'are' k'ax kikamikal ri' man k'o ta jun ri' kroq'ej kiwach e man k'o ta jun ri kemuquwik; ri kib'aqil kujal ub'i mes ri' pa ri ulew; ri e'are' kkik'is tzij ri' pakiwi' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j e rumal ri wi'jal; e ri kib'aqil kiwa ri' ri chikop ajuwokaj e ri chikop ek'o chuwach ulew.

⁵Je' nak'ut, jewa' kub'ij ri Yahweh: Matok pa jun ja jawi' k'o oq'ej rumal kamikal, matoq'ik e makub'a' kik'u'x ri winaq ri', rumal rech che ri in xinwesaj ub'i ri utzil wech in kuk' we winaq ri' –utzij ri Yahweh– ri nutoq'ob' e ri nuwachb'al. ⁶Ri enim winaq e ri ak'alab' kekam na ri' pa we jun tinimit ri' e man k'o ta jun ri' kemuquwik e man k'o ta jun ri' kroq'ej kiwach; man k'o ta jun ri' kumich' uwi' e kusokaj uwi' kumal e'are'. ⁷Man kpir ta ri' ri kaxlanwa ruk' ri jun che koq'ik arech kkub'isaj uk'ux, man kya ta ri' chrech ri jun pajb'al amaja' rech kub'isab'al k'u'x, rumal ri utat on rumal ri unan.

⁸Matok pa jun ja jawi' kb'an jun nimalaj ula'nik, arech kattuyi' kuk' che wa'im e che kaqumuj aja', ⁹rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: je' nak'ut, ri in kinmemerisaj na ri' chiwach pa taq ri iq'ijil, ri raq'oj chi'aj rech ri ki'kotemal e rech utzilal, ri ub'ix ri ch'ab' ala e ri ch'ab' ali.

¹⁰K'atek'uri', aretaq chi' ri at xya'taj ub'ixik awumal chkech we winaq ri' ronojel we taq tziy ri' e aretaq chi' kkib'ij na chawech: «¿Jasche ri Yahweh xub'ij paqawi' ronojel we nimalaj taq etzelal ri'? ¿Jas ri qetzelal?, ¿jas ri mak xqab'an chuwach ri Yahweh Qadyos?». ¹¹K'atek'uri' ri at kab'ij na ri' chkech: «Xa rumal che xinkiya' kanoq ri inan itat –utzij ri Yahweh–, xekiterne'b'ej enik'aj dyos chik, xe'kipatanij e xexuk'i chkiwach. K'atek'uri', xinkiya' kanoq ri in, man xkik'ol ta ri Nupixab'! ¹²K'atek'uri', ri ix are jun nimalaj itzel chi na xib'an chkiwach ri inan itat. Iwonojel are kib'ano ri k'ax k'o pa ri itzel iwanima' e man kitatab'ej ta ri nutzij. ¹³Rumal weri', ri in naj kixink'yaq ub'i chrech we tinimit ri', kixink'yaq ub'i pa jun tinimit che man iweta'm taj e man xketa'maj ta ri inan itat; e jela' ke'ipatanij na ri' enik'aj dyos chik, chi paq'ij e chi chaq'ab', rumal rech che man kintoq'ob'isaj ta chi iwach».

Ketzalij uloq ri e'uwinaq ri Isra'el

¹⁴Kpe na jujun taq q'ij –utzij ri Yahweh– che man kb'ix ta chik: «¿Pa ri ub'i' ri k'aslikalaj Yahweh, ri are' che xe'upaqab'a' uloq ri e'ajisra'el qas pa ri tinimit rech ri Egipto!». ¹⁵Xane: «Pa ri ub'i' ri k'aslikalaj Yahweh che xe'upaqab'a' uloq ri e'ajisra'el qas pa ri utinimit ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij e qas konojel ri etinimit jawi' xe'uk'yaq ub'ik ri Are'!». Ri in ke'ink'am chi na uloq jumul ri e'are' pa ri ulew che xinya' chkech ri kinan kitat!

Ri k'ax petinaq uloq

¹⁶Je' nak'ut: Ri in ke'intaq na ub'ik ek'i winaq e'ajchapal kar –utzij ri Yahweh– che kekichap na ri' ri e'are'; k'atek'uri', ke'intaq chi ub'i ri' ek'i etzukunel chikop che keb'e che kitzukuxik ri e'are', e kekichap uloq ri' puwi' ronojel juyub', puwi' ronojel alaj taq juyub' e pa taq ri ab'aj. ¹⁷Rumal rech che ri nuwoq'och kril ronojel ri kib'e: ronojel kinwilo e ri kimak man kuk'u' ta rib' chinwach. ¹⁸Kintoj na ri' kamul uk'axel chkech ri ketzalal e ri kimak, rumal rech che ri e'are' xketzelaj uwach ri nutinimit ruk' ri ub'aqil ri nik'aj dyos chik che xa emes, k'atek'uri' xkinojisaj ri wechb'al ruk' ri ketzalal.

Ri ekaxlan taq tinimit kkik'ex ri kik'aslemal

- ¹⁹Ri Yahweh, are nuchuq'ab'
 e ukowil ri wanima'
 jare nuk'olb'al pa taq ri q'ij rech k'ax!
 Awuk' at ri' kepe na ri'
 ri esiwantinimit kepe uloq
 qas pa ri uk'isb'al ri uxkut ulew,
 e kkib'ij na ri':
 Ri kechb'al xya'taj chkech
 ri eqatat man k'o ta upatan,
 jamalik man k'o ta upatan.
- ²⁰¿La kkowin jun winaq kub'an taq udyos?
 K'atek'ut, we edyos ri', man edyos taj!
- ²¹Je' nak'ut, ri in kink'ut na chkiwach
 –xuwi we jumul ri',
 k'atek'ut qas kink'ut na chkiwach–
 ri nuq'ab' e ri ukowinem

ri nuchuq'ab' k'atek'uri',
keta'maj ri' che Yahweh ri nub'i'.

Ri umak ri Juda pa ri q'ijilanik

17¹Ri umak ri Juda tz'ib'atalik ruk' jun t'ist'ik ch'ich', tz'ib'atalik ruk' uwi' ri ab'aj kchupchatik (diamante), kanajinaq kanoq pa ri uwuj ri ranima' e puwi' ri taq ruk'a' wakax che k'o cho taq ri ab'aj rech ri tab'al toq'ob', ²ri ekik'ojol kna'taj chkech ri taq ab'aj rech ri tab'al taq toq'ob' e ri tyoxlaj taq che' che k'o chuxe' ri rax taq che' pa ri nimalaj taq juyub'.

³Loq'alaj taq nujujub' pa ri lya'nik,
ri aq'inomal e ronojel ri jetaq k'o awuk',
ri in kinjach ri' aretaq chi'
kelaq'ax ub'i ronojel
rech utojb'alil ri amak ab'anom
pa ri jetaq tyoxlaj taq k'olb'al
kech ri e'esal uwach dyos.
ri amak ab'anom pa ronojel ri awulew.

⁴Ri at, rajawaxik che kaya'
kan ri awechb'al
che xinya' in chawech,
ri in katinwokisaj na at
pataninel kech ri e'ak'ulel
pa jun tinimit che ri at
man aweta'm taj.
Rumal rech che ri uq'aq'al
ri woyowal che qas ix xixsuk'umanik,
pa junalik kixuporoj na ri'.

Nimalaj taq tzij rech ri no'jib'al

⁵Je' nak'ut, jewa' kub'ij ri Yahweh:

K'ax rech ri jun winaq
che kukub'a uk'u'x
chrij jun winaq chik,
che kukub'a' uk'u'x
chirij ri uchuq'ab' ub'aqil
e ri ranima' naj kb'e wi
chrech ri Yahweh!

⁶Ri are' jeri' jacha jun k'ix q'ayes
pa ri tz'inalik ulew:
man k'o ta kuna'o
aretaq chi' kpe ri utzil,
jeqelik pa ri k'atinaq taq k'olb'al
pa ri tz'inalik ulew,
qas ulew jawi' man k'o ta
jun winaq kkanaj kanoq.

⁷Utzil rech ri jun winaq
che kukub'a' uk'ux chrij ri Yahweh,

e ri Yahweh are are' ukojonik.

⁸Ri are' jeri' jacha jun che'
che tikitalik chunaqaj ri taq ja',
ri taq urab' kk'iyik chuchi' ri ja':
man kuxib'ij ta rib'
aretaq chi' kpe ri q'aq',
raxroj ri' kkanajik ri taq uxaq;
pa ri jun junab' che sib'alaj sâq'ij
ri are' man k'o ta na'tal chrech
e man kuq'il ta rib' che uya'ik ri uwach.

⁹Ri anima' are sib'alaj k'ax
uch'ob'ik chuwach ronojel,
e ri retzalal,
¿jachin kkowin che uch'ob'ik?

¹⁰In ri Inyahweh,
kinnik'oj rilik ri jetaq anima',
kinch'ob'o ri k'o pa ri k'u'xal,
arech kinya' chkech
chkijujunal ri utzil jeri' jacha ri ub'e,
jeri' jacha ri uwach uchak.

¹¹Jun saqko'r, kajupe' puwi'
ri taq ri saqmol che
man xusik'owsaj taj;
jeri' ri jun winaq che
kub'an uq'inomal man ruk' ta suk'il:
aretaq chi' panik'aj k'o wi
chrech ri uk'aslemal, kuya' kan ri',
e pa ri uk'isb'alil ri are' xa
jun ch'u'j winaq chi na k'uri'.

Ri kjonik pa ri Nim Rachoch ri Dyos

e ri kjonik chrech ri Yahweh

¹²Jun tem rech q'ijil,
rech utzil qas pa ri umajib'al uloq,
are wa' ri tyoxlaj qak'olb'al.

¹³Ri Yahweh reye'b'al ri Isra'el,
konojel ri katkiya' kanoq, ketzaq na ri',
jachintaq naj keb'e wi chawech,
k'o ri' ri kik'olb'al pa ri ulew,
rumal rech che xkiya' kan
ri jun b'ulb'u'ch rech ri k'aslikalaj ja',
are ri Yahweh.

Ri ch'awem ruk' ri Dyos rech utayik

utojb'alil uk'axel chrech Are'

¹⁴Chinakunaj b'a' Yahweh

- e ri in kinkuntaj wa',
 chinakolo' b'a' e ri in kinkolotaj wa',
 rumal rech che at ri atnuq'ijil!
- ¹⁵Chawilampe', ri e'are' kkib'ij chwech:
 ¿Jawi' k'o wi ri utzij ri Yahweh?
 ¡Qastzij b'a' chub'ana' ri are'!
- ¹⁶Ri in mijumul xinta' chawech ri k'ax,
 ri q'ij rech ri k'ax,
 ri in man nurayim taj,
 ri at aweta'm weri';
 ri elenaq uloq qas pa ri nuchi',
 qas chawach k'o wi.
- ¹⁷Kinta' chawech, minaya' pa ri k'ax,
 ri at, che atnuk'olb'al
 pa ri jun q'ij che kpe ri k'ax.
- ¹⁸¡Are chik'ix b'a' ri kinkoqataj
 e mink'ix b'a' ri in!
 ¡Are chkixib'ij kib' b'a' ri e'are'
 e minxib'ij b'a' wib' ri in!
 ¡Chak'ama' b'a uloq
 ri k'ax taq q'ij pakiwi',
 xas kamul che'axaq'alb'ej ri e'are'!

Uchajixik ri q'ij Sab'ado

¹⁹Jewa' xub'ij ri Yahweh chwech: Jat e chatkanaj kanoq chuchi' ri tinimit ri jun kb'ix chrech «Ri Eralk'uwa'l ri Siwantinimit» jawi' ke'ok wi e ke'el wi ri e'ajawinel rech ri Juda, xoquje' jat pa ronojel rokib'al ri Jerusalem. ²⁰Ri at kab'ij na ri': Chitatab'ej ri utzij ri Yahweh, ri ix, ixajawinel rech ri Juda e iwonojel ri ix, ixajude'a e ri ix, ix siwantinimit rech ri Jerusalem che kixok pa taq we uchi' tinimit ri'.

²¹Jewa' kub'ij ri Yahweh:

Chiq'ila' iwib' chuk'amik uloq jun eqa'n pa ri q'ij Sab'ado; mi'okisaj uloq pa taq rokib'al ri Jerusalem. ²²Miwesaj uloq jun eqa'n pa ri iwachoch pa ri q'ij Sab'ado, e man k'o ta jun chak kib'ano. Xane are chityoxrisaj ri q'ij Sab'ado jeri' jacha xintaqan chkech ri inan itat. ²³K'atek'uri', ri e'are' man k'o ta xkita' weri', man xkitakab'a' ta ri kixikin; xane are xkikowirisaj ri kijolom, xkitakarisaj kib', man xkita ta weri' e man xk'aj ta kiwach. ²⁴We ri ix kitatab'ej ri nutzij –utzij ri Yahweh– mi'okisaj uloq pa ri q'ij Sab'ado jun eqa'n pa taq ri rokib'al we tinimit ri'; we ri ix kityoxrisaj ri q'ij Sab'ado e man k'o ta jun chak kib'ano, ²⁵xa jek'uri', ke'ok na ri' pa taq ri rokib'al we tinimit ri' ejujun taq ajawinel e ejujun enima'q taq winaq, che ketuyi' cho ri utem ri David, ke'ok na ri' ruk' kich'ich' e kikejb'em ri' ri jetaq kej, ri e'are' e ri ekiwinaq che nim kib'antajik, ri winaq e'ajjuda e ri e'ajjerusalem. K'atek'uri', we tinimit ri' pa junalik ri' kek'oji' uwinaq. ²⁶Kepe na uloq ri' qas pa ri tinimit rech ri Juda, ri taq k'olb'al chunaqaj ri Jerusalem, pa ri utinimit ri B'enjamin e pa ri Ikim-Ulew, qas pa ri Juyub' rech ri Negueb', e kkiya' na ri' ri holokosto, ri tab'al taq toq'ob', nik'aj taq sipanik e k'ok' taq q'ol, kkiya' na ri' taq malyoxinik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ²⁷K'atek'ut, we ri ix man kitatab'ej ta ri nutzij e man kityoxrisaj ta ri q'ij Sab'ado, we kik'am uloq jun eqa'n, e ki'okisaj pa taq rokib'al ri Jerusalem pa ri q'ij Sab'ado, ri in kint'iq na q'aq' ri' cho taq ri rokib'al: kuporoj ub'i ri' ri nim taq rachoch ri Jerusalem e man kchuptaj ta chik ri'.

Ri Jeremi'as pa ri rachoch

ri ajb'anal taq b'o'j

18¹Ri tzij che kub'ij ri Yahweh chrech ri Jeremi'as, jewa' ri': ²«¡Chatwa'laj ub'ik! Chatxulun ub'i pa ri rachoch ri ajb'anal b'o'j, k'atek'uri' chila' kinb'ano arech ri at kata ri nutzij». ³Ri in xinxuli' ub'i pa ri rachoch ri ajb'anal b'o'j e ri are' tajin kuchakuj ri xoq'ol. ⁴K'atek'ut, ri b'o'j che tajin kub'ano, man utz taj xelik e xub'an k'ax pa ri uq'ab' ri ajb'anal b'o'j. Xub'an chi jumul e xutz'aqo jeri' jacha xuchomaj e xqaj chuwach ri are'. ⁵K'atek'uri', ri utzij ri Yahweh xpe wuk' pa taq we tzij ri'. ⁶¿La man kinkowin ta in kinb'an jewa' chiwech jacha we ajb'anal b'o'j ri', ri ix che ixajuparachoch ri Isra'el? –Utzij ri Yahweh–. ¡Je' nak'ut, jeri' jacha ri xoq'ol pa ri uq'ab' ri ajb'anal b'o'j, ix jeri ix pa ri nuq'ab' in, ix ajuparachoch ri Isra'el! ⁷Xas xaqte', ri in kinb'ij jun tzij puwi' jun amaq' on jun ajawib'al, arech kinb'oq ub'i ri are', kinqasaj ikim ri are', e kinkamisaj ri are'; ⁸k'atek'ut we jun amaq' ri', ktzaliq uluq e man kub'an tan chi ri retzelal, xoquje' ri in, kintzaliq ri pa waqan chrech ri itzel che xinchomaj puwi'. ⁹K'atek'uri', kinb'ij chik jun tzij puwi' jun amaq' on puwi' jun ajawib'al, che kinyako, che kintiko, ¹⁰k'atek'ut, we jun amaq' ri' are kub'an ri itzel chinwach in e man kuta' ta ri nutzij, ri in kintzaliq ri' pa waqan che ub'anik ri utzil che xinchomaj kinb'ano puwi'. ¹¹Kamik ri', chab'ij b'a' weri' chkech ri e'ajjuda e ri e'ajjerusalem: «Jewa' kub'ij ri Yahweh. Chiwilampe', ri in tajin kinsuk'umaj ub'anik jun itzel piwi', tajin kinchomaj jun man utz taj chiwech. Chik'exa' b'a' ronojel ri ib'e che man utz taj, chib'ana' utz chrech ri taq ib'e e chrech ri ichak». ¹²K'atek'ut, ri e'are' kkib'ij na ri': «¡Man utz ta ri'! Ri uj xas kqatene'b'ej na ri' ri qachomab'al: qonojel wa' kqab'an na ri' ri jetaq k'ax che kub'ij ri itzel qanima' chqech'».

Ri Isra'el, ksach ri Yahweh chrech

¹³Rumal k'uwa' weri',
 jewa' kub'ij ri Yahweh:
 Chitzukuj b'a' chkixo'l ri jetaq amaq',
 ¿jachin jun xuta' jun jas
 uwach che jewa' jacha weri'?
 ¡Jun sib'alaj itzel xub'an
 ri Q'apoj Ali rech ri Isra'el!

¹⁴¿La man k'o ta chik ri saqtew puwi'
 ri ab'aj rech ri Lib'ano?
 On ¿la kk'is ne lo ri jetaq ja'
 kech ri ekaxlan tinimit,
 ri ja' che sib'alaj kchojojik,
 kb'elelik e sib'alaj utz ja'?

¹⁵Je' nak'ut, ri enuwinaq
 man kinna'taj ta chik chkech.
 Chkech ri man k'o ta kipatan,
 kkiya wi ri k'ok' q'ol;
 kkichaq'ij kaqan pa ri kib'e,
 pa ri ojer taq b'e,
 arech keb'e pa nik'aj b'e chik,
 nik'aj taq b'e chik
 che man k'o ta usuk'il;

- ¹⁶are kekowin che ub'anik
 jun tz'inalikalaj ulew chrech ri kitinimit,
 jun tinimit che pa junalik
 xaq tze'b'al chi uwach.
 Konojel ri kiq'ax chila' kkixib'ij ri'
 e kkisutsa' kijolom ri'.
- ¹⁷Jacha ri kyaqiq' rech ri Relb'alq'ij,
 ri in ke'injub'uj ub'i chkiwach ri kik'ulel.
 Are kink'ut na ri' ri wij chkech,
 man kink'ut ta ri' ri nupalaj chkiwach
 pa ri jun q'ij che rech
 ub'anik ri k'ax chkech.

Ri jun k'amb'al xokisax chrech ri Jeremi'as

¹⁸K'atek'uri' kib'ij: «¡Chixpetoq! chqachomaj jun k'ax che kqab'an chrech ri Jeremi'as. Man xa ta rumal ri' ksach uwach ri Q'atb'altzij chrech ri chuchqajaw, ri Pixab' chkech ri k'o keta'mab'al, ri No'jib'al chkech ri k'o nim keta'mab'al, ri tzij chkech ri eq'a'xel utzij ri Dyos. ¡Chixpetoq! Chqak'ule'laj b'a' ri utzij are' e man qatatab'ej ronojel ri utzij». ¹⁹Chinatatab'ej Yahweh, e chatatab'ej ri tzij kkib'ij ri enuk'ulel.

- ²⁰¿Ri itzel, la are ri'
 ri utojb'alil ri utzil kb'anik?
 Ri e'are' kisuk'umam chi
 jun muqub'al wech ri in.
 Chna'taj b'a' chawech aretaq chi' ri in,
 intak'al chawach arech utz
 kinch'aw pakiwi' ri e'are' chawach at,
 arech naj kb'e ub'i
 ri uq'aq'al awoyowal chkech e'are'.
- ²¹Che'aya'a' b'a' ri kik'ojol
 chuwach ri wi'jal,
 che'aya'a' b'a' ri e'are'
 chuwach ri ch'ich' rech ch'oj!
 Chab'ana' b'a' arech ri kixoxilal
 man k'o ta jun kal kkanaj kan kuk'
 e che emalka'n ixoqib' kekanaj kanoq!
 Chab'ana' b'a' arech ri ekachajilal
 kekamik rumal ri itzel yab'il!
 Chab'ana' b'a' che ri ek'ojolab'
 kekamsaxik ruk' ri ch'ich' rech ch'oj!
- ²²Chta'tajoq b'a' ri raqo'j taq chi'aj
 che kel uloq qas pa ri kachoch,
 aretaq chi' kepe pakiwi'
 ri elaq'omab' erech ch'o'j.
 Rumal rech che kisuk'umam
 jun muqub'al wech,
 E kik'u'm jujun taq k'amb'al
 jawi' kinb'in wi'.

²³K'atek'ut, ri at Yahweh,
 aweta'm ri jun kichomab'al
 kib'anom arech kinkikamisaj.
 Masach uwach ri ketzela,
 machup ri kimak chawach.
 Chetzaqoq ri e'are' chawach,
 pa ri uq'ij ri uq'aq'al ri awoyowal,
 chak'isa' pakiwi'!

Ri paxinaq q'eb'al

19¹Jewa' kub'ij ri Yahweh:

Jat, ja'loq'o' jun xoq'ol q'eb'al. Che'ak'ama' ub'i ejujun nimaq taq winaq e ejujun chuchqajawib' awuk'. ²Katb'e ub'i pa ri ub'e ri taq'aj rech ri B'en-Hinnom pa ri rokb'al ri tinimit, pa ri uchi'ja rech ri Ch'aqap taq B'o'j. Chila' kab'ij wi' ronojel ri taq tzij che kinb'ij na in chawech. ³Ri at kab'ij na ri': Chitatab'ej ri utzij ri Yahweh, ix rajawinelab' ri Juda e ix ix ajjerusalem. Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: Je' nak'uri', ri in kink'am na uloq jun k'ax puwi' we jun k'olb'al ri'. Konojel ri kkich'ob'o weri' kub'an k'ax ri' chrech ri kixikin.

⁴Rumal rech che ri xinkiwonob'a' kanoq, xketzelaj uwach we k'olb'al ri', xkiya' ri k'ok' q'ol chkech nik'aj kaxlan taq dyos chik, che ri e'are', ri ekinan kitat e ri ekajawinel ri Juda man keta'm ta kiwach. Xkinojisaj we k'olb'al ri' ruk' ri kikik'el winaq che man k'o ta kimak. ⁵Rumal rech che xkiyak jujun taq k'olb'al chikaj che rech ri B'a'al, arech kkipororej ri ekik'ojol pa ri q'aq', jeri' jacha jun holokosto kkiya' chrech ri B'a'al; man k'o ta xe'intaq chrech weri', man k'o taj jun tzij xinb'ij chkech puwi' weri', man k'o ta xinchomaj wa' weri'! ⁶Je' nak'ut, petinaq nik'aj taq q'ij –utzij ri Yahweh– jawi' man k'o ta chi una'tisaxik wa' we jun k'olb'al ri', man kb'ix ta chi Tofet chech on taq'aj rech ri B'en-Hinnom, xane are kb'ix ri' chrech «Taq'aj rech Kamikal». ⁷Kintzaq na ub'i ri' ri utz uno'jib'al ri Juda e ri utz uno'jib'al ri Jerusalem, rumal we jun k'olb'al ri': kinb'an na ri' che ketzaq chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j chkiwach ri ekik'ulel, keqaj ri' pa kiqu'ab' ri jachintaq kkaj ke'kikamisaj; ri kib'aqil kinya ri' chkech ri echikop ajuwokaj e ri chikop erech uwachulew, kiwa ri' kkib'an chkech. ⁸Jun xib'ib'alalaj rilik tinimit e jun tze'b'al uwach kinb'an na chrech we jun tinimit ri': konojel ri keq'ax chila', xib'rikil e sachib'al k'ux ri' kekanajik e kixulq'ab'anik ri' aretaq chi' kkil ronojel ri soktajinaq wi. ⁹Ri in kinb'an na arech ke'okik che utijik ri kiti'ojal ri ekik'ojol e ri kiti'ojal ri ekimi'al: chkijujunal kkitij ri' ri uti'ojal ri rajil utz'aqat aretaq chi' ek'o pa ri k'ax e ri q'oxom, kumal ri ekik'ulel e kumal ri e'are' che kkaj kekikamisaj.

¹⁰K'atek'uri', ri at kapaxij na ri' we jun q'eb'al ri' chkiwach ri ek'o awuk' ¹¹e kab'ij na ri' chkech: Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot: Jewa' upaxixik kinb'an na in we tinimit ri' e we siwantinimit ri', jeri' jacha kub'an jun ajb'anal b'o'j aretaq chi' man k'o ta chi rutzil jun b'o'j

Kb'an na muqunik ri' pa ri Tofet rumal rech che man kub'ana' ta chi ri' ri k'olb'al.

¹²Jewa' kinb'an na chrech we k'olb'al ri' –utzij ri Yahweh– e chkech ri esiwantinimit, kinb'an na wa' chrech we jun tinimit ri' jeri' jacha ' ri Tofet. ¹³Ri taq ja pa ri Jerusalem e ri taq kachoch ri e'ajawinel rech ri Juda, tz'ajtajinaq ri' kkanaj kanoq jacha ri uk'olb'al ri Tofet: jjun tz'ilalaj k'olb'al; pa ronojel ri ja che k'o tz'aq puwi', xkitzaytza' ri k'ok' q'ol chkech konojel ri uwach ik' ch'umil chikaj e xkiq'ejeje amaja' chkech ri ekaxlan taq dyos!

¹⁴Ri Jeremi'as xb'e ub'ik qas pa ri Tofet jawi' xutaq ub'i ri Yahweh che uq'axexik ri utzij ri Dyos, k'atek'uri' xtak'ik pa ri k'ayb'al chuwach ri Nim Rachoch ri Yahweh e kub'ij chkech konojel ri winaq: ¹⁵«Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: Je' nak'ut, ri in

kink'am na uloq puwi' we jun tinimit ri' e pakiwi' ri taq tinimit che naqaj ek'o wi chrech, ronojel ri k'ax che xinya ub'ixik puwi', rumal rech che xkikowirisaj ri kijolom arech man xkita taj ri jetaq nutzij».

²⁰K'atek'uri', ri chuchqajaw Pashehur, uk'ojol ri Immer, ri are' che kinimal ri e'ajch'imiya pa ri Nim Rachoch ri Yahweh xuta' ri Jeremi'as che xub'ij we tzij ri'. ²Ri Pasheshur xtaqan che uch'ayik ri Jeremi'as ri q'a'xel utzij ri Dyos, k'atek'uri' xutz'apij pache', pa ri jun uch'ija rech ri tinimit che k'o ajsik, rokib'al ri B'enjamin, ri naqaj k'o wi chrech ri Nim Rachoch ri Yahweh. ³Pa ri jun q'ij chi aq'anoq, ri Pashehur kresaj uloq ri Jeremi'as pa ri che'. K'atek'uri' ri Jeremi'as kub'ij chrech: «Man Pashehur ta ri ab'i ukojom ri Yahweh chawech, xane are ukojom chawech «K'ax rech ronojel b'e'». ⁴Rumal rech che jewa kub'ij ri Yahweh: Je' nak'ut, ri in katinkojo at jun k'ax chawech ri at, e at jun k'ax chkech konojel ri e'awachi'l; ri e'are' keqaj na ri' chuxe' ri taq kich'ich' rech ch'o'j kech ri ekik'ulel: ruk' ri awoq'och kawil na wa' weri', xoquje' ronojel ri Juda, kinjach na ri' puq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, ri are' ke'uk'am na b'i ri' pa ri B'ab'iloni'a e ke'ukamisaj na ri' ruk' ri ch'ich' rech ri ch'o'j. ⁵Xoquje' kinjach na ri' ronojel ri uq'inomal we tinimit ri', ronojel ri uk'olom koq, ronojel ri utzalaj jastaq rech, ronojel ri kiq'inomal ri e'ajawinel rech ri Juda, kinjach na weri' pa kiq'ab' ri ekik'ulel, ri e'are' kkelaq'aj ub'i wa' weri'; e ri e'are' kek'am ub'i ri' pa ri B'ab'iloni'a. ⁶K'atek'uri', ri at Pashehur, xoquje' konojel ri ejeqel pa ri awachoch, kixb'e na ri' pache', kixok ub'i ri' pa ri B'ab'iloni'a, chila' ri' kixkam wi e chila' ri' kixmuq kanoq, ri at e konojel ri e'awachi'l che xaq'axaj ri utzij ri Dyos chkech, k'atek'uri' man saqalaj tzij».

Ri uk'aslemal ri Jeremi'as, q'axel utzij ri Dyos

⁷Yahweh, ri at xak'ut ri utzil chnuwach e ri in xinwaj xinwil ri utzil; ri at xakoj ri achuq'ab' panuwi', e ri at are k'o sib'alaj achuq'ab' chuwach ri nuchuq'ab' in.

Ronojel q'ij kkitze'j nuwach, in k'o pakichi' konojel ri winaq.

⁸Ronojel mul che k'o jun tzij kinb'ij, xuwi kinraqaqej nuchi' chub'ixik: «Ri k'ax e ri uchupik kiwach».

Ri utzij ri Yahweh, xaq k'ixb'al e tz'eb'al nuwach uk'amom uloq chwech ronojel q'ij.

⁹K'atek'uri', ri in kinb'ij: «Man kinchomaj ta chi jumul ri Are', man k'o ta chi jun tzij kinya ub'ixik pa ri Ub'i' ri Are'», k'atek'ut, pa ri wanima' kinna'o k'o jun q'aq' che ronojel kinuporoj, uxe'te'em rib' chrech ri taq nub'aq, ri in xinkoj nuchuq'ab' che uchupik k'atek'ut man xinkowin ta chrech.

¹⁰Xinta' ri itzel taq tzij yoq'ob'al

wech kkib'an ri winaq:

«jXuwi k'ax pa ronojel b'e!

jChqakojo tzij chrij ri are',

chqakojo tzij chrij ri are'!».

Konojel ri wachi'l kinkik'ak'alej,

kke'yej ri nukamikal.

«jWene' ri are',

kqaj pa jun tzij che man utz taj,

xa jek'uri', ri uj kk'oji' ri'

qachuq'ab' puwi' ri are'

e kqab'an k'ax ri' chrech!».

¹¹K'atek'ut, ri Yahweh k'o wuk' in,

jeri' jacha jun ch'akanel che k'o
 sib'alaj uchuq'ab'; ri enuk'ulel
 ketzaq na ri' e xaq'alik ri' keqajik,
 ri e'are' man utz ta ri' kkina'o
 chuwach weri';
 pa junalik ri' k'ixb'al kekanaj kanoq
 e man ksach ta uwach wa' weri'.

¹²Yahweh Sab'a'ot,
 q'ataltzij che kril ri suk'laj winaq,
 che kril ri qak'u'x e kril ri qanima',
 chab'ana' b'a' arech ri in kinwil na
 ri k'ax kab'an chkech ri e'are',
 rumal rech che chawach
 at nukojom ri nutzij.

¹³Chixb'ixon b'a' chrech ri Yahweh
 nim chiwila' wi ri are'
 rumal rech che xuto'
 uwach ri ruxlab'xel ri sin meb'a'
 qas pa ri kiq'ab' ri e'b'anal taq k'ax.

¹⁴¡Kyaqsaq (maldito) ri jun q'ij
 che xinalaxik in!
 ¡Ri jun q'ij che xril nuwach ri nunan,
 matewchu'xik !

¹⁵Kyaqsaq rech ri jun winaq pa ri jun q'ij
 che xub'ij chrech ri nutat we tzij ri':
 «¡Jun ak'ojol,
 jun ala awalk'uwa'l xa'laxik!»
 e ri are' xunojisaj ri nutat
 chrech sib'alaj ki'kotemal.

¹⁶Chkanaj b'a' jeri' we jun winaq
 ri' jacha ri taq tinimit
 che ri Yahweh, man k'o ta k'ax kuna'o,
 xuk''is tzij pakiwi'
 k'atek'uri', xinta ri are'
 che kuraq uchi', tak'alik aq'ab'il
 e xinta paq'ij, ri raqoj chi'aj rech ch'o'j,

¹⁷rumal rech che ri Are' man
 xinukamisaj taj cho ri nusantil,
 e are ri nunan ri', jun muqub'al wech,
 e pa junalik ri' yawab ixoq,
 in ruk'am ri' pa ri uk'u'x.

¹⁸¿Jas rumal xinel uloq qas pa ri nusantil?
 ¿La are rumal che kinwila'
 e in rech ri k'ax e ri k'achaqijchi'
 e arech k'ixb'al kink'isa'
 wi ri nuk'aslemal?

Utzalijib'al uwach ri kitzij ri achijab'

rech ri Sedesi'as

²¹Ri taq utzij ri Yahweh xpe ruk' ri Jeremi'as, aretaq chi' ri ajawinel Sedesi'as xutaq ub'i ruk' ri are' ri Pashehur, uk'ojol ri Malkiyas, e ri chuchqajaw Sofoni'as, uk'ojol ri Ma'asi'as, arech kkib'ij chrech: ²«Chata'a b'a' chrech ri Yahweh kutoq'ob'isaj qawach, rumal rech che ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a, kub'an ri ch'o'j quk'; wene' ri Yahweh kub'an jun umayib'al rech utoq'ob'isaxik qawach, e rajawaxik che ri qak'ulel naj kb'e ub'i chqech ri uj». ³Ri Jeremi'as kub'ij chkech: «Ri ix kik'am ub'i we tzij ri' chrech ri Sedesi'as: ⁴jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el. Je' nak'ut, ri in kintzalejisaj ri' ri taq ch'ich' rech ch'o'j che k'o pa iq'ab' e che are kiko pa ri ch'o'j chrij ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e chkij ri e'ajkalde'a, ri e'are' che kisutim iwij chrij ri tapya: ri in kinmulij wa' we taq ch'ich' ri' pa ri unik'yajal we tinimit ri'!

⁵K'atek'uri', ri in, kinch'o'jin na ri' iwuk', ruk' kowlaj nuq'ab' e ruk' nuchuq'ab', ruk' uq'aq'al woyowal, ruk' sib'alaj k'ax e ruk' nimalaj q'atb'altzij; ⁶ri in ke'injich'ib'a' na we siwantinimit pa we jun tinimit ri', chi winaq e chi chikop ruk' jun k'axalaj yab'a'il e k'atek'uri' ri e'are' kekam ri'. ⁷Chuwach chi aq'anoq weri' -utzij ri Yahweh- ri in kinjach na ri' ri Sedesi'as rajawinel ri Juda, ke'injach na ri' ri e'upataninel, ri e'uwnaq che keto'taj na kanoq pa we tinimit ri', chuwach ri k'axalaj yab'il, chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j e chuwach ri wi'jal; ke'injacho pa uq'ab' ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a, ke'injacho pa kiq'ab' ri ekik'ulel e pa kiq'ab' ri kkaj kekikamisaj; ri e'are' kixkikamisaj ri' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j, man kkitoq'ob'isaj ta iwach ri', man kpax ta kik'u'x ri' chiwech, man k'o ta jun utzil ri kuk' ri e'are'».

⁸K'atek'uri', chkech we jun tinimit ri' kab'ij na ri': «Jewa' kub'ij ri Yahweh. Je' nak'ut, ri in kinkoj chiwach ri ub'e ri k'aslemal e ri ub'e ri kamikal. ⁹Jachin kkanaj kan pa we tinimit ri' kkam na ri' rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal e ri b'innel yab'il; k'atek'ut, jachin kel na ub'ik e kujach rib' chkech ri e'ajkalde'a, ri e'are' che kech'o'jin na ri' iwuk', ri jun ri' k'o ri' ri uk'aslemal, ch'akoj ri' ri uk'aslemal. ¹⁰Rumal rech che ri in kinb'e na chrij we tinimit ri', kinb'e chrij rumal kinb'an ri itzel chrech, man utzil taj kinb'an chrech -utzij ri Yahweh-. Kya na puq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e ri are' kuporoj ub'i wa'».

Ri tzij kya ub'ixik chrech

ri rachoch ri ajawinel

¹¹Chrech ri Rachoch ri rajawinel rech ri Juda. Chitatab'ej ri utzij ri Yahweh, ¹²ix rachoch ri David! Jawa' kub'ij ri Yahweh:

Ronojel aq'ab'il,
chib'ana' ri q'atb'altzij
e chito'o' uwach ri meb'a' pa uq'ab'
ri rajaw che kutak'alb'ej.
Wema jeri' kib'ano, ri woyowal
kpe na ri' jeri' jacha jun q'aq'
ronojel na ri' kuporoj,
e man k'o ta jun winaq ri' kchupuwik,
rumal ri retzalal ri ichak.

¹³Chawilampe', ri in kinwaj
ri k'ax chaweche, ri at siwantinimit
che at k'o pa ri lya'nik,

at Ab'aj-Pa-Ri-Lya'nik
 –utzij ri Yahweh–
 ri ix kib'ij che kib'ij:
 «Jachin kraj kpe uloq paqawi'
 e kokik pa ri qak'olb'al?».

¹⁴In ri' ri kink'ajisaj na iwach jeri'
 jacha kuta ri ichak –utzij ri Yahweh–.
 Kint'iq na ri' ri q'aq' pa ri k'ache'laj
 e kuporoj ub'i ri' ronojel!

22¹Jewa' kub'ij ri Yahweh: Chatqaj ub'i pa ri Nim Rachoch ri rajawinel ri Juda*⁵², jela' ja'b'ij we tzij ri': ²Chatatab'ej ri utzij ri Yahweh, ri at che at rajawinel ri Juda, ri at che att'uyul cho ri utem ri David; jewa' kub'ij chawech at e chkech ri e'apataninel e chkech ri e'awinaq –che ke'ok pa taq we nim uchi' ja ri'–. ³Jewa' kub'ij ri Yahweh: chib'ana' ri suk'il e ri suk' q'atb'altzij; chito'o' ri meb'a' pa ri uq'ab' ri ajb'anal k'ax ajaw; chrech ri kaxlan winaq, ri minor e ri malka'n chichu' mib'an k'ax chkech; mixch'ujarik kuk' e mib'ij itzel taq tzij chkech; ri suk'alaj kik'el miq'ejeje pa we k'olb'al ri'. ⁴Rumal rech, che we utz ub'anik kib'an ix we tzij ri', pa taq ri uchi' we nim ja ri', ke'ok na ri' ejujun taq ajawinel che ketuyi' ri' cho ri utem ri David, ri e'are' ke'ok uloq ri' pa jujun taq ch'ich' e kikejb'em jujun taq kej, junam ri' epetinaq kuk' ri ekipataninel e ri ekiwinaq. ⁵K'atek'ut, we ri ix man kitatab'ej ta we taq tzij ri', chi wumal ri in kunjikib'a' –utzij ri Yahweh– che we nim ja ri' yojkar wa' kkanaj kanoq.

⁶Je' nak'ut, jewa' kub'ij ri Yahweh puwi' ri nim rachoch ri rajawinel ri Juda:
 Chnuwach in at Atgala'ad,
 e at ri atajsik chrech ri Lib'ano
 k'atek'ut, ri in kinb'an na
 chawech at jun tz'inalik ulew,
 e at jujun taq tinimit che at tolon
 kanoq e man k'o ta winaq chupam.

⁷Ke'intyoxrisaj na paw'i ejujun taq winaq che eb'anal taq k'ax
 chkijujunal kuk'aj ri ikej pa kiq'ab';
 kkijikaj na ri' ri je'likalaj taq tak'ar
 e kkik'yaq na ri' pa ri q'aq'.

⁸K'atek'uri', aretaq chi' sib'alaj ek'i siwan taq tinimit keq'ax chunaqaj we jun tinimit ri', ri winaq kkib'ij na ri' chb'il kib': «Jasche wa' che ri Yahweh jewa' xub'an chrech we nimalaj tinimit ri'?».

⁹E kb'ix na ri' chkech: «Xa rumal rech che xkiya' kan ri chapb'alq'ab' rech ri Yahweh Kidyos, k'atek'uri' xexuki' chkiwach enik'aj dyos chik e xekipatanij e'are'».

Ri tzij puwi' ri Jo'akaz

¹⁰Mixoq' chrij ri jun che xkamik,
 mib'an oq'ej puwi' ri are'.
 K'atek'ut, are chixoq'
 chrech ri jun che kb'e ub'ik,
 rumal rech che man k'o
 ta jumul ri' ktzalej uloq,
 man kril ta chi uwach ri'
 ri utinimit jawije' xa'lax wi.

¹¹Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh puwi' ri Shal-lum, uk'ojol ri Josi'as, rajawinel ri Juda, ri are' ajaw uk'exwach kanoq ri utat Josi'as; ri are' xas rajawaxik che xel ub'i pa we k'olb'al ri': Man jumul chik ktzalej uloq ri are' waral, ¹²xane pa ri k'olb'al jawije' xk'am ub'i ri are' pache', chila' ri' kkam kanoq, e man jumul chik kril uwach we tinimit ri'.

Ri tzij puwi' ri Yoyakim

- ¹³¡Itzel chrech ri are' che man
ruk' ta suk'il kuyak ri rachoch
e man k'o ta uq'atb'altzij chuyakik
ri uk'ab' taq ja ajsik,
che utzil rech are' kub'an
chrech ri kichak ri e'uk'ulja
e man kutoj ta ri kichak!,
¹⁴ri are' kub'ij: «Ri in kinyak
na ri' jun nimalaj wachoch,
jamalik nim taq upam chikaj»,
e kutas kan ri uk'olib'al
ri tel rech ka'yib'al,
kukoj ri je'lik taq tz'alam
rech tak'ar puwi' e kutz'aj ruk' kyaq.
¹⁵¿La at ajawinel at, rumal rech che
sib'al kqaj ri tak'är chawach?
Ri atat ¿la man xwa' taj e la
man xqumun taj?
–¡K'atek'ut, ri are' xub'an
ri q'atb'altzij e ri suk'il!
–Rumal xub'an weri'
ronojel utz chrech ri are'.
¹⁶Xub'an q'atb'altzij chrech ri meb'a'
e chrech ri winaq che uriqom k'ax.
Ronojel weri', are sib'alaj utz.
¿La man retam'axik ta k'u
nuwach wa' weri'? –Utzij ri Yahweh–.
¹⁷K'atek'ut, ri awoq'och e ri awanima'
xuwi' kuch'ob' uwach ri ach'akoj.
¡E ri suk' kik'el, ktixexik!
K'atek'uri' utz kawilo ri xaq'alb'enik
e ri junalik ub'anik ri k'ax.
¹⁸Rumal k'uwa' weri', jewa' kub'ij ri Yahweh,
puwi' ri Yoyakim, uk'ojol ri Josi'as,
rajawinel ri Juda.
Mib'an oq'ej chrij are':
«¡Ayum wachalal! ¡Ayum wanab'!».
Mib'an oq'ej chrij are':
«¡Ayum Ajaw!
¡Ayum Nimalaj ab'antajik!».
¹⁹¡Ri are', kmuq na ri' jeri'

jacha umuqik jun b'urix!
 Kjukex ub'ik e kk'yaq ub'i naj chrech
 ri taq uchi' ri tinimit rech ri Jerusalem!

Nik'aj tzij chik puwi' ri Yoyakim

²⁰Chatpaqal ub'ik pa ri Lib'ano
 e ko charaqaqej achi',
 ko karaqaqej uloq achi'
 puwi' ri B'asan,
 charaqaqej achi' chi ajsik uloq
 chrech ri Ab'arim,
 rumal rech che konojel ri eloq'
 chawach xk'istzij pakiwi'!

²¹Ri in xatinch'ab'ej aretaq ch'i qas
 utz taq ri aq'ij, ri at xab'ij chwech:
 «Ri in man kinta' ta na ri atzij!».
 Xas pa ri ak'ojolil e ri aq'apojil
 uloq k'amaninaq weri' chawech.
 Man k'o ta jumul xata ri nuch'ab'al.

²²Konojel ri awajyuq',
 ke'uk'am ub'i ri' ri kyaqiq' pa ri ulew
 e ri eloq'oq'eb'al ak'u'x keb'e na ri'
 pa jun kaxlan tinimit.
 Je' nak'ut, ri at k'ixb'al at k'olik
 e sachib'al k'ux katkanajik
 chuwach ronojel awetzelal.

²³Ri at che xajeqeb'a' ri awachoch
 puwi' ri Lib'ano,
 xapatz ri asok pa taq ri tak'är,
 kak'is ak'u'x ri' aretaq chi' k'o
 ri q'oxom chawech,
 ri aq'oxom jeri' na k'uri' jacha
 jun yawab' ixoq che kril uwach ri ral!

²⁴Qas rumal ri nuk'aslemal –utzij ri Yahweh– pune'taj are ri Koni'as, uk'ojol ri Yoyakim,
 ajawinel rech ri Juda, jun mulq'ab' k'o pa wikyaq'ab', ri in katinwesaj ub'i ri' cho ri nuq'ab'!

²⁵Katinjach na ri' ri at pa kiq'ab' ri kkaj ri akamikal, e pa kiq'ab' ri kaxib'ij awib' chkiwach:
 pa ri uq'ab' ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a, e pa kiq'ab' ri e'ajkalde'a.

²⁶Katink'yaq ub'i ri' ri at e ri anan che xril awach, pa jun chik tinimit jawi' man xixalax ta
 wi; k'atek'ut, ri ix chila' ri' kixkam wi. ²⁷E we tinimit ri', jawi' sib'alaj kiwaj kixtzelejik, man
 kixtzalej ta chi wa' waral.

²⁸Ri achi Koni'as, ¿la jun paxinaq laq'
 che ma k'o ta chi upatan,
 che man k'o ta chi jun
 winaq kraj uwach are'?
 ¿Jasche ksetex ub'i ri are'
 e konojel ri erija'alil,
 kek'yaq ub'i pa jun tinimit

che man keta'm taj?

²⁹¡Uwachulew! ¡Uwachulew! ¡Uwachulew!

Chitatab'ej ri utzij ri Yahweh.

³⁰Jewa' kub'ij ri Yahweh:

Chitz'ib'aj ri ub'i' we jun achi ri':

«Man ek'o ta ralk'uwa'l, jun achi che
man k'o ta upatan pa ri uk'aslemal».

Rumal rech che man k'o ta

jun ri' chkech ri rija'lil kt'uyi' cho

ri utem ri David e man k'o ta

jun ri' chkech kub'an ajaw pa ri Juda.

Ri tzij puwi' ri jun Ajawinel che kpe na

23¹¡Itzel kech ri ajyuq'ab' che kekisach ub'ik e kekijub'uj ub'ik ri taq chij pa ri wulew – utzij ri Yahweh!– ²Xane rumal che jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el pakiwi' ri ajyuq'ab' che kkiyuq'uj ri nutinimit: ri ix xe'ijub'uj ub'i ri enuchi'j, ri ix xe'ich'ikmij ub'ik e man ke'iwilij ta ri e'are'. Utz ri', ri in kixinnik'oj na ri' ri ix rumal ri iwetzelal –¡utzij ri Yahweh!–. ³Ri in ke'inmulij na uloq ri taq nuchi'j ri xeto'taj na kanoq chi pa ronojel ri jetaq tinimit jawije' ri in xe'injub'uj ub'i wi e ke'intzalejisaj na uloq ri' pa ri kisuqunb'al: kpoq' kiwach ri' e sib'alaj ek'i ri' kkib'ano. ⁴Ri in kinya na ri' ri ekajyuq'ab' che kekijyuq'uj na ri' ri e'are'; man k'o ta chi kna' kib' e man kkixib'ij ta chi kib' ri'; man k'o ta chi jun ri' ksach ub'i uwach –¡utzij ri Yahweh!–.

⁵Kpe na jujun taq q'ij ri' –utzij ri Yahweh– che ri in kink'iyisaj na chrech ri David jun suk'alaj uq'ab'; jun ajawinel che k'o ri ukowinem e k'o ri uno'j, kub'an na ri' pa ri tinimit ri q'atb'altzij e ri suk'il.

⁶Pa taq we q'ij ri', pa ri Juda k'o ri' ri kolotajem e ri Isra'el kujikib'a ri' ri uk'aslemal. Are wa' ri ub'i' ri are': «Are ri Yahweh –ri Qasuk'il».

⁷K'atek'uri', petinaq nik'aj taq q'ij –utzij ri Yahweh– che man kkib'ix ta chi jumul: «Rumal ri k'aslik Yahweh, che xe'upaqab'a' uloq ri e'ajisra'el chi pa ri utinimit uloq ri Egipto», xane are kb'ix ri': ⁸¡Rumal ri k'aslik Yahweh, che xe'upaqab'a' uloq e xe'utzalejisaj uloq ri rija'lil ri rachoch ri Isra'el chi pa ri utinimit ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij e pa ronojel taq tinimit jawije' ri xe'ujub'uj ub'ik, arech kejeqi' pa ri kik'olb'al, pa ri kamaq'».

Ri tzij pakiwi' ri man tzij

taj eq'axel utzij ri Dyos

⁹Pakiwi' ri eq'axel utzij ri Dyos.

Kpax ri wanima' cho ri nuk'u'x,

kinb'irb'it ronojel,

chi nuq'ab' chi waqan.

In jacha jun q'ab'arel, in jeri' jacha

ri jun winaq che kkowin

ri amaja' chuq'ab'arisaxik,

rumal ri Yahweh e ri tyoxlaj taq utzij.

¹⁰Rumal rech che ri tinimit xnoj chrech

ri makunik ruk' achi ixoq,

makunik kuk' nik'aj taq dyos chik,

rumal jun kyaqsaq,
 ri tinimit koq'ik rumal ri kamikal
 e rumal che xchaqij ri taq q'ayes
 pa ri chaqij'j ulew;
 ri winaq kkitij anim
 che ub'anik ri itzel,
 kk'is ri kichuq'ab' che ub'anik
 ri man suk' taj.

¹¹Xoquje' ri q'axel utzij ri Dyos
 e ri chuchqajaw,
 e'itzel chuwach ri Dyos,
 chi pa ri wachoch xinriq wi
 ri man suk' taj –utzij ri Yahweh–.

¹²Xa jek'uri', ri kib'e kjalk'atajik ri'
 pa jun suq b'e,
 waral ketzaq na ri' pa ri q'equ'm;
 rumal rech che ri in kink'am na
 ub'i ri' pakiwi' jun itzel
 pa ri jun junab' che rech ri k'ax kkiriqo
 –utzij ri Yahweh–.

¹³Pa ri Samari'a,
 chkixo'l ri eq'axal utzij ri Dyos,
 wilom ri itzel e ri man k'o ta ub'e'al;
 kiya'om ub'ixik ri tzij pa ri ub'i ri B'a'al
 e xe'kisach ri enuwinaq Isra'el
 pa ri itzel taq b'e.

¹⁴K'atek'ut, chkixo'l ri eq'axel utzij ri Dyos
 ek'o pa ri Jerusalem
 wilom ri xib'al taq k'ax itzel:
 kemakunik kuk' nim
 ch'uti'n taq dyos chik,
 kekanaj kan pa ri man tzij taj,
 kkichap kiq'ab' kuk' ri eb'anal taq k'ax,
 man k'o ta jun ktzalej pa raqan
 che ub'anik ri itzel.
 Konojel ri e'are' ejeri' jacha ri Sodoma
 e ri siwan tinimit
 ejeri' jacha ri winaq pa ri Gomora.

¹⁵Rumal k'u weri',
 jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot
 pakiwi' ri eq'axel utzij ri Dyos:
 Ri in kinya na pa titij chkech
 jun k'a q'ayes (ajenjo)
 e kinya na chkech kkiqumuj
 ri jun itzel ja',
 rumal rech che xas kuk'
 ri eq'axel utzij ri Dyos pa ri Jerusalem,
 ri itzel xujub'uj rib' pa

- ronojel ri taq tinimit.
- ¹⁶Je'wa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot:
Mitatab'ej ri kitziy ri eq'axel
utziy ri Dyos;
ri kitziy xa jun k'amb'al chiwech ri ix,
kkiya' ub'ixik chiwech
ri uchomab'al ri kanima',
man k'o ta jun tziy kb'ij chiwech
che petinaq pa uchi' ri Yahweh;
- ¹⁷Ri e'are' kkib'ij chkech
ri ketzelaj nuwach in:
«Ri Yahweh kub'ij:
;Kixk'oji' na pa nimalaj utzil!»
e chkech konojel ri ekanajinaq
pa ri itzel kanima', kkib'ij chkech:
«Man k'o ta itzel kqaj piwi'».
- ¹⁸K'atek'ut, ;jachin xk'oji' pa ri mulin ib'
rech ri Yahweh, k'atek'uri' xrilo
e xuta' ri utziy? ;Jachin xutatab'ej
ri utziy? ;Jachin xtowik?
- ¹⁹Jun kyaqiq' rech ri Yahweh,
xtukinik ri uq'aq'al royowal,
jun sutk'um kusutej rib' ruk' uchuq'ab',
pakiwi' ri e'itzel winaq usuk'um ulog;
- ²⁰ri uq'aq'al ri Yahweh
man kchup ta ub'ik,
xas k'ate' na che ri Are' utz ub'anik
kub'an na ri uchoman pa ranima'.
Pa ri uk'isb'alil ri taq q'ij
ri ix utz uch'ob'ik na kib'an weri'.
- ²¹;Ri in man k'o ta xe'intaqo
we eq'axel taq utziy ri Dyos ri'
e ri e'are' xkitij anim xeb'ek!
;Ri in man k'o ta jun tziy xinb'ij chkech
e ri e'are' xkib'ano jacha eq'axel
utziy ri Dyos!
- ²²We xek'oji' pa ri mulin ib' xinb'ano,
xkiya'a' b'a' ub'ixik ri nutziy
chkech ri nuwinaq,
xkib'ana' b'a' ketzalej pa kaqan
chrech ri itzel kib'e,
e chrech ri itzel taq kichak.
- ²³;La xuwi in jun Dyos in arechi' in k'o naqaj –utziy ri Yahweh– e we naj in k'o wi, man
in jun Dyos taj?
- ²⁴;La k'o jun winaq ri' kuk'u rib' pa jun k'ob'al jawi' man kinwil ta ri in? –Utzij ri
Yahweh–.
- ;La man kinnojisaj ta ri in ri kaj e ri uwachulew? –Utzij ri Yahweh–.

²⁵Ri in nutom chik ri kkib'ij ri eq'axel taq utzij ri Dyos, che kkib'ij ri man tzij taj pa ri nu b'i' in: «Ri in k'o jun xq'alajinik chnuwach! Ri in k'o jun xq'alajinik chnuwach!». ²⁶¿Jampa na kuq'i wa' che kek'oji' na chkixo'l ri eq'axel taq utzij ri Dyos ejujun taq winaq che are kkiya' ub'ixik ri itzel k'o pa kanima'? ²⁷Ruk' taq we tzij ri' che kkiya' ub'ixik chb'il taq kib', are kkib'ano che ri enuwinaq man kna'taj ta chik ri nub'i' chkech; jeri' jacha xkib'an ri kitat che man xkina'tisaj ta chik ri Nub'i' rumal ri B'a'al! ²⁸Ri q'axel utzij ri Dyos che k'o jun kq'alajinik chuwach, chuya b'a' ub'ixik jun kq'alajinik chuwach! K'atek'uri', jachin k'o ri nutzij ruk', suk' b'a' ub'ixik chub'ana' we nutzij ri'!

¿Jas rech ri k'im chrech ri triko? –Utzij ri Yahweh–.

²⁹La man jeri' ta ri nutzij jacha jun q'aq'? –Utzij ri Yahweh–. ¿La man jeri' taj jacha jun q'osb'al klawux che kuq'osij ri ab'aj?

³⁰Rumal weri', ri in kinb'an na ri' ri k'ax chkech ri eq'axel utzij ri Dyos –utzij ri Yahweh– che kkelaq'aj ri nutzij ri jun chrech ri jun chik. ³¹Ri in kinb'an na ri' ri k'ax chkech ri eq'axel utzij ri Dyos –utzij ri Yahweh– che keroq'ratik chub'ixik jujun taq tzij. ³²Ri in kinb'an na ri' ri k'ax chkech ri e'are' che kkib'ij tzij che man tzij taj –utzij ri Yahweh– che kkicholej ub'ixik weri' e kekisach ri enuwinaq chrech ri kib'e rumal ri jetaq tzij kkib'ij e rumal ri nimal kkib'ano. K'atek'uri' ri in man enutaqom ta ub'ik, ma k'o ta xe'intaq ub'i chrech, e ri e'are' man k'o ta jun utzil kya chkech we winaq ri' –utzij ri Yahweh–.

³³K'atek'uri', aretaq chi' we siwan tinimit ri' on jun q'axel utzij ri Dyos, kub'ij na ri' chawech: «¿Jas ri' ri reqa'n ri Yahweh?», ri at kab'ij na ri' chkech: «Ix ri ix weqa'n e kixink'yaq na kanoq pulew –utzij ri Yahweh–».

³⁴K'atek'uri', ri jun q'axel utzij ri Dyos, on ri jun chuchqajaw on ri jun winaq che kub'ij na: «Jun reqa'n ri Yahweh», ri in ke'insolij na ri' we jun winaq ri' xoquje' ri e'ajuparachoch. ³⁵Jewa' nak'uri' kib'ij na chixo'l ix, chkixo'l ri ewachalal: «¿Jas utzalijaxik uwach ri qatzij xub'an ri Yahweh?», «¿Jas xub'ij ri Yahweh?». ³⁶K'atek'ut, man kna'taj ta chi ri' chiwech: «ri jun reqa'n ri Yahweh», rumal rech che ri eqa'n ri' are ri tzij che chijujunal kib'ij. K'atek'uri', ri ix kiwetzelay ri taq utzij ri k'aslik Dyos, ri Yahweh Sab'a'ot ri Qadyos! ³⁷Ri at, jewa' kab'ij na chrech ri q'axel utzij ri Dyos: «¿Jas utzalijixik ri atzij xub'an ri Yahweh?», «¿Jas xub'ij ri Yahweh chawech?». ³⁸K'atek'ut, we ri ix kitzijoj «reqa'n ri Yahweh», jewa' kub'ij ri Yahweh: Rumal che ix kib'ij «reqa'n ri Yahweh», pune'taj ri in xinb'ij chiwech che man kib'ij ta chik weri' «reqa'n ri Yahweh», ³⁹rumal k'u weri' ri in kixinyak na ri' e naj kixink'yaq ub'i chnuwach, xoquje' jeri' kinb'an chrech ri tinimit che xinya' chiwech ix e chkech ri itat. ⁴⁰Pa junalik ri' k'ixb'al kixkanajik kanoq, e pa junalik jun k'ax chomab'al kixkanajik che man k'o ta jumul ksach uwach.

Ri keb' chikach rech wikox

²⁴¹Ri Yahweh xuk'ut chnuwach keb' chikach rech wikox che ya'om chuwach ri Tyoxlaj Rachoch ri Yahweh. –Weri', chuwach chi aq'anoq, aretaq chi' ri Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a, xe'uk'am ub'i pache', naj chrech ri Jerusalem, ri Jekoni'as, uk'ojol ri Yoyakim, rajawinel ri Juda, ri enim taq winaq rech ri Juda, ri e'ajch'ayil taq ch'ich' e ri e'ajlawinel, xe'uk'am ub'i pa ri B'ab'iloni'a. ²Pa jun chkech ri chakach k'o utz e k'ak'alaj taq wikox; pa ri jun chik k'o q'ayinaq taq wikox, sib'alaj eq'ayinaq chik che man loq' ta chik ktijik. ³K'atek'uri', ri Yahweh kub'ij chwech: «¿Jas kawilo Jeremi'as?». K'atek'uri' ri in xinb'ij chrech: «Kinwil wikox. Ri utz taq wikox sib'alaj e'utz. Ri itzel taq wikox eq'ayinaq chik, rumal ri q'ayinaq man loq' ta chik ktijowik». ⁴K'atek'uri', ri utzij ri Yahweh kpe wuk' e jewa' kub'ij chwech: ⁵Jewa' kub'ij ri Yahweh ri Udyos ri Isra'el. Jacha rilik we utz taq wikox ri', ri in kinwaj jewa' kilik kinb'ano ri winaq rech ri Juda che ri in xe'ink'yaq ub'ik pa

we k'olb'al ri', xe'intaq b'ik pa ri kitinimit ri e'ajkalde'a. ⁶Ri in kwaj kinka'y pakiwi' e'are' rech utzil chkech, ke'intzalejisaj na uloq pa we amaq' ri', ke'inyak chi na jumul e ma kinchup ta chi kiwach, ke'intik na ri' e man ke'inb'oq ta chi jumul ri'. ⁷Kinya' na jun kanima' arech keta'maj nuwach xane rumal rech che in ri Inyahweh. E ri e'are' e'are' enuwinaq ri' e ri in, in are Kidyos ri', rumal rech che ketzalej na uloq ri' wuk' ruk' ronojel kanima'. ⁸K'atek'ut, jeri' jacha kb'an ruk' ri itzel taq wikox, che eq'ayinaq chik e man loq' ta chik ktijowik –jewa' kub'ij ri Yahweh– jewa' kinb'an na chrech ri Sedesi'as, rajawinel ri Juda, jewa' kinb'an na chkech ri enim taq uwinaq e ri xeto'taj kan pa ri Jerusalem, ri xeto'taj kan pa we amaq' ri' e ri ek'o pa ri tinimit Egipto. ⁹Ri in ejun poy kinb'an na chkech, kinb'an na erech k'ax chkiwach konojel ri e'ajawinel rech ri uwachulew, ejun k'ixb'al, ejun k'amb'altzij, erech tze'b'al, ejun kyaqsaq pa ronojel k'olb'al jawi' ke'inkyaq na ub'ik ri e'are'. ¹⁰K'atek'uri', kintaq na ri' pakiwi' ri ch'ich' rech ch'oj, ri wi'jal e ri b'innel yab'il, chi k'ate' na ksach kiwach cho ri ulew che xinya' in chkech ri kitat.

Ri B'ab'iloni'a, k'ax kuya ri Yahweh chrech

25¹Ri tzij pakiwi' konojel ri siwantinimit ek'o pa ri Juda, che xpe ruk' ri Jeremi'as, pa ri ukaj junab' rech ri Yoyakim, uk'ojol ri Josi'as, ajawinel rech ri Juda. –Wa' weri' are ri nab'e junab' rech ri Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a–. ²Ri Jeremi'as, q'axel utzij ri Dyos, xub'ij we tzij ri' chkech konojel ri uwinaq ri Juda y chkech konojel ri e'ajjerusalem.

³Chi pa ri oxlajuj junab' rech ri Josi'as, uk'ojol ri Amon, rajawinel ri Juda chi pa' we q'ij ri'; kub'an juwinaq' oxib' junab' kamik ri' che ri utzij ri Yahweh xpe wuk' in; k'atek'uri' ri in tz'aqat xinya ub'ixik chiwech e ri ix man xikoj taj we tzij ri'. ⁴Ri Yahweh ronojel mul xe'utaq uloq chiwech ri e'upataninel che e'are ri eq'axel taq utzij ri Dyos, e xoquje', ri ix man xita' taj e man xitak'ab'a' ta ri ixikin chrech weri': ⁵We tzij ri' kub'ij: iwonojel chixtzalej pa ri iwaqan chrech ri ib'e e chrech ri itzel e k'ax taq ichak; k'atek'uri', ri ix kixjeqi' ri' pa ri ulew che xuya ri Yahweh chiwech e chkech ri itat, pa junalik uloq k'ate' junalik. ⁶Me'iteremb'ej enik'aj dyos chik, mi'patanij e mixxuki' chkiwach ri e'are'; mib'an k'ax chwech ruk' ri uchak iq'ab', k'atek'uri', man k'o ta k'ax ri' kinb'an chiwech. ⁷Ri ix man xita' ta ri nutzij –jutzij ri Yahweh!– e xib'an k'ax chwech ruk' ri uchak iq'ab', e xepetisaj ri woyowal che ub'anik ri k'ax piwi' ix.

⁸Rumal weri', jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot: Rumal rech che ri ix man xita' taj ri taq nutzij, ⁹ri in kintaq na kik'amik konojel ri ejuq'at rech ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij –utzij ri Yahweh– ruk' ri Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a che nupataninel in, e ri in ke'ink'am na uloq ri' ri e'are' pakiwi' we tinimit ri' e pakiwi' ri esiwantinimit, e pakiwi' konojel ri taq tinimit che ek'o chunaqaj; kinb'ij na ri' pakiwi' jun tzij rech kamikal e ki'e'inkoj na erech xib'rikil, tze'b'al kiwach, e pa junalik k'ax kek'o'ji'k. ¹⁰Kinwesaj na ri' chkech ri raq'oj chi'aj ruk' ki'kotemal e ri raqoj chi'aj rech nimalaj utzil, kinwesaj na ri ucha'b'al ri ch'ab' ala e ri ch'ab' ali, ri roq'b'al ri keb' ab'aj rech ri ka' e kinchup na ri uchaj ri ch'ajb'al. ¹¹Ronojel ri we tinimit ri' kchup uwach ri e tolonik ulew kkanaj kanoq, k'atek'uri' we jetaq tinimit ri' kkipatanij na ri' ri ajawinel rech ri B'ab'iloni'a oxk'al lajuj junab'. ¹²K'atek'uri', aretaq chi' kk'is ri oxk'al lajuj junab' ri', ri in kinsolij ri' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e ri esiwantinimit ri' rumal ri ketzelal –utzij ri Yahweh–, xoquje' kinsolij ri kitinimit ri e'ajkalde'a, pa junalik ri' kinchup kiwach. ^{13a}Kinb'an na ri' che qastzij kb'antajik puwi' we tinimit ri' ronojel ri taq tzij che xinb'ij puwi' ri are', ronojel ri tzij che tz'ib'atalik pa we wuj ri'.

Ri pajb'al amaja'

^{13b}Ri xuq'axej ub'ixik ri Jeremi'as pakiwi' konojel ri jetaq amaq'. ¹⁴Xoquje' ri e'are' ke'okisax ri' che kipatanixik ek'i taq amaq' e enimalaj taq ajawinel che k'o sib'alaj kichuq'ab', e kintoj ri' chkech jeri' jacha ri kib'antajik e jeri' jacha ri uchak ri kiq'ab'.

¹⁵Rumal rech che ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, jewa' xub'ij chwech: Chak'ama' ub'i pa we jun pajb'al amaja' ri' che rech ri uq'aq'al woyowal e chab'ana' che kkiqumuj konojel ri jetaq amaq' che ri xatintaq in chrech; ¹⁶kkitij na ri' e ketzalk'atik ri', e ri kech'u'jar ri' chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j che kinkoj na ri' pakiwi'. ¹⁷Ri in xink'am ub'i ri pajb'al amaja' chi pa ri uq'ab' ri Yahweh e xinb'ano che kkitijo konojel ri jetaq amaq', ri xinutaq ub'i ri Yahweh kuk': ¹⁸ri Jerusalem e ri jetaq utinimit ri Juda, ri erajawinel, e ri enim taq winaq, arech kuchup kiwach, arech jun xib'rikil keka'yik, jun tze'b'al kiwach e jun kyaqsaq chkech, jeri' jacha tajin pa we jun q'ij ri', ¹⁹kink'am ub'i chrech ri Fara'on, rajawinel ri Egipto e chkech ri e'upataninel, ri e'nim uwinaq e konojel e'uwinag, ²⁰chkech konojel ri ekaxlan winaq, konojel ri e'ajawinel rech ri tinimit Us; kink'am ub'i chkech konojel ri e'ajawinel rech ri e'ajfiliste'a, Askalon, Gasa, Ekron, e chrech ri jun jas uwach che kanajinaq kan pa ri Asdod; ²¹chrech ri Edom, ri Mo'ab e chkech ri e'uk'ojol ri Ammon; ²²chkech konojel ri ekajawinel rech ri Tiro, chkech konojel ri ekajawinel ri Sidon, chkech ri ekajawinel ri ch'aqap taq ulew che k'o pa ri polow; ²³chrech ri Dedan, ri Teman, ri B'uz, chkech konojel ri e'achijab' che tz'ontz'oj utzaltmal kijolom, ²⁴chkech konojel ri ekajawinel ri Arab'i'a e chkech konojel ri ekajawinel ri ekaxlan taq winaq che ejeqej pa ri tz'inalik ulew. ²⁵Chkech Konojel ri ekajawinel ri Zimri, chkech konojel ri ekajawinel ri Elam e chkech konojel ri ekajawinel rech ri Medi'a; ²⁶chkech konojel ri ekajawinel ri Rikyaq'ab' Relb'alq'ij, naqaj on naj ek'o wi, jun nab'e chuwach ri jun chik, e chkech konojel ri rajawib'al ri uwach ulew. K'atek'uri', ri rajawinel rech ri Sesak, kutij chi aq'anoq ri' aretaq chi' xtijtaj kumal ri e'are'.

²⁷Kab'ij na ri' chkech: Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: ¡Chitija'! ¡Chixq'ab'aroq! Chixxab'oq! ¡Chixtzaqoq e mixwalijik chuwach ri jun ch'ich' rech ch'o'j che ri kintaq na in piwi'! ²⁸K'atek'uri' we ri e'are' ma kkaj taj kequmun pa ri pajb'al amaja' che k'o pa ri aq'ab', kab'ij na ri' chkech: Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot. ¡Ri ix xas kitij na wi! ²⁹Rumal rech che pa ri tinimit che ruk'am ri nub'i' chila' kinmajij wi ri k'ax, ¡la xa k'u man k'o ta iwetzelal ix? ¡Jayi'! ¡Jayi'!, ri ix xas k'o wi ri iwetzelal, e ri in kinsik'ij ri ch'ich' rech ch'o'j xas pakiwi' konojel ri esiwan taq tinimit pa ri uwachulew –utzij ri Yahweh Sab'a'ot–.

³⁰K'atek'uri', ri at, kab'ij na ri' chkech ronojel we tzij ri': Ri Yahweh kjininik ulog chi pa ri Tyoxlaj Rachoch ulog ruk' chuq'ab' puwi' ri ulew, kjinin ulog chkij ri jupuq uchij, kuraqej uchi' e ke'utak'alb'ej jeri' jacha utak'alb'exik ri uva, jeri' kub'an chkech konojel ri ek'o chuwachulew. ³¹Ri ujaninib'al kopan tza pa ri uk'isb'al ri uwachulew. Rumal rech che ri Yahweh kujaq ri q'atojtzij pakiwi' ri jetaq amaq', kub'an ri suk' q'ab'altzij puwi' ronojel k'i'ysa'n chuwachulew. Ri e'itzel winaq ke'ujach chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j –utzij ri Yahweh–. ³²Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot. Je' nak'ut: ri k'ax kb'ek, kb'inik chi pa jun tinimit e pa jun tinimit chik, e jun nimalaj kyaqiq' kwalij ulog pa uk'isb'al taq uxkut ri uwachulew.

³³Pa we jun q'ij ri', ek'o winaq ri' kekamik rumal ri Yahweh chi pa chjunal taq ri uk'isb'alil ri uwachulew; ma k'o ta jun winaq ri kroq'ej kiwach, man k'o ta kesik'iw ub'i ri' ri e'are', man k'o ta kemuquw ri'. Ejacha mes ri' kekanaj kan cho ri ulew.

³⁴Chik'isa' b'a' ik'u'x ix ajyuq'ab', ko chiraqaqej b'a' ichi', chib'alkatij b'a' iwib' pulew ri ix che ix kanimal ri ejupuq taq winaq, rumal rech che xtz'aqat ri jetaq q'ij rech ri kamsanik e ri ix pa ronojel k'olb'al, e ri ix kixqaj na ri' ix jacha utzalaj taq q'eb'al xixcha'ik.

³⁵Man kk'oji' ta chi jun pa'nib'al kech ri e'ajyuq'ab', e man k'o ta jun b'e ri' jawi' loq' kib'e wi ri ekanimal ri winaq.

³⁶Ktatajik che kraqaqej kichi' ri e'ajyuq', ktatajik ri kich'ab'al ri ekanimal ri ejupuq taq winaq; rumal rech che ri Yahweh xub'an k'ax chech ri kulew.

³⁷Man k'o ta chi k'aslemal pa ri utz taq ulew jawi' kewa' wi ri chikop, tolonik kkanaj kanoq rumal ri nimalaj uq'aq'al royowal ri Yahweh.

³⁸Ri koj xuya' kan ri uk'olb'al e jun xib'rikil kanajinaq kan ri ulew, rumal ri k'axalaj uq'aq, rumal ri nimalaj q'aq'.

Ri Jeremi'as ktz'apixik pache'

26¹Pa ri umajib'al ri rajawib'al ri Yoyakim ri uk'ojol ri Josi'as, rajawinel ri Juda, kpe ri utzij ri Yahweh ruk' ri Jeremi'as. ²Jewa' kub'ij ri Yahweh ri'. Chattak'aloq pa ri k'ayib'al rech ri Nim Rachoch ri Dyos. Chattzijon kuk' konojel ri siwan taq tinimit rech ri Juda che kepetik e kexuki' pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, e kaya ub'ixik chkech ronojel ri taq tzij che xatintaq chub'ixik; man k'o ta jun tzij katas kanoq. ³Wene' kkitatab'ej we tzij ri' e kkiya' kanoq ri itzel kib'e kitaqem; ri in kintzalejisaj na ri' ri itzel che nuchomam kinb'an pakiwi', rumal ri itzel taq kichak. ⁴Kab'ij na ri' chkech: Jawa' kub'ij ri Yahweh: We ri ix man kitatab'ej ta ri nutzij e man kiteremb'ej ta ri Nupixab' che xinkoj chiwach, ⁵aretaq ri ix kitatab'ej ri taq kitzij ri enupataninel ri eq'axel utzij ri Dyos, che ri in man xk'istaj ta nuk'ux chkitaqik ub'ik iwuk, k'atek'ut, ri ix man xita ta ri kitzij. ⁶Xajek'uri', ri in, kinb'an na chrech we Nim Rachoch ri Dyos ri' jeri' jacha xinb'an chrech ri Silo, e we tinimit ri' kinb'an na chrech jun kyaqsaq chkiwach konojel ri tinimit ek'o chuwachulew.

⁷Ri echuchqajawib' e ri eq'axel utzij ri Dyos e konojel winaq xkitatab'ej ri taq utzij ri Jeremi'as pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ⁸K'atek'uri', aretaq chi' ri Jeremi'as xuk'is ub'ixik ronojel ri tzij che xutaq ri Yahweh chub'ixik chkech ri winaq, ri echuchqajawib', ri eq'axel utzij ri Dyos e konojel ri winaq xkichapo ri are' e kkib'ij chech: «iXas katkam wi ri at! ⁹Jasche ri at pa ri ub'i' ri Yahweh kab'ij we tzij ri': "We Nim Rachoch ri Dyos ri' kkanaj kanoq jeri' jacha ri Silo, e we tinimit tolonik, man k'o ta jun winaq' chupam kknaja kanoq?"». K'atek'uri' konojel ri winaq kkimulij kib' chrij ri Jeremi'as pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ¹⁰Xkita' weri' ri enim winaq rech ri Juda, xa jek'uri' kepaqi' uluq chi ri Nim Rachoch ri ajawinel, e ke'opan pa ri Nim Rachoch ri Yahweh e ket'uyi' pa ri Rokb'al ri K'ak' Uchi' ri Nim Rachoch ri Yahweh.

¹¹Ri chuchqajawib' e ri eq'axel utzij ri Dyos kkib'ij chkech ri enim taq winaq e chkech konojel ri siwan tinimit: «iWe jun winaq ri' taqal chrij kkamisaxik, rumal rech che xuya' ub'ixik jun k'axalaj tzij puwi' we tinimit ri', e ri ix xoquje' xita' weri' chi ruk' ri ixikin!».

¹²K'atek'ut, ri Jeremi'as kub'ij chkech konojel ri enim taq winaq e chkech konojel ri siwantinimit: Are ri Yahweh inutaqom uluq che ub'ixik we tzij ri' puwi' ri Nim Rachoch ri Dyos e pakiwi' konojel we tinimit ri', we jetaq tzij che xtataj iwumal ix. ¹³Kamik ri', chib'ana' b'a' utz chrech ri ib'e e chrech ri ichak, chiwila' ri uk'utb'al ri Yahweh Idyos kuya' chiwech; k'atek'uri' ri Are' ktzalej na ri' pa raqan chuwach ri itzel che xuya' ub'ixik piwi'. ¹⁴K'atek'uri', ri in, in k'o pa iq'ab'. Chib'ana' chwech jeri' jas ri kichomaj che are utz e che are suk'. ¹⁵K'atek'ut, utz reta'ma'xik chib'ana' b'a', che we kinikamisaj in, ri ix kiqu'ejejeri' piwi jun suk' kik'el, puwi' we tinimit ri' e pakiwi' ri esiwantinimit. Rumal rech che qastzij are ri Yahweh xinutaq uluq iwuk', arech ri in ki'nb'ij ronojel we tzij ri' pa taq ri ixikin.

¹⁶K'atek'uri' ri enim taq winaq e konojel ri esiwantinimit kkib'ij chkech ri echuchqajawib' e chkech ri eq'axel utzij ri Dyos: «We jun winaq ri' man taqal ta chrij che kkamisaxik rumal rech che xuya' ub'ixik ri tzij chqech pa ri ub'i' ri Yahweh Qadyos».

¹⁷K'atek'uri', ejujun chkech ri enim taq winaq rech ri tinimit kewa'lajik e kkib'ij chkech konojel ri winaq che kimulin kib': ¹⁸«Ri Mike'a rech Moreshet q'axel utzij ri Dyos pa ri taq uq'ij ri Eseki'as, rajawinel ri Juda, xub'ij chkech konojel ri siwan utinimit ri Juda: "Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot:

Ri Si'on jun ulew ri'
che kech ri ajchakib',
ri Jerusalem jumulaj ab'aj ri kkanajik,
e ri juyub' rech ri Nim Rachoch ri Dyos
jun k'ache'laj kub'an kanoq".

¹⁹¿La xekamisax ku't, ri Eseki'as rajawinel ri Juda e konojel ri siwantinimit ek'o pa ri Juda? ¿La man xikixib'ij ta kib' ri e'are' chuwach ri Yahweh e la man xech'aw ta ruk' ri Yahweh, arech ktzelej pa raqan chuwach ri k'ax utzij xub'ij pakiwi' ri e'are'? K'atek'uri', ri uj tajin kqab'an k'ax chi pa qawi' uj!».

²⁰K'atek'uri', k'o chik jun achi che kub'ij che q'axel utzij ri Yahweh; ri Uri'as, uk'ojol ri Sema'i'as, ajkiryat-Ye'arim. Ri are' xuya' ub'ixik jun tzij puwi' we tinimit ri' e puwi' we ulew ri' jacha ri utzij rech ri Jeremi'as. ²¹K'atek'uri', ri ajawinel Yoyakim e konojel ri ek'amb'al taq b'e e konojel ri enim taq uwinaq che xkita' we taq tzij ri' xkaj xkikamisaj ri are'. Aretaq chi' xuta' weri' ri Uriyyahu xuxib'ij rib', xanimaj ub'ik e xopan pa ri Egipto. ²²K'atek'ut, ri ajawinel Yoyakim xutaq ub'i ruk' are', ri Elnatan uk'ojol ri Akb'or e enik'aj chik, jela' pa Egipto. ²³E xkesaj uloq ri Uriyyahu chi pa ri Egipto uloq e xkikam uloq ri are' chuwach ri ajawinel Yoyakim, e ri are' xukamisaj ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j e xuk'yaq ub'i ri ub'aqil pa taq ri komon muqub'al jawi' kek'yaq wi ri winaq che ma k'o ta kipatan. ²⁴Ri Ajikam uk'ojol ri Shafan xuto' uwach ri Jeremi'as, xa jek'uri' man xya'taj taj pa kiqab' ri winaq e xeq'iltajik che kkikamisaj ri are'.

Jun b'olb'ik che'

27¹Pa ri umajib'al ri rajawib'al ri Sedesi'as, uk'ojol ri Josi'as, rajawinel ri Juda, xpe ri utzij ri Yahweh ruk' ri Jeremi'as.

²Jewa' kub'ij ri Yahweh chwech: chab'ana' jujun taq k'am e jun b'olb'ik che' e chakojo' puwi' ri ajolom. ³K'atek'uri' chataqa' utzijol weri' chrech ri rajawinel ri Edom, ri rajawinel ri Mo'ab, ri rajawinel, ri kajawinel ri e'ajamonitas, ri rajawinel ri Tiro e chrech ri rajawinel ri Sidon; kataq ub'ixik kuk' ri kitaqo'n che ekitaqom uloq ri e'are' ruk' ri Sedesi'as, ri are' che ajawinel pa ri Jerusalem. ⁴Kaya' ub'ik chkech ri e'are' arech kkib'ij chkech ri kajawinelab': «Jewa' kub'ij ri' Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Chib'ij b'a' weri' chkech ri iwajawanelab': ⁵In xinb'anow ruk' nimalaj nuchuq'a, ruk' ri kowlaj nuq'ab', xinb'an ri uwach ulew, ri winaq e ri echikop puwi' ri uwachulew; k'atek'uri' xinya' chrech jachin ri kwaj in xinya chrech. ⁶Tek'uri', kamik ri', konojel we jetaq amaq' ri' xinya' puq'ab' ri nupataninel Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a; xoquje' xinya' chrech epataninel rech are', ri echikop rech ri ulew. ⁷K'atek'uri' konojel ri jetaq amaq' kkipatanij na ri' ri are', ri uk'ojol e ri uk'ojol ri uk'ojol, chi k'ate' kopan na ri uq'ijil ri utinimit; -tek'uri' ek'o jujun taq amaq' e ek'o nimalaj taq e'ajawinel che kkib'an na chrech are' pataninel kech e'are'. ⁸Ri jetaq amaq' on ri ajawib'al che man kkipatanij ta ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a e man kuya' ta ri ujolom chuxe' ri che' ximb'al jolomaj rech ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, ri man kuya' ta rib' chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j, chuwach ri wi'jal e ri b'innel yab'il, ri in kinsolij na ri' we tinimit ri' -utzij ri Yahweh- chi k'ate' ri in kink'is na kiwach konojel ri e'are' ruk' ri nuq'ab'. ⁹Xajek'uri', ri ix mitatab'ej ri kitzij ri eq'axel taq utzij ri Dyos, ri eya'lsaq; ri winaq ke'ichik'inik, ri winaq kkib'ij ri jetaq kitzij e ri emagos, ri e'are'

che kkib'ij chiwech: «Ri ix man kipatanij taj ri rajawinel ri ix B'ab'iloni'a!». ¹⁰Ri e'are' man tzij taj ri tajin kkiya ub'ixik chiwech; are kkaj che ri ix kiya' kan ri iwulew, arech ri in kixinwoqataj e ri ix kixkamik. ¹¹K'atek'ut, ri amaq' che kukoj na ri' ri ujolom chuxe' ri b'olb'ik che' rech ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e kupatanijik ri are', ri in kinwuxlanisaj na ri' cho ri rulew –utzij ri Yahweh–, kuchakuj na ri' e kkanaj na ri' chuwach».

¹²K'atek'uri', xoquje' chrech ri Sedesi'as, rajawinel ri Juda, xinch'ab'ej e jewa' xinb'ij chrech: «Chikojo' ri ijolom chuxe' ri b'olb'ik che' rech ri rajawinel ri B'ab'iloni'a; chipatanij ri are' e ri e'uwinag, k'atek'uri' kixk'asi' na ri'. ¹³¿Jasche ri ix kiwaj kixkamik, ri at e ri e'awinaq, chi rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal e ri b'innel yab'il, jeri' jacha xub'ij ri Yahweh chkeh ri esiwantinimit che ma kkaj taj kkipatanij ri rajawinel ri B'ab'iloni'a? ¹⁴Mitatab'ej b'a' ri taq tzij kkib'ij ri eq'axel utzij ri Dyos chiwech: «Ri ix man kipatanij ta ri' ri rajawinel ri ix B'ab'iloni'a». Ri e'are' jun tzij che man tzij taj kkib'ij chiwech. ¹⁵E ri in man xe'intaq ta ub'ik ri e'are' –utzij ri Yahweh– jun tzij che ma tzij taj tajin kkib'ij e'are' chiwech pa ri nub'i'. Wene' rumal weri', ri in kixinwoqataj ub'ik e k'atek'uri' kixkamik, kixkam ix e ri eq'axel taq utzij ri Dyos che kkiya' ub'ixik weri' chiwech».

¹⁶Chkech ri echuchqajawib' e chkech konojel we siwantinimit ri', xinb'ij we taq tzij ri': «Jewa' kub'ij ri Yahweh: Mitatab'ej ri taq tzij kkib'ij ri eq'axel taq utzij ri Dyos chiwech: “Xas chanim wa' ktzalejixik ri jastaq rech ri Nim Rachoch ri Yahweh pa ri B'ab'iloni'a”; man tzij taj we tzij kkib'ij chiwech ri'. ¹⁷Mitatab'ej ri kitzij. Chipatanij ri ajawinel rech ri B'ab'iloni'a e ri ix kk'o'ji' ik'aslemal ri'. ¿Jas k'u rumal, che kk'is uwach we tinimit ri'? ¹⁸K'atek'uri', we ri e'are' eq'axel utzij ri Dyos, we ri e'are' k'o ri utzij ri Yahweh k'uk', ¿chech'aw b'a' ruk' ri Yahweh Sab'a'ot arech man kb'e ta pa ri B'ab'iloni'a ri jastaq che xkanaj kan pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, pa ri Nim Rachoch ri rajawinel ri Juda e pa ri Jerusalem! ¹⁹Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh puwi' ri taq raqanja, ri k'olb'al joron, ri taq raqan e ri jujun taq jastaq chik che xkanaj kan pa we tinimit ri', ²⁰ri man xuk'am ta ub'ik ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a, aretaq chi' xe'ukam b'i pache', ri Jekoni'as, uk'ojol ri Yoyakim, rajawinel ri Juda, chi pa ri Jerusalem ub'ik k'ate' pa ri B'ab'iloni'a, e xoquje' konojel ri enim taq winag rech ri Juda e ri Jerusalem. ²¹Je' nak'ut, rumal che jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el, puwi' ri jastaq che xkanaj kanoq pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, pa ri Nim Rachoch ri rajawinel ri Juda e ri xkanaj kanoq pa ri Jerusalem: ²²weri' kb'e na ri' pa ri B'ab'iloni'a jawije' kkanajik chi k'ate' na ri q'ij che ri in kinsolij na ri' –utzij ri Yahweh–. K'atek'uri', ri in kixinpaqab'a' na uloq e kixintzalejisaj na uloq pa we k'olb'al ri'».

Ri k'ax tzijonem ruk' ri q'axel utzij

ri Dyos: ri Janani'as

28¹Pa we junab' ri' –pa ri umajib'al ri rajawib'al ri Sedesi'as, rajawinel ri Juda, pa ri ukaj junab', pa uro' ik'–, ri q'axel utzij ri Dyos Janani'as, uk'ojol ri Assur, ri are' che ajgab'a'on, xub'ij jun tzij chwech pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, chkiwach ri echuchqajawib' e konojel ri winag: «²Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Ri in xinq'ipo ri b'olb'ik che' rech ri rajawinel ri B'ab'iloni'a! ³Jetaq wa' pa keb' junab', ri in kintzalejisaj na pa we k'olb'al ri' ronojel ri jastaq rech ri Nim Rachoch ri Yahweh, che xuk'am ub'i ri Nab'ukodonosor pa ri B'ab'iloni'a, ri are' che rajawinel ri B'ab'iloni'a. ⁴K'atek'uri', ri Jekoni'as, uk'ojol ri Yoyakim, rajawinel ri Juda, e konojel ri e'ajjuda che xeb'e pa ri B'ab'iloni'a, ri in ke'intzalejisaj na uloq waral –utzij ri Yahweh– rumal rech che ri in kinq'ip na ri b'olb'ik che' rech ri Rajawinel ri B'ab'iloni'a!».

⁵K'atek'uri', ri Jeremi'as che q'axel utzij ri Dyos, xub'ij chrech ri q'axel utzij ri Dyos Janani'as, xub'ij chrech chkiwach ri echuchqajawib' e chkiwach konojel ri winaq che etak'toj pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ⁶Ri q'axel utzij ri Dyos Jeremi'as kub'ij: «¡Amen! Chub'ana' b'a' weri' ri Yahweh! Chub'ana'a b'a' ri taq tzij che xab'ij at, chutzalejisaj b'a' uloq chi pa ri B'ab'iloni'a uloq, ronojel ri jastaq rech ri Nim Rachoch ri Yahweh, e che'utzalejisaj uloq konojel ri winaq xeb'e ub'ik pa ri B'ab'iloni'a. ⁷K'atek'ut, qas utz utatab'exik chab'ana' b'a' we tzij che ri in kinb'ij na cho taq ri axikin e cho taq kixikin konojel ri winaq: ⁸Eq'axel taq utzij ri Dyos xek'oji'k chwij in a chawij ri at, chi ojer wi xkiya' ub'ixik pakiwi' ek'i taq tinimit e ek'i taq ajawib'al, ri ch'o'j, ri k'ax e ri b'innel yab'il. ⁹We jun q'axel utzij ri Dyos kuya' ub'ixik ri utzil, kch'ob'taj ri' che ri are' qastzij taqom uloq rumal ri Yahweh, aretaq chi' kpe ri utzil!».

¹⁰K'atek'uri', ri q'axel utzij ri Dyos Janani'as xuk'am koq ri b'olb'ik che' che k'o cho ri ujolom ri q'axel utzij ri Dyos Jeremi'as e xuq'ip ub'ik. ¹¹K'atek'uri' ri Janani'as xch'aw chkiwach konojel ri winaq: «Jewa' kub'ij ri Yahweh: Pa keb' junab', jewa' uq'ipik na kinb'an ri in, ri b'olb'ik che' rech ri Nab'ukodonosor, ri rajawinel ri B'ab'iloni'a che k'o cho taq kijolom konojel ri taq amaq'». K'atek'uri', ri q'axel utzij ri Dyos Jeremi'as, kel ub'ik e xb'e ub'i pa ri ub'e.

¹²K'atek'uri', aretaq chi' ri q'axel utzij ri Dyos Janani'as xq'ipitaj rumal ri b'olb'ik che' che k'o cho ri ujolom ri q'axel utzij ri Dyos Jeremi'as, xpe ri utzij ri Yahweh ruk' ri Jeremi'as: ¹³«Jat e ja'b'ij chech ri Janani'as: Jewa' kub'ij ri Yahweh. ¡Ri at jun b'ob'ik che' xaq'ipo, k'atek'ut kaya uk'axel ri' jun b'ol'ik ch'ich'! ¹⁴Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, Udyos ri Isra'el: Nukojom jun b'olb'ik ch'ich' cho taq kijolom konojel we jetaq amaq' ri', arech kkipatanij ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a. Kkipatanij na ri' ri are'; xoquje' nuya'om chrech ri echikop rech ri ulew».

¹⁵K'atek'uri', ri q'axel utzij ri Dyos Jeremi'as xub'ij chrech ri q'axel utzij ri Dyos Janani'as: «Utz utatab'exik chab'ana' Janani'as: Ri Yahweh man xatutaq taj e ri at xab'ano che we winaq ri' xkijikib'a kik'ux chrij ri man tzij taj. ¹⁶Rumal k'u weri', jewa' kub'ij ri Yahweh. Ri in katink'am ub'ik cho we uwachulew: pa we jun junab' ri' ri at katkam na ri' rumal rech che ch'o'j ri xab'ij chrij ri Yahweh». ¹⁷K'atek'uri', ri q'axel utzij ri Dyos Janani'as xkam pa we jun junab' ri', pa ri uwuq ik'.

Ri tz'ib'anik chkech ri xek'am b'i pa ri B'ab'iloni'a

29¹Are wa' ri wuj che xutz'ib'aj ri q'axel utzij ri Dyos Jeremi'as pa ri Jerusalem e xutaq ub'i chkech ri enim taq winaq che ekanajinaq pa ri tz'inalik ulew, chkech ri echuchqajawib', chkech ri eq'axel utzij ri Dyos e konojel ri winaq che xe'uk'am ub'i ri Nab'ukodonosor pa ri Jerusalem e xe'uya'a' pa ri B'ab'iloni'a ²-xutz'ib'aj aretaq chi' elenaq chi ub'ik pa ri Jerusalem ri ajawinel Jekoni'as e ri nimalaj nan, ri emencho'r taq achijab', ri nimalaj taq kib'antajik rech ri Juda e ri Jerusalem, ri e'ajch'ayil ch'ich' e ri e'ajlawinel-, ³ri wuj xuk'am ub'i ri Elasa uk'ojol ri Safan e ri Guemari'as che uk'ojol ri Jilki'as, ri e'are' che ri Sedesi'as, rajawinel ri Juda, xe'utaq ub'i pa ri B'ab'iloni'a, jawije' k'o wi ri Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a!

⁴«Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el, chkech konojel ri e'ajjerusalem che ek'o pa ri tz'inalik ulew rech ri B'ab'iloni'a: ⁵Chiyaka' iwachoch e chixjeqel chupam; chitika' itiko'n e chitija' ri taq uwach; chixk'ulunoq e chiwalk'uwa'laj e'ik'ojol e e'imi'al, ⁶che'ik'ulb'a' ri e'ik'ojol e che'iya' ub'i ri e'imi'al chkech ri ekachajilal arech kya choq'ijsaq ekalk'uwa'l, k'atek'uri' chijeqel kan waral e xaq mixwixwitik; ⁷chib'ana' utzil chech ri

tinimit jawije' xixink'am uloq e chixch'aw puwi' ruk' ri Yahweh rech toq'ob'isaxik uwach, rumal che ri utz chech are' utz ri' chiwech ix. ⁸Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot Udyos ri Isra'el: mixkisub'u ri eq'axel taq utzij ri Dyos che ek'o chixo'l e xoquje' mixkisub'u ri jetaq magos e me'iwil apanoq ri winaq che ke'ichik'anik xaq pa kech wi e'are', ⁹rumal rech che ri e'are' kkiq'axej tzij chiwech che man pa nub'i ta ri in. Ri in man e'intaqom ta ub'ik ri e'are' -utzij ri Yahweh-. ¹⁰Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh: Aretaq chi' kok'ow ri oxk'al lajuj junab' pa ri B'ab'iloni'a, ri in kixinsolij na ri' e kinkajmij ri' ri nutzij piwi' che ri ix kixtzalej uloq ri' pa we k'olb'al ri'; ¹¹utz retama'xik kinb'ano ri jetaq chomab'al che kinchomaj in piwi' -utzij ri Yahweh-, chomab'al rech utzil e man k'o ta k'ax kik'ulmaj, arech ri in kinya' na chiwech jun eye'b'al ik'aslemal. ¹²Ri ix kinisik'ij na in ri' e kixch'aw na ri' wuk' e ri in kintatab'ij ri' ri itzij. ¹³Kinitzukur na ri' e kiniriq ri' aretaq chi' kinisik'ij ruk' ronojel iwanima'; ¹⁴ri in kinb'an na ri' arech ri ix kinirigo -utzij ri Yahweh; ke'intzalijsaj na ri' ri e'iwinaq che ek'o pache', kixinmulij na uloq ri' pa ronojel ri uwachulew e pa ronojel k'olb'al jawije' xixink'yaq ub'ik -utzij ri Yahweh- e ri in kinb'an na ri' che kixtzalej na uloq pa ri k'olb'al jawije' ri in xixink'yaq ub'ik.

¹⁵Puwi' ri itzij che kib'ij: "Ri Yahweh uya'om junjun taq q'axel utzij ri Dyos pa ri B'ab'iloni'a", ¹⁶jewa' kub'ij ri Yahweh puwi' ri ajawinel che kt'uyi' puwi' ri utem ri David e pakiwi' konojel ri winaq che ejeqel pa we tinimit ri', ri e'iwachalal che man xe'el ta ub'ik, man xeb'e taj pa ri tz'inalik ulew; ¹⁷jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot: Ri in kintaq na ri' pakiwi' ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal e ri k'axalaj yab'il, k'atek'uri' kinb'an na ri' chkech ejeri' jacha ri taq wikox che epaq'tajinaq, che rumal che sib'alaj man e'utz taj man loq' taj ktijik. ¹⁸Ke'inwoqataj ri' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal e ri k'axalaj yab'il e ejacha poy ri' kinb'an chkech chkiwach konojel ri ajawib'al rech ri uwachulew: kyaqsaq, rib'rikil, tze'b'al kiwach e k'axalaj taq tzij kb'ix chkech chkixo'l konojel ri etinimit jawije' xe'ink'yaq ub'ik ri e'are', ¹⁹rumal rech che man xkita ta ri taq tzij -utzij ri Yahweh- che xintaq ub'i chkech kuk' ri enupataninel ri eq'axel taq utzij ri Dyos chi amaq'el; k'atek'ut, man xita' ta weri' -utzij ri Yahweh-. ²⁰Chitatab'ej b'a' ri ix ri utzij ri Yahweh ri ix iwonojel ri ix winaq ix k'o pa ri tz'inalik ulew che in xixintaq ub'i chila', chi pa ri Jerusalem ub'ik chi k'ate' na pa ri B'ab'iloni'a.

²¹Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el puwi' ri Ajab, che uk'ojol ri Kola'i'as, e puwi' ri Sedesi'as, che uk'ojol ri Ma'asi'as, ri e'are' che kkiq'axej tzij chiwech pa ri Nub'i in, che man tzij taj: Ri in ke'inya' na ri' ri e'are' pa uq'ab' ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a; ri are' ke'usok na ri' xas chiwach ix, ²²e chkixol ri e'are' kkik'am na wa' ri jun kyaqsaq konojel ri e'ajjuda che ek'o pa ri tz'inalik ulew rech ri B'ab'iloni'a: "Chub'ana' b'a' ri Yahweh chawech jacha ri xub'an chkech ri Sedesi'as e ri Ajab', che xesa' cho q'aq' rumal ri rajawinel ri B'ab'iloni'a", ²³rumal rech che man utz ta ri kichak xkib'ano pa ri Isra'el, xemakun kuk' ri kixoxilal ri ekik'ulja e xkiya' ub'ixik pa ri nub'i' ri in jetaq tzij che man xe'intaq ta chub'ixik. In, nimalaj weta'amab'al e in q'ataltzij -utzij ri Yahweh-».

Ri tzij puwi' ri Sema'i'as

²⁴⁻²⁵Ri Sema'i'as ri ajnajlamita, xutaq ub'i pa ri ub'i' jujun taq wuj, (chkech konojel ri winaq che ekanajinaq pa ri Jerusalem), chrech ri Sofoni'as uk'ojol ri chuchqajaw Ma'asi'as (e chkech konojel ri echuchqajawib'), xub'ij: ²⁶«Ri Yahweh xatukojo at chuchqajaw pa uk'exwach ri chuchqajaw Yehoyada, at ajch'imiy pa ri Nim rachoch ri Yahweh pakiwi' ri ech'u'j taq winaq e pakiwi' ri eq'axel taq utzij ri Dyos: rajawaxik che ri at ke'akoj ri e'are' pa ri ch'ich' e pache'. ²⁷Xa jek'uri', zjasche man kak'ajisaj ta uwach ri Jeremi'as ajanatot che kukoj rib' q'axel utzij ri Dyos? ²⁸Rumal rech che ri are' xutaq uloq chqech pa ri B'ab'iloni'a

jun wuj che jewa' kub'ij: «Weri' naj taq q'ij kuq'i'o. Chiyaka b'a' iwachoch e chixkanaj kan chupam, chitika' taq itiko'n e chitija' ri taq uwach kuya'o».

²⁹Ri chuchqajaw Sofoni'as xusik'ij we wuj ri' chuxikin ri q'axel utzij ri Dyos Jeremi'as. ³⁰K'atek'uri, ri Yahweh xutaq uluq ri utzij chech ri Jeremi'as, jewa' kub'ij ri': ³¹«Chataqa' b'i we wuj ri' chkech konojel ri ek'o pa ri tz'inalik ulew: Jewa' kub'ij ri Yahweh puwi' ri Sema'i'as ri ajnajlamita, che xukoj rib' q'axel utzij ri Dyos e ri in man xintaq ta ub'i ri are' e xuya' ub'ixik chiwech jun tzij che man tzij taj. ³²Je', qastzij nak'ut, jewa' kub'ij ri Yahweh: Ri in kinwaj kink'ajisaj na uwach ri Sema'i'as ri ajnajlamita e ri erija'lil. Man k'o ta jun winaq ri' kkanaj kan pa we tinimit ri' arech kt'uyi' panik'aj chrech we nutinimit ri' e man k'o jun ri' kril na ri utzil che kinb'an na in chkech ri enuwinaq –utzij ri Yahweh– rumal rech che xuya ub'ixik ri man nimanik taj chuwach ri Yahweh».

Ri k'ak' Isra'el

³⁰¹Ri tzij che xuya ub'ixik ri Yahweh chrech ri Jeremi'as. ²Jewa' kub'ij ri Yahweh ri Udyos ri Isra'el: Chatz'ib'aj pa jun wuj ronojel ri taq tzij che xatintaq chrech. ³Kpe na jujun taq q'ij –utzij ri Yahweh– che ri enuwinaq Isra'el e ri Juda ri ek'o pache', ke'intzalejisaj na uluq –kub'ij ri Yahweh– k'atek'uri, kinb'an na ri' ketzalij uluq cho ri ulew che xinya' chkech ri kinan kitat arech kkechb'ej.

⁴Are wa' ri taq tzij che ri Yahweh xuya
ub'ixik chkech ri Isra'el e ri Juda.

⁵Jewa' kub'ij ri Yahweh:
Nik'aj taq xib'ib'al ch'ab'al kqato:
;K'ax e man k'o ta utzil!

⁶;Jix, jita' e jiwila!
¿La kril uwach ral jun achi?
¿Jas k'u che,
che xe'inwil ri achijab' konojel
kiya'om ri kiq'ab' cho kipam
jeri' jacha jun ixoq che kril uwach ri ral
e ronojel ri jetaq kipalaj
xaq saqqo'y chik?

⁷;Nimalaj k'ax! Rumal rech
che nimalaj q'ij ri' we jun q'ij ri',
man k'o ta jun chi ri' jeri'
jacha we jun ri',
uq'ijil k'ax wa' chrech ri Jakob',
k'atek'ut, kto'taj na ri'
chuwach we k'ax ri'.

⁸Pa we jun q'ij ri' –utzij ri Yahweh Sab'a'ot– kinq'ip na ri' ri b'olb'ik che' k'o puwi' ri ajolom e kint'ub'aj na ri' ri jetaq ch'ich' ximb'al rech e man ke'apataniy ta chi jumul ri ekaxlan taq winaq, ⁹xane ri Isra'el e ri Juda are kkipatanij na ri' ri Yahweh che Kidyos e kkipatanij na ri' ri David ri kajawinel che kinkoj na in chkixo'l.

¹⁰K'atek'ut, ri at, atnupataninel Jakob' maxib'ij b'a' awib' –utzij ri Yahweh– mattuqa'rik, Isra'el,
rumal rech che ri in,
naj kinpe wi ri' che akoloxik,
xoquje' ri awija'alil kinkol ri'

- pa ri jun amaq' jawi'
 tz'apatalik wi pache',
 ktzaliy na ri' ri Jakob',
 ri are' kk'oji' ri' pa utzil
 e ja'maril ri' kkanajik
 e man k'o ta jun winaq ri'
 kb'anow k'ax chrech;
¹¹Rumal rech che ri in, in k'o awuk'
 –utzij ri Yahweh– arech katinkolo;
 kink'is tzij ri' pakiwi' konojel ri jetaq
 tinimit jawi' xinjub'uj ub'i awach,
 k'atek'ut, ri at man kink'is ta awach ri'
 k'atek'ut, kink'ajisaj na awach ri'
 jeri' jacha rajawaxik chawech
 xane man katinya' ta kan ri' pa ri amak.
- ¹²Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh:
 Man k'o ta ukunaxik ri k'ax ariqom,
 man k'o ta ukunaxik ri atsoktajinaq wi.
- ¹³Man k'o ta akunaxik,
 k'o kunab'al chrech jun soktajinaq,
 chawech at man k'o ta ri utzil.
- ¹⁴Konojel ri xatkiloq'oj
 man katkina'tisaj ta chik,
 ;man k'o ta xkita atzijol la utz at k'olik!
 Rumal rech che ri in xatinsoko
 jeri' jacha ksokon jun k'ulel,
 uk'axk'olil itzel rech itzel achi xariqo,
 rumal ri nimalaj awetzelal,
 rumal che sib'alaj amak.
- ¹⁵Jasche katjilowik e kak'is ak'u'x?
 Man k'o ta rutzirik ri k'ax ariqom
 rumal ri nimalaj awetzelal,
 rumal che sib'alaj amak
 ri in xinb'an weri' chawech.
- ¹⁶K'atek'uri', konojel ri kiwa' chawij,
 kewa'b'ex na ri' ri e'are'
 e konojel ri kib'anom k'ax
 chawech keb'e na ri' pache';
 ri katkelaq'aj ri at,
 ke'elaq'ax na ri' ri e'are',
 e konojel ri kk'is tzij paw'ri at,
 kk'is na tzij ri' pakiwi' ri e'are'.
- ¹⁷Je' nak'uri'; ri in kinb'an na ri'
 che ri at kk'oji' ri utzil awuk',
 kinkunaj na ri' ri at soktajinaq wi
 –utzij ri Yahweh.
 Rumal rech che xb'ix
 chawech «etzelam uwach».

«Are ri Si'on ri man k'o ta
jun ktow utzijol».

¹⁸Jewa' kub'ij ri Yahweh.

Ri in kinb'an na ri' che ketzalij na uloq
pa ri tz'um taq rachoch ri Jakob',
ri etzapitalik pache'
e kintoq'ob'isaj uwach ri' ri taq rachoch,
kyakitaj chi na jumul ri' ri tinimit
puwi' ri mulmik taq ab'aj,
e ri tapya kyakitaj chi na
jumul ri' jeri' jacha ri ojer.

¹⁹K'atek'uri', chila' kel uloq

chi na jumul ri' ri utzil
e ri ch'ab'al rech ki'kotemal;
kinpoq'isaj na kiwach ri' e ri e'are'
man xa ta ekeb' oxib' ri',
nim ke'inwil na ri'
e man kinb'an ta k'ax ri' chkech,

²⁰ri ekik'ojol ejeri' na k'uri' jacha ojer,
ri komon mulin ib' etak'toj ri'
chnuwach ri in,

k'atek'uri', ri in kink'ajisaj na kiwach ri' konojel ri eb'anal taq k'ax chkech e'are'.

²¹Ri kajawinel are jun winaq nim

ub'antajik ri' kel uloq chkixo'l ri e'are',
ri k'amal kib'e kel ri' chkixo'l ri e'are'
e kinqeb'isaj ri' ri are' wuk'
e ri are' kqeb' ri' xas wuk' ri in,
rumal rech che jachin kkowin ri'
chujachik ri uk'aslemal,
arech kqeb' wuk' in? –Utzij ri Yahweh–.

²²K'atek'uri', ix na k'uri', ri ixnuwinaq
e ri in Inidyos na ri'.

²³Chiwilampe', jun ukyaqiq'

ri Yahweh kjumum uloq,
jun k'axalaj sutk'um kujumej rib':
puwi' kijolom ri itzel taq winaq kqaj wi.

²⁴Man k'o ta uchupik uwach ri uchup'ab'

uq'aq'al royowal ri Yahweh
qas k'ate' utzalaj ub'anik na kub'ano
ri kuchomaj pa ri ranima'.
pa taq chwe'q kab'ij,
ri ix kich'ob' wa' weri'.

31¹Pa we taq q'ij ri' –utzij ri Yahweh– ri in, in Kidyos ri' konojel ri e'ajupaja rech ri Isra'el,
k'atek'uri', ri e'are' e'are enuwinaq ri'. ²Jewa' kub'ij ri Yahweh: Xuriq ri utzil pa ri tz'inalik
ulew ri jun tinimit che xto'tajik chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j ri Isra'el kb'e chrech ri
utzilalaj uxlanem.

³Naj uloq,

ri Yahweh xuk'ut rib' chnuwach:
 Ruk' junalikaj loq'oq'eb'al
 uk'ux xatinloq'oq'ej,
 rumal weri' xink'ol kanoq
 ri utzil chawech.

⁴Katinyak chi na jumul ri' e xa jek'uri',
 katyakitaj chi na jmul ri'
 at q'apoj ali rech ri Isra'el;
 kk'oji chi na jumul ri' ri awiqob'al
 rech ri aje'lal e katw'alaj ub'i ri'
 arech katexojowoq
 kuk' ri winaq che nima' ek'o
 pa nimaq'ij.

⁵Katik chi na jumul ri' ri jetaq uche'al uva
 pa taq ri ujuyub'al ri Samari'a:
 ketikonajik na ri' ri etikonelab'
 e kk'oji' ri' ri kich'akoj.

⁶K'atek'uri', k'o jun q'ij ri'
 che kkiraqajej kichi' ri echajinelab'
 puwi' ri juyub' rech ri Efra'im:
 «¡Chujwa'lijoq e chujsaqal ub'ik
 pa ri Si'on
 jawi' k'o wi ri Yahweh ri Qadyos uj!».

⁷Xane jewa' kub'ij ri Yahweh:
 Ruk' nimalaj ki'kotemal
 chixb'ixon chrech ri Jakob',
 e chiraqajej ichi' ruk' ki'kotemal
 rumal ri nab'e amaq' chkixo'l
 ri jetaq amaq',
 chib'ana' arech ktatajik uloj weri',
 nim uq'ijil chiya'a' e chib'ij:
 «Ri Dyos xukol ri utinimit
 xe'ukolo ri xet'otajik kanoq
 chkech ri Isra'el!».

⁸Chiwilampe', ri in ke'ink'am uloj
 ri e'are' qas pa ri amaq'
 rech ri rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij,
 ri in ke'inmol uloj ri e'are' xas
 pa ri uk'isb'alil ri uxkut ulew.
 Chkixo'l ri e'are' ek'o ri emoy
 e ri ech'oko' (etakma'y),
 ek'o eyawab' ixoqib' ek'o ixoqib'
 che kil uwach ri kal.
 Konojel ri e'are' ejun Nimalaj Mulin Ib'
 che ktzaliq uloj waral.

⁹We ruk' oq'ej xeb'ek,
 ri in ke'intzalijsaj uloj ri' ruk'
 nimalaj kub'isab'al k'u'x,

ke'ink'am ub'i ruk' ri b'ulb'u'ch taq ja'
 pa utzalaj taq b'e,
 jawi' man kkichaq'ij ta ri kaqan.
 Rumal rech che ri in,
 in jun Tatxel chrech ri Isra'el,
 K'atek'uri', ri Efra'im, are are'
 ri nab'e'al chkech ri e'awalk'uwa'l.

¹⁰Ix taq amaq',
 chitatab'ej ri utzij ri Yahweh!
 Chiya'a' ub'ixik pa ri ch'aqataq
 taq ulew naj ek'o wi pa ri polow;
 e chib'ij b'a':
 «Ri jun che xe'ujub'uj ri Isra'el,
 ke'umulij na ri' ri are'
 e kuk'ol na ri' ri are' jeri' jacha uk'olik
 kub'an ri ajoyuq' chkech ri jetaq
 jupuq uchikop».

¹¹Rumal rech che ri Yahweh xuk'ol
 uwach ri Jakob'
 e xub'oq ri are' qas pa uq'ab'
 jun chik che are nimalaj uchuq'ab'.

¹²Kepe na ri' e kkiraqaqej kichi' ri' ruk'
 ki'kotemal ajsik uloq chrech ri Si'on,
 e kkiriq ri' ri usipanik ri Yahweh:
 kkiriqa' ri' ri salwa't,
 ri k'ak' amaja' e ri ch'ajch'oj onto
 ri alaj taq kal ri chij e ri wakax,
 e ri e'are' ejeri' jacha raxalaj ulew ri',
 ri e'are' man k'o ta chi
 jumul ri' ketuqa'rik.

¹³K'atek'uri', ri q'apoj ali kki'kot ri' pa ri xojoj,
 e junam ri' keki'kotik ri alitomab',
 ri alab'om e ri enim taq winaq,
 Ri in kink'ex na ri' ri kik'axk'ol
 pa ki'kotemal
 kinkub'isaj kik'ux ri' e kinya ki'kotemal
 ri' chkech aretaq chi' kok'ow ri kib'is.

¹⁴Kinnojisaj na ri' ri kanima' ri
 echuchqajawib' ruk' sib'alaj xepo,
 e ri enuwinaq kenoj ri'
 chrech ri nusipanik –utzij ri Yahweh–.

¹⁵Jewa' kub'ij ri Yahweh:
 Pa ri Rama ktatajik sib'alaj raqoj chi'aj
 ktatajik sib'alaj oq'ej.
 Ri Rakel keroq'ej ri taq ral
 man kraj taj kku'b'isax uk'u'x,
 rumal rech che man ek'o ta
 chik ri e'are' choq'ijsaq.

- ¹⁶Rumal k'u weri', jewa' kch'aw ri Yahweh:
 ;Matjiq'jatic chi b'a',
 chasu' b'a' ri awoq'och chrech ri oq'ej!
 rumal rech che k'o utojb'alik ri' ri achak,
 –utzij ri Yahweh–:
 kixtzalij uloq ri' pa ri ramaq ri ik'ulel,
- ¹⁷k'atek'uri', k'o ri aweye'b'al chrij ri oq'ej
 –utzij ri Yahweh–
 ketzalij na uloq ri'
 ri e'alk'uwa'lxel chuwach ri kulew.
- ¹⁸Utz utayik xinb'an ri roq'ej ri Efra'im:
 «Xak'ajisaj nuwach
 e ri in xk'aj nuwach,
 in jeri' jacha jun ko'lik ch'uj ama' wakax,
 chinatzalijisaj e ri in kintzalij ri'.
 Rumal at, Yahweh, at ri Atnudyos.
- ¹⁹Ri in aretaq chi' xinjalk'atij ri nub'e,
 ri in xink'ex nuk'ux,
 e aretaq chi' xinch'ob' ub'e'al weri',
 xinch'ay uwonuk'u'x,
 kink'ixik e xaq ksach
 chi nuk'u'x chrech ri xinb'ano,
 k'atek'uri', kinwilo che k'ax
 nuch'ab'exik pa ri nuk'ojolil».
- ²⁰La sib'alaj loq' alk'uwa'lxel
 chnuwach in ri Efra'in,
 loq'alaj walk'uwa'l,
 che aretaq chi' kinch'aw puwi' ri are'
 ri in kwaj kinna'tisaj chi jumul ri are',
 e tzij nak'ut kpax nuk'u'x chrech,
 xas k'o wi ri uloq'oq'eb'al
 nuk'ux chrech ri are'
 –utzij ri Yahweh–.
- ²¹Chakojo' b'a' ri k'utb'al retal,
 chakojo' b'a' tak'alik taq ab'aj
 pa ri ak'olb'al;
 qas chawila' b'a' ri nim taq uwach ab'e,
 ri b'e jawi' xatb'in wi.
 Chattzalij b'a' uloq, ri at,
 at q'apoj ali rech ri Isra'el
 chattzalij uloq pa we taq atinimit ri'.
- ²²Qas k'ate' jampa na ri' xaq k'la katb'e
 na wi ri at che man atnimanel ali taj?
 Rumal rech che ri Yahweh xub'an
 jun k'ak' sachib'al k'u'x cho
 ri uwachulew:
 Ri Ixoq ktzalij ruk' ri achi.

Ri k'ak' Juda

²³Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: Kkib'ix na ri' we jun k'amab'altzij ri' pa ri rulew ri Juda e pa ri taq utinimit, aretaq chi' ri in ke'intzalijsaj uloq ri echapatalik pa ri kaxlan tinimit:

«Chatutewchi'ij b'a' ri Yahweh
suk'alaj k'olb'al,
tyoxlaj juyub'».

²⁴K'atek'uri', kejaqi' ri' waral, ri Juda e xoquje' ri utinimit, junam ri' kek'oji'k ri e'ajchakunel chrech ri ulew e ri e'ajyuq'ab' chkech ri jupuq taq awaj, ²⁵rumal che ri in kinch'ub'isaj na ri' ri jun upaqulaj che chaq'i'j e kintzuq na ri' ri jun tuqa'rinaq b'aqilal.

²⁶K'atek'uri', xink'astajik e xinwilo
che ri nuwichik' sib'alaj utz
e je'lik chwech ri in.

Ri Isra'el e ri Juda

²⁷Petinaq nik'aj taq q'ij –utzij ri Yahweh– che pa ri rachoch ri Isra'el e pa ri rachoch ri Juda, kintik na kija'alil ri winaq e kija'alil ri chikop. ²⁸K'atek'uri', jeri' jacha xinb'ano che xas xinok il chuk'isik tzij pakiwi' e xinb'an k'ax chkech, xe'inb'oqo e xe'inwilijsaj ub'ik, xoquje' kinok il ri' che kiyakik chi jumul e che kitikik chi jumul –utzij ri Yahweh–.

Ri tojb'alil kiq'ij ri winaq

²⁹Pa we taq q'ij ri' man kb'ix ta chi jumul ri':

«Ri etataxelab' xkitij ri rax taq uva
e ri kiware ri ekik'ojol xq'oxowik
rumal ri uch'amilal»;

³⁰xane chkijujnal,
rumal ri kimak k'o ri' ri k'ax kkiriqo;
jachin kutij ri rax taq uva
kq'oxow ri' ri uware.

Ri k'ak' chapb'alq'ab'

³¹Petinaq nik'aj taq q'ij –utzij ri Yahweh– che ri in kinb'an na ri' ruk' ri rachoch ri Isra'el e ruk' ri rachoch ri Juda jun k'ak' chapb'alq'ab'; ³²man jeri' ta ri' jacha ri chapb'alq'ab' xinb'an kuk' ri kinan kitat aretaq chi' xe'ink'am ukoq chrech ri kiq'ab' arech ke'el uloq pa ri Egipto; ri e'are' xkit'ub'aj ri chapb'al nuq'ab' ri', k'atek'uri' ri in xinb'an ronojel uwach k'ax chkech ri e'are' –utzij ri Yahweh–. ³³Xane are wa' ri chapb'alq'ab' che kinb'an na in kuk' ri rachoch ri Isra'el, aretaq chi' kpe we taq q'ij ri' –utzij ri Yahweh–: Kinkoj na ri' ri Nuchapb'alq'ab' pa kik'u'x e kintz'ib'aj na ri' cho taq ri kanima', k'atek'uri', in ri' Inkidyos e ri e'are' enusiwan nutinimit ri'*⁷³. ³⁴Man rajawaxik ta chi ri' che jun kuk'ut chuwach ri uk'ulja e ri jun chik chuwach ri rachalal: «Chiweta'maj uwach ri Yahweh», rumal che konojel ri' keta'maj na nuwach in, chi nim winaq chi ch'uti'n winaq –utzij ri Yahweh–, aretaq chi' kinsach ri ketzelal e ri kimak, man kna'taj ta chi jumul ri' chwech.

Ri ujeqe'ik ri Isra'el

³⁵Jewa' kub'ij ri Yahweh, ri are' che kuya' ri q'ij arech k'o ri saqil paq'ij e kutaq uluq ri ik' e ri taq ch'imil arech k'o ri saqil chaq'ab', ri are' che kub'alkatij ri polow e kuponklej uchuq'ab' ri taq uq'et, ri ub'i' are Yahweh Sab'a'ot.

³⁶We ruk' jub'iq' ksach weri' chinwach –utzij ri Yahweh– xoquje' ri rija'al ri Isra'el man kjeqi' ta ri' pa junalik jun amaq' chnuwach in.

³⁷Jewa' kub'ij ri Yahweh:

We ketaxik uwach ri kaj chikaj,
e knik'oxik ri utak'b'alil
ri uwach ulew ikim,
xoquje' ri in, kink'yaq ub'i ri'
ronojel ri rija'al ri Isra'el
rumal ronojel ri xkib'ano ri e'are'
–utzij ri Yahweh–.

Ri k'ak' uyakik ri Jerusalem

³⁸Petinaq nik'aj taq q'ij –utzij ri Yahweh– kyak chi na jumul ri' ri utinimit ri Yahweh qas pa ri keq'te' uluq rech ri Jananel e kopan pa ri Uchi' ri Ujutz'; ³⁹e kinwesaj chi na uluq jumul ri' ri k'a'am arech xas suk' retaxik kb'anik ri upaqalib'al ri Gareb', e kkisutij ub'i ri' pa ri Go'at, ⁴⁰k'atek'uri' ronojel ri taq'aj rech ri Kaminaq taq B'aqil e ri muqub'al rech ri Chaj e ronojel ri ulew che kopan pa ri nimaja' Sedron e che kopan pa ri jut'z' rokib'al ri taq Kej pa ri Relb'alq'ij, ronojel wa' weri' tyox kkanajik chuwach ri Yahweh: man k'o ta jumul kk'is tzij puwi' e man k'o ta chi jumul kb'ix kyaqsaq chrech.

Ri Jeremi'as kuloq' jun ulew

³²¹Ri utzij ri Yahweh che xpe ub'ixik chrech ri Jeremi'as, pa ri lajuj junab' rech ri Sedesi'as, che rajawinel ri Juda, e ri junab' wajxaklajuj rech ri Nab'ukodonosor.

²Pa taq we junab' ri', ri jetaq uchuq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a kusutij rij ri Jerusalem, aretaq chi' ri Jeremi'as ri q'a'xel utzij ri Dyos tz'apatalik pache' cho uwaja pa ek'o wi ri e'ajchajinelab' rech ri rachoch ri rajawinel ri Juda, ³jawi' chapatalik rumal ri Sedesi'as rajawinel ri Juda, ri q'atb'altzij chrij are weri': «Rumal rech che at xab'ij: Jewa' kub'ij ri Yahweh: Ri in kinjach na we tinimit ri' puq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, ri are' che kub'an na rech chech we tinimit ri', ⁴k'atek'uri', ri rajawinel ri Juda ri Sedesi'as, man loq' ta ri' che kanimajik pa kiq'ab' ri e'ajkalde'a, xane qastzij ri' kjach na pa uq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, ruk' ri are', kch'ab'ej na kib' xas ruk' kichi' e ruk' are' xas kuriq na rib' ri kiwoq'och, ⁵e pa ri B'ab'iloni'a kuk'am na ub'i ri' ri Sedesi'as, e chila' ri' kkanaj kan wi qas k'ate' ri', ri in kinsolij na ri are' –utzij ri Yahweh– kneb'a' ri ix kixch'o'jin kuk' ri e'ajkalde'a ri ix man kixch'akan ta ri'!»

⁶Ri Jeremi'as kub'ij: Jun utzij ri Yahweh xopan wuk' in, che jewa' kub'ij ri':

⁷Chanim ri' ri Janamel, ri uk'ojol ri awikan Salum, katuriq'a' na ri at e kub'ij na ri' chawech: «Chaloq'o' chwech ri ulew rech ri Anatot, rumal rech che ri at k'o chawij che kaloq'o'».

⁸Xa jek'uri', xpe wuk' ri Janamel uk'ojol ri wikan jeri' jacha xub'ij ri Yahweh, cho uwaja pa ri kik'olib'al ri echajinel e kub'ij chwech: «Chaloq'o' chwech ri ulew rech ri Anatot –che k'o pa ri utinimit ri B'enjamin–, rumal rech che at ri' taqal chawij che kaloq'o' rumal ri

pixab', e rajawaxik che at katk'olowik. Chaloq'o' b'a'». Ri in xinwil pa weri' ri utzij ri Yahweh, ⁹e xinloq' chrech ri Janamel, uk'ojol ri wikan, ri ulew che k'o pa ri Anatot. Xinpaj ri saq pwaq chuwach: wuqlajuj saq pwaq. ¹⁰Xintz'ib'aj pa ri uwujil wulew, xint'iqo, xek'oji' q'atb'al taq tzij e xinpaj ri saq pwaq pa ri pajb'al. ¹¹K'atek'uri', kink'am ukoq ri uwujil ulew rech ri loq'omnik, ri jun che xt'iqik jeri' jacha kub'ij ri pixab' e ri jun ukab' uwujil che torom uwach, ¹²k'atek'uri' xinq'axej ri uwujil ri loq'omnik chrech ri B'aruk, uk'ojol ri Neri'as che uk'ojol ri Majse'i'as, chuwach ri ralk'uwa'l ri wikan ri Janamel e chkiwach ri eqatb'al taq tzij che xkikoj ri kib'i' pa ri uwujil ri loq'omnik, e chkiwach konojel ri e'ajjudyos che ek'o cho uwaja pa ri kik'olb'al ri echajinelab', ¹³e chkiwach konojel ri e'are' xinwoqxa'nij we tzij ri' chrech ri B'aruk: ¹⁴Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot ri Udyos ri Isra'el: «Chak'ama' ub'i we uwujil we ulew ri': ri uwujil ri loq'omnik, ri t'iqom uwujil e ri torom uwujil chakojo' pa jun utzalaj xoq'ol b'o'j arech sib'alaj naj kuq'i'o. ¹⁵Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot ri Udyos ri Isra'el: «Kloq' na wa' jetaq ja', jetaq ulew e jetaq tikonb'al uva pa we ulew ri'».

¹⁶Aretaq chi' xjachtajik ri uwujil taq ulew chrech ri B'aruk, uk'ojol ri Neri'as, xinch'aw ruk' ri Yahweh e xinb'ij chrech: ¹⁷«Ajaw Yahweh: At xatb'anow ri kaj e ri uwachulew ruk' nimalaj akowinem e achuq'ab'; man k'o ta jun jastaq che mata katkowin che ub'anik, ¹⁸ri jun che kutoq'ob'isaj kiwach ek'ilaj taq winaq e che rumal ri kimak kuya ri k'oqb'al chkech ri etataxelab' chi kuk' ri ekik'ojol, ri jun Dyos che nimalaj ub'antajik, ri jun che k'o Uchuq'ab', ri jun che ub'i' Yahweh Sab'a'ot, ¹⁹nimalaj ub'antajik pa ri uchomab'al e q'inomal pa ri jastaq rech k'olik, ri are' che ukojom ri uwoq'och chrech ri kib'e ri winaq, arech kuya' chkech jeri' jacha ri kib'e e ri uwach ri kichak; ²⁰ri at che ab'anom taq k'utb'al e taq mayib'al pa ri Egipto xas kopan pa we q'ij kamik ri', pa ri Isra'el e kuk' ri winaq ek'o pa ronojel uwachulew, e akojom jun ab'i' jeri' jacha kilitajik pa taq we q'ij kamik ri'; ²¹xe'awesaj uloq ri e'awinaq Isra'el pa ri Egipto ruk' nimalaj taq k'utb'al e mayib'al, ruk' chuq'ab' e lik'ilikalaj aq'ab', ruk' nimalaj chak, ²²k'atek'uri', xaya' chkech we ulew ri' che xajikib'a' kaya' chkech ri kinan kitat: ulew jawi' kb'ulb'utik uloq leche e uwa'lche'. ²³Xe'ok pa we ulew ri' e xkecheb'ej, k'atek'ut man xkitatab'ej ta ri ach'ab'al e man xeb'in ta pa ri apixab': man k'o ta xkib'an ri jastaq che xata chkech kkib'ano, rumal k'uri' xataq uloq ri k'ax pakiwi'. ²⁴Kamik ri', ri jastaq kokisax pa ri ch'o'j epetinaq chi uloq pa we tinimit ri' arech ke'echb'axik, e we tinimit ri' kkanaj kan chuxe' ri kikowinem ri e'ajkalde'a, ri e'are' che kech'o'jin ruk' we tinimit ri', ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal e ri b'innel yab'il; ronojel ri tzij che xaya ub'ixik, qastzij tajin kb'antajik e ri at tajin kawil weri'. ²⁵Utz ri xab'ij at chwech Ajawxel Yahweh: "Chaloq'o' ri ulew e chakojo' eq'atal taq tzij" jaretaq chi' ri tinimit ek'o chi pa ri kiq'ab' ri e'ajkalde'a!».

²⁶K'atek'uri', ri Yahweh xub'ij ri utzij chwech, jewa' ri': ²⁷Chawilampe', in ri Inyahweh, ri Indyos chrech ronojel b'aqilal, ɿla k'o jun jas uwach che mayib'al uwach chnuwach?

²⁸Xane jewa' kub'ij ri Yahweh ri': Ri in kinjach na we tinimit ri' pa kiq'ab' ri e'ajkalde'a e pa ri uq'ab' ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a che krechb'ej na wa', ²⁹k'atek'uri' ke'ok na uloq ri' ri e'ajkalde'a che kech'o'jin na ri' ruk' we tinimit ri'; kkit'iq q'aq' ri' chrech we tinimit e kkiporoj ub'i wa' ruk' ri taq ja jawi' kporox wi ri k'ok' q'ol e jawi' ktixex ri amaja' chkech nik'aj taq dyos chik arech kkib'an k'ax chwech in. ³⁰Rumal rech che ri e'uk'ojol ri Isra'el e ri e'uk'ojol ri Juda man k'o ta chi jun chik kkib'ano che xuwi ri man utz taj kinwilo qas pa ri kik'ojolil e ri kiq'apojil uloq (rumal rech che ri e'uk'ojol ri Isra'el man k'o ta chi jun kkib'ano, xuwi ri k'ax chwech ruk' ri taq uchak ri kiq'ab' –utzij ri Yahweh–.) ³¹Rumal rech che xas uq'aq'al woyowal e sib'alaj k'ax chwech we jun tinimit ri' qas pa ri jun q'ij uloq che xyakik qas k'ate' pa we q'ij kamik ri', e rajawxik che kinwesaj ub'i chinwach, ³²rumal ronojel ri ketzalal ri e'uk'ojol ri Isra'el e ri e'uk'ojol ri Juda, ri e'are' che

kkib'an k'ax chwech, ri ekajawinelab', ri ekinimal, ri ekichuchqajawib' e ri ekiq'a'xel taq utzij ri Dyos, ri winaq rech ri Juda e ri e'ajjerusalem, ³³e ri e'are' xkisutij ri ub'o'jal kij chwech, man are ta xkik'ut ri kipalaj chnuwach. Ri in, sib'alaj xinb'ij ri nutzij chkech, k'atek'ut, ri e'are' man xkaj taj xketa'maj ri pixab', ³⁴xane are xkikoj ri nimalaj taq kitzelal pa ri Nim Rachoch ri Dyos, ri kikojom ri Nub'i chrech, e ketzlam uwach ri are', ³⁵e kkitixej utzalaj taq kunab'al puwi' ri tak'alik taq ab'aj rech tab'al taq toq'ob' chrech ri B'a'al, ri tab'al taq toq'ob' che k'o pa ri Taq'aj rech B'en Hinom, arech kekiq'axej pa ri q'aq' ri ekik'ojol e ri ekimi'al rech uq'ijilaxik ri Molek –ri in man xe'intaq ta chrech weri' e man k'o ta xinchomaj weri'–, xkib'an we itzel ri' arech kmakun ri Juda.

³⁶K'atek'uri', qastzij nak'ut che jewa' ri utzij ri Yahweh ri Udyos ri Isra'el puwi' we tinimit ri' –ix k'uwa'– ix k'o chik chuxe' ri ukowinem ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, qas rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal e ri b'innel yab'il. ³⁷Ri in ke'inmulij na uloj ri' ri e'are' qas pa ronojel taq ri tinimit jawi' xe'injub'uj ub'ik rumal ri uq'aq'al ri woyowal e rumal ri nimalaj wetzalal, e kinb'an na ri' arech ketzalij uloj pa we k'olib'al ri', k'atek'uri' kinjeqeb'a' ri' ri kik'aslemal pa ri utzil, ³⁸ri e'are' e'are nuwinaq ri' e in ri' Inkidyos; ³⁹k'atek'uri', kinya' na ri' chkech jun chik kanima' e jun chik kib'e, arech ronojel q'ij man kkixib'ij ta chi kib' e weri' utzil chkech e'are' e chkech ri ekimi'al kik'ojol. ⁴⁰Kinb'an na ri' kuk' jun junalikalaj chapb'alq'ab' –man kint'ub'aj taj we chapb'alq'ab' ri' aretaq chi' eq'axinaq chi ri e'are'–: Kinb'an na utzil chkech e kinkoj na ri' ri nuxib'rikil pa ri kanima' arech man keb'e ta naj chwech; ⁴¹are xuwi ri' kinb'an ri utzil chkech, k'atek'uri', ri in, ke'intik na ri' pa we ulew ri', ruk' ronojel wanima' e ruk' ronojel wuxlab'al. ⁴²Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh: Jeri' jacha xink'am uloj pakiwi' we tinimit ri' ronojel nimalaj taq k'ax, jeri' kinb'an na chrech uk'amik uloj pakiwi' ronojel ri utzil che xinb'ij pakiwi' ri e'are', ⁴³k'atek'uri', kkiloq' na kulew pa we jun tinimit ri', che ri ix kib'ij che jun tolonik ulew kanoq, jawi' man k'o ta jun chi winaq e man k'o ta jun chi chikop, e che k'o chuxe' ri kikowinem ri e'ajkalde'a, ⁴⁴kekiloq' na kulew ri' ruk' pwaq, ktz'ib'ax na ri' pa ri uwujil ulew, kat'iqtajik ri' e kesik'ix q'atb'al taq tzij ri', pa ri rulew ri B'enjamin e pa taq ri uk'olib'al ri Jerusalem, pa taq ri utinimit ri Juda, pa taq ri Juyub', pa taq ri Taq'aj, e pa ri Negueb', rumal rech che ke'intzalejisaj na uloj ri echapatalik pa ri kaxlan tinimit –utzij ri Yahweh–.

Nik'aj k'ak' taq tzij puwi' jun k'ak'

Jerusalem e jun k'ak' Juda chik

³³¹Jumul chik, ri Yahweh kub'ij chi jun tzij chrech ri Jeremi'as che chapom na pa ri kik'olib'al ri echajinel, jewa' kub'ij chrech.

²Jewa' kub'ij ri Yahweh, ri are' che xub'an ri uwachulew, che xutz'aqo arech kjeqe'ik, Yahweh ri ub'i' ri are'. ³Chinasik'ij e kintzalej uwach ri' ri atzij e kink'ut na ri' chawach nimalaj taq jastaq, che man k'o ta jumul, e man aweta'm taj.

⁴Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el puwi' ri taq rachoch we tinimit ri' e puwi' ri kachoch ri erajawinel ri Juda che k'isinaq tzij puwi'. Ruk' ronojel ri taq jastaq rech ch'o'j e ri taq ch'ich' rech ch'o'j, ⁵petinaq ri ch'o'j kuk' ri e'ajkalde'os arech knojik we tinimit chech ekaminaqib', ri e'are' che xe'insok rumal uq'aq'al woyowal e rumal ri k'ax, e rumal ri ketzalal ri in xink'u' ri nupalaj chkiwach we jun tinimit ri'. ⁶Kamik ri', ri in ke'injorb'isaj e kinb'an ri utzalaj kikunab'al. Ke'inkunaj e kink'ut na ri' chkiwach jun wiqib'al kijolom rech utzil e rech ja'maril. ⁷Ke'intzalejisaj na uloj ri e'ajjuda e ri e'ajisra'el che echapatalik pa ri kaxlan tinimit, k'atek'uri', ke'inyak chi na jumul ri e'are' jeri' jacha ri ojer kanoq, ⁸e ke'ich'ajch'ob'ej ri' ri e'are' chuwach ronojel makaj xkib'ano e kinkuy uwach ri' ronojel ri makaj che xkib'an chnuwach rumal che man xeniman ta

chwech. ⁹Chwech in, ri Jerusalem jun b'i'aj ri' che kuya' ki'kotemal chwech, utz e je'lik ri' chkiwach konojel ri amaq' chuwachulew che kkita na ronojel ri utzil kinb'an na chrech ri are', k'atek'uri', nimalaj xib'irikil ri' kkina'o chuwach ronojel ri utzil e ronojel ri ja'maril che kinya' na ri' chkech ri e'are'.

¹⁰Jewa' kub'ij ri Yahweh: kata'taj na wa' pa we k'olb'al ri', ri ix che kib'ij puwi' ri are' che tolon kanoq, che man k'o ta winaq chila', man k'o ta chikop, pa ronojel tinimit rech ri Juda e ronojel xo'lb'e rech ri Jerusalem tolon kanoq, man k'o ta jun winaq, man k'o ta chi esiwantinimit, man ek'o ta chi chikop, ¹¹kata'taj k'u na ri uch'ab'al ki'kotemal e ri uch'ab'al utzil, ri uch'ab'al ri ch'ab' ala e ri ch'ab' ali, ri kich'ab'al konojel ri kuk'am uloq ri taq tab'al toq'ob' rech malyoxinik chrech ri Nim Rachoch ri Yahweh e kkib'ij: «Nim chiwila' wi ri Yahweh Sab'a'ot, rumal rech che utz ri Yahweh, rumal rech che junalikaj ri utoq'ob'», rumal rech che ke'intzalejisaj na uloq ri e'uwinaq we amaq' ri' che echapatalik pa ri kaxlantinimit, e jeri' chi na kkib'an ri' jacha ri ojer kanoq –kub'ij ri Yahweh.

¹²Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot: K'o na wa' pa we jun k'olb'al ri' che xtolb'ax kanoq kumal ri achijab' e kumal ri chikop e k'o na wa' pa ronojel taq ri utinimit, ejujun taq ajuuq' che kekik'am na uloq ri taq chij: ¹³pa taq ri tinimit rech ri Juyub' e pa ri Taq'aj rech ri Negueb' e pa ri rulew ri B'enjamin e pa ri ulew sutul chrij ri Jerusalem e pa ri taq utinimit ri Juda, keq'a'x chi na jumul ri' ri chij chuwach ri uq'ab' ri jun che kerajalaj na –jewa' kub'ij ri Yahweh–.

Ri k'ak' taq q'ij petinaq chwe'q kab'ij

¹⁴Chiwilampe', petinaq nik'aj taq q'ij –utzij ri Yahweh– che ri in qas kinb'an na ri' ri utz taq tzij che xinb'ij chrech ri rachoch ri Isra'el e chrech ri rachoch ri Juda.

¹⁵Pa we taq q'ij ri', kink'iyisaj na jun utux ri David, jun suk'alaj utux, e kinb'an na ri' ri suk' e ri jikom puwi' ri uwachulew.

¹⁶Pa we taq q'ij ri' ri at Juda katkanaj ri' pa kolotajem e ri Jerusalem kujikib'a' ri' ri uk'aslemal.

K'atek'uri', kokisax na ri' ri ub'i': «Ri Yahweh are qasuk'il».

¹⁷Rumal rech che jewa' kub'ij ri Yahweh: Mawi ri' mat kek'o'ji' na rija'al ri David che ket'uyi' na pa ri utem ri rachoch ri Isra'el; ¹⁸k'atek'uri', ri echuchqajawib' e ri e'ajlevitas man k'o ta jumul ri' mat kek'o'ji' kija'lil che kkichi'ij na chnuwach in ri taq holokosto e che kkiporoy na ri k'ok q'ol rech ri sipanik e che kkib'an na ri tab'al toq'ob' ronojel taq q'ij.

¹⁹Ri Yahweh kub'ij we tzij ri' chrech ri Jeremi'as: ²⁰Jewa' kub'ij ri Yahweh: We ri ix kixkowin chut'oqopixik ri nuchapb'alq'ab' nub'anom ruk' ri q'ij e ruk' ri chaq'ab', k'atek'uri', xajeri' man k'o ta chi paq'ij on man k'o ta chi chaq'ab' aretaq chi' rajawaxik, ²¹xoquje' ri in kint'oqopij na ri' ri nuchapb'alq'ab' ruk' ri nupataninel David, arech man k'o ta jun uk'ojol ri' che kt'uyi' puwi' ri utem ri ajawinel, xoquje' kint'oqopij ri' kuk' ri echuchqajawib' e kuk' ri e'ajlevitas, ri enupataninel. ²²Jeri' jacha sib'alaj ek'i ri erajch'o'jab' ri kaj e man k'o ta rajalaxik ri usanyeb' ri polow, jeri' ub'anik na kinb'ano ri rija'al ri nupataninel David, e ri kija'al ri e'ajlevitas che kinkipatanij ri in.

²³Ri Yahweh kub'ij we tzij ri' chrech ri Jeremi'as. Jewa' kub'ij: ²⁴La man atom taj ri xkib'ij we winaq ri'? «Ri ekeb' ija'alil che xe'ucha'o ri Yahweh, jxe'uk'yaq ub'ik!», k'atek'uri' kaketzalaj uwach ri nutinimit e man jun amaq' ta chkiwach. ²⁵Jewa' kub'ij ri Yahweh: Qastzij nak'ut xinb'an ri paq'ij e ri chaq'ab', qatzij nak'ut xinya ri nupixb'anik pa ri kaj e chuwachulew, ²⁶ruk' weri', xoquje' na k'uwa', kink'yaq ub'i' ri' ri rija'alil ri Jakob' e ri rija'alil ri nupataninel David, arech man k'o ta chi jun kincha' pa ri kija'alil ri ketaqan na

chkech ri kija'alil ri Ab'raham, ri Isa'ak e ri Jakob', aretaq chi' ri in ke'intzalejisaj na ulog ri echapatalik pa ri kaxlan tinimit e aretaq chi' kintoq'ob'isaj kiwach.

Ri Sedesi'as

34¹Ri tzij che xub'ij ri Yahweh chrech ri Jeremi'as, aretaq chi' ri Nab'ukodonosor, rajawinel chech ri B'ab'iloni'a, ri are' ruk' ronojel ri uchuq'ab' e konojel ri ajawinelab' rech ri uwachulew che ek'o chuxe' ri ukowinem e konojel ri taq tinimit, kech'o'jin ruk' ri Jerusalem e ruk' ronojel ri jetaq utinimit.

²Jewa' kub'ij ri Yahweh ri Udyos ri Isra'el: Jat ub'ik e ja'b'ij chrech ri Sedesi'as, rajawinel ri Juda; kab'ij chrech: Jawa' kub'ij ri Yahweh: Ri in kinjach na wa' we tinimit ri' puq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e ri are' kuporoj ub'i wa'. ³K'atek'uri', ri at man loq' ta ri' katanimaj puq'ab', chi katuk'am ub'i ri'. Ri in katinya ri' puq'ab' e ri awoq'och kril na rib' ri' ruk' ri uwoq'och ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, e ri uchi' are' kch'aw na ri' ruk' ri achi' at, e katb'e ub'i ri' pa ri B'ab'iloni'a. ⁴K'atek'uri' chatatab'ej b'a' jun utzij ri Yahweh, ri at Sedesi'as, rajawinel ri Juda: Jawa' kub'ij ri Yahweh paw'i at: Man katkam ta ri' rumal ri ch'ich' rech ch'o'j. ⁵Katkam pa utzil. K'atek'uri', jeri' jacha uporoxik xb'an ojer ri utzalaj taq kunab'al chkech ri atat, jeri' uporoxik ri' kb'an chawech ri at, e ruk' ri «Malaya Ajaw!» kb'an na ri' ri oq'ej paw'i, rumal rech che ri in kinb'ij weri' -utzij ri Yahweh-.

⁶K'atek'uri', ri Jeremi'as, q'axel utzij ri Dyos kub'ij chrech ri Sedesi'as rajawinel ri Juda, ronojel we tzij ri' pa ri Jerusalem, ⁷aretaq chi' ri uchuq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a kch'o'jin chik ruk' ri Jerusalem e kuk' konojel ri taq utinimit ri Juda che k'o na kanoq: Ri Lakis e ri Aseka, rumal rech che we keb' kowlaj taq k'olb'al ri' eto'tajinaq na kanoq chkixo'l ronojel ri taq utinimit ri Juda.

Ketzoqopitajik konojel ri epataninel

⁸Ri tzij che ri Yahweh xub'ij chrech ri Jeremi'as, aretaq chi' ri ajawinel Sedesi'as junam ri kichomab'al xekanaj kuk' konojel ri uwinaq ri Jerusalem, junam uchomaxik xkib'an jun pixab', ⁹arech konojel kkitzoqopij ub'ik ri ekipataninel on ri kimoko'n che e'ajheb're'os arech man k'o ta jun ajjudi'o ajpataninel rech jun rachalal.

¹⁰Konojel ri ek'amal taq b'e e konojel ri winaq che xe'ok pa we jun chomanik ri', xenimanik, e xkitzoqopij ub'ik, jun are, ri upataninel, jun chik are ri umoko'n, arech man k'o ta jun kkanaj kanoq ajpataninel; ri e'are' xenimanik e xkitzoqopij ub'ik ri e'ajpataninel. ¹¹K'atek'ut, chi xaq b'i chik xekichapo e xkikoj chi jumul ri kikowinem pakiwi' ri ekipataninelab' e xkiya kan ri junam chomab'al xkib'ano e xekib'an chi jumul e'ajpataninel chkech ri e'are'.

¹²K'atek'uri', ri Yahweh kub'ij we tzij ri' chrech ri Jeremi'as: ¹³Jewa' kub'ij ri Yahweh ri Udyos ri Isra'el. Ri in xinb'an jun chapb'alq'ab' kuk' ri itat pa ri jun q'ij che xe'inwesaj ulog pa ri Egipto, pa ri jun ja che rech ri k'axalaj chak e xinb'ij: ¹⁴«Aretaq chi' kok'ow wuqub' junab', iwonojel ri' kitzoqopij ub'ik ri iwachalal ajheb're'o che xk'ayix chiwech. Katupatanij ri' ri at xa waqib' junab' e katzoqopij ub'i ri' ri are'». K'atek'ut, man xinkitatab'ej ta ri itat e man xkib'an ta we tzij ri'. ¹⁵Ri ix xik'ex ri ik'aslemal pa taq we q'ij ri' e xib'ano jachike ri suk' chnuwach rumal che junam xib'an chrech ri itzij iwonojel pa ri Nim Rachoch ri Dyos jawije' ksik'ix wi ri nub'i; ¹⁶k'atek'ut, ri ix xixtzalej pa iwaqan ruk' ri itzij e xib'an ri itzel chrech ri nub'i; xikoj chi jumul ri ikowinem pakiwi' ri kixkipatanij e pakiwi' ri e'imokom che xe'itzoqopij na ub'ik, xib'an chi na jumul epataninel chkech.

¹⁷Xa jek'uri', jewa' kub'ij ri Yahweh: Ri ix ma xitatab'ej ta ri nutzij aretaq chi' junam ub'ixik xib'ij ri itzij ix. Rimal k'uri', ri in kinb'ij na ri' jun tzij piwi' arech kixinya kan cho ri ch'ich' rech ch'o'j, cho ri b'innel yab'il e cho ri numik -utzij ri Yahweh-, k'atek'uri' ri in kinb'an na chiwech, ix jun poy rech xib'irikil chkiwach konojel ri e'ajawinel rech ri uwachulew. ¹⁸K'atek'uri', chkech ri winaq che xketzelaj uwach ri nutzij, ri e'are' che man xkib'an taj ri tzij che junam xib'ij chnuwach in, ri in kinb'an na ri' che kekam ri e'are' jeri' jacha ri jun ama' chij che xkiq'at panik'aj e xeq'ax panik'aj chrech ri keb' ch'aqap. ¹⁹Ri ekinimal ri Juda, ri ekinimal ri Jerusalem, ri emencho'r, ri echuchqajawib' e konojel ri winaq che xeq'ax panik'aj chrech ri keb' ch'aqap rech ri ama' chij, ²⁰ke'injach na ri' pa kiq'ab' ri ekik'ulel, e pakiq'ab' ri kkaj kekikamisaj, e ri kib'aqil, kiwa ri' ri chikop ajuwokaj e ri chikop ek'o chuwachulew. ²¹K'atek'uri', ri Sedesi'as rajawinel ri Juda, e ri ekinimal, ri in ke'injach na ri' pa kiq'ab' ri ekik'ulel e pakiq'ab' ri kkaj kekikamisaj ri e'are', ke'injach ri' pa kiq'ab' ri erajch'o'jab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, ri e'are' che xeb'e ub'i chiwach. ²²Je' nak'ut, ri in kintaqan na ri' -utzij ri Yahweh- arech ketzalej na uloq puwi' we jun tinimit ri'. Kech'o'jin na ri' ruk' we tinimit ri', kkecheb'ej na wa', kkiporoj na wa'; e ri jetaq utinimit ri Juda, ke'intolb'a na kanoq e man k'o ta jun winaq kkanaj kan chila'.

Ri rekab'itas

35¹Utzij ri Yahweh che xub'ij chrech ri Jeremi'as pa taq ri uq'ij ri Yoyakim, uk'ojol ri Josi'as, che rajawinel ri Juda: ²«Jat pa ri kachoch ri rekab'itas e jatich'aw kuk'. Ke'ak'am ub'i ri e'are' pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, e pa jun chkech ri ja chapaja' amaja' chkech». ³Xe'ink'am k'u ub'ik, ri Jasani'as, uk'ojol ri Jeremi'as, uk'ojol ri Jab'assini'as, ri erachalal, kuk' konojel ri e'kik'ojol e konojel ri erachoch ri rekab'itas, ⁴k'atek'uri' xe'ink'am ub'i ri e'are' pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, pa ri uk'olb'al ri B'en Yojanan, che uk'ojol ri Yigdali'as, jun achi che qas ralk'uwa'l Dyos, we jun k'olb'al ri' k'o chunaqaj ri kik'olb'al ri ek'amal taq b'e, e puwi' ri rachoch ri Ma'asi'as, uk'ojol ri Salun, ajchajinel chrech ri rokib'al, ⁵e xinya' chkech ri e'uk'ojol ri kachoch ri rekab'itas nik'aj taq q'eb'al amaja' e nik'aj taq qumub'al, e xinb'ij chkech: «Chtija' we amaja' ri'». ⁶Ri e'are' xkib'ij: «Man kqatij ta amaja' uj, rimal rech che ri qatat Jonadab, uk'ojol ri Rekab', xujutaq chrech weri': "Man k'o ta jumul kitij ri amaja', ri ix e ri e'ik'ojol, ⁷miyak ja, mitik jetaq ija', mitik jetaq uche'al uva, e ri ix man k'o ta jun jas uwach kiwechb'ej, xane pa tz'um taq ja kixjeqi' wi' pa ronojel ri kixk'asi' choq'ijsaq, arech k'i taq q'ij kixkanaj cho ri ulew jawi' ix k'o wi jacha ix kaxlan taq winaq". ⁸Ri uj qanimam ri uch'ab'al ri qatat Jonadab', uk'ojol ri Rekab', qanimam ronojel ri xujutaq chrech, pa junalik qaq'ilom qib' chutijik ri amaja', ri uj, ri eqixoqilal, ri eqak'ojol e ri eqami'al, ⁹man qayakom ta jetaq ja arech kujjeqi' chupam, man k'o ta uche'al uva qechb'em on ulew jawi' jujtiko'nijik wi, ¹⁰xane qajeqeb'am ri qak'aslemal pa taq tz'um taq ja, qastzij ujnimaninaq e qab'ano ronojel ri xujutaq ri qatat Jonadab chrech. ¹¹K'atek'ut, aretaq chi' xpaqi' uloq ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a che ub'anik ri ch'o'j puwi' we tinimit ri', ri uj xqab'ij: "Jo' b'a' e chujok ub'i pa ri Jerusalem, arech kujanimajik chuwach ri kichuq'ab' ri e'ajkalde'a e chuwach ri kichuq'ab' ri Aram", e xujkanaj kan pa ri Jerusalem».

¹²K'atek'uri', ri Yahweh kuya' ub'ixik we tzij ri' chrech ri Jeremi'as: ¹³Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Jat e ja'b'ij chkech ri achijab' rech ri Juda e chkech ri siwantinimit rech ri Jerusalem: ¿Lan ma kiweta'maj taj ri k'utb'al che kuk'ut ri nutzij chiwach? -utzij ri Yahweh- ¹⁴Qastzij xb'antaj ri utzij ri Jonadab', uk'ojol ri Rekab' che xe'uq'il ri e'uk'ojol chutijik ri vino e ri e'are' man kitijom taj ri amaja' chi k'a pa we kamik ri', rimal rech che xkinimaj ri xtaqanik ri kitat chkech. Ri in sib'alaj xixinch'ab'ej e ri ix

man k'o ta xita ri nutzij. ¹⁵Ri in sib'alaj xinkoj nuchuq'ab' che kitaqik ub'i chiwech konojel ri enupataninel ri eq'axel taq utzij ri Dyos, arech kkib'ij chiwech: Chixtzalej uloq pa iwaqan chuwach ri itzel ib'e, utz chib'ana' chrech ri ik'aselamal, mi'eteremb'ej enik'aj taq dyos chik, mi'epatanij ri e'are', k'atek'uri', kixjeqi' kan wa' pa we ulew che xinya' chiwech ix e chkech ri itat. K'atek'ut, ri ix man xitak'ab'a ta ri ixikin chutayik, man k'o ta xita' ri nutzij. ¹⁶Je' nak'uwa', ri erija'lil ri Yonadab', uk'ojol ri Rakab, qastzij utz uteremb'exik kib'anom ri jun taqanik xuya ri kitat chkech, k'atek'uri' we jun tinimit ri', man utatab'em ta ri nutzij!

¹⁷Rumal k'uwa' weri', jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Dyos Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Je' nak'ut, ri in nuk'amom uloq puwi' ri Juda e pakiwi' konojel ri siwantinimit rech Jerusalem, ronojel ri itzel che xinya' ub'ixik pakiwi' e'are': rumal rech che xe'inch'ab'ej e ma k'o ta xinkitatab'ej, xe'insik'ij e ma xkitzalej ta uwach ri nutzij. ¹⁸K'atek'uri', ri Jeremi'as kub'ij chkech ri winaq erekab'itas: «Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Rumal rech che ri ix xixniman chrech ri utaqanik ri itat Yonadab', e xib'an ronojel ri xtaqan chiwech e xixb'e pa ri b'e xixutaq chrech, ¹⁹rumal weri', jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: Ri Yonadab', uk'ojol ri Rekab', ronojel mul ri' kk'oji' jun rija'lil che pa junalik kjeqi' chnuwach».

Ri wuj b'otom, xk'atik

36¹Pa ri ukaj junab' rech ri Yoyakim, uk'ojol ri Josi'as, rajawinel ri Juda, xpe we tzij ri' ruk' ri Jeremi'as che rech ri Yahweh: ²Chak'ama' jun b'otom wuj e chatz'ib'aj chuwach ronojel ri tzij che nub'im chawech pakiwi' ri Isra'el, ri Juda e konojel ri jetaq amaq', chi aretaq chi' ri q'ij che xinmajij ach'ab'exik –pa taq uq'ij ri Josi'as– chi k'ate' we q'ij kamik ri'. ³Wene' ri rachoch ri Juda kuta utzijol ronojel ri itzel che nuchomam e kinwaj kinb'an chkech, arech chkijujunal ri winaq pa ri rachoch ri Juda ketzalej pa kaqan chrech ronojel ri itzel taq kib'e kimajim ub'ik; k'atek'uri', ri in loq' na k'uri' kinsach uwach ri kitzelal e ri kimak. ⁴Ri Jeremi'as xusik'ij ri B'aruk, uk'ojol ri Neriya'as, e ri are' xutz'ib'aj cho ri b'otom wuj ronojel ri tzij che xub'ij ri Jeremi'as chrech, ri tzij che ri Yahweh ub'im chech ri q'axel utzij ri Dyos.

⁵K'atek'uri', ri Jeremi'as xuya ub'ixik chrech ri B'aruk we jetaq pixb'anik: «Ri in, intz'apatalik, man kinkowin ta chi wa' che kinok chi na jumul pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ⁶Xajek'uri', jat ub'i at e ko ja'sik'ij chkiwach ri winaq ri xatz'ib'aj ub'ik cho le b'otom wuj, ri tzij xinb'ij chawech che ronojel utzij ri Yahweh, ja'sik'ij pa ri Nim Rachoch ri Yahweh pa ri jun q'ij rech mewajik. Xoquje' kasik'ij chkixikin konojel ri e'ajjuda che epetinaq uloq pa taq ri kitinimit. ⁷Wene' kkik'omij chrech ri Yahweh e ketzalej uloq pa kaqan chrech ronojel itzel taq kib'e; rumal rech che nimalaj ri uq'aq'al royowal e ri k'ax ub'im ri Yahweh puwi' we tinimit ri'». ⁸Ri B'aruk, uk'ojol ri Neriya'as, utz xuto ri taqanik xuya ri Jeremi'as chech, e xusik'ij pa ri wuj ri utzij ri Yahweh pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ⁹Chi pa ri job' junab' rech ri Yoyakim, uk'ojol ri Josi'as, rajawinel ri Juda, pa ri b'elejeb' ik' kesik'ix ri winaq arech kemewajik chuwach ri Yahweh, konojel ri e'ajjerusalem e konojel ri winaq che epetinaq uloq pa taq ri utinimit ri Juda pa ri Jerusalem. ¹⁰K'atek'uri', ri B'aruk xusik'ij pa ri wuj ronojel ri utzij ri Jeremi'as pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, pa ri uk'olb'al ri Gemaryahu, uk'ojol ri ajtz'ib' Shafan, choja ajsik, pa ri rokb'al ri K'ak' Uchi' ri Nim Rachoch ri Yahweh: konojel ri winaq xekowinik xkita' weri'.

¹¹Tek'uri', ri Mique'as, uk'ojol ri Guemari'as, che uk'ojol ri Shafan, xuta' ri taq utzij ri Yahweh che k'o pa ri wuj, ¹²xqaj uloq pa ri Nim Rachoch ri ajawinel, pa ri uk'olb'al ri ajtz'ib'. K'atek'uri' xe'uriqa' konojel ri enim taq winaq che ek'o chila': Elishama ri ajtz'ib'; Delayahu uk'ojol ri Shemayahu; Elnatan uk'ojol ri Akb'or; Guemari'as uk'ojol ri Shafan; Sedesi'as, uk'ojol ri Hananyahu, e konojel ri nima'q taq winaq chik. ¹³Ri Mike'as xub'ij

chkech ronojel ri taq tzij che xuta' uloq aretaq chi' ri B'aruk xusik'ij chkixikin ri winaq. ¹⁴Konojel ri enim taq winaq xkitaq ub'i ruk' ri B'aruk ri Yehudi, uk'ojol ri Netanyahu, uk'ojol ri Shelemyahu, uk'ojol ri Kushi, arech kulub'ij chrech ri B'aruk: «We b'otom wuj ri' che ko xasik'ij chkiwach ri winaq, chak'ama' ub'i pa ri aq'ab' e chatpetoq!». Ri B'aruk, uk'ojol ri Neriya'as, xuk'am uloq ri b'otom wuj puq'ab' e kpe uloq kuk' ri e'are'. ¹⁵Kkib'ij chrech: «Chatt'uyuloq' e chasik'ij chqawach uj ri b'otom wuj». K'atek'uri', ri B'aruk xusik'ij chkiwach. ¹⁶Aretaq chi' xtataj kumal ronojel ri taq tzij ri', ri e'are' kkixib'ij kib' e xkib'ij chkib'il kib' e kkib'ij chrech ri B'aruk: «Rajawaxik che ri ajawinel kuta ronojel we tzij ri'». ¹⁷E xkib'ij chrech ri B'aruk: «Chaya' ub'ixik chqech jas utz'ib'axik xab'an ronojel we taq tzij ri'». ¹⁸Ri B'aruk kub'ij chkech: «Are ri Jeremi'as xb'in chwech ronojel we tzij ri', e ri in xintz'ib'aj ruk' ri tinta cho we wuj ri'». ¹⁹Ri enim taq winaq kkib'ij chrech ri B'aruk: «Jat e chiwaj iwib', ri at e ri Jeremi'as, rajawaxik che ma k'o ta jun winaq reta'm jawije' ix k'o wi». ²⁰K'atek'uri', keb'e pa ri rachoch ri ajawinel, choja pa ri Nim Rachoch, e xkiya' kan ri b'otom wuj pa ri uk'olb'al ri ajtz'ib' Elishama. K'atek'uri' kkib'ij chrech ri ajawinel ronojel we jetaq tzij ri'.

²¹Ri ajawinel xutaq ub'i ri Yehudi arech kuk'am uloq ri b'otom wuj; ri are' kuk'ama' uloq pa ri uk'olb'al ri ajtz'ib' Elishama e kusik'ij chuwach ri ajawinel e chkiwach konojel ri enim taq winaq, che etak'al chunaqaj ri ajawinel. ²²Ri ajawinel t'uyulik pa ri ja che uk'olb'al pa ri q'älaj –are pa ri b'elejeb' ik' k'olik– e tzihtalik jun q'aq' chuwach ri are'. ²³Aretaq chi' ri Yehudi usik'im chi oxib' on kijeb' uxaq taq ri wuj, ri ajawinel kujiso ruk' ri uqub'al ri ajtz'ib' e xuk'yaq ub'i pa ri q'aq', e jeri' xub'an chrech ronojel ri b'otom wuj, xuporoj ub'i ronojel pa ri q'aq'. ²⁴K'atek'ut, ri ajawinel e ri e'upataninel man xkichib'ij ta kib' e man xkirach'qij ta ri katz'yaq aretaq chi' xkita' we tzij ri'; ²⁵pune'taj ri Elnatan, ri Delayahu e ri Gemari'as sib'alaj xkita chrech ri ajawinel che man kuporoj ta ri b'otom wuj, man k'o ta xuta' ri kitzij. ²⁶K'atek'uri', xtaqan chrech ri Yerahme'el uk'ojol ri ajawinel, chrech ri Serayahu uk'ojol ri Azri'el e chech ri Shelemyahu uk'ojol ri Ab'dese, arech kkichap ri ajtz'ib' B'aruk e ri Jeremi'as ri' q'axel utzij ri Dyos. K'atek'uri' ri Yahweh xerawaj ri e'are'.

²⁷K'atek'uri', ri utzij ri Yahweh xpe ruk' ri Jeremi'as –aretaq chi' xportaj ri b'otom wuj rumal ri ajawinel, ri tzij che xutz'ib'aj ri B'aruk ri xub'ij ri Jeremi'as chrech– jewa' xub'ij chrech: ²⁸«Chak'ama' chi ukoq jun b'otom wuj chik; chatz'ib'aj ronojel ri taq tzij che tz'ib'atalik chik pa ri nab'e b'otom wuj, ri xuporoj ri Yoyakim, rajawinel ri Juda. ²⁹K'atek'uri', puwi' ri Yoyakim, rajawinel ri Juda, kab'ij na jewa' puwi' ri': Jewa' kub'ij ri Yahweh. Ri at xaporoj ri b'otom wuj aretaq chi' kab'ij: “¿Jasche xatz'ib'aj weri': Qastzij che ri rajawinel ri B'ab'iloni'a kpe na ri' e kuchasaj wa' we ulew ri' e ke'uk'am ub'i ri' ri winaq e ri chikop?”. ³⁰Rumal k'uwa' weri', jewa' kub'ij ri Yahweh puwi' ri Yoyakim, rajawinel ri Juda. Man k'o ta chi jun winaq ri' che kok pa uk'exwach cho ri utem ri David, e ri ub'aqil k'yaqom kan ri', kk'oji' na ri' cho ri q'ij paq'ij e cho ri tew chaq'ab'. ³¹Kink'ajisaj na kiwach ri' rumal ri kimak, ri are', ri erija'alil e ri e'upataninel, kink'am na uloq ri' pakiwi' ri e'are', pakiwi' ri e'ajjerusalem e ri e'ajjuda ronojel ri itzel e ri k'ax xinb'ij pakiwi' e man k'o ta xita' weri'».

³²Ri Jeremi'as xuk'am chi ukoq jun chik b'otom wuj e xuya' chrech ri ajtz'ib' B'aruk, uk'ojol ri Neriya'as, e ri are' xutz'ib'aj chi jumal ronojel ri taq tzij che xub'ij ri Jeremi'as chrech, ri utz'ib'am chik pa ri jun b'otom wuj che xuporoj ri Yoyakim, rajawinel ri Juda. K'atek'uri', xtz'aqatisaxik nik'aj tzij chik che jewa' jacha ri nikaj.

Q'atb'altzij puwi' ri Sedesi'as

37¹Xpetik, xajawinik pa uk'exwach ri Koni'as, che uk'ojol ri Yoyakim, ri ajawinel Sedesi'as che uk'ojol ri Josi'as, ri are' che are ri Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a xkojowik ajawinel pa ri rulew ri Juda, ²K'atek'uri', ri are', ri e'upataninel, xoquje' ri esiwantinimit rech ri uwachulew man k'o ta xkitatab'ej ri jetaq utzij ri Yahweh che ub'im ruk' ri Jeremi'as q'axel utzij ri Dyos. ³Ri ajawinel Sedesi'as xutaq ub'i ri Yukal, uk'ojol ri Selemi'as e ri chuchqajaw Sofoni'as, uk'ojol ri Ma'ase'i'as, arech kekib'ij chrech ri Jeremi'as ri q'axel utzij ri Dyos we jetaq tzij ri': «Chatch'aw paqawi' ruk' ri Yahweh ri Qadyos arech kutoq'ob'isaj qawach!». ⁴K'atek'uri' ri Jeremi'as kb'in chkixo'l ri winaq: rumal che man k'o ta chik pache'. ⁵Ri erajch'ojab' ri Fara'on xe'el ub'ik pa ri Egipto; k'atek'uri', aretaq chi' xkita' utzijol weri' ri e'ajkalde'a che kisutim rij ri Jerusalem, xkiyak ub'i ri jastaq kech e xkiya kan ri Jerusalem.

⁶K'atek'uri', xpe ruk' ri Jeremi'as ri q'axel utzij ri Dyos, ri utzij ri Yahweh : ⁷Jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el: Jewa' kib'ij chrech ri rajawinel ri Juda che xixutaq uluq wuk' arech kilita' ri nutzij: Ri erajch'ojab' ri Fara'on che xepetik chito'ik ix, ri e'are' xetzalej ub'ik pa ri kulew, ri Egipto! ⁸Ri e'ajkalde'a ketzalej na uluq ri' arech kech'o'jin ruk' we tinimit ri', kkechb'ej na ri' e kkiporoy wa'. ⁹Jewa' kub'ij ri Yahweh. Mikub'isaj b'a' ik'ux' aretaq chi' kib'ij: «Ri e'ajkalde'a kujkiya kan ri' e chi ke'el ub'i ri' pa we qulew», rumal rech che ri e'are' man keb'e ta ub'i ri'! ¹⁰Pune'taj ri ix kixch'akan pakiwi' konojel ri ekajch'o'jab' ri e'ajkalde'a che kech'o'jin iwuk', e k'atek'uri' xuwi kekanaj kanoq esoktajinaq taq achijab', ri e'are', chkijujunal ri' kewa'laj uluq pa ri tz'um taq kachoch e kkiporoy wa' we tinimit ri'.

Ri Jeremi'as kokisax pache'

¹¹Aretaq chi' ri ekajch'o'jab' ri e'ajkalde'a tajin kkiyak ub'i ri jastaq kech e kkitanab'a' kan ri ch'o'j ruk' ri Jerusalem, ketzalej pa kaqan rumal ri erajch'oj ri Fara'on, ¹²ri Jeremi'as elem kub'am b'i pa ri Jerusalem arech kb'e ub'i pa ri rulew ri B'enjamin, rumal jun tojb'al kb'an chkixo'l ri winaq. ¹³K'o chik pa ri rokib'al utinimit ri B'enjamin, jawi' k'o wi jun winaq ajchajinel che ub'i' Yiriyi'as uk'ojol ri Selemi'as, ri are che uk'ojol ri Janani'as; ri Yiriyi'as kinimal ri echajinel waral; kuchap ri Jeremi'as ri q'axel utzij ri Dyos e kub'ij chrech: «Ri at xa katq'ax ub'i kuk' ri e'ajkalde'a!». ¹⁴Ri Jeremi'as kub'ij chrech: «Man tzij taj ri kab'ij! Ri in man kinq'ax ta ub'i kuk' ri e'ajkalde'a!». K'atek'ut, ri Yiriyi'as kuchap ub'i ri Jeremi'as e kuk'am ub'i chkiwach ri enim taq winaq. ¹⁵Ri e'are' xpe koyowal chech ri Jeremi'as, kkich'ayo e kkitz'apij pa ri rachoch ri ajtz'ib' Jonatan, che ri rachoch are upatan ketz'apixik ri winaq. ¹⁶Xa jek'uri', ri Jeremi'as k'i taq q'ij xk'o'ji' chuxe' ri joron ulew.

¹⁷Ri ajawinel Sedesi'as xutaq uk'amik ri Jeremi'as chuwach. K'atek'uri', pa awatalik pa ri nim rachoch ri ajawinel kuta' chrech: «¿La k'o ta jun tzij petinaq uluq chi ruk' ri Yahweh?». Ri Jeremi'as kub'ij: «K'olik. Ri at katjachitaj na ri' pa ri uq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a!». ¹⁸K'atek'uri', ri Jeremi'as kub'ij chrech ri ajawinel Sedesi'as: «¿La k'o jun numak in chawach ri at, chkiwach ri e'apataninel on chkiwach we tinimit ri' che rumal xinikoj ix pache'? ¹⁹¿Jawi' ek'o wi' ri q'axel taq utzij ri Dyos che xkiya' ub'ixik chiwech: “Man kp'e ta ri' chiwij ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e man kpe ta ri' puwi' we ulew ri'?”. ²⁰Kamik ri', chutatab'ej b'a' ri wajaw ri ajawinel, utz b'a' chata' we kinta chawech ri' e chqaj b'a' chawach: Minatz'apij b'a' chi jumul pa ri rachoch ri ajtz'ib' Jonatan, minkam kan chila'». ²¹K'atek'uri' ri ajawinel Sedesi'as xtaqanik che kya ri Jeremi'as pa ri kik'olb'al ri echajinel e kkiya' chrech ri are' ronojel q'ij jun kaxlanwa che kkib'an ri e'ajkaxlanwa pa ri k'ayb'al, chi

kya chrech k'ate' na man k'o ta chi jun kaxlanwa pa ri tinimit. K'atek'uri', ri Jeremi'as kkanaj kan pa ri kik'olb'al ri echajinel.

Ri Jeremi'as pa ri k'ax e ri Eb'ed Melek

38¹K'atek'ut, ri Sefati'as uk'ojol ri Mattan, Guedali'as uk'ojol ri Pasjur, Yukal uk'ojol ri Selami'as, e Pasjur uk'ojol ri Malqui'as, kitom chik ri tzij che ri Jeremi'as xub'ij chkech konojel ri winaq: ²«Jewa' kub'ij ri Yahweh. Jachin kkanaj kanoq pa we tinimit ri' kkam ri' rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, rumal ri wi'jal e ri itzel b'innel, k'atek'ut, jachin ri kel na ulog e kujach na rib' pa kiq'ab' ri e'ajkalde'a, kk'asi' ri', e are uch'akoj ri' ri uk'aslemal! ³Jewa' kub'ij ri Yahweh: Qastzij nak'ut, we tinimit ri' kqaj na ri' pa kiq'ab' ri erajch'ojab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e krechb'ej na ri'!».

⁴K'atek'uri', ri enim taq winaq ri' kkib'ij chrech ri ajawinel: «iChkamisaxoq ri jun winaq ri'! Qastzij nak'ut che ruk' weri' kub'an keb' kik'u'x ri e'ajch'o'jab' che ekanajinaq na kanoq pa we tinimit ri', e xoquje' kub'an keb' kik'u'x konojel ri winaq aretaq chi' kub'ij we tzij ri'. We jun winaq ri' man are ta kutzukuj ri utzil chkech ri tinimit, xane are kraj ri k'ax chkech». ⁵Ri ajawinel Sedesi'as kub'ij: «Je' nak'ut, ri are' k'o pa iq'ab' le', ri ajawinel man kkowin taj kixuk'ule'laj ri ix!». ⁶Ri e'are', kkichap ri Jeremi'as e kkik'yaq ub'i pa ri k'wa' rech ri Malkiyi'as, uk'ojol ri ajawinel, choja pa ri kik'olb'al ri e'ajchajinel; kkiqasaj ri are' chupan ruk' taq k'am. Pa we k'wa' ri' man k'o ta ja' xaq xuwi k'o xoq'ol, e ri Jeremi'as kjutjub' ub'i pa ri xoq'ol.

⁷K'atek'ut, ri ajkusita Eb'ed-Melek –jun mencho'r achi, ajpataninel pa ri Nim Rachoch ri ajawinel, xuta'o che xnim ri Jeremi'as pa ri k'wa'. Ri ajawinel t'uyulik chuchi' ri tinimit pa ri rokb'al ri B'enjamin, ⁸Ri Eb'ed-Melek xel ulog pa ri Nim Rachoch ri ajawinel e kub'ij chech ri are': ⁹«Wajaw ri ajawinel, itzel ri' ronojel ri xkib'an ri winaq ri' chrech ri Jeremi'as, ri q'axel utzij ri Dyos; che xkik'yaq ub'i pa ri k'wa'. Ri are' xas kkam na ri' chrech numik pa ri che' che k'o choja rumal rech che ma k'o ta chi ri kaxlanwa pa ronojel ri tinimit». ¹⁰K'atek'uri', ri ajawinel kutaq ri ajkusita Eb'ed-Melek, kub'ij chrech: «Che'ak'ama' ub'i awuk' juwinaq lajuj achijab' e ji'wesaj ulog pa ri k'wa' ri Jeremi'as, ri q'axel utzij ri Dyos, wene' kkamik». ¹¹Ri Eb'ed-Melek ke'uk'am ub'i we achijab' ri', kok pa ri Nim Rachoch ri ajawinel pa ri ja jawi' uk'olb'al ri q'inomal; kuk'am koq nik'aj q'e'l taq k'obj'al e q'e'l taq atz'yaq e kuqasaj b'i chrech ri Jeremi'as pa ri k'wa' ruk' jujun taq k'am. ¹²Ri Eb'ed-Melek ri ajkusita, kub'ij chrech ri Jeremi'as: «Chakojo' we taq k'obj'al e we taq k'am ri' pa ri ak'alk'a'x». Jawa' xub'an ri Jeremi'as. ¹³K'atek'uri' kkijik'o ri Jeremi'as ruk' ri taq k'am e ri are' kpaqi' ulog e xel ulog pa ri k'wa'. E ri Jeremi'as kkanaj kan cho ja jawi' kik'olob'al ri e'ajchajinelab'.

Kitzijonem ri Jeremi'as e ri Sedesi'as

¹⁴Ri ajawinel Sedesi'as xutaq uk'amik ulog ri Jeremi'as pa ri urox okb'al rech ri Nim Rachoch ri Yahweh. K'atek'uri' ri ajawinel kub'ij chrech ri Jeremi'as: «Ri in kinwaj kinta' chaweche jun tzij; ma k'o ta kawaj chnuwach!». ¹⁵Ri Jeremi'as kub'ij chrech ri Sedesi'as: «We kinb'ij in ri saqalaj tzij chaweche, kinakamisaj ri', e we katinpixb'aj man k'o ta kata ri' ri nutzij!». ¹⁶Ri ajawinel Sedesi'as pa awatalik kujikib'a' ri utzij chwach ri Jeremi'as: «Rumal ri uk'aslemal ri Yahweh, rumal ri qak'aslemal che uya'om ri are', man katinkamisaj taj e ma katinjach ta pa kiq'ab' ri achijab' che kkaj katkikamisaj». ¹⁷K'atek'uri', ri Jeremi'as kub'ij chech ri Sedesi'as: «Jewa' kub'ij ri Yahweh ri Dyos Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. We ri at katel ub'ik e kajacha' awib' chkech ri ekinimal rech ri ajawinel

B'ab'iloni'a, ri at katk'asi' ri' e we tinimit ri' man kporox ta wa'; kak'asi' ri', ri at e ri e'awachalal. ¹⁸K'atek'ut, we ri at man katel ta ub'i chujachik awib' pa kiqu'ab' ri ekinimal uwinaq ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, we tinimit ri' kqaj wa' pa kiqu'ab' ri e'ajkalde'a e kkiporox na wa'; k'atek'uri' ri at man loq' ta ri' katanimaj ub'i pa ri kiqu'ab'».

¹⁹K'atek'uri' ri ajawinel Sedesi'as kub'ij chrech ri Jeremi'as: «Ri in kinxib'ij wib' chkech ri e'ajjuda che xeq'ax ub'i kuk' ri e'ajkalde'a; wene' ri e'are' kekowinik kinkijach pa kiqu'ab' e ri e'are' wene' kkib'an k'ax chwech». ²⁰Ri Jeremi'as kub'ij chrech: «Man katkijach ta ri'. Chatatab'ej ri uch'ab'al ri Yahweh pa we kinb'ij chaweche ri', e utz na k'u wa' chaweche e ri at katk'asi' kan wa'. ²¹K'atek'ut, we ri at man kawaj taj katel ub'ik e ka'jacha' awib' pa kiqu'ab', are wa' ri xuk'ut ri Yahweh chnuwach. ²²Konojel ri ixoqib' che ejeqel pa ri Nim Rachoch ri rajawinel ri Juda ke'esax ub'i ri' ri e'are' chuwach ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, tek'uri' kkib'ij ri' ri e'are':

Xatkisub'u', xekowin chaweche ri e'utزالaj taq awachi'l chawach.

Ri awaqan xejutjub' ub'i pa ri xoq'ol ri e'are' xetzalej pa kaqan chaweche.

²³Je' nak'uri', konojel ri e'awixoxilal e ri e'awalk'uwa'l kek'am b'i ri' chkech ri e'ajkalde'a. Ri at, chi katqaj ri' pa kiqu'ab' e man loq' ta ri' katanimajik chkiwach, e kattz'apisaxik ri' pa che', katjach ri' pa uq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a. K'atek'uri', kporox wa' we tinimit ri'».

²⁴Ri Sedesi'as kub'ij chrech ri Jeremi'as: «Mreta'maj jun winaq we tzij ri', we man jeri', ri at katkam na ri'. ²⁵Punetaj ri enim taq winaq keta'maj che xinch'aw awuk' e kepe awuk' chutayik chaweche: "Chaq'alajisaj chqawach ri xab'ij chrech ri ajawinel, man k'o ta kak'u kanoq e chab'ij chqech ri tzij xub'ij ri ajawinel chaweche, we man jeri' kab'ano, katqakamisaj", ²⁶ri at kab'ij na ri' chkech: "ri in xinta ri utzil chrech ri ajawinel; arech man kintaq ta chi ub'i jumul pa ri rachoch ri Jonatan rumal rech che kinxib'ij wib' wene' kinkam kan chila"».

²⁷E jek'uri' xb'antajik; konojel ri enim taq winaq xepe ruk' ri Jeremi'as che uk'otik uchi'. E ri are' kub'ij chkech jeri' jacha xtaqan ri ajawinel chrech are'. Ja'maril xekanaj kan ri e'are', rumal rech che man k'o ta xketa'maj ri xkitzijoq ruk' ri ajawinel. ²⁸Xa jek'uri', ri Jeremi'as kkanaj kan choja pa ri kik'olb'al ri e'ajchajinel chi k'ate' pa ri jun q'ij che xb'an okem pa ri Jerusalem. K'atek'uri', ri are' chila' k'o wi aretaq chi' xb'an okem pa ri Jerusalem.

Ri Jeremi'as aretaq chi' xqaj ri Jerusalem pa uq'ab' ri Nab'ukodonosor

³⁹¹Pa ri b'elejeb' junab' chik rech ri Sedesi'as rajawinel ri Juda, pa ri lajuj ik' xpe ri Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a kuk' konojel ri erajch'o'jab' arech kch'ojin ruk' ri Jerusalem e xkisutij rij. ²Pa ri ju'lajuj junab' rech ri Sedesi'as, pa ri ukaj ik', pa ri b'elejeb' q'ij rech ri ik', xwortajik jun b'e pa ri tinimit.

³Konojel ri ek'amal taq b'e erech ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, xe'ok ulox chila', k'atek'uri' xkijeqab'a' kib' pa ri rokb'al ri tinimit che k'o Panik'aj: Ri Nergal-Sareser, ri Samgor-Neb'o, ri Sar-Sekim, ri Nergalsareser che nimalaj ub'antajik, e konojel ri enik'aj ek'amal taq b'e chik erech ri rajawinel ri B'ab'iloni'a.

⁴Aretaq chi' ri Sedesi'as rajawinel ri Juda, kerilo ri e'are' e konojel ri e'ajch'o'j, ke'animaj ub'ik e ke'el ub'i pa ri tinimit chaq'ab', keb'in ub'ik pa ri utzalaj rulew ri ajawinel pa ri rokb'al ri tinimit che k'o chuxo'l ri keb' tapya; keb'e ub'i pa ri jun b'e rech ri Arab'a. ⁵K'atek'uri', ri e'ajch'o'jab' kekoqataj ri e'are' e kekiriqa' ri Sedesi'as pa taq ri taq'aj rech ri Jeriko. Kkichapo e kkikoj ri are' pache', e kkik'am ub'i pa ri Rib'la, pa taq ri rulew ri Hamat,

ruk' ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a e ri are' kub'an q'atojtzij puwi'. ⁶Ri rajawinel ri B'ab'iloni'a ktaqanik che uketik kiqu' ri e'uk'ojol ri Sedesi'as chi chuwach ri are', pa ri Rib'la. Xoquje' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a ktaqanik che uketik ri kiqu' konojel ri enim taq winaq rech ri Juda. ⁷K'atek'uri', kuchuq' ri uwoq'och ri Sedesi'as e kuxim ri are' ruk' taq ch'ich' arech kuk'am ub'i pa ri B'ab'iloni'a. ⁸Ri e'ajkalde'a kkiporoj ri Nim Rachoch ri ajawinel e ronojel ri kachoch ri winaq, e kkiwilijisaj ub'ik ri taq utapya ri Jerusalem. ⁹Ri Neb'usaradan, che kinimal ri e'ajch'o'jab', ke'uk'am ub'i pa ri B'ab'iloni'a ri winaq che ek'o na kanoq pa ri tinimit, ri winaq che xeq'ax kuk' e'are' e ri e'ajch'ayil taq ch'ich' che ek'o na kanoq. ¹⁰K'atek'ut, ri Neb'usaradan che kinimal ri e'ajch'o'jab', ke'uya' kanoq pa ri Juda ri emeb'a' taq winaq che ma k'o ta jun jastaq kech e kuya' kan tikb'al uva e ulew chkech.

¹¹Puwi' ri Jeremi'as, ri Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a, jewa' xtaqan kan chech ri Neb'usaradan che are kinimal ri e'ajch'o'jab': ¹²«Chachapa' ri are' e qas chak'ak'lej, mab'an k'ax chech, xane are chab'ana' chrech ri kuta are' chawech».

¹³Ri Neb'usaradan kinimal ri e'ajch'o'jab', ri Neb'usaradan nimalaj ub'antajik, ri Nergalsareser nimalaj mago e konojel ri ekinimal uwinaq ri rajawinel ri B'ab'iloni'a ¹⁴xekitaq ub'i jujun taq winaq che uk'amik ri Jeremi'as chi pa pa ri kik'olb'al ri e'ajchajinel; e kkiya' kan ri Jeremi'as chrech ri Godoli'as uk'ojol ri Ajikam, uk'ojol ri Shafan, arech kuk'am ub'i cho ri rachoch, e jeri' kkanaj kan chkixo'l ri winaq.

Ri Eb'ed-Melek

¹⁵Aretaq chi' ri Jeremi'as tz'apatalik pa ri kik'olb'al ri e'ajchajinel, ri utzij ri Yahweh xpe ruk' ri are' e jewa' xb'ix chrech: ¹⁶Jat e ja'b'ij chrech ri ajkusita Eb'ed-Melek: Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Je' nak'ut, ri in kinb'an na ri' puwi' we tinimit ri' ri k'ax taq nutzij, man k'o ta jun nutzij rech utzil chrech. Pa we jun q'ij ri' at ri' katilowik re ri qastzij kb'antajik. ¹⁷K'atek'ut, ri in katinkoj ri' ri at pa we jun q'ij ri' -utzij ri Yahweh- e man katjachitaj ta ri' pa kiq'ab' ri e'are' che ri at axib'im awib' chkech. ¹⁸Xane ri in katinto' ri' arech katanimaj chkiwach: man katqaj ta ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j, ri at kach'ak ri' ri ak'aslemal, rumal rech che ri at xakub'a' ak'u'x chwij.

Ri Jeremi'as

40¹Ri tzij che ri Yahweh xutaq ruk' ri Jeremi'as, aretaq chi' ri Neb'usaradan kinimal ri e'ajch'o'jab', xutzooqopij ub'ik ri are' pa ri Rama, aretaq chi' kutas apanoq e kuk'am ub'ik, are taq chi' ri Jeremi'as jat'im ruk' taq ch'ich' kuk' ri e'ajjerusalem che echapatalik, xoquje' ri e'ajjuda che ik'amom ub'ik pa ri B'ab'iloni'a.

²Jek'uri', ri kinimal ri e'ajch'o'jab' kuk'am ub'i ri Jeremi'as e kub'ij chech: «Ri Yahweh che Adyos ub'im chik we k'ax kuk'ulmaj na ronojel we tinimit ri' ³e qastzij xb'antaj rumal weri'. Ri Yahweh xub'ano ri utzij xub'ij. Rumal rech che ri ix xixmakun chuwach ri Yahweh e man xita' ta ri uch'ab'al: we k'ax ri' xpe piwi'. ⁴Kamik ri', chawilampe', ri in katitzooqopij ub'ik e kinkir ri jetaq ch'ich' che ujat'im le aq'ab'. We kawaj, katb'e wuk' pa B'ab'iloni'a, jo' b'a, e ri in katinwilij na ri' ri at. Wema kawaj katb'e wuk', xoquje' utz na k'ula'. Chawilampe' k'o ronojel ri tinimit chawach le'; jawi' utz kawilo e utz kachomaj katb'e wi, jat b'a'». ⁵Maja' kusutij rib' ri Jeremi'as kub'ij chrech: «Ri at kuya'o katb'e ruk' ri Godoli'as ri uk'ojol ri Ajikam, uk'ojol ri Shafan, che ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xukoj kanoq q'atb'altzij chkech ri taq utinimit ri Juda. K'atek'uri' chatkanaj kan ruk' ri are' chkixo'l ri winaq chila'. Ri at, xas jat jawi' kawaj katb'e wi». Tek'uri', ri kinimal ri e'ajchajinel, kuya' kan chrech nik'aj taq uwa e kuya' kan nik'aj taq sipanik chrech e xuch'ab'ej kanoq. ⁶K'atek'uri', ri

Jeremi'as kb'e ub'i pa Mispa pa rachoch ri Godoli'as ri uk'ojol ri Ajikam e kkanaj kan ruk' chil'a, chkixo'l ri winaq che xekanaj kan pa we amaq' ri'.

Ri ukamisaxik ri q'ataltzij Godoli'as

⁷Konojel ri ekinimal ri e'ajch'o'jab' e konojel ri achijab' che ek'o kuk' e che kiksuk'ub'am kib' chrech ri ch'o'j, xkito che ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xukoj kan ri Godoli'as ri uk'ojol ri Ajikam q'ataltzij puwi' ri tinimit e xe'uya kan pa uq'ab', ri achijab', ri ixoqib' e ri ak'alab', e ri emeb'a'ib' che man xek'am ta ub'ik pa ri B'ab'iloni'a. ⁸Kepe ruk' ri Godoli'as pa ri Mispa: Ri Isma'el uk'ojol ri Netani'as, Yojanan e Yonatan, uk'ojol ri Kare'aj, Sera'i'as uk'ojol ri Tanjumet, ri e'uk'ojol ri Efay ri ajnetofita, e ri Ya'asani'as ri ajma'aka'. Kepetik ri e'are' kuk' konojel ri achijab' ek'o kuk'. ⁹Ri Godoli'as, uk'ojol ri Ajikam, uk'ojol ri Shafan, xujikib'a' jun nimalaj utzij chkech ri e'are' e chkech ri achijab' ek'o kuk': «Mixib'ij iwib' chkipatanixik ri e'ajkalde'a, chixkanaj kan pa we amaq' ri', e chipatanij ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, k'atek'uri', utz wa' kub'an weri' chiwech. ¹⁰Ri in injeqel waral pa ri Mispa arech kintak'ab'a' wib' chkiwach ri e'ajkalde'a che kepe waral pa we qulew. Ri ix, chiyaka' ri amaja', chiyaka' ri uwach tiko'n e ri ase'ite, chik'olo' pa taq ri k'olb'al rech e chixjeqel pa taq ri tinimit jawije' kixkanaj wi kiwaj».

¹¹Xoquje', konojel ri e'ajjude'a che xekanaj kan pa ri Mo'ab', chuxo'l ri Ammon e ri Edom e ri ek'o pa ronojel taq ri nik'aj taq amaq' chik, xkito che ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xe'uya' kan nik'aj winaq chrech ri Juda e xeruqxa'nij kanoq chrech ri Godoli'as che uk'ojol ri Ajikam e ri are' che uk'ojol ri Shafan. ¹²Konojel we e'ajjuda ri' ketzalej uluq pa taq ri kik'olb'al jawije' xkito'o wi kib'; xepe pa ri tinimit Juda ruk' ri Godoli'as pa ri Mispa, xkik'ol sib'alaj amaja' e xkiyak sib'alaj uwach ri jetaq tiko'n.

¹³K'atek'uri', ri Yojanan che uk'ojol ri Kare'aj e konojel ri ekinimal ri e'ajch'o'jab' che ek'o pa we ulew ri', kepe ruk' ri Godoli'as pa ri Mispa ¹⁴e kkib'ij chrech: «¿La aweta'm che ri B'a'alis, ri kajawinel ri e'ajamon, xutaq uluq ri Isma'el che uk'ojol ri Netani'as, che akamisaxik ri at?». K'atek'ut, ri Godoli'as che uk'ojol ri Ajikam man xukoj ta ri kitzij. ¹⁵K'atek'uri', ri Yojanan ri uk'ojol ri Kare'aj, pa awatalik xu'b'ij chrech ri Godoli'as pa ri Mispa: «Ri in kinb'e na chukamisaxik ri Isma'el, uk'ojol ri Netani'as e man k'o ta jun wa' kreta'maj weri'. ¿Jasche che katukamisaj na at ri are', weri' kuk'ama' uluq wa' che konojel ri e'ajjuda che ek'o awuk' at, kkijub'uj ub'i kib' wa' e kekam ri' ri e'ajjuda che eto'tajinaq kanoq?». ¹⁶K'atek'ut, ri Godoli'as uk'ojol ri Ajikam, kub'ij chrech ri Yojanan, uk'ojol ri Kare'aj: «Mab'an weri', rumal rech che ri tzij kab'ij puwi' ri Isma'el, man tzij taj!».

41¹Pa ri uwuq ik', ri Isma'el che uk'ojol ri Netani'as, uk'ojol ri Elisama, che rija'lil ri ajawinel, kpe uluq kuk' ejujun nima'q taq winaq rech ri ajawinel e ruk' elajuj achijab' uluq e kusuk'ub'a' uluq ruk' ri Godoli'as ri uk'ojol ri Ajikam, pa ri Mispa. K'atek'uri', aretaq chi' ri e'are' ek'o chi pa ri Mispa, junam kewa'ik ruk' ri Godoli'as. ²Ri Isma'el, uk'ojol ri Netani'as, kwa'lajik e xoquje' ri lajuj achijab' e ruk' ri ch'ich' rech ch'oj, kkikamisaj kan ri Godoli'as uk'ojol ri Ajikam, uk'ojol ri Shafan. Jewa' ukamisaxik kanoq xkib'ano, ri are' che ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xukoj kan puwi' ri amaq'. ³Xoquje', ri Isma'el xe'ukamisaj kanoq konojel ri e'ajjuda che ek'o ruk' ri Godoli'as pa ri Mispa, e ri e'ajkalde'a che ek'o chila' -ri e'ajch'o'jab'- ⁴Keb' q'ij chi aq'anoq chuwach ri ukamisaxik ri Godoli'as, aretaq chi' man k'o ta jun winaq reta'm weri', ⁵kepe uluq enik'aj achijab' pa ri Sikem uluq, rech ri Silo e ri Samari'a; ejumuch' winaq, kisokam ri kismachi', q'el y tel taq katz'yaq, e quptajinaq ri kib'aqil; ri e'are' kuk'am uluq nik'aj taq sipanik e nik'aj taq k'ok' q'ol, che are kkaj kkikoj pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ⁶Ri Isma'el uk'ojol ri Netani'as, kel ub'ik pa ri Mispa che

kik'ulaxik ri e'are'. Ri are' koq'ik aretaq chi' tajin kb'inik. Kopan kuk' e kub'ij chkech: «iChixesaj pa ri rachoch ri Godoli'as uk'ojol ri Ajikam». ⁷K'atek'uri', aretaq chi' xe'ok b'i pa ri tinimit, ri Isma'el uk'ojol ri Netani'as kuchet kiqu, xetob' ri achijab' ruk' e ke'uk'yaq kan ri e'are' pa jun k'wa'. ⁸Chkixo'l we achijab' ri', ek'o lajuj che xkib'ij chrech ri Isma'el: «Mujakamisaj, chujak'asb'a' kanoq, rumal rech che ri uj, pa ri qulew qawam kanoq wa, triko, salwa't, ase'ite e uwa'lche'». Utz kuta weri' e man ke'ukamisaj ta ri e'are' jacha ri ekachalal. ⁹Ri k'wa', jawi' ri Isma'el, xe'uk'yaq kan konojel ri kib'aqil ri winaq che xekikamisaj, are ri jun nim k'wa'; are ri xub'an ri ajawinel Asa arech kuto' rib' chuwach ri B'asa, rajawinel ri Isra'el. Ri Isma'el, uk'ojol ri Netani'as, xunojisaj chrech ri kib'aqil ri xekamisaxik. ¹⁰K'atek'uri', ri Isma'el ke'utz'apij pache' konojel ri winaq che ek'o na kanoq pa ri Mispa, ri e'umi'al ri ajawinel e konojel ri winaq che ek'o na pa ri Mispa, che ri Neb'usaradan, che are kinimal ri e'ajchajinel, ri are' xuwuqxa'nij kan chrech ri Godoli'as, uk'ojol ri Ajikam; ri Isma'el uk'ojol ri Netani'as ke'uk'am ub'i ri winaq che xe'utz'apij pache' e kb'e ub'i kuk' ri e'ajammon.

¹¹Ri Yojanan, uk'ojol ri Kare'aj e konojel ri ekinimal taq ajch'o'jab' ek'o ruk', aretaq chi' keta'maj ronojel ri kamisanik xub'an ri Isma'el uk'ojol ri Netani'as, ¹²kekimulij b'i konojel ri achijab' erech ch'o'j e keb'ek arech keb'ech'o'jinoq ruk' ri Isma'el uk'ojol ri Netani'as. Kkiriqa' ri are' pa ri nimalaj cho che k'o pa ri Gab'a'on. ¹³Aretaq chi' ri winaq che ek'o ruk' ri Isma'el, kkil ri Yojanan uk'ojol ri Kare'aj, e ke'kil konojel ri ekinimal taq ajch'o'jab' ek'o ruk', sib'alaj keki'kotik. ¹⁴K'atek'uri', konojel ri winaq che ri Isma'el xe'uk'am ub'i pa ri Mispa, ketzalej ub'ik, e keb'e ub'i ruk' ri Yojanan uk'ojol ri Kare'aj. ¹⁵Ri Isma'el uk'ojol ri Netani'as, kanimaj ub'ik kuk' wajxaqib' achijab' e are ktaqej ub'i ri b'e kb'e kuk' ri e'ajammon. ¹⁶K'atek'uri', ri Yojanan, uk'ojol ri Kare'aj e konojel ri ekinimal ri ajch'o'jab' ek'o ub'i ruk', kekimulij konojel ri winaq che etz'apatalik pache' xe'uk'am ub'i ri Isma'el, uk'ojol ri Netani'as, pa ri Mispa, aretaq chi' xukamisaj kan ri Godoli'as uk'ojol ri Ajikam – ewinaq, achijab' erech ri ch'o'j, ixoqib', ak'alab', e ri emencho'r taq achijab' – xe'kitzalijisaj uloq chi pa ri Gab'a'on. ¹⁷Ri e'are', nab'e keb'ek e kkito'o' kib' pa ri Khan rech Kimham, chunaqaj ri B'elem, k'atek'uri' kib'e chi ub'ik pa ri Egipto, ¹⁸arech ke'animaj ub'ik chkiwach ri e'ajkalde'a rumal che kkixib'ij kib' chkech e'are', rumal rech che ri Isma'el, uk'ojol ri Netani'as xukamisaj ri Godoli'as uk'ojol ri Ajikam, che ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xukoj kan pakawi' ri amaq'.

Ri animajinem ub'ik pa ri Egipto

42¹K'atek'uri', konojel ri ekinimal ri e'ajch'o'jab', k'o ri Yojanan chkixo'l uk'ojol ri Kare'aj, ri Asari'as uk'ojol ri Hosa'i'as e konojel ri ewinaq, chi ech'uti'n e chi enima'q winaq, ke'opanik ²e kkib'ij chrech ri Jeremi'as ri q'axal utzij ri Dyos: «iUtz b'a' chawila' ri kaqata chawech! Chatch'aw ruk' ri Yahweh ri Adyos arech kutoq'ob'isaj qawach ri uj e kutoq'ob'isaj kiwach ri winaq che xeto'taj kan waral –rumal rech che man uj k'i taj ri xujkanaj kanoq, man je ta chik jacha ri ojer kanoq, jacha ri kawil ruk' ri awoq'och– ³chub'ij b'a' ri Yahweh ri Adyos chqech ri b'e che rajawaxik kqak'am ub'ik e ri rajawaxik kqab'ano». ⁴Ri Jeremi'as q'axal utzij ri Dyos, kub'ij chkech: «Utz b'a' ri', kinch'aw wa' ruk' ri Yahweh ri Idyos jeri' jacha kib'ij; e ronojel ri tzij che kub'ij ri Yahweh chwech piwi', kinya ub'ixik ri' chiwech, man k'o ta kinuk'u' chiwach». ⁵K'atek'uri', ri e'are' kkib'ij chrech ri Jeremi'as: «iAre b'a' ri Yahweh qastzij qaq'atb'altzij paqawi' ri uj we man kqab'ano ri utzij ri Yahweh ri Adyos che kuya ub'ixik chawech at paqawi' ri uj! ⁶We utz on man utz taj ri kub'ij paqwi', ri uj kqanimaj ri' ri utzij ri Yahweh ri Qadyos che xas uj katqataq ub'i ruk':

rumal rech che ri uj kujb'e' pa ri utzil aretaq chi' kqanimaj ri uch'awib'al ri Yahweh ri Qadyos».

⁷Kok'ow lajuj q'ij, k'atek'uri' kpe ri utzij ri Yahweh ruk' ri Jeremi'as. ⁸Ri are' kusik'ij ri Yojanan uk'ojol ri Kare'aj e konojel ri ekinimal e'ajch'ojab' che ek'o ruk' ri are' e konojel ri winaq, chi ch'uti'n chi enim winaq. ⁹K'atek'uri', kub'ij chkech: «Jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el, che ri ix xinitaq ub'i ruk' arech kincha'w ruk' e kinta chrech che kutoq'ob'isaj iwach. ¹⁰We qastzij che ri ix kixkanaj kan pa we tinimit ri', ri in kixinyak na ri' e man kixin'b'oq ta chi ub'i jumul ri'. Rumal rech che ri in kintzalej na pa waqan ruk' ri itzel xinb'an chiwech. ¹¹Mixib'ij iwib' chrech ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, ri are' che kixb'irb'it chuwach. Mixib'ij b'a' iwib' –utzij ri Yahweh– rumal rech che ri in, in k'o iwuk' arech kixinkolo e kixinto puq'ab'. ¹²Ri in kinb'an na ri' arech ri are' kutoq'ob'isaj iwach ix e kuya' b'e chiwech arech kixtzalej pa ri iwulew. ¹³K'atek'ut, we ri ix kib'ij: "Ri uj man kujkanaj ta kan pa we ulew ri'" e ri ix ma kinimaj ta ri uch'ab'al ri Yahweh ri Idyos, ¹⁴e we kib'ij: "¡Jayi!, ri uj kujb'e pa ri tinimit rech ri Egipto, jawi' man kqil ta chi ch'o'j, man kqata ta chi jumul ri roq'b'al ri ruk'a' wakax e man k'o chi wi'jal ri' kqana'o; e ri uj kqaj kujkanaj kan chila'", ¹⁵k'atek'uri', we jeri', chitatab'ej b'a' ri utzij ri Yahweh ri ix, ix winaq che xixkanaj kan pa ri Juda. Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. We ri ix kiwaj kixb'e pa ri Egipto e chila' kito'o wi iwib', ¹⁶ri ch'ich' rech ch'o'j che kixib'ij iwib' ix chuwach, kixuriqa' ri' jela' pa ri rulew ri Egipto; e ri numik che kichomaj uwach, kixutene'b'ej ri' pa iwaqan jela' Egipto; e chila' pa Egipto ri ix kixkam na ri'! ¹⁷K'atek'uri', konojel ri achijab' che kkisuk'ub'a' ub'ik pa ri Egipto arech kkito'o kib' jela', kekam na ri' rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, rumal ri wi'jal e ri b'innel yab'il: man k'o ta jun ri' kk'asi' kanoq on jun che kanimaj chuwach ri itzel che ri in kink'am na uloq pakiwi' ri e'are'. ¹⁸Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: Jeri' jacha uq'ejik ri uq'aq'al woyowal e k'ax xinb'an pakiwi' ri e'ajjerusalem, xoquje' jeri' kiqu'eje na ri' ri k'ax piwi' ix we kixb'e ub'ik pa ri Egipto. Ri ix, ix jun k'utb'al ri' ix rech k'axalaj taq tzij; ix rech xib'rikil ri', ix rech itzel taq tzij ri' e tze'b'al iwach ri' e man kiwil ta chi jumul wa' we jetaq k'olb'al ri'. ¹⁹Ri ix che ix winaq xixto'taj kanoq pa ri Juda, ri Yahweh jewa' kub'ij chiwech: "Mixb'e ub'i pa ri Egipto!". Utz reta'maxik chib'ana' che utz ub'ixik xinb'ij weri' chiwech pa we jun q'ij ri'. ²⁰Ri ix kisub' iwib' ri', xane xas ix wi xinitaq ub'i chuwach ri Yahweh ri Idyos e xib'ij chwech: "Chatch'aw paqawi' ruk' ri Yahweh Qadyos arech kutoq'ob'isaj qawach e ronojel ri jastaq kutaq na ri Yahweh Qadyos chqech uj, kab'ij chqech arech ri uj kqab'ano". ²¹K'atek'uri', pa we jun q'ij ri' ri in xinya' ub'ixik weri' chiwech, k'atek'ut ri ix man kixniman ta chrech ri uch'ab'al ri Yahweh ri Idyos, man k'o ta jun tzij kitatab'ej ri xinutaq che ub'ixik chiwech. ²²Kamik ri' qas xiweta'maj che kixkam na ri' rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, rumal ri wi'jal e ri b'innel yab'il, jela' pa ri jun k'olb'al jawi' kiwaj kixb'e wi che uto'ik iwib'».

43¹Aretaq chi' ri Jeremi'as xuk'is ub'ixik ronojel tzij chkech ri winaq, ri taq tzij che ri Yahweh Kidyos xub'ij chrech pakiwi' –ronojel tzij tz'ib'atalik-. ²Ri Asari'as uk'ojol ri Hosa'i'as, Yojanan, uk'ojol ri Kare'aj e konojel we achijab' ri' man nimanen taj, kkib'ij chrech ri q'axel utzij ri Dyos Jeremi'as: «Man tzij taj ri kab'ij chqech. Ri Yahweh Qadyos man xub'ij ta chaweche: "Mixb'e pa ri Egipto arech ri ix kixkanaj jela'". ³K'atek'ut ri B'aruk uk'ojol ri Neriya'as kraj che ri at kab'ij ri itzel chqech arech kujaya' pa ri kiqu'ab' ri e'ajkalde'a che kujkikamisaj ri uj on kujkik'am na ub'i' ri' ri uj pa ri B'ab'iloni'a».

⁴K'atek'uri' ri Yojanan uk'ojol ri Kare'aj, ri ekinimal, e ri winaq man xkinimaj ta ri uch'ab'al ri Yahweh e man xekanaj ta kan pa ri ulew rech ri Juda. ⁵Ri Yojanan uk'ojol ri Kare'aj, e konojel ri ekinimal ri e'ajch'o'j xekik'am ub'ik ronojel ri winaq che ekanajinaq pa

ri Juda, ri winaq che xetzelej uloq chi pa ronojel ri jetaq tinimit, jawije' xeb'e wi arech kekanaj pa ri Juda, ⁶achijab', ixoqib' e ak'alab' e ri e'umi'al ri ajawinel e ronojel winaq che ri Neb'usaradan ri kinimal ri e'ajch'imiy, xe'uya' kan ruk' ri Godoli'as, uk'ojol ri Ajikam, uk'ojol ri Shafan, e chkixo'l ri e'are' ri q'axel utzij ri Dyos Jeremi'as e ri B'aruk uk'ojol ri Neriya'as. ⁷Keb'e pa ri Egipto, rumal rech che man kkinimaj ta ri uch'ab'al ri Yahweh e kepe pa ri Tafne.

Ri Jeremi'as e ri Nab'ukodonosor pa ri Egipto

⁸Jewa' ri utzij ri Yahweh xpe ruk' ri Jeremi'as pa ri Tafne: ⁹Chak'ama' ub'i nimalaj taq ab'aj e chkiwach ri e'ajjuda kajut b'ik pa ri utz'aqb'al ri ukab' uwija che k'o chuwach ri rokb'al ri Nim Rachoch ri Fara'on pa ri Tafne. ¹⁰K'atek'uri', jewa' kab'ij chkech we winaq ri': Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Ri in kintaqan ub'i che utzokuxik ri nupataninel Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a, ri are' kuko na ri' ri utem puwi' we taq ab'aj ri' che ri in xinmuqu, e kinlik'ej na ri' puwi' ri utz'umal rachoch. ¹¹Kpe na ri' e kusok na ri' ri tinimit ri Egipto:

Jachin rech ri b'innel yab'il,

rech ri b'innel yab'il ri'.

Jachin rech kchaptajik ub'ik,

kchaptaj ub'i ri'.

Jachin rech ri ch'ich' rech ch'o'j,

rech ri'.

¹²Kuporoj ri' ri nim taq kachoch ri edyos pa ri Egipto, kuporoj na ri' e ri edyos ke'uk'am ub'i ri'. Kunik'oj usquk' ri' ri Egipto jeri' jacha ku'b'an jun ajuqu' che utzokuxik kisquk' ri uchij e kach'akan ri' puwi' weri'. ¹³Kupaqu'ij na ri' ri nim taq ab'aj rech ri Nim Rachoch ri Q'ij che k'o pa ri Egipto e ri nim kachoch ri edyos ek'o pa ri Egipto, kuporoj ri'.

Ri k'isb'al taq utzij ri Jeremi'as pa

ri Egipto. Ri Nan rech ri Kaj

44¹Ri tzij che xpe ruk' ri Jeremi'as, arech kuya' ub'ixik chkech konojel ri e'ajjuda che ejeqel pa ri Migdol, Tafne, Nof e pa ri tinimit Patros.

²Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Ri ix xiwil ronojel ri k'ax che xink'am uloq puwi' ri Jerusalem e pakiwi' konojel ri taq tinimit rech ri Juda, kamik k'isinaq tzij pakiwi' e ma k'o ta jun winaq chila'. ³Weri', rumal ri taq itzel xkib'an ri e'are' arech kyakataj ri woyowal pakiwi', aretaq chi' xe'kiporoj ri k'ok' q'ol e xe'kipatanij enik'aj taq kaxlan dyos chik che man keta'm ta kiwach ri e'are', man eweta'm ta kiwach e man keta'm ta kiwach ri itat. ⁴Ri in sib'alaj xinkoj nuchuq'ab' che kitaqik uloq chiwech konojel ri enupataninel ri eq'axel taq utzij ri Dyos, arech kkib'ij chiwech: «jMib'an we jun itzel ri' che sib'aj man kqaj ta chnuwach in!». ⁵K'atek'ut, man xkita ta ri nutzij e man xkitak'ab'a' ta ri kixikin arech kkik'ex kib' chrech ri ketzalal e arech man kkiporoj ta chik ri k'ok' q'ol chkech enik'aj taq dyos chik. ⁶Tek'uri', xq'ejejik ri uq'aq'al ri woyowal e ri k'ax e xuporoj ri taq tinimit rech ri Juda e xo'l taq b'e rech ri Jerusalem, xk'is tzij puwi' e tolonik xekanaj kanoq jacha we jun q'ij kamik ri'. ⁷K'atek'uri', kamik ri' jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Dyos Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el: ¿Jasche kib'an we sib'alaj k'ax chiwech ri'? Rumal weri' kekamisaxik pa ri Juda, chi achijab', chi ixoqib', chi ak'alab' e chi eloch', e man k'o ta jun ri' kto'taj kanoq, ⁸rumal rech che ri ix xiyak ri uq'aq'al ri wiyowal ruk' taq ri uchak ri iq'ab', xiporoj ri pom chkiwach enik'aj taq dyos chik pa we rulew ri Egipto, jawi' xixpe wi arech

kito'o iwib', jeri' jacha are kiwaj kitzukuj ikamikal e arech kiwaj kik'isb'ej ix jun k'utb'al rech ri itzel tzij e ix rech tze'b'al chkiwach konojel ri etinimit rech ri ulew. ⁹¿La man kna'taj ta chik chiwech ri ketzelal ri itat, ri ketzelal ri e'ajawab' rech ri Juda e ri e'inim taq winaq, ri iwitzelal ix e ri ketzelal ri ixoqib', ri iwetzelal xib'an pa ri tinimit rech ri Juda e ri xib'an xo'l taq b'e rech ri Jerusalem?

¹⁰Qas k'ate' we jun q'ij ri' ri e'are' man k'o ta kq'atut kanima', man k'o ta kixib'rikil e man eb'enaq ta pa ri nutzij e pa ri taq nupixab' che ri in xinkoj chiwach e chkiwach ri e'itat. ¹¹Rumal weri' jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Je' nak'ut, ri in kinb'e na ri' chiwij che ub'anik ri itzel chiwech, arech kinkamisaj uwach ronojel ri Juda. ¹²Ke'ink'am na ri' ri winaq che xeto'taj kan Juda -ri xeb'e pa ri tinimit Egipto arech ke'ok chila' che uto'ik kib'- konojel ri' kekam ri' pa ri rulew ri Egipto, keqaj ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j, kekam ri' rumal ri wi'jal, chi ch'uti'n e chi nim winaq; rumal ri ch'ich' rech ch'o'j e ri wi'jal kekam ri' ri e'are', erech jun k'utb'al ri' rech k'axalaj taq tzij, rech xib'rikil, rech itzel tzij e tze'b'al wach ri'. ¹³Ke'insolij na ri' ri ejeqel pa ri tinimit Egipto, jeri' jacha usolixik xinb'an ri Jerusalem: ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal e ruk' ri b'innelyab'il. ¹⁴E ri e'ajjuda che xeto'taj kan waral pa ri Egipto, man k'o ta jun ri' ktzalej chi na pa ri Juda, jawi' sib'alaj kkaj ketzalejik e kejaqi' chila'. Man ke- tzalej ta chi ri', xaq ejujun ri' ketzalejik.

¹⁵K'atek'uri', konojel ri achijab' che keta'm che ri kixoqilal kkiporoj pom chkech enik'aj kaxlan taq dyos chik e konojel ri ixoqib' che ek'o chila' -jun nimalaj mulin ib' k'olik- e konojel ri winaq che ejeqel chi pa ri Egipto e pa ri Patros, kkib'ij we tzij ri' chrech ri Jeremi'as: ¹⁶«Ri tzij che xab'ij chqech uj pa ri ub'i' ri Yahweh man kqaj taj kqato; ¹⁷xane chi are kqab'an na ri' ri jastaq che ri uj qaya'om qatzij chrech: kqaya' na ri' ri k'ok' q'ol chrech ri Nan rech ri Kaj, kqaq'ejeje na ri' ri ja' chrech, jeri' jacha qataqem ub'anik ri uj e ri eqatat, ri eqajawinelab' e ri eqanimal pa taq ri tinimit rech ri Juda e xo'l taq b'e rech ri Jerusalem: ri uj k'o sib'alaj qawa chi', ri uj utzil ri' k'o quk' e man k'o ta kqak'ulmaj chi'. ¹⁸K'atek'ut, chi are taq chi' ri uj man xqaya' ta ri k'ok' q'ol chrech ri Unan ri Kaj e man kqaq'ejeje ta chi ri ja' chrech, ri uj man k'o ta chi jastaq qech, ronojel rajawaxik chqech e ri uj kujkam b'i chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j e rumal ri numik. ¹⁹K'atek'uri', aretaq chi' ri uj kqaya' ri k'ok' q'ol chrech ri Unan ri Kaj e kqaq'ejeje ri ja' chech, ¿la awatalik puch chkiwach ri eqachajilal aretaq chi' kqab'an ri utzalaj taq kaxlanwa rech are', e aretaq chi' kqaq'ejeje ri taq ja' chrech?».

²⁰K'atek'ut, ri Jeremi'as kub'ij chkech konojel ri siwantinimit, chkech ri achijab' e ri ixoqib', chkech konojel ri xkib'ij we tzij chrech ri': ²¹«¿La man are tawa' ri k'ok' q'ol che xichi'ij pa taq ri tinimit rech ri Juda e xo'l taq b'e rech ri Jerusalem, ri xichi'j ix e ri itat, ri iwajawinelab' e ri nim taq iwinaq e konojel ri winaq pa ri tinimit, e are wa' xuna'tisaj ri Yahweh e rumal wa' xk'axk'ob'ik ri ranima'? ²²K'atek'uri', ri Yahweh man xuq'i' ta chik che ja'maril kkanaj kan ri are' chuwach ri k'ax taq ichak ix tajin chrech, chuwach ri itzel taq jastaq che xib'ano: rumal na k'uwa' weri', ri itinimit xk'is tzij puwi', jun xib'rikil kanajinaq kanoq, rech yoq'ib'al taq tzij e tolonik, man k'o ta chi winaq pa ri are' -jacha pa we jun q'ij ri'-. ²³Ri ix xichi'j ri k'ok' q'ol e xixmakun chuwach ri Yahweh, man xita' ta ri uch'ab'al ri Are' e man xixb'e ta pa ri utzij, pa taq ri upixab' e pa taq ri utaqanik, rumal k'u weri' xuya' ub'ixik piwi' we k'ax ri', jeri' jacha pa we jun q'ij kamik ri'».

²⁴K'atek'uri', ri Jeremi'as kub'ij chkech konojel ri siwantinimit e chkech konojel ri ixoqib': «Chitatab'ej ri utzij ri Yahweh -iwonojel ri ix, ix ajjuda che ixjeqel pa ri tinimit Egipto-: ²⁵Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el. Ri ix e ri iwixoqilal xixch'awik chi pa ri ib'i' xib'ij weri' e ruk' ri iq'ab' qastzij xib'ano ri xib'ij! Ri ix xib'ij: "Ri uj chi utz ub'anik kqab'an na ri' ri taq tzij che xqab'ij: kqaya' na ri' ri k'ok' q'ol chrech ri Unan ri Kaj e kqaq'ejeje na ri' ri ja' chrech". ¿Utz na k'uri'! Misach b'a' ri itzij, utz ub'anik chib'ana' b'a' ri

itzij! ²⁶K'atek'ut, qas chitatab'ej wi ri utzij ri Yahweh, ri ix iwonojel ri ixajjuda che ix k'o pa ri tinimit Egipto: Chiwilampe', ri in, nujikib'am ri nutzij pa ri nimalaj nub'i -kcha ri Yahweh-. Pa ronojel ri tinimit rech ri Egipto, man kb'ix ta chi jumul ri' ri nub'i' rumal jun achi rech ri Juda; man k'o ta chi jun ri' kub'ij na: "Rumal ri uk'aslemal ri Ajaw Yahweh". ²⁷Je' nak'ut, ri in kinok il che rilik ub'anik ri k'ax pakiwi' ri e'are' arech man k'o ta utzil kuk': konojel ri achijab' rech ri Juda che ejeqel pa ri tinimit rech ri Egipto kekam na ri' rumal ri ch'ich' rech ch'o'j e ri wija'al chi k'ate' na kek'is konojel. ²⁸K'atek'ut, xaq ejujun ri' keto'taj kanoq chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j, e ketzelej na uloq ri' pa ri tinimit Egipto k'ate' na pa ri tinimit Juda. K'atek'uri' ri winaq e'ajjuda che xet'otaj kanoq pa ri tinimit rech Egipto, ri xkito'o kib' pa Egipto, keta'maj na ri' jachinchike tzij ri kkowinik man ksach ta uwach: ;ri nutzij on ri kitzij!

²⁹«E are wa' chiwech ix -utzij ri Yahweh- ri jun k'utb'al che ri in kixinsolij na ri ix pa we k'olb'al ri', k'atek'uri', ri ix kiweta'maj ri' che ri nutzij rech k'ax piwi' ix, qastzij ri' kb'antajik na. ³⁰Jewa' kub'ij ri Yahweh: Ri in kinya' na ri' ri Hofra, rajawinel ri Egipto pa kiq'ab' ri e'uk'ulel e pa kiq'ab' ri e'are' che kkaj kkikamisaj, jeri' jacha ujachik xinb'an ri Sedesi'as, rajawinel ri Juda pa uq'ab' ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a, ri uk'ulel che kraj xukamisaj».

Ri kub'isib'al taq k'u'x chrech ri B'aruk

45¹Ri tzij che xub'ij ri q'axel utzij ri Dyos, ri Jeremi'as, chrech ri B'aruk, uk'ojol ri Neriya'as, aretaq chi' ri are' xutz'ib'aj we tzij ri' pa jun wuj aretaq chi' are ri uch'ab'al ri Jeremi'as tajin kub'ij chrech, pa ri ukaj junab' rech ri Yoyakim, uk'ojol ri Josi'as, rajawinel ri Juda.

²Jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el puwi' ri B'aruk. ³Ri at xab'ij: «K'ax wech in, rumal rech che ri Yahweh, kutz'- aqatisaj chi na chwech in nik'aj taq k'ax chrech ri k'achaqijchi' nuriqom. Ri in inkosinaq chrech ri oq'ej e man k'o ta jun ku'isib'al k'u'x chwech!». ⁴Jewa' ri' kab'ij na chrech: Jewa' kub'ij ri Yahweh. Chawilampe: Ri jastaq che ri in xinyako, kinwilijisaj ub'i ri', ri xintiko, ri in kinb'oq ub'i ri', e weri' kinb'ano puwi' ronojel ri uwachulew! ⁵;K'atek'uri', ri at tajin katzukuj nimalaj taq jastaq! Matzukuj chik, rumal rech che ri in wuk'am uloq ri itzel puwi' ronojel b'aqilal -utzij ri Yahweh-. K'atek'ut, ri at, kinya' na chawech ri ak'aslemal jeri' jacha ach'akoj, e weri' pa ronojel ri jetaq k'olb'al jawije' katb'e na wi ri at.

Ri k'ax taq tzij pakiwi' ri jetaq amaq'

46¹Ri utzij xub'ij ri Yahweh chrech ri Jeremi'as pakiwi' ri jetaq amaq'.

Ri Tzij puwi' ri Egipto. Karkemis

²Puwi' ri Egipto.

Pakiwi' ri erajch'o'jab' ri Fara'on Neko, rajawinel ri Egipto, ri are' che xjeq'i puwi' ri nimaja' E'ufrates, che k'o chunaqaj ri Karkemis, aretaq chi' ri Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a, kch'akan puwi' ri are', pa ri ukaj junab' rech ri Yoyakim, uk'ojol ri Josi'as, rajawinel ri Juda.

³;Chisuk'umaj ri ch'uti'n

e nimaq taq to'b'al ib',

e jix pa ri ch'o'j!

⁴;Chikojo' ri rajawaxik

- chkij ri jetaq kej e chikejb'ej
 ri jetaq kej ri ix, ix achijab'!
 Chicholej iwib' ruk' ri utz ukojik
 ri ch'ich' to'b'a'l ijolom.
 Chisu' rij ri taq ch'ich' kikoj pa ri ch'o'j
 ;Chikojo' ri ch'ich' iwatz'yaq
 puwi' ri iwatz'yaq!
- ⁵¿Jas ri kinwil in? in ke'inwil ri e'are'
 che kkixib'ij kib',
 ketzalej pa kiquan, kkiya' kan ri ulew,
 Ri ekajch'o'jab' keqajik,
 kijab'uj kib' e ke'animajik
 e man keka'y ta uloq chkij.
 Xaq xib'rikil k'olik pa ronojel k'olb'al
 -utzij ri Yahweh-.
- ⁶¿Ri aninaq kxak'inik man kukol ta rib' ri'
 ri man kuxib'ij ta rib',
 man loq' ta ri' kanimajik!
 Pa ri rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij,
 chuchi' ri E'ufrates
 xkipachaq'ij kaqan e xetzaqik.
- ⁷¿Jachin k'u ri' ri jun xpaqi' uloq
 jacha kpaqi' uloq uja' ri Nilo,
 e jeri' jacha jun nimaja'
 che kchuq'chatik ri taq uja'?
- ⁸Ri Egipto kpaqi' uloq jacha ri Nilo
 e jeri' jacha nimaja' kchuq'
 chatik ri taq uja'.
 Ri are' xub'ij:
 «Ri in kinpaqi' ub'ik
 e kinch'uq uwi' ri uwachulew,
 e kink'is tzij ri' puwi' ri tinimit
 e ri esiwantinimit!
- ⁹¿Chepaqal uloq ri kej!
 chixnab'ajoq ri jetaq ch'ich'.
 ;Xixel uloq ri ix ajch'o'jab'!,
 rech ri Kus e rech ri Put ruk'
 ri ch'ich' taq iwetz'yaq.
 Xe'el uloq ri e'ajlud ruk' ri kich'ab'.
- ¹⁰We jun q'ij ri'
 rech ri Ajawxel, Yahweh Sab'a'ot
 jun q'ij rech k'ax tojb'al uk'axel
 kub'an k'ax chkech ri e'uk'ulel;
 ri ch'ich' ktijin ub'i ri',
 e sib'alaj knoj na ri',
 kq'ab'ar ri' ruk' ri kik'ikel,
 rumal rech che jun tab'al toq'ob'
 chuwach ri Ajaw Yahweh Sab'a'ot

- pa ri rulew ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij,
chuchi' ri nimaja' E'ufrates.
- ¹¹Chatpaql ub'ik pa ri Gala'ad
che utzukuxik jun utzalaj kunab'al,
ri at, at q'apoj ali, at umi'al ri Egipto!
Man k'o ta upatan
che utz taq akunab'al k'olik
rumal rech che man k'o
jun ri' kkowin chakunaxik.
- ¹²Ri jetaq amaq' xketa'maj ri awetzelal,
e ri uwachulew nojinaq
chrech ri raqoj achi',
rumal rech che ri ajch'o'jab'
xkik'ulaj kib',
e junam xetzaqik.

Ri upetik ri Egipto

- ¹³Ri tzij che xub'ij ri Yahweh chrech ri q'axel utzij ri dyos, Jeremi'as, aretaq chi' ri
Nab'ukodonosor, rajawinel ri Egipto, kpetik arech ku'jich'ej ri Egipto.
- ¹⁴Chib'ij b'a' weri' pa ri Egipto,
chib'ana' arech
ktatajik weri' pa ri Migdol,
chib'ana' arech ktatajik weri'
pa ri Nof e pa ri Tafne!
Chib'ij b'a': Chatwa'lijoq,
chasuk'umaj awib'
rumal rech che ri ch'ich' rech
ch'o'j ub'iqom chi ub'ik
ronojel ri usutim awij at.
- ¹⁵La xanimaj ub'i ri Apis?
¿Jasche, ri jun che are achuq'ab'
man xuq'i taj?
Je' nak'ut,
are ri Yahweh xuqajb'ej ri are',
- ¹⁶kub'ano arech k'i taq mul ketzaqik:
xub'ano che ktzaq jun puwi'
ri jun chik e kkib'ij:
«Chujwa'lijoq e chujtzalej ub'ik kuk'
ri eqawinaq, e pa ri qatinimit,
jo' naj ub'ik, chujanimajoq ub'ik
chuwach we ch'ich' rech ch'oj
che kuk'is tzij puwi' ronojel».
- ¹⁷Chib'ij b'a' we b'i' ri' chrech ri Fara'on,
rajawinel ri Egipto:
«¿Oq'b'al! –k'atek'ut man
xkowin taj xub'an ri jastaq!».
- ¹⁸Qas wumal in,

arech k'o nuk'aslemal
 -utzij ri Ajawinel,
 ri ub'i' Yahweh Sab'a'ot- kpe na ri',
 jeri' jacha ri Tab'or chuxo'l ri taq juyub'
 jeri' jacha ri Karmelo puwi' ri polow.

¹⁹Chasuk'umaj ri ajastaq che
 xk'o'ji'k aretaq chi' attz'apatalik,
 ri at che at ajegipto chik,
 ri at che at umi'al ri Egipto,
 rumal che ri Nof tolonik ri'
 kkanaj kanoq, kmes ub'i uwach ri'
 e man k'o ta winaq ri' kkanaj kan chila'.

²⁰Ri Egipto jun utzlaj wakax kanoq,
 jun sita'l xpe uloq puwi' ri are'.

²¹Ri ekaxlan taq ajch'o'jab' ek'o chila'
 xoquje' ejeri' ejacha e'alaj
 taq wakax kichomarisaxik,
 xoquje' ri e'are' man kkik'ut
 ta chi ri kipalaj,
 konojel junam ke'animaj ub'ik,
 man ketak'i' ta kanoq,
 are taq chi' kpe pakiwi'
 ri q'ij arech kk'is tzij pakiwi',
 ri q'ij che kk'ajisax kiwach.

²²Ri uch'ab'al jeri' jacha
 jun kumatz che kxub'unik
 aretaq chi' sutim rij
 e kkoj ri ikej puwi' jeri'
 jacha kkib'an ri e'ajb'anal taq si';

²³kkijikaj na ri' ri k'ache'laj k'o
 wi -utzij ri Yahweh-
 jawi' ri man k'o ta jun winaq okinaq,
 rumal rech che ri e'are'
 sib'alaj ek'i na chkiwach ri esak'
 man kuya taj ke'ejalaxik.

²⁴Sib'alaj xesaxik uk'ixb'al
 ri um'i'al ri Egipto,
 xjachik pa ri kiq'ab' ri ewinaq
 rech ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij.

²⁵Ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el kub'ij: Je' nak'ut, ri in kisolij na ri' ri Amon pa ri tinimit No, kinsolij na ri Fara'on e ri Egipto, ri jetaq e'udyos e ri erajawinel, ri Fara'on e ri jachintaq ri kikub'am kik'u'x chrij ri are'. ²⁶Ke'injach na ri' pa kiq'ab' ri kkaj ukamikal, pa uq'ab' ri Nab'ukodonosor rajawinel ri B'ab'iloni'a e pa kiq'ab' ri e'upataninel. K'atek'ut, ri Egipto man tolonik ta chi ri', ek'o sib'alaj e'uwinaq ri' jeri' jacha ri ojer kanoq -utzij ri Yahweh-.

²⁷K'atek'ut, ri at,
 maxib'ij awib' nupataninel Jakob',
 mapetik q'equ'm chapalaj ri at Isra'el!

Rumal rech che ri in xas naj ri'
 kinpe wi uloq chakolik ri at
 e ri e'awija'alil che etz'apatalik pache'.
 Ri Jakob' ktzalej na ri' e ri are',
 kuja'marisaj ri' ri ranima'
 e ja'maril ri' kk'oji'k e man k'o ta chi
 jun ri' kub'an k'ax ri' chrech ri are'.

²⁸Ri at, maxib'ij awib' nupataninel Jakob'
 –utzij ri Yahweh–
 rumal rech che ri in in k'o awuk'.
 Ri in ke'inkamisaj na ri' konojel
 ri jetaq amaq' jawi' xatinch'ikmej ub'ik;
 k'atek'ut, ri at makatinkamisaj ta wi,
 xuwi ri' kink'ajisaj awach jacha kuta
 ri pixab' e jacha ri taqal chawij,
 man xaq ta kq'ax ri' ri amak
 e man xaq ta katinya' kan ri'
 che utz awach.

Ri jetaq tzij pakiwi' ri e'ajfiliste'a

47¹Ri utzij ri Yahweh pakiwi' ri e'ajfiliste'a, che xpe ruk' ri q'axel utzij ri Dyos, ri Jeremi'as, aretaq chi' ri Fara'on maja' kujich'ij ri Gasa: ²Jewa' kub'ij ri Yahweh. Je' nak'ut, nik'aj taq ja' kel uloq chi pa ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij, knimarik ri uchojojik ri nimaja' e kchojojik cho ri ulew e puwi' ronojel ri jastaq k'o chuwach, kchojojik pa ri tinimit e kuk' ri siwantinimit.

Kraqaqej kichi' ri winaq,
 kk'is kik'u'x konojel ri siwantinimit,
³aretaq chi' kkita ri uch'ich'al ri upakaqan
 ri kej keb'inik, ri uqich'ik ri taq uch'ich',
 e aretaq chi' k'ax kch'awik
 ri jetaq ub'inb'al ri jetaq ch'ich'.
 Ri etataxelab' man kekilij ta
 chik ri ekalk'uwa'l,
 rumal rech che sib'alaj kosinaq ri kiq'ab',
⁴chi pa ri jun q'ij che petinaq aretaq chi'
 kk'is tzij pakiwi' konojel ri e'ajfiliste'a,
 e aretaq chi' ri Tiro e ri Sidon,
 kkil na ri' che keqajik
 ri k'isb'al taq kachi'l
 che kiya'om kiwach kuk'.
 Je' nak'uri', ri Yahweh kuk'is na tzij
 pakiwi' ri e'ajfiliste'a,
 ri winaq che xeto'taj kanoq
 pa ri ch'aqap ulew k'o pa ri polow,
 ri Kaftor.

⁵Xopan ri uq'ij che ksokax uwi' ri Gasa,
 ri Askalon, xmemerik kanoq.
 at ri xatto'taj kanoq pa ri ujoyam.

¿Chi k'ate' jampa' na
 karak'ej na ri' ab'aqil?
 6¿Ayum, ri uch'ich' rech ch'o'j ri Yahweh!
 ¿Tza k'ate' jampa na katuxlanik ri at?
 Chattzalej pa ri tz'um ak'olb'al,
 ¿Chattak'aloq, chatz'apij achi'!
 7¿Jasche che kuxlanik ri are',
 xane are ri Yahweh xtqan uloq?
 Pa ri Askalon e chuchi' taq ri polow,
 chila' kka'y uloq ri are'.

Ri jetaq tzij puwi' ri Mo'ab'

48¹Puwi' ri Mo'ab', jewa' ri' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri Udyos ri Isra'el.
 ¿Itzel chrech ri Neb'o, rumal rech
 che ri are' k'isinaq tzij puwi'l,
 ri Kiryatayim xel uk'ixb'al,
 ri are' xeqaj puwi',
 xel uk'ixb'al e k'o k'ax
 puwi' ri kowlaj k'olb'al.
 2¿Man k'o ta chik jun unimal ri Mo'ab'!
 Pa ri Jesb'on xchomaxik
 ri uk'isik tzij puwi':
 «¿Jo'! ¿Jeqachupu' uwach chkixo'l
 ri jetaq amaq'!».

Xoquje', ri at,
 at Madmen katmemerik kanoq
 ri ch'ich' rech ch'o'j,
 naqaj chik k'o wi' chawech ri at.
 3Ri taq raq'oj chi'aj kepe uloq
 chi pa ri Joronayim:
 «¿k'isinaq tzij puwi', nimalaj k'ax puwi'!».

4Xqaj ri Mo'ab',
 ktatajik kiraqaqej kichi'
 ri e'alaj taq uch'uti'n.
 5Je' nak'ut, ri paqalikalaj juyub'
 rech ri Lujit
 kkipaqab'a' ruk' oq'ej.
 Pa ri xulunik chrech ri Joronayim
 ktatajik raqoj chi'aj rech k'isb'al k'u'x '.

6«¿Chixanimajoq,
 chito'o uwach ri ik'aslemal,
 chib'ana' b'a' jeri' jacha
 kub'an ri kej k'o pa ri tz'inalik ulew!».

7Je' nak'ut, rumal che ri at xakub'a' ak'ux
 chrij ri achak e ri aq'inomal,
 xoquje' ri at, katqaj ri' pakiq'ab'.
 Kk'am ub'i ri' ri Kemos pache',

- xoquje' ri echuchqajawib'
 e ri enim taq winaq junam ri' keb'ek.
- ⁸Petinaq jun winaq ajb'anal k'ax
 puwi' ronojel jetaq tinimit
 man k'o ta jun che ktotaj kan uwach;
 kchup uwach ri joyam
 e tolonik kkanaj kan ri',
 jeri' jacha xub'ij ri Yahweh.
- ⁹Chiya'a' uxik' ri Mo'ab',
 rumal rech che ri are' rajawaxik
 krapapik kel ub'ik.
 e ri taq utinimit tolonik ri'
 kekanaj kanoq,
 man k'o ta jun winaq kjeqi'
 kan pa ri are'.
- ¹⁰Kyaqsaq jachin ri man utz ta ub'anik
 kub'an ri uchak ri Yahweh,
 kyaqsaq jachin ri kuq'il ri uch'ich'
 rech ch'o'j che ri kik!
- ¹¹Ja'maril k'olik ri Mo'ab' chi pa ri uk'ojolal
 matzalik k'olik ri are' pa ri k'olom wi,
 rumal rech che man k'o ta
 jumul k'exom ri k'olb'al rech,
 man k'o ta b'enaq pa che'
 pa jun kaxlan tinimit chik;
 rumal k'uri' xuq'i' ri uki'al,
 e ri utzalaj una'ik ri utijik, man xsach taj.
- ¹²K'atek'uri' petinaq nik'aj taq q'ij –utzij ri Yahweh–, che ri in ke'intaq na ub'i ruk' ri are'
 nik'aj winaq arech kkijal ri k'olb'al rech, kkijam na ri' ri taq utz'umal k'olb'al ri amaja' e
 kkipaxij kan ri' ri jetaq uq'eb'al. ¹³K'atek'uri', ri Mo'ab kk'ix ri' chrech ri Kemos, jacha xk'ix
 ri rachoch ri Isra'el chech ri B'etel che ukub'am uk'u'x chrij. ¹⁴Jas k'uche, ri ix kixkowinik
 kib'ij:
- «Ri uj, k'o qachuq'ab'
 qastzij k'o qachuq'ab'
 che ub'anik ri ch'o'j?»
- ¹⁵Ri Mo'ab' k'isinaq tzij puwi',
 xe'aq'an uloq pa taq utinimit,
 ri utzalaj rech ri uq'apojil e ri uk'ojolil
 kqaj ub'i ri' pa ri kich'ol wi ri awaj,
 –utzij ri Ajawinel
 che ub'i' Yahweh Sab'a'ot–.
- ¹⁶Naqaj chik k'o wi che kk'is tzij
 puwi' ri Mo'ab'
 ri kuk'ulmaj na kutij anim petinaq.
- ¹⁷Chiwoq'ej uwach iwonojel ri ix
 che ix uk'ulja,
 chiwoq'ej ix iwonojel che iweta'm
 ri nimalaj ub'i'.

Chib'ij b'a': «¿Jasche xk'is tzij puwi'
ri jun tem che rech chuq'ab'
e ri jun utzalaj ch'imiy ri'?».

¹⁸Chatqaj uloq cho ri aq'ijil,
chatt'uyuloq cho jun chaqi'jalaj ulew
ri at che at ajdib'on at umi'al ri Dib'on,
rumal rech che ri ajb'anal k'ax
chrech ri Mo'ab' xpaqi' uloq chawij,
uk'isom tzij puwi'
ri kowlaj taq ak'olb'al.

¹⁹Chattak'aloq pa ri b'e ajsik
e chanik'oj ri at, at ajaro'er,
chata b'a chrech ri animajinaq
e chech ri xel uloq chila'.
Chata chkech: «¿Jas ri xk'ulmatajik?».

²⁰–«¿K'ixb'al k'o ri Mo'ab'
rumal rech che xk'is tzij puwi'!
¿Chiwoq'ej b'a' e chik'isa' ik'u'x!
¿Chiya'a' b'a' ub'ixik pa ri Arnon,
che xk'is tzij puwi' ri Mo'ab'!».

²¹Ri q'atb'altzij xopan puwi' ri ly'anik juyub', puwi' ri Holon, ri Yahsa, ri Mefa'at, ²²ri Dib'on, ri Neb'o, ri B'et-Dib'latayim, ²³ri Kiryatayim, ri B'et-Gamul, ri B'et-Me'on, ²⁴ri Keriyot, ri B'osra e pakiwi' konojel ri jetaq utinimit ri rulew ri Mo'ab', ri ek'o naj e ri ek'o naqaj.

²⁵«Ri uchuq'ab' ri Mo'ab' xqajik,
ri uq'ab' xq'ajik –utzij ri Yahweh–».

²⁶Chiq'ab'arisaj ri are', rumal rech che xwa'lajik puwi' ri Yahweh. Kujilja' rib' ri' ri Mo'ab' pa ri uxa'oj e tzeb'al uwach ri'. ²⁷Ri at ¿la man xattze'n ta ri at chrij ri Isra'el? ¿La xariqa' ri are' chkixo'l elaq'omab', che rumal ne' kasutsa' ri ajolom ronojel mul aretaq chi' katzijoj ri are'?

²⁸«¿Chiya'a' kan ri jetaq tinimit
e chik'olo' iwib' pa taq ri ab'aj
ri ix, ix ajmo'ab!
¿Chib'ana' jeri' jacha kkib'an ri chikop
ajuwokaj aretaq chi' kkib'an ri kisok
chuwach nimalaj taq siwan!».

²⁹Qatom utzijol ri nimal kub'an ri Mo'ab'
¿Nimal kub'an chrech ri uwoq'och!
¿nimal ri uq'ijil! ¿nimal ri ub'antajik! ¿nimalaj kub'an chrech ri uwoq'och!
¿Nimalaj kuna' ri ranima'!

³⁰Saq chnuwach ri unimal
ri uchomanik kub'ano
–utzij ri Yahweh–
ri jetaq utzij xaq loq' kub'ij,
ri jetaq uchak man tzij taj!

³¹Rumal ku'wa' weri',
ri in kinoq' wa' puwi' ri Mo'ab'
puwi' ronojel ri Mo'ab',

ri in ko wa' kinraqaqej nuchi';
kinoq' wa' pakiwi' ri enimaq taq
winaq rech ri Kir-Heres.

³²Nim chi na ri woq'ej paw'i
chuwach ri xinb'an puwi' ri Yaser,
kinoq' wa' paw'i ri at tikb'al uva
rech ri Sidma.
Ri jetaq aq'ab' kopanik chaq'ap
chech ri polow,
kopanik chi pa ri Yaser.
Puwi' ri uwach tiko'n ayakom chik
e puwi' ri taq uva,
xutzaq uq'ab' ri winaq ajb'anal k'ax.

³³Man k'o ta chi ki'kotemal
e ri utzil pa taq ri rulew ri Mo'ab.
Xink'is ri amaja' ri k'o
pa taq ri tz'um k'olb'al rech,
ri kutak'alb'ej ri uva man kuraqaqej ta
chi uchi' ruk' ki'kotemal, ma ktataj ta
chik ri raqoj chi'aj rech ki'kotemal.

³⁴Ri raqoj taq chi'aj pa ri Jesb'on e pa ri Ele'ale, kopanik chi pa ri Yahas. Ko kkiraqej
kichi' ri So'ar e kopan pa ri Joronayim e pa ri Eglat-Selisiyya, rumal rech che xoquje' ri taq
ja' rech ri Nimrim xtzaq ub'ik, xaq chaqi'j chi kanoq.

³⁵K'atek'uri', kinwesaj na ri' pa ri Mo'ab' -utzij ri Yahweh- ri ub'anik ri tab'al toq'ob'
puwi' ri juyub' e ri uporoxik ri estorak chkiwach ri jetaq dyos.

³⁶Rumal k'uri', ri wanima' kch'awik puwi' ri Mo'ab jacha jun su', rumal rech che xsach
uwach ri uq'inomal! ³⁷Je' nak'ut, ronojel jolomaj xsokaxik e ronojel isämachi' xsokaxik,
ronojel q'ab'aj soktajinaq, e konojel kikojom jun koxtar. ³⁸Puwi' ronojel ri jetaq ja rech ri
Mo'ab' e ronojel xo'l taq b'e, konojel winaq ke'oq'ik rumal rech che ri in xinpaxij ri Mo'ab'
jeri' jacha jun q'eb'al che man k'o ta chi upatan -utzij ri Yahweh-. ³⁹Ri are' k'isom tzij
puwi'! ;Chiwoq'ej b'a'! ;Ri Mo'ab', k'ixb'al k'olik rumal xusutij uloq ri ub'ojal rij!». Ri Mo'ab'
jun tze'b'al uwach e jun xib'rikil uwach chkiwach konojel ri e'uk'ulja.

⁴⁰Rumal rech che jewa' ub'im ri Yahweh:

Chiwilampe', jeri' jacha jun xik krapapik,
e xulik'ej ri uxik' puwi' ri Mo'ab'.

⁴¹Ri jetaq tinimit xeqajik pa kiqab',
xkechb'ej ri jetaq kowlaj taq k'olb'al.
K'atek'uri', ri kanima' ri erajch'ojab'
ri Mo'ab' pa we jun q'ij ri',
jeri' na k'u ri' jacha ri ranima'
jun ixoq che kril uwach ri ral.

⁴²Ri Mo'ab' k'isinaq tzij puwi',
tolonik kanoq,
man k'o ta chi jun winaq chila'
rumal rech che xuwa'lisaj rib'
puwi' ri Yahweh.

⁴³Ri xib'rikil, ri nimalaj jul e ri k'am,
awechech at ri at ajmo'ab'!

–Utzij ri Yahweh–.

- ⁴⁴Jachin ri naj kanimaj ub'i chuwach
 ri xib'rikil ktzaq ri' pa ri nimalaj jul
 jachin ri kaq'an na uluq
 pa ri nimalaj jul ktzaq ri' pa ri k'am.
 Je' nak'ut, ri in kink'am na ub'i ri'
 ronojel weri' puwi' ri Mo'ab',
 pa ri jun junab' che rech ri k'ax
 chkech ri e'are' –utzij ri Yahweh–.
- ⁴⁵Cho ri umuj ri Jesb'on kekanaj kan wi'
 ri ke'animaj ub'ik,
 man k'o ta chi kichuq'ab'.
 Tek'ut, jun q'aq' xel uluq pa ri Jesb'on,
 e xel uluq ujuluw taq q'aq' pa ri nim rachoch ri Sijon,
 xutij ub'i ri ujolom ri Mo'ab'
 e ri kijolom ri winaq che eb'anal taq k'ax.
- ⁴⁶K'ax e itzel awech at, Mo'ab'!
 jxsach kiwach ri winaq rech ri Kemos!
 Rumal rech che etz'apatalik xek'am ub'i
 ri e'ak'ojol pa jun k'axlan ulew,
 e ri e'ami'al xe'okisax pache'.
- ⁴⁷K'atek'ut, ri in ke'itzalejisaj na uluq ri'
 ri winaq rech ri Mo'ab'
 che xek'am ub'i pache'
 pa ri uk'isb'alil ri taq q'ij
 –utzij ri Yahweh–.
 Chiri' kk'is wi' ri q'atb'al tzij
 puwi' ri Mo'ab'.

Ri jetaq tzij puwi' ri Ammon

49¹Chkech ri eralk'uwa'l ri Ammon.

Jewa' kub'ij ri Yahweh ri':

¿La man k'o ta e'uk'ojol ri Isra'el?,

¿la man k'o ta jachin

kechb'anik ri jastaq rech?

¿Jas k'u che ri Milkom xrechb'ej chrech ri Gad e ri esiwan utinimit ekanajinaq kan pa taq ri utinimit?

²Je' nak'ut! Petinaq nik'aj taq q'ij

–utzij ri Yahweh–

jawi' taq ri in kinb'an na arech ktataj

pa ri Rab'b'a kech ri e'ajammon

ri raqoj chi'aj rech ri ch'o'j,

e ri are' k'isinaq tzij ri'

puwi' kkanaj kanoq

keporoxik ri' ri jetaq umi'al.

K'atek'uri', ri Isra'el krechb'ej na ri'

ri jastaq kech ri e'are'

che xkech'ej ri jastaq rech are'.

³Chatoq'oq Jesb'on
 rumal rech che ri Ar k'isinaq tzij puwi'.
 Chiraqagej ichi' ri ix
 che ix umi'al ri Rab'b'a,
 chikojo' b'a' jun koxtar iwatz'yaq,
 chik'isa' b'a' ik'u'x,
 e xixsutin b'a' chrij ri ulew
 che kojom tapya chrech!
 Rumal rech che ri Milkom
 kk'am ub'i ri' pa jun kaxlan tinimit
 xoquje' ri echuchqajawib'
 e konojel ri nim taq uwinaq.

⁴Ri at kab'an nimal ruk' ri lya'nik awulew,
 ri at che at jun alk'uwa'lxel
 che man at nimanal taj,
 ri at che xakub'a' ak'ux chrij
 pa ri aq'inomal:
 «¿Jachin kraj na ri'
 kpe na chnuwach in?».

⁵Je' nak'ut, ri in kink'am na uloq
 puwi' ri are' ri k'ax
 –utzij ri Ajawxel Yahweh Sab'a'ot–
 chi pa ronojel ri jetaq k'olb'al
 che usutim rij;
 e iwonojel ri' kixsetex ub'ik
 pa taq ri ik'olb'al,
 e man k'o ta jun winaq ri'
 ke'umulij na ri ke'animajik.

⁶K'atek'ut, pa jun q'ij chik kinb'an na ri'
 arech ketzalej na uloq ri'
 ri iralk'uwa'l ri Ammon che etz'apatalik
 pa jun kaxlan tinimit –utzij ri Yahweh–.

Ri jetaq tzij puwi' ri Edom

⁷Chrech ri Edom,
 jewa' kub'ij ri Yahweh Seb'a'ot:
 ¿La man k'o ta chi no'jb'al pa ri Teman?
 ¿La xsach ri pixab'
 chkech ri winaq che nim keta'mab'al
 on xusach ub'i rib' ri kino'jb'al?

⁸Chixanimajoq b'a'!
 Jix b'a' pa jun chik k'olb'al!
 ¿chik'u' b'a' iwib'!
 Ri ix che ix ajedom,
 rumal rech che ri in kink'am na uloq
 puwi' ri Esa'u (Edom) nimalaj k'ax,

pa ri q'ij che rech ri uq'atb'altzij are'.

⁹Weta kepe e'ajyakal uwach tik'on awuk' at,
 Ɂla man kkito' ta kan nik'aj poch'ol ri'?';
 we kepe ri elaq'omab' chaq'ab'
 kkitota' ub'i ri' ronojel ri jastaq che kkaj.

¹⁰Rumal rech che in ri
 xinch'anab'a' kanoq ri Esa'u
 in ri xink'uwik ri awatalik taq uk'olb'al;
 ri are' man kkowin ta
 chi jumul kuk'u' rib'.
 ;Ri rija'alil xchup kiwach,
 ri erachalal e ri e'uk'ulja'
 man k'o ta jun xkanaj kanoq!
 Xas are' man k'o ta ch'ob'otalik chrij.

¹¹Che'aya'a' kan ri e'aminor chwech in,
 ke'ink'iyisaj in wa',
 e ri emalkan ixoqib' kkijikib'a'
 kik'ux ri' chwij in!

¹²Rumal rech che, jewa' kub'ij ri Yahweh: Chawilampe', ri e'are' che man rajawaxik taj
 kequmun pa ri pajb'al amaja', qastzij che kkitij na ri', e ri at Ɂla are kawaj che ma kk'ajisax
 ta k'u awach? ;Ri at man xaq ta jeri' kakanaj kanoq, chi katqumun wi pa ri are'! ¹³Rumal
 rech che ri in nub'im jun nimalaj tzij –utzij ri Yahweh– che ri B'osra jun rech xib'rikil
 kkanajik kanoq, rech tze'b'al uwach, e rech yoq'ob'al taq tzij; e ronojel ri jetaq utinimit pa
 junalik kk'is na tzij pakiwi'.

¹⁴Ri in k'o jun k'ak' tzij
 xinto xub'ij ri Yahweh,
 xinta ruk' jun q'axel tzij
 che kb'e chkixo'l ri jetaq tinimit.
 «;Chimulij iwib'!
 ;E jix chrij we jun tinimit ri'!
 ;Chixwa'lij chkij we winaq ri'!
 ;Chisuk'umaj iwib' chech ri ch'o'j!».

¹⁵Rumal rech che ri in inlaj ko'lik
 xatinb'an chkixo'l ri jetaq amaq',
 at ya'l k'ixb'al chkixo'l ri achijab'.

¹⁶;Ri at che sib'alaj kxib'ix ib'
 chawech xatuqasaj pa jun k'am,
 che ri at che nimal kub'an ri awanima',
 ri at che atjeqel pa ri ujul ri jetaq ab'aj
 ri at che at jeqel ajsik chrech ri juyub'!
 Pune'taj ri at kamol
 ri asok ajsik jacha ri xik,
 ri in katink'yaq na uloq chila'
 –utzij ri Yahweh–.

¹⁷Ri Edom jun xib'rikil ri' kka'yik; konojel ri keq'ax na chunaqaj ri are', man kkich'ob' ta
 chi uwach ri' ri are', kexub'un ri chrij aretaq chi' kkilo che soktajinaq wi. ¹⁸Je' nak'ut,
 ub'anom jacha ri uk'axk'olil ri Sodoma, ri Gomora e ri jetaq tinimit che e'uk'ulja' –kub'ij
 Yahweh–, man jun chi winaq k'o chila', man jun chi winaq ri' kjeqi' chi jumul waral.

¹⁹Chiwilampe', jeri' jacha jun koj che kpaqi' uloq pa taq k'ache'alaj rech ri Jordan
kpetik pa ri junalik raxroj q'ayes.

K'atek'uri' xas chanim ri',
ri in kinwesaj ub'i chila',
arech kinkoj kan chila'
jachin ri kwaj in kinya chila'.
¿Jachin k'u jeri' in jacha ri in?
¿Jachin k'u kkowin ri' kinusik'ij in
chuwach jun q'atb'altzij?
¿Jawi' k'o wi ri ajyuq'
che kkowinik ktak'i chnuwach in?

²⁰Xa jek'uri', chiweta'maj b'a' ri uchomanik
ri Yahweh puwi' ri Edom
e ri uchomanik pakiwi' ri e'ajteman:
¿Qastzij ri' che kechorex ub'i ri'
ri e'alaj taq chij chkixo'l ri jupuq!
¿Qastzij che kb'an na k'ax ri' chrech
ri kiq'ayes ri chij xas chkiwach ri chij!

²¹Aretaq chi' xib'ib'al ktatajik ri uqajik,
ri uwach ulew kb'irb'itik na ri',
e ri uqajib'al ktataj ri'
chi pa ri polow rech ri taq Ajij.

²²Chiwilampe',
jeri' jacha jun xik kapaqi' uloq,
e krapapik e kulik'ej ri jetaq uxik'
puwi' ri B'osra.
Ri kanima' ri e'ajch'ojab'
rech ri Edom pa we jun q'ij ri',
jeri' na k'uri' jacha ri ranima'
jun yawab' ixoq che kril uwach ri ral.

Ri jetaq tzij puwi' e'utinimit ri Siri'a

²³Chrech ri Damasko.
Ri Jamat e ri Arpad, k'ixb'al ek'olik,
rumal rech che ri e'are' xopan
k'uk utzijol jun k'ax.
Ri kanima' xb'ririk chrech ri xib'irikil,
jeri' xub'ano jacha ri polow
che man kmatzi' taj.

²⁴Ri Damasko xub'an keb' uk'u'x,
man k'o ta uchuq'ab'
e chanim xanimajik,
Xyik'ik ri ub'aqil rumal jun tew xq'axowik
e ri q'oxom xuna'o jeri' jacha
jun yawab' ixoq che kril uwach ri ral.

²⁵¿La xtolb'ax kanoq ri tinimit
che sib'alaj unimal,

- ri tinimit che rech nuki'kotemal?
²⁶K'atek'uri', ri e'uk'ojl taq alab'om
 keqaj na ri' pa taq ri k'ayb'al
 e konojel ri e'ajch'ojab' kekam ri'
 pa we jun q'ij ri'
 –utzij ri Yahweh Sab'a'ot–.
²⁷Kint'iq na q'aq' ri' pa ri taq ri utapya
 ri Damasko, k'atek'uri', kuporoj ub'i ri'
 ri Nim taq Rachoch ri B'en-Hadad.

Ri jetaq tzij pakiwi' ri ekijuq'at ri e'ajarab'e

- ²⁸Chrech ri Kedar e chkech ri taq rajawib'al ri Hasor che xch'akan ri Nab'ukodonosor
 pakiwi', rajawinel ri B'ab'iloni'a. Jewa' kub'ij ri Yahweh.
 Chixwa'lijoq ub'ik,
 chixpaqal ub'ik pa ri Kedar,
 che'iwelaq'aj ri eralk'uwa'l ri Relb'alq'ij!
²⁹Ri tz'um taq kachoch
 e ri kichij kek'am ub'i ri',
 ri yakb'al kachoch e ronojel ri katz'ayaq;
 e ri ekikameyo ketoqix ub'i ri' chkech,
 e kraqex chi'aj ri' chkech:
 «¡Eb'anal taq k'ax pa ronojel k'olb'al!».

³⁰Chixanimaj ub'ik, aninaq kixel ub'ik,
 utzalaj uk'u'ik iwib' chib'ana' ri ix,
 ix ajasor –utzij ri Yahweh–,
 rumal rech che ri Nab'ukodonosor,
 rajawinel ri B'ab'iloni'a k'o
 jun chomanik xub'an piwi'
 e ub'anom chi jun chomab'al piwi' ix.
³¹«Chimulij iwib'! ¡Chixpaqal ub'ik!
 chrij ri jun tinimit che xas ja'maril k'olik,
 ri are' che qas ku'l uk'ux'
 –utzij ri Yahweh–,
 man k'o ta utz'apib'al ri tinimit
 e man k'o ta ulawib'al.
 Kitukel ekanajinaq kanoq.
³²¡Ri jetaq kikameyo erech chakoj ri',
 e ri sib'alaj kichij ek'olik eqachak'oj ri'!».

Ri in ke'injub'uj ub'i ri' ri e'are'
 pa ronojel kyaqiq',
 ri kkisokam ri kiwi',
 e chi pa ronojel k'olb'al che usutim kij
 kink'am na uloq ri' ri k'ax chkech
 –utzij ri Yahweh–.
³³Ri Jasor jun kik'olb'al ri awaj
 che etijnel jun junalikalaj tz'inalik
 ulew ri' kkanaj kanoq.

Man k'o ta jun winaq ri' kkanaj kan chila'.
 Man k'o ta chi jun winaq ri' kjaqi' chila'.

Ri jetaq tzij puwi' ri Elam

- ³⁴Utzij ri Yahweh che xpe ruk'
 ri q'axel utzij ri Dyos, Jeremi'as,
 puwi' ri Elam,
 pa ri umajib'al ri rajawib'al ri Sedesi'as,
 rajawinel ri Juda.
- ³⁵Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot.
 Je' nak'ut,
 ri in kinq'ip na ri uch'ab' ri Elam
 che are utikb'alil ri uchuq'ab'.
- ³⁶Kink'am na uloq ri' puwi'
 ri Elam ri kijeb' kyaqiq'
 Xas pa ri kijeb' uxkut ri kaj,
 k'atek'uri', ke'injub'uj ub'i ri'
 ri e'ajelam pa ronojel we kyaqiq ri';
 e man k'o ta jun amaq' ri' jawije'
 man ke'opan ta wi ri e'ajelam.
- ³⁷Ri in kinb'an na ri' che ri Elam kb'irb'itik
 chkiwach ri e'ukik'ulel,
 e chkiwach ri kkaj kkikamisaj ri are',
 kink'am na uloq ri' pakiwi' ri man utz taj,
 ri unimal ri uq'aq'al woyowal
 –utzij ri Yahweh–.
 Kintaq na uloq pakiwi' ri nuch'ich'
 rech ch'o'j arech keroqataj ri e'are'
 e ri in chi ke'inkamisaj ri'
 konojel ri e'are'.
- ³⁸Ri in kinkoj na ri' ri nutem pa ri Elam,
 kinsach na ri' uwach chila' ri ajawinel e ri enim taq winaq
 –utzij ri Yahweh–.
- ³⁹Tek'ut, pa ri uk'isb'alil ri taq
 q'ij ke'itzalejisj na uloq ri'
 ri e'ajelam che etza'patalik xe b'e
 pa jun kaxlan tinimit –utzij ri Yahweh–.

Ri jetaq tzij puwi' ri B'ab'iloni'a

50¹Ri tzij che xub'ij ri Yahweh puwi' ri B'ab'iloni'a, puwi' ri kitinimit ri e'ajkalde'a, rumal
 ri upataninel, ri q'axel utzij ri Dyos, Jeremi'as.

Ktzaq ri B'ab'iloni'a, ri Dyos

kuto'tajisaj uwach ri Isra'el

²Chib'ij weri' chkixo'l ri jetaq amaq',

- chilik'la' jun k'utb'al e chib'ana'
 arech ktatajik weri',
 mitz'apij ichi' che ub'ixik;
 utz ub'ixik chib'ij,
 xqaj ri B'ab'iloni'a, k'ixb'al k'o ri B'el,
 xok q'equ'm chupalaj ri Merodak,
 k'ixb'al ek'olik
 ri man tzij taj edyos ek'o kuk',
 ri jetaq kimes, ri kitz'ilal, xeqajik.
- ³Rumal rech che xpaqi'i uloq puwi' ri are' jun tinimit rech ri Rikyaq'ab' Relb'alq'ij,
 ri are' che jun tolonik kub'an na
 chech ri rulew;
 man k'o ta chi jun winaq
 kkanaj kan chila', chi ewinaq,
 chi echikop xe'animaj ub'ik, xeb'ek.
- ⁴Pa taq we q'ij ri' e pa taq we kajb'al ri'
 –utzij ri Yahweh Sab'a'ot–
 ri eralk'uwa'l ri Isra'el ketzalej na uloq ri'
 e kuk' ri e'are' xoquje' ketzalej na uloq
 ri' konojel ri eralk'uwa'l ri Juda,
 keb'in ri' ruk' oq'ej
 che utzukuxik ri Yahweh ri Kidynos.
- ⁵Kkita utzijol ri Si'on pa taq ri b'e,
 keka'y apan chrech ri are',
 chila' ke'ay apan wi'.
 «¡Chi'saj uloq!
 Xa jun chqab'ana' ruk' ri Yahweh
 ruk' jun junalikalaj chapb'alq'ab'
 che man k'o ta jumul ksach chrech!».
- ⁶Ri enuwinaq, ri e'are' ejeri' jacha chij
 che esachinaq kanoq.
 Ri ekajyuq'ab' xekisach kanoq
 ri e'are' pa taq ri juyub';
 ke'kiwa'katisaj xaq
 pa apachinchike juyub' chik,
 xkisach ri kik'olb'al.
- ⁷Xaq apachinchike keriqowik ri e'are',
 kekitijej ub'ik, ri ekik'ulel kkib'ij:
 «¡Ri uj, man mak ta wa' ri kqab'ano,
 rumal rech che ri e'are' xemakun
 chuwach ri Yahweh,
 ri are' che are rachoch ri suk'il,
 e che are ke'yeb'al ri kitat –Yahweh!».
- ⁸¡Chixanimaj ub'ik pa ri B'ab'iloni'a
 e pa ri kitinimit ri e'ajkalde'a, chixel ub'ik!
 ¡Jeri' chib'ana'!
 jacha ri e'ama' taq k'isik' che are
 kenab'e'aj chkiwach ri ejupuq awaj.

- ⁹Rumal rech che ri in tajin kinsuk'umaj
 e tajin kinb'ano arech kpaqi'
 chrij ri B'ab'iloni'a jun nimalaj mulin
 ib' kech ri enimalaj taq amaq'
 che kepe pa ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij, che kkiwok kib' chrij ri are',
 e chila' ri', rajawaxik kechb'ej ri are'.
 Ri taq uch'ab' ri jun ajch'o'j
 che rech jun utzalaj ajch'oj
 man jamalik ta ri' ri uq'ab' ktzalejik.
- ¹⁰Kjachatajik ri' ri Kalde'a
 arech kb'an ub'i ri elaq' pa ri are',
 konojel ri ke'elaq'anik pa ri are',
 sib'alaj kenoj ub'i ri'
 -utzij ri Yahweh-.
- ¹¹Je' nak'ut!
 ;Sib'alaj chixkik'ot b'a'!
 ;Sib'alaj chixja'jatic b'a'!
 ri ix che kib'an ri k'ax chrech ri wechb'al,
 ;Chixtoq'on b'a' jeri'
 jacha jun wakax pa ri suq'unb'al!
 ;Chixwijijjoq jacha ri kej!
- ¹²Ri inan sib'alaj uk'ixb'al k'olik,
 ri are' che xril iwach choq'ijsaq,
 kkyaqarik rumal ri uk'ixb'al.
 We kamik ri' ri are' jun k'ixb'al
 kech konojel ri jetaq amaq'
 tz'inalik k'olik, chaq'ij e kolaj ulew.
- ¹³Are ri uq'aq'al ri royowal ri Yahweh
 kb'anow ri' che tolonik kkanaj kanoq,
 man k'o ta chi winaq ri' kkanaj kan chila'.
 Ri jachintaq keq'ax ub'i chunaqaj
 ri B'ab'iloni'a, sachib'al k'u' ri' kekanajik,
 k'atek'uri' kxulq'ab'anik ri'
 aretaq ch'i kril ri jetaq usoktajinaq.
- ¹⁴Chicholej iwib' chrij ri B'ab'iloni'a,
 chisutij rij pa ronojel ri taq b'e,
 ri ix iwonojel che kisuk'ub'a' ri ich'ab'
 chik'yaqa' sib'alaj ch'ab' chrij ri are',
 rumal rech che xmakun
 chuwach ri Yahweh!
- ¹⁵Chisutij rij e chirajej ichi' chrij,
 raqoj chi' rech ch'oj!
 Ri are' kulik' ri uq'ab',
 ri nimalaj taq ukeq'te' ktzaq uloq,
 ri taq utapya xtzaq uloq ikim.
 ;Weri', are wa' ri k'ax utojb'alil
 kuya ri Yahweh chrech!
 ;Chib'ana' k'ax chrech ri are'!

- ¡Chib'ana' chrech jacha xub'an ri are'!
- ¹⁶Chiwesaj pa ri B'ab'iloni'a ri ajtikonel,
 chiwesaj uloq ri are'
 che k'o ri jos puq'ab'
 aretaq chi' uq'ijil kq'at ri triko.
 Chuwach ri ch'ich' rech cho'j,
 chkijujunal ketzalej ri' pa ri kitinimit,
 ke'animaj ub'i ri'
 konojel pa taq ri kulew.
- ¹⁷Ri Isra'el ejupuq chij
 che esachinaq kanoq,
 ri e'are' xe'oqataxik kumal ri jetaq koj.
 Nab'e, are ri rajawinel ri Assur xtijowik, e pa ri uk'isb'al, ri Nab'ukodonosor rajawinel ri
 B'ab'iloni'a, xq'ipowik ri jetaq ub'aq. ¹⁸Rumal weri', jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot, ri
 Udyos ri Isra'el: Ri in kinpetik che usolixik ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e ri rulew ri utinimit,
 jeri' jacha usolixik xinb'ano ri rajawinel ri Assur.
- ¹⁹K'atek'uri', kintzalejisaj ri' ri Isra'el pa ri suq'unb'al arech
 kjeqi' pa ri Karmelo e pa ri B'asan;
 e puwi' ri juyub' rech ri Efra'im e pa ri Gala'ad, k'o sib'alaj wa ri'.
- ²⁰Pa we taq q'ij ri' –utzij ri Yahweh–
 ktzukux ri' na ri' retzelal ri Isra'el, e man kriqitaj ta ri',
 man k'o ta umak ri' ri Juda kriqitajik;
 rumal rech che ri in kinsach na ri' ri kimak ri winaq che xe'into' kanoq.

**Ri uqajik ri B'ab'iloni'a che kb'ix
 pa ri Jerusalem**

- ²¹«Chatpaqal pa ri utinimit ri Meratayim,
 chatpaqal ub'i chrij ri are'
 e chkij ri e'ajpekod:
 che'akamisaj ri e'are',
 che'ak'isa' ri e'are' chi k'ate' na
 ri k'isb'al winaq –utzij ri Yahweh–.
 Chab'ana' ronojel ri taq
 nutaqanik nub'im chaweche!».
- ²²¡Ujaninib'al ch'o'j k'o
 pa ronojel ri amaq'!
 ¡Nimalaj k'ax k'olik!
- ²³¡Je' nak'ut,
 xq'iptajik pa k'i taq uch'aqapil
 ri q'osb'al klawux
 rech ronojel ri uwach ulew!
 Je' nak'ut, xuxik jun xib'rikil
 ri B'ab'iloni'a chkixo'l ri jetaq amaq'.
- ²⁴B'ab'iloni'a,
 ri in xinkoj jun k'amb'al chaweche
 e ri at xattzaq chupam,
 e ri at man xawil taj.

xatxaq'alb'exik e xatxukule'xik,
 rumal rech che ri at xatwala'jik puwi'
 e xab'an k'ax chrech ri Yahweh.

²⁵Ri Yahweh xujaq ri k'olb'al

rech taq ri uch'ich'
 e xresaj ri taq uch'ich'
 rech ri uq'aq'al royowal.

¡Are wa' ri jun uchak
 ri Ajaw Yahweh Sab'a'ot
 pa ri kitinimit ri e'ajkalde'a!

²⁶«¡Chixpetoq uloq pa ronojel taq k'olb'al,

ji'jaqa' ri jetaq uk'uja,
 chich'ikmij ub'ik jacha nimalaj taq
 eqa'n e chikamisaj ri are',
 arech man k'o ta jun jas uwach kkanaj
 kanoq chrech ri are'!

²⁷¡Che'ikamisaj konojel

ri jetaq ama' uwakax,
 chek'am ub'i pa ri ch'olb'al taq awaj!
 K'ax kech ri e'are', xpe ri kiqu'ij,
 xpe ri q'ij arech kb'an q'atb'altzij pakiwi'».

²⁸Chitatab'ej:

Are ri kich'ab'al ri xe'animaj uloq,
 ri xib'el uloq,
 chi pa ri utinimit ri B'ab'iloni'a
 are utzijoxik wa' pa ri Si'on
 ri k'ax tojb'al uk'axel
 xub'an ri Yahweh ri Qadyos,
 ri k'ax tojb'al uk'axel
 ri Nim Rachoch.

Ri makaj rech nimal

²⁹Chesik'ixoq ri e'ajch'ab'

chrij ri B'ab'iloni'a,
 Iwonojel ri kisuk'ub'a' ri jetaq ch'ab',
 chisutij rij, chixkanaj kan
 pa ronojel b'e
 e mijun kiya' alaj chrech kel b'ik.
 Chitojo' chrech ri rajil taq uchak,
 ronojel ri jastasq che xub'an are',
 chib'ana' chrech ri are',
 rumal rech che ri are' nimal
 xub'an chuwach ri Yahweh,
 xuk'ule'laj ri Tyoxlaj ub'antajik
 rech ri Isra'el.

³⁰Qastzij nak'ut' che ri e'uk'ojlab' taq
 alab'om keqaj na ri' pa ri taq k'ayb'al

e konojel ri eraich'o'jab' kekam na ri'
pa we q'ij ri' -utzij ri Yahweh-.

³¹In k'o waral ri',
are' kinwaj uq'aq'al woyowal pawí',
ri at che «Nimal kab'ano»
-utzij ri Ajaw Yahweh Sab'a'ot-,
rumal rech che xpe ri aq'ij,
ri q'ij jawi' kink'ajisaj awach in.

³²Kupachq'ij raqan ri'
ri «Nimal kub'ano»,
e ktzaq na ri', e man k'o ta
jun ri' kuw'alisaj ukoq ri are';
kint'iq na ri' ri q'aq'
chrech ri jetaq utinimit,
e kuporj ub'i ri' ronojel ri jetaq k'olb'al
che k'o naqaj chrech.

Ri Yahweh kolonel chrech ri Isra'el

³³Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot:
Ri ak'alab' ek'o pa ri Isra'el ek'o
pa k'ax xoquje' ri ak'alab'
pa ri Juda junam ek'o kuk' pa k'ax.
Konojel ri echapowinaq,
ekiqajb'em ri e'are',
man kkaj taj kekitzoqopij ri e'are'.

³⁴K'atek'ut, ri Kikolonel k'o uchuq'ab',
Yahweh Sab'a'ot ri ub'i' are'.
Ri are' ke'uto' na ri' pa ri q'atb'altzij,
chi arech kuya' na ri uxlanem
chrech ri tinimit,
k'atek'ut, kub'an na ri'
arech kb'irb'it ri B'ab'iloni'a.

³⁵Ri ch'ich' rech ch'o'j k'o
pakiwi' ri e'ajkalde'a
-utzij ri Yahweh-.
K'o pakiwi' ri e'ajb'ab'iloni'a,
pakiwi' ri enim taq uwinaq
e pakiwi' ri winaq nim taq keta'mab'al!

³⁶K'o ri ch'ich' rech ch'o'j pakiwi'
ri e'uya'lsaq,
arech are kkichomaj ri man utz taj!
;K'o ri ch'ich' rech ch'o'j pakiwi'
ri e'ajch'o'jab' e kkixib'ij kib' ri'!

³⁷K'o ri ch'ich' rech ch'o'j pakiwi'
ri jetaq ukej e pakiwi' ri jetaq uch'ich',
e pakiwi' konojel uwach
winaq che ek'o chila':

- e ejacha ixoqib' ri'!
 ;K'o ri ch'ich rech ch'o'j puwi'
 ri uq'inomal: kk'am ub'i ri' weri'!
- ³⁸¡Chtzajoq ri jetaq uja'; chchaqijjoq!
 rumal rech che jun tinimit
 erech ri man tzij taj edyos,
 e ri winaq are kkaj ri kixib'rikil!
- ³⁹K'atek'uri', ri etijnel taq awaj,
 junam ri' kejeqi' kuk' ri yo'k,
 ri avestruses kkijegeb'a ri'
 ri kachoch chila'.
 Pa junalik ri' man kjeqi' ta
 chi jun winaq chila',
 e tolonik ri' kkanajik
 chub'eq'ij chub'esaq.
- ⁴⁰Je' nak'uri',
 aretaq chi' ri Dyos xuq'olij ri Sodoma,
 ri Gomorra e ri jetaq tinimit
 che ek'o chunaqaj -utzij ri Yahweh-.
 Jawi' man k'o ta
 jun winaq kkanaj kanoq,
 man k'o ta chi jumul ri' kjeqi'
 chi jumul jun winaq chila.

Ri siwantinimit pa ri Rikyaq'ab'
ri Relb'alq'ij e ri koj rech ri Jordan

- ⁴¹Chiwilampe',
 pa ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij
 petinaq jun nimalaj tinimit
 jun nimalaj amaq'
 e ek'i ajawinelab' kewa'lij uloq
 pa taq uk'isb'alil ri uwachulew.
- ⁴²Pa ri kiq'ab' k'o
 ri t'ist'ik uwi' ch'ich' e ri ch'ab',
 ri e'are' ewinaq eb'anal taq k'ax
 e man k'o ta toq'ob' kuk';
 ri kich'ab'al jacha ri uqinlajik ri polow:
 ri e'are' kikejb'em ri kej, kicholem kib',
 junam e xa jun kib'anom
 chuwach ri ch'o'j paw' ri at,
 at umi'al ri B'ab'iloni'a.
- ⁴³Ri rajawinel ri B'ab'iloni'a
 xuta kitzijol e'are' e xetuqa'r ri uq'ab',
 xuxib'ij rib' e kuna' q'oxom je'ri' jacha
 jun ixoq che kril uwach ri ral.
- ⁴⁴Chiwilampe', jeri' jacha jun koj paqalinaq
 uloq pa ri k'ache'laj rech ri Jordan,

usuk'ub'am ub'ik
 pa ri junalikaj raxroj q'ayes.
 K'atek'uri' xa ruk' jub'iq',
 aninaq ri' kinb'ano arech ri are'
 kanimaj b'i pa we k'olb'al ri',
 arech ri in kinkoj na waral ri'
 jachin ri kwaj kinkojo
 ¿jachin jeri' ri' in jacha ri in?
 ¿Jachin kkowin ri' chwech ri in
 che nusik'ixik chuwach ri q'atb'al tzij?
 ¿Jachin ajyuq' ri' kkowinik ktak'i'
 kkanaj kan chnuwach in ?
⁴⁵Jeri' nak'ut,
 chiweta'maj b'a' ri uchomab'al
 ri Yahweh puwi' ri B'ab'iloni'a
 e ri uchomab'al, ri kraj are'
 puwi' ri kitinimit ri e'ajkalde'a.
 ¿Qastzij ri' che ri e'are' kechorex ub'i ri'
 jacha kb'an chkech
 ri e'alaj taq kal ri awaj!
 ¿Qastzij ri' che kk'is tzij ri' puwi'
 ri kiq'ayes chkiwach ri e'are'!
⁴⁶Chuwach ri uqajik e ri rechb'axik
 ri B'ab'iloni'a xb'irb'itik ri uwachulew,
 e ri raq'oj chi'aj ktataj pa taq ri tinimit.

Ri Yahweh kuk'u'lelaj ri B'ab'iloni'a

⁵¹Jewa' kub'ij ri Yahweh.
 Ri in kinwa'lisaj na chrij ri B'ab'iloni'a e chkij ri e'ajleb'-Kamay jun k'axalaj kyaqiq'.
²Ke'intaq na uloq pa ri B'ab'iloni'a
 nik'aj ekaxlan taq winaq arech kkitota'
 e kkisu' ub'i ri rulew,
 rumal rech che ksutix rij ri'
 pa ronojel ri uk'olb'al,
 e weri' pa ri uq'ij ri k'ax.
³Man k'o ta jun ajch'ab'
 ksuk'matajik ri uch'ab'!
 ¿Man k'o ta chi jun
 ksuk'matajik chupam ri ch'ich' ratzyaq!
 ¿Mitoq'ob'isaj kiwach ri e'uk'ojol!
 ¿Che'ikamisaj konojel ri erajch'o'jab'!
⁴Ek'o kaminaqib' ri' keqaj kan
 pa ri kitinimit ri e'ajkalde'a,
 xo'l taq b'e rech ri B'ab'iloni'a
 ek'o nik'aj esoktajinaq kanoq.
⁵K'atek'uri', ri Isra'el e ri Juda
 man emalka'n taj ekanajinaq

- chrech ri Dyos, ri Yahweh Sab'a'ot.
 Ri kitinimit nojinaq
 chrech jetaq makaj chuwach
 ri Tyoxlaj ub'antajik che rech ri Isra'el.
- ⁶Chixanimaj ub'ik,
 chixek ub'ik pa ri B'ab'iloni'a
 e iwonojel chijujunal
 chikolo' ri ik'aslemal,
 mixkam rumal ri umak ri are',
 kamik ri' uq'ij ri k'ax,
 utojb'alil rech kuya' ri Yahweh,
 ri are' tajin kutoj ri taqal chrij ri are'!
- ⁷Ri B'ab'iloni'a jun q'an pwaq pajb'al
 amaja' pa ri uq'ab' ri Yahweh,
 che kuq'ab'arisaj ronojel ri uwachulew;
 ri jetaq amaq' xkitij ri ramaja' ri are',
 rumal k'uwa' xech'u'jarik.
- ⁸K'atek'uri', kamik ri' ri B'ab'iloni'a
 xtzaq uloq e xpaxik;
 chik'isa' b'a' ik'u'x chrij ri are'.
 Chitija' b'a' utz'alaj taq kunab'al
 chrech ri k'achaqi'jchi' tajin kuriqo,
 wene' rumal weri' kkunatajik!
- ⁹Ri uj xqaj xqakunaj ri B'ab'iloni'a,
 k'atek'uri' man xkuntaj taj.
 ;Chiya'a' b'a' kanoq ri are'!
 Jo' chqajujunal pa taq ri' ri qatinimit!
 Je' nak'ut, ri q'atb'altzij puwi'
 ri are' xopanq chikaj,
 xpaqi' pa taq ri sutz'.
- ¹⁰Ri Yahweh xuq'alajisaj ri qasuk'il,
 chisa'j uloq,
 chqab'ixoj pa ri Si'on
 ri jetaq uchak ri Yahweh ri Qadyos.
- ¹¹Chisuk'umaj ri jetaq ch'ab'
 chinojisaj ri uk'olb'al ri jetaq ch'ab'!
 Ri Yahweh xe'uk'asuj uloq ri kuxlab'al ri erajawinel Medi'a, rumal rech che puwi' ri
 B'ab'iloni'a xuchomaj che kuk'is tzij puwi'! Are wa' ri utojb'alil uk'axel ri k'ax rech ri
 Yahweh, uk'axel ri utojb'alil ri uk'axk'olil ri Nim Rachoch.
- ¹²Puwi' ri taq utapya
 ri B'ab'iloni'a chilik'la' ri k'utb'al!
 ;Chinimrisaj ri uchuq'ab' ri echajinelab'!
 ;Chikojo' nik'aj achijab' arech kechajinik!
 ;Chi'kojo' elaq'ab'enelab' pa ri jetaq b'e!
 Rumal rech che ri Yahweh k'o
 jun uchomab'al e kub'an na ri jastaq
 che xub'ij pakiwi' ri e'ajb'ab'iloni'a.
- ¹³Ri at che att'uyul chuchi' ri nimalaj taq ja',

ri at che k'o sib'alaj aq'inomal,
 xpe ri uk'isb'al awach,
 xpe ri utojb'alil ri jeqta elaq' xab'ano.

¹⁴Ri Yahweh Sab'a'ot

xas xujikib'a ub'ixik weri':
 Ri in katinnojisaj na ri'
 chkech achijab', jacha ri esak'
 e kkiraqagej na kichi' ri'
 paw' rumal ri kich'akoj.

¹⁵Are are' xb'anow ri uwachulew ruk'

ri uchuq'ab' ri are'
 che xuya utak'b'alil ri uwachulew ruk'
 ri uno'jib'al e ruk' ri reta'mb'al xulik'
 uwach ri jetaq kaj.

¹⁶Aretaq chi' kch'awik

kjaninik ri jetaq ja' pa ri kaj,
 e kuwa'lisaj uloq ri jetaq sutz'
 chi pa ri uk'isb'alil uxkut ri uwach ulew;
 kub'an ri jetaq kaypa' rech ri jab'
 e kresaj uloq ri kyaqiq' pa taq ri uk'olb'al.

¹⁷K'atek'uri', ronojel winaq man kkowin ta

chrech uch'ob'ik weri',
 ronojel ajch'ayil ch'ich' kk'ix
 chrech ri man tzij taj edyos,
 rumal rech che ri jetaq tz'aq xub'ano, xa eb'analtzij,
 man k'o ta kuxlab'al ri jetaq tz'aq ri'!

¹⁸Man k'o ta kipatan,

jun chak che tze'b'al kiwach
 che pa ri uq'ij ri usolonik,
 ksach kiwach ri'.

¹⁹Ri «Rechb'al ri Jakob'».

Man jeri' taj, rumal rech che are are'
 xb'an ri jetaq ch'imil e are ri Isra'el
 ri kechb'anik ri jastaq rech.
 Ri ub'i' ri are' Yahweh Sab'a'ot.

Ri q'osb'al klawux rech ri Yahweh

²⁰Ri at, at jun q'osb'al klawux

chwech in at jun ch'ich' rech ch'o'j.
 Awuk' at xinb'an k'ax
 chkech ri jetaq amaq',
 awuk' at xink'is tzij pakiwi'
 ri jetaq ajawib'al,

²¹awuk' at xinb'an k'ax

chrech ri kej e chkech ri kikejb'em,
 awuk' at xinb'an k'ax chrech ri ch'ich'
 e chrech ri ajb'insanel ch'ich',

²²awuk' at xinb'an k'ax
 chrech ri achi e chrech ri ixoq,
 awuk' at xinb'an k'ax
 chrech ri nim winaq e chrech ri ak'al,
 awuk' at xinb'an k'ax
 chrech ri k'ojol ala e chrech ri q'apoj ali,

²³awuk' at xinb'an k'ax
 chrech ri ajyuq' e chrech ri ujupuq,
 awuk' at xinb'an k'ax
 chrech ri ajchak
 e chrech ri ajchapal ch'ich' rech ulew,
 awuk' at xinb'an k'ax
 chkech ri enim taq winaq
 e chkech ri eq'atal taq tzij.

²⁴K'atek'ut, kinb'an na ri' arech ri B'ab'iloni'a e konojel ri e'ajkalde'a kkitoj uk'axel
 ronojel ri itzel xkib'an chrech ri Si'on, xas cho taq iwoq'och ix –utzij ri Yahweh–.

²⁵In k'o waral ri' rumal
 che kwaj k'ax chaweche,
 Ri at, che at b'anal k'axalaj juyub'
 –utzij ri Yahweh–.
 ;Ajb'anal k'ax chrech ri jetaq ch'imil!
 Ri in kinlik' na ri' nuq'ab' paw'i',
 katink'yaq na ri' chi ajsik ulog
 chrech ri jetaq ab'aj,
 katink'ex na ri' pa jun juyub'
 che rech q'aq'.

²⁶Man k'o ta chi jun ab'aj
 rech rajawal ja kk'am ukoq awuk' at,
 on jun ab'aj che rech raqan ja,
 rumal rech che ri at pa junalik ri'
 kk'is tzij paw'i' –utzij ri Yahweh–.

Pa ri uk'isb'alil

²⁷;Chitak'ab'a' ri k'utb'al cho ri uwach ulew,
 chiwoq'esaj ri ruk'a' wakax
 pa ri jetaq amaq'!
 Chisuk'umaj ri jetaq etinimit
 puwi' ri are',
 che'isik'ij ri jetaq ajawib'al chrij ri are'
 –Ararat, Minni e Askenaz–.
 Chok b'a pa ri are'
 ri kinimal ri ajmolol winaq.
 Chib'ana' b'a arech k'e'ok ub'ik
 e kech'ojinik ri kikejb'em ri kej,
 jeri' jacha esak'.

²⁸Che'isuk'umaj b'a' ri jetaq amaq
 che keb'e ch'ojinoq chrij ri are':

ri erajawinel ri Medi'a,
 ri enim taq winaq, konojel ri eq'ataltzij,
 e ronojel ri ulew che k'o pa uq'ab' ri are'.

²⁹Xub'an kab'raan chuwachulew
 e xuxib'ij rib' rumal rech che qastzij
 xpetik ri uchomab'al ri Yahweh
 puwi' ri B'ab'iloni'a:
 xujalk'atij uwach ri ulew
 rech ri B'ab'iloni'a pa jun tz'inalik ulew
 e tolonik xkanaj kanoq.

³⁰Ri erajch'ojab' ri B'ab'iloni'a
 xeq'itajik chrech ri ch'o'j,
 ri e'are' xekanaj kanoq
 pa ri nim e kowlaj taq kik'olb'al;
 ri e'are' man k'o ta chi kichuq'ab',
 xk'is ri kichuq'ab',
 ri e'are' ejacha ixoqib' xkib'ano!
 Xporox ri taq kachoch,
 xq'iptajik ri jetaq kich'ich'.

³¹Ri wuj tz'ib'atalik, kel ub'i jun chrij jun chik,
 ri ajjachalwuj kutij anim kuriqa'
 jun chik ajjachalwuj,
 arech kya' ub'ixik
 chrech ri rajawinel ri B'ab'iloni'a
 che xb'an okem pa ri utinimit
 pa ronojel taq b'e,

³²kb'an okem pa taq ri b'e,
 ri jetaq tapya to'b'al ib' kporox ub'ik,
 e ri e'ajch'o'jab' xkixib'ij kib'.

³³Rumal rech che jewa' kub'ij
 ri Yahweh Sab'a'ot ri Udyos ri Isra'el:
 Ri umi'al ri B'ab'iloni'a jeri'
 jacha jun tikom ulew,
 che xopan ri q'ij che kb'an ri jach',
 xa jub'iq' chik kraj
 e kopan ri' chrech ri are'
 ri q'ij arech kb'an ri jach'.

Ri k'ax tojb'al uk'axel kuya ri Yahweh

³⁴Ri Nab'ukodonosor rajawinel
 ri B'ab'iloni'a xinutijo e xinuk'is ub'ik,
 xinuya' kanoq in jeri'
 jacha jun plato che jamal upam,
 xinub'iq'ej ub'ik
 jacha kub'an jun k'axalaj chikop,
 xunojisaj upam ruk' ri utzalaj taq
 ch'aqap nuwa k'olik, xinresaj uloq.

- ³⁵«Chqaj b'a' puwi' ri B'ab'iloni'a
 ri jetaq nuk'axk'ol
 e ri jetaq nusoktajinaq che weta'm in!»
 kcha ri ixoq ajsi'on,
 «e ri nukik'el pakiwi' ri e'ajkalde'a»,
 kcha ri Jerusalem.
- ³⁶Rumal k'uwa' weri' jewa' kub'ij ri Yahweh.
 Je' nak'ut, ri in,
 in k'o waral e wuk'am
 pa nuq'ab' ri aq'atb'altzij
 e in kinya'ow tojb'al uk'axel ri ak'axk'ol.
 Ri in kinchaqi'jarisaj na
 ri nimalaj unima'
 e kintzajisaj na ri' ri jetaq ub'ulb'u'x.
- ³⁷Ri B'ab'iloni'a kkanaj kan ri'
 jun mulmik taq ab'aj
 jun k'olb'al kech ri yo'k ri',
 jun xib'rikil uwach ri' e tze'b'al uwach ri',
 e tolonik ri' kkanaj kanoq.
- ³⁸Je' nak'ut, junam jacha
 ekoj kiraqaqej kichi' konojel,
 kkiraqaqej kichi' ejacha e'alaj taq koj.
- ³⁹¿La q'aq' kkina'o?
 Utz b'a ri', kinsuk'umaj na ri'
 chkech jun jororsib'al kech,
 kinb'an na ri' arech
 ri e'are' kkiqumuj e keki'kotik ri',
 e ri e'are' kkiwaraj ri'
 jun junalikalaj waram
 e man kek'astaj ta chi jumul ri'
 -utzij ri Yahweh-.
- ⁴⁰Kinb'an na ri' arech ri e'are' keqaj ub'ik
 ejacha ri chij pa ri ch'olol taq awaj,
 jacha keqaj ub'ik ri e'ama' taq chij
 e ri e'ama' taq k'isik.

Oq'ej puwi' ri B'ab'iloni'a

- ⁴¹¿La xch'aktajik ri Sesak?,
 ¿la xb'an okem pa ri jun che nimalaj
 ub'antajik pa ronojel ri uwachulew?
 Ri B'ab'iloni'a ¿la xaq jun xib'rikil
 chi ukamik chkixo'l ri jetaq amaq'?
- ⁴²Chrij ri B'ab'iloni'a xel uloq ri polow,
 ri jetaq uja' xuch'uq uwi' ronojel ri are'.
- ⁴³Ri jetaq utinimit xechachi',
 chaq'ij ulew e k'ax ulew,
 ulew jawije' man k'o

ta jun winaq kkanaj kanoq,
e jawije' man k'o
chi jun winaq kb'in chi jumul chila'.

Ri Yahweh ke'usolij ri man tzij taj edyos

⁴⁴Ri in ki'nsolij na ri' ri B'el pa ri B'ab'iloni'a
e kinwesaj na ri' puchi'
ri jastaq che xub'iq' ub'ik.
Man kepe ta chi uloq ri'
ri jetaq amaq ruk' ri are'.
Xoquje' ri utapya
ri B'ab'iloni'a xtzaq ub'ik.

⁴⁵¡Ix siwan nutinimit, chixel uloq pa ri are'!
Iwonojel chikolo' ri ik'aslemal,
chuwach ri nimalaj uq'aq'al
royowal ri Yahweh.

⁴⁶K'atek'ut, ¡Mub'an keb' uk'u'x ri iwanima'! ¡Mixib'ij iwib' chuwach ri tzij che kkib'ix na
pa ri tinimit. Qastzij ri' che jun junab' ri' kb'ix na we tzij ri', k'atek'uri', pa ri jun chik junab',
jun wi tzij chi ri' kb'ixik: ri k'ax kch'akan ri' puwi' ri uwachulew e jun ajaw ajb'anal k'ax
kresaj ub'i ri' jun chik ajaw che xoquje' ajb'anal k'ax.

⁴⁷Je' nak'uri', petinaq nik'aj taq q'ij
jawije' ki'nsolij na ri' ri man tzij taj
edyos che erech ri B'ab'iloni'a.
E ronojel ri rulew k'ixb'al ri'
kkanaj kanoq,
e konojel ri ukaminaq kekanaj
kan ri' chila'.

⁴⁸K'atek'uri' kkiraqagej kichi' ri'
puwi' ri B'ab'iloni'a
ri kaj e ri uwachulew e ronojel ri jastaq
aretaq chi' kepe uloq
pa ri Rkyaq'ab' ri Relb'alq'ij ri e'are'
che ri winaq eb'anal taq k'ax!
-Utzij ri Yahweh-.

⁴⁹Xoquje' kqaj ri B'ab'iloni'a,
ri ix che ix kaminaq rech ri Isra'el,
xoquje' rumal ri B'ab'ilomi'a
xeqaj kaminaqib'
pa ronojel ri uwachulew.

⁵⁰Ri ix che xixanimaj b'i
chuwach ri ch'ich' rech ch'oj,
¡Jix! ¡Mixtak'i'ik!
¡Chi naj uloq, china'taj ri Yahweh
chkanaj b'a' ri Jerusalem pa ri iwanima'!

⁵¹«Ri uj k'ixb'al xujkanajik
aretaq chi' xqata' ri itzel tzij ri',
ri uj sib'alaj k'ixb'al xkanaj ri qapalaj,

- rumal rech che ekaxlan taq winaq
 xe'ok pa ri tyoxlaj taq uk'olb'al
 ri Nim Rachoch ri Yahweh».
- ⁵²_iTek'uri'! Petinaq nik'aj taq q'ij
 –utzij ri Yahweh–.
 Che ri in ke'insolij na
 ri man tzij taj edyos,
 e pa ronojel ri iwulew k'e'oq' ri'
 ri esoktajinaq kanoq.
- ⁵³Pune'taj ri B'ab'iloni'a kpaqi' chikaj,
 e chi ajsik kuk'am ub'ik ri uk'olb'al
 uchuq'ab' jawi' man
 jun chi winaq kkowinik kok chila',
 in chi ke'intaq ub'i ri' puwi' ri are' nik'aj
 winaq che eb'anal taq k'ax
 –utzij ri Yahweh–.
- ⁵⁴_iKtatajik ri raqoj chij
 che kel uloq pa ri B'ab'iloni'a,
 e jun nimalaj k'ax ktatajik
 pa ri kitinimit ri e'ajkalde'a!
- ⁵⁵Rumal rech che ri Yahweh
 kuk'is tzij puwi' ri B'ab'iloni'a,
 kuchup uwach ri nimalaj
 uch'ab'al kub'ano,
 kjaninik ri jetaq uq'et ri uja'
 jeri' jacha ri uq'etal ri polow,
 sib'alaj k'ax ktatajik ri uch'ab'al.
- ⁵⁶Rumal rech che jun ajb'anal
 k'ax petinaq puwi' ri' are',
 puwi' ri B'ab'iloni'a,
 ri erajch'o'jab', kechaptajik ri',
 e kq'iptajik ri kich'ab'.
 Je' nak'ut, ri Yahweh,
 ri are' jun Dyos
 che k'ax ri utojb'alil kuya'o:
 qastzij che ktojonik!
- ⁵⁷Ri in ke'inq'ab'arisaj na
 ri enim taq uwinaq,
 ri uwinaq nim keta'mb'al,
 ri ek'amal taq b'e,
 ri e'uq'ataltzij e ri erajch'o'jab';
 pa junalik ri' kewarik,
 e man kek'astaj ta chi ri'
 –utzij ri Ajawinel
 che ub'i' Yahweh Sab'a'ot–.

Kmes b'i uwach ri B'ab'iloni'a

⁵⁸Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot:

Ri jun nim uwach utapya ri B'ab'iloni'a

qastzij ri' che kk'is tzij puwi',

e ri nim taq raqan rokib'al pa ri tinimit,

ruk' q'aq' keporox na ri'.

Rumal rech che ri winaq kechakunik

e man k'o upatan ri' ri kichak.

Ri jetaq amaq' kekos ri' che ub'anik ri kichak che kuk'is uwach ri' ri q'aq'.

Ri tzij che xk'yaq ub'i pa ri E'ufrates

⁵⁹Are wa' ri taqanik xuya' ri q'axel utzij ri Dyos, ri Jeremi'as, chrech ri Sera'i'as uk'ojl ri Neriya'as, uk'ojol ri Majse'i'as, aretaq chi' ri Majse'i'as xb'e ub'ik pa ri B'ab'iloni'a ruk' Sedesi'as, rajawinel ri Juda, pa ri ukaj junab' rech ri rajawib'al. Sera'i'as are ri nimalaj pataninel pa ri b'inem ri'. ⁶⁰Ri Jeremi'as xutz'ib'aj pa jun wuj ronojel ri itzel k'ax petinaq puwi' ri B'ab'iloni'a. ⁶¹Ri Jeremi'as kub'ij chrech ri Sera'i'as: «Aretaq chi' ri at katopan pa ri B'ab'iloni'a, ko kasik'ij uwach ronojel we taq tzij ri'. ⁶²K'atek'uri', kab'ij ri': "Yahweh, at ri xatb'in puwi' we jun k'olb'al ri' che kk'is na tzij puwi'", arech ma kkanaj ta kan jun winaq chupam, on jun chikop, xane pa junalik kk'is tzij wa' puwi'. ⁶³Aretaq chi' kak'is usik'ixik we wuj ri', kaxim jun ab'aj chrech e kak'yaq ub'i pa ri unik'yajal ri E'ufrates ⁶⁴e kab'ij na ri': Jawa' uqajik ub'ik e usachik ub'i rib' ri B'ab'iloni'a e man kwa'lij ta chi jumul ri' pa ri k'ax che kink'am na uloq in puwi' ri are'».

Waral kk'is wi' ri jetaq utzij ri Jeremi'as.

Ri k'ax puwi' ri Jerusalem

E ri toq'ob' xya'taj chrech ri Yoyakin

⁵²¹Ri Sedesi'as k'o kawinaq jun ujunab' pa ri umajib'al ri rajawib'al e ri are' xajawinik ju'lajuj junab' pa ri Jerusalem. Ri unan ub'i' Jamital, umi'al ri Yirmeyahu e ri are' ajlib'na. ²Xmakunik, xub'an ri itzel chuwach ri Yahweh, jeri' jacha xub'an ri Yoyakim. ³Weri' xb'antajik rumal ri uq'aq'al royowal ri Yahweh puwi' ri Jerusalem e puwi' ri Juda e chi pa ri uk'isb'alil xe'uk'yaq ub'i ri e'are' arech ke'el ub'i chuwach.

Ri Sedesi'as xch'o'jin ruk' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a. ⁴Pa ri b'elejeb' junab' che rech ri rajawib'al, pa ri lajuj ik', ri lajuj q'ij che ri ik', ri Nab'ukodonosor, che rajawinel ri B'ab'iloni'a, xpetik kuk' konojel ri erajch'o'jab' arech ke'ch'o'jinoq ruk' ri Jerusalem, xekanaj chuwach ri tinimit e xukoj jun tapya pa ronojel ri jetaq b'e. ⁵Ri tinimit sutim rij chi k'ate' pa ri ju'lajuj junab' rech ri ajawinel Sedesi'as. ⁶Pa ri ukaj ik', pa ri b'elejeb' q'ij rech ri ik', aretaq chi' xnimatajik ri wi'jal pa ri tinimit e ri winaq man k'o ta chi jun kiwa, ⁷xb'an jun jul pa ri tapya rech ri tinimit. K'atek'uri' ri ajawinel e konojel ri e'ajch'o'jab' xe'animaj ub'i chaq'ab' e xe'el ub'i pa ri tinimit pa ri rokb'al che k'o chuxo'l ri keb' tapya e ke'eloq chunaqaj ri utzalaj rulew ri ajawinel –ri e'ajkalde'a kisutim rij e ekanajinaq chuwach ri tinimit– ri e'are' keb'e ub'i pa ri b'e rech ri Arab'a. ⁸K'atek'ut, ri e'ajkalde'a xe'koqataj ri ajawinel Sedesi'as e xkiriqa' pa ri taq'aj rech ri Jeriko, jawije' konojel ri erajch'o'jab' xkiya' kan ri are' e xe'animaj ub'ik. ⁹Xkichap ub'i ri ajawinel e kkik'am ub'i ri are' pa ri Rib'la, pa ri utinimit ri Jamat, jela' ruk' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, we are' ri' kub'an q'atb'altzij puwi' ri are'. ¹⁰Xut'en ri kiqu' ri e'uk'ojol ri Sedesi'as chuwach ri are'; xoquje' konojel ri enim taq

winaq rech ri Juda, xut'en ri kiqu' pa ri Rib'la. ¹¹K'atek'uri', xuk'itij ri uwoq'och ri Sedesi'as e xujat'ij ri are' ruk' taq saq ch'ich'. K'atek'uri', ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xuk'am b'i ri are' pa ri B'ab'iloni'a e chila' xukoj ri are' pache' xas k'ate' ri q'ij che xkamik.

¹²Pa ri uro' ik', ri lajuj q'ij chech ri ik', pa ri b'elejlajuj junab' rech ri ajawinel Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a –ri Neb'usaradan, kinimal ri e'ajch'imiy, xpetik ruk' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, xpetik pa ri Jerusalem. ¹³Xuporoj ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri Nim Rachoch ri ajawinel e ronojel ri taq ja k'o pa ri Jerusalem. ¹⁴Ri e'ajch'o'jab' e'ajkalde'a ruk' ri kinimal ri e'ajch'imiy, xkik'is tzij puwi' ri tapya che usutim rij ri Jerusalem.

¹⁵Ri Neb'usaradan, kinimal ri e'ajch'imiy, xe'uk'am ub'i juq'at chxixo'l ri emeb'a'ib' che ek'o kan pa ri amaq', che e'are ri winaq che xeto'taj kanoq pa ri tinimit, ri e'are' che xeq'ax ruk' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, xoquje' xe'uk'am ub'i ri e'ajch'ayil ch'ich' che ekanajinaq kan chila'. ¹⁶K'atek'ut, ri Neb'usaradan xe'uya' kanoq ejujun chkech ri emeb'a'ib' pa ri tinimit, arech e'ajchakunel chrech ri tikonb'al uva e e'ajchakunel chrech ri ulew.

¹⁷Ri e'ajkalde'a xkipaq'ij ri raqan taq ja b'anom ruk' Saq Ch'ich' che k'o pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri utak'ab'alil raqan ja e ri Polow b'anom ruk' saq ch'ich' che xkanaj pa ri Nim rachoch ri Yahweh; e xkik'am ub'i ronojel ri saq ch'ich' pa ri B'ab'iloni'a. ¹⁸Xoquje' xkik'am ri jetaq q'eb'al rech ch'ajob'al, ri jetaq k'olb'al chaj, ri jetaq pak'b'al, ri jetaq ch'ich', ri pajb'al amaja', e ronojel ri jetaq chukb'al b'anom ruk' saq ch'ich' che kokisax chrech ri q'ijlanik. ¹⁹Ri kinimal ri e'ajch'imiy xoquje' xuk'am ub'i ri jetaq q'eb'al, ri porob'al estorak, ri jopib'al ja', ri k'olb'al ch'aj, ri tzuk'b'al q'aq', ri jetaq pak'b'al e ri taq laq, e ronojel jastaq che b'anom ruk' q'an pwaq saq pwaq. ²⁰K'atek'uri', ri keb' raqan ja che rech ri Polow e ronojel ri kab'lajuj ama' wakax cheh b'anom ruk' b'ronse che k'o chuxe' ri Polow e ri taq raqan e ri utak'ab'alil che xub'an ri Ajawinel Salomon rech ri Nim rachoch ri Yahweh, man xch'ob'taj taj ri ra'lal ri saq ch'ich' rech ronojel we jastaq ri'. ²¹Ri raqan jun raqan ja wajxaqlajuj q'ab'; jun b'atz che rech kab'lajuj q'ab' ri usetesik, ri ut'eb't'ik kije'b' uwi'q'ab', ri upam jamalik; ²²ajsik chrech ri raqan ja b'anom ruk' saq ch'ich', job' q'ab' ri raqan, e puwi' ri usetik pach'um e k'o jujuj taq granadas, ronojel b'anom ruk' saq ch'ich'. Xoquje' jeri' ri ukab' raqan ja. ²³K'o jumuch' waqlajuj granadas puwi' ri taq ri utzaltmal. Ri granadas che kisutim rij ri raqan ja, o'k'al ronojel.

²⁴Ri kinimal ri e'ajch'imiy, xe'uchapo e xe'ukoj pache' ri kinimal ri echuchqajawib' Sera'i'as che are nab'e chuchqajaw, ri ukab' chuchqajaw ri Sefani'as, e ri e'oxib' ajch'imiy chrech ri rokb'al. ²⁵Pa ri tinimit, xukoj pache' jun mencho'r pataninel chkech ri e'ajch'o'jab', wuqub' winaq erachalal ri ajawinel che xeriqitaj ub'i pa ri tinimit, ri rajtz'ib' ri kinimal ri e'ajch'o'jab' che uchak ke'umol ri winaq, e oxk'al achijab' enim taq winaq che xekiriq ub'i pa ri tinimit. ²⁶Ri Neb'usaradan, kinimal ri e'ajch'imiy, xe'uk'am ub'i ri e'are' chrech ri rajawinel rech ri B'ab'iloni'a pa ri Rib'la, ²⁷e ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xe'ukamisaj ri e'are' pa ri Rib'la, pa ri ramaq' ri Jamat. Jeri' uk'amik ub'i ri Juda xb'anik pa jun kaxlan tinimit jawi' ma k'o ta rulew.

²⁸Are wa' ri kejalajib'al ri ewinaq che xe'uk'am b'i ri Nab'ukodonosor. Ri uwuq junab': 3.023 ri e'ajjuda; ²⁹pa ri wajxaqlajuj junab' rech Nab'ukodonosor, xe'uk'am ub'i pa ri Jerusalem 832 winaq. ³⁰E pa ri junab' juwinaq oxib' rech ri Nab'ukodonosor, ri Neb'usaradan, kinimal ri e'ajch'imiy, xe'uk'am ub'i 745 winaq e'ajjuda. Konojel kkib'ano 4.600 winaq.

³¹K'atek'ut, pa ri kawinaq waqlajuj junab' che xk'am ub'i ri Yoyakim, rajawinel ri Juda, pa ri kab'lajuj ik', ri kawinaq job' q'ij chech ri ik', ri Ewil-Merodak, rajawinel ri B'ab'iloni'a, pa ri junab' che umajib'al rajawib'al, xub'an toq'ob' chrech ri Yoyakim rajawinel ri Juda, xresaj ri are' pache'. ³²Xuch'ab'ej are' ruk' kme'lalaj tzij e xuya' jun tem chrech, che are nim

chi na chuwach ri kitem ri ajawinel che ek'o ruk' ri are' pa ri B'ab'iloni'a. ³³Ri Yoyakin xuya kan ri ratz'yaq che kukoj pache' e xwa' cho mexa ruk' ri ajawinel ronojel q'ij chi k'ate' xkamik. ³⁴Ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xuya' chrech ronojel ri jastaq ri rajawaxik chech ronojel q'ij, xas k'ate' ri q'ij arechi' xkamik.